

AS “Latvijas valsts meži”

Vides pārskats par 2025. gadu

Rīga 2026

Saturs

Ievads	4
1. Eiropas Savienības nozīmes biotopu, dabas aizsardzībai nozīmīgo un īpaši aizsargājamo sugu un citu dabas vērtību reģistrēšana	5
1.1. Eiropas Savienības nozīmes biotopi.....	5
1.2. Dabas aizsardzībai nozīmīgās sugas	11
1.3. Putni.....	15
1.4. Vaskulārie augi, sūnas, ķērpji, sēnes un aļģes	17
<i>Sugu atradņu aizsardzība</i>	23
<i>Vaskulārie augi</i>	23
<i>Sūnas</i>	27
<i>Ķērpji</i>	29
<i>Sēnes</i>	30
<i>Aļģes</i>	31
1.5. Bezmugurkaulnieki	32
1.6. Abinieki, rāpuļi un zīdītāji.....	38
1.7. Dendroloģiskās vērtības un dižkoki.....	41
2. Īpaši aizsargājamo sugu monitorings	45
2.1. Putni.....	45
<i>Mazais ērglis Clanga pomarina</i>	46
<i>Klinšu ērglis Aquila chrysaetos</i>	67
<i>Zivjērglis Pandion haliaetus</i>	69
<i>Jūras ērglis Haliaeetus albicilla</i>	73
<i>Melnais stārķis Ciconia nigra</i>	74
<i>Mednis Tetrao urogallus</i>	81
2.2. Sēnes, ķērpji, sūnas un vaskulārie augi	90
3. Meža struktūru monitorings.....	105
3.1. Bebraiņu platība	105
3.2. Meža bojājumi	107
3.3. Par 70 gadiem vecāku audžu īpatsvars.....	108
3.4. Atmirusī koksne	109
4. Sociālās ietekmes monitorings	111
5. Vides risku monitorings	114
5.1. Vides prasību pārkāpumi	114
5.2. Invazīvās sugas.....	118

6. Nozīmīgo un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu un Eiropas Savienības nozīmes biotopu apsaimniekošana	120
Kangara pļava.....	124
7. Zināšanu pilnveidošana, pārnese un sabiedrības izglītošana	128
7.1. LVM vides ekspertu un vides plānošanas speciālistu kvalifikācijas uzturēšana un pilnveide.....	128
7.2. Citu LVM struktūrvienību darbinieku un sadarbības partneru kompetences palielināšana vides aizsardzības jautājumos	129
7.3. Sabiedrības izglītošana par vides jautājumiem	130

Ievads

AS “Latvijas valsts meži” (turpmāk tekstā – LVM) pārvalda un apsaimnieko 1,62 miljonus hektāru Latvijas Republikas zemes, tai skaitā 1,60 miljonus hektāru meža zemes, no kurām 1,39 miljoni hektāru ir mežs. LVM misija un vīzija ir aktīvi piedalīties ilgtspējīgā Latvijas valsts uzplaukumā, drošības stiprināšanā un iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanā. Mēs ticam, ka saistība ar dabu ir būtiska daļa no Latvijas identitātes koda. Efektīva un racionāla dabas kapitāla pārvaldība un vairošana nodrošina izejvielas citām tautsaimniecības nozarēm un ļauj paaugstināt konkurētspēju pasaules piegāžu ķēdēs ar augstas pievienotās vērtības produktiem. Vienlaikus plaukstoša Latvija nav iedomājama bez mērķtiecīgām rūpēm par dabu un tās daudzveidības saglabāšanu.

Lai nodrošinātu LVM misijas un vīzijas, kā arī uzņēmuma stratēģisko mērķu un uzņēmuma akcionāra gaidu, kā arī sabiedrības vēlmju sasniegšanu un piepildīšanu, LVM ir jāsteno zināšanās balstīta meža efektīva un ilgtspējīga apsaimniekošana, sabalansējot ekonomiskās intereses ar vides kvalitātes nodrošināšanu un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un palielināšanu.¹

Kopš 2011. gada vides inventarizācijas un monitoringa rezultāti tiek apkopoti ikgadējā LVM Vides pārskatā, kas ir meža apsaimniekošanas plāna publiskās daļas pielikums. Tas ir sabiedrībai brīvi pieejams dokuments LVM mājas lapā: [Latvijas valsts meži - Vides pārskati](#). Šis dokuments ir viens no veidiem, kā iepazīstināt sabiedrību par LVM virzību uz iepriekš minēto daudzveidīgo mērķu sasniegšanu.

Sākot ar 2018. gadu Vides pārskats tika papildināts ar pielikumu, kur apkopota LVM pieredze dabas aizsardzībai nozīmīgo sugu dzīvotņu un Eiropas Savienības nozīmes biotopu apsaimniekošanā, kuras mērķis ir uzturēt, uzlabot un atjaunot dzīvotņu kvalitāti. Šis pielikums tiek aktualizēts ne retāk kā reizi piecos gados. 2021. gadā pārskats tika papildināts ar nodaļu par nozīmīgu sugu un biotopu aizsardzības plānu ieviešanas pasākumiem, kas atspoguļo LVM ieguldījumu sugu un biotopu labvēlīga aizsardzības stāvokļa nodrošināšanā un ilgtspējīgu vides mērķu sasniegšanā. 2024. gadā nedaudz mainīta pārskata struktūra, tai skaitā papildināta ar jaunām sadaļām, piemēram, par dendroloģiskajām vērtībām.

Šajā Vides pārskatā ir nedaudz mainīta pārskata struktūra sociālās ietekmes un vides risku monitoringa sadaļās, kā arī mainīta Eiropas Savienības nozīmes biotopu uzskaites kārtība – pārskatā norādītas Eiropas Savienības nozīmes biotopu platības, kas ir reģistrētas dabas datu pārvaldības sistēmā “OZOLS” un atrodas LVM valdījumā esošajās zemēs.

¹ [Latvijas valsts meži - Stratēģija](#)

1. Eiropas Savienības nozīmes biotopu, dabas aizsardzībai nozīmīgo un īpaši aizsargājamo sugu un citu dabas vērtību reģistrēšana

Lai radītu priekšnoteikumus ilgtspējīgai LVM valdījumā esošo zemju apsaimniekošanai, tiek veikta dabas vērtību inventarizācija un LVM informācijas sistēmā GEO (ģeotelpiskās informācijas tehnoloģiju produktu un pakalpojumu kopa)² tiek uzkrāta informācija par Eiropas Savienības nozīmes biotopiem, dabas aizsardzībai nozīmīgajām sugām un citām dabas vērtībām.

1.1. Eiropas Savienības nozīmes biotopi

Sagatavoja Mārtiņš Kalniņš, Laila Šica

ES nozīmes biotopu aizsardzība saskaņā ar ES Padomes Direktīvu 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (Dzīvotņu direktīva) pamatā tiek nodrošināta ar Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju Natura 2000 tīklu attiecīgajos biogeogrāfiskajos reģionos³ un ES kopumā. Atbilstoši šai pieejai ES nozīmes biotopu pamata aizsardzību Latvijā nodrošina īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, kas iekļautas Natura 2000 tīklā. Katra ES dalībvalsts var noteikt principus un apjomus ES nozīmes biotopu aizsardzībai arī ārpus Natura 2000 teritorijām, par ko Latvijā līdz šim vienošanās nav panākta.

2025. gada janvārī Ministru kabinetā skatīts un pieņemts zināšanai Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas informatīvais ziņojums “Par aizsargājamo biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanas rezultātiem un tālāko rīcību aizsargājamo biotopu labvēlīgas aizsardzības stāvokļa nodrošināšanas un tautsaimniecības nozaru attīstības interešu sabalansēšanai” rezultātiem⁴. 2025. gada jūnijā LVM nosūtīja Zemkopības ministrijai priekšlikumus jaunu NATURA 2000 teritoriju izveidošanai, lai saskaņā ar Ministru kabineta 2025. gada 21. janvāra sēdes protokola Nr. 3 28.§ “Rīkojuma projekts “Par koku ciršanas maksimāli pieļaujamo apjomu 2026.–2030. gadam”” 3. punktu sasniegtu atbilstību Eiropas Komisijas 1997. gada 18. novembra vadlīniju Hab. 97/2, rev. 4 nosacījumiem attiecībā par biotopiem: veci vai dabiski boreāli meži, veci jaukti platlapju meži, staignāju meži, nogāžu un gravu meži, purvaini meži un aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži). Savukārt Dabas aizsardzības pārvaldes īstenotā ES LIFE Programmas projekta “Natura 2000 aizsargājamo teritoriju pārvaldības un apsaimniekošanas optimizācija” ietvaros ir sagatavoti dažādu biotopu grupu aizsardzības plānu projekti, kas ieinteresēto pušu pārstāvjiem prezentēti 2025. gada decembrī.

Neraugoties uz virkni augstāk minētajām aktivitātēm, jaunu Natura 2000 teritoriju veidošana nav uzsākta un Latvijā nav panākta ieinteresēto pušu vienošanās par ES nozīmes meža un citu biotopu veidu labvēlīga aizsardzības stāvokļa nodrošināšanas pasākumiem kopumā, tāpēc LVM ir izstrādāti un tiek ievēroti iekšējie normatīvi, kas nosaka vairākus atbilstošu rīcību veidus.

² Publiskā daļa pieejama <https://www.lvmgeo.lv/>

³ Latvija atrodas Boreālajā jeb Ziemeļu biogeogrāfiskajā reģionā, tā dienvidu daļā.

⁴ Pieņemts zināšanai MK 21.01.2025., sk.: [Par aizsargājamo biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanas rezultātiem un tālāko rīcību aizsargājamo biotopu labvēlīgas aizsardzības stāvokļa nodrošināšanas un tautsaimniecības nozaru attīstības interešu sabalansēšanai.](#)

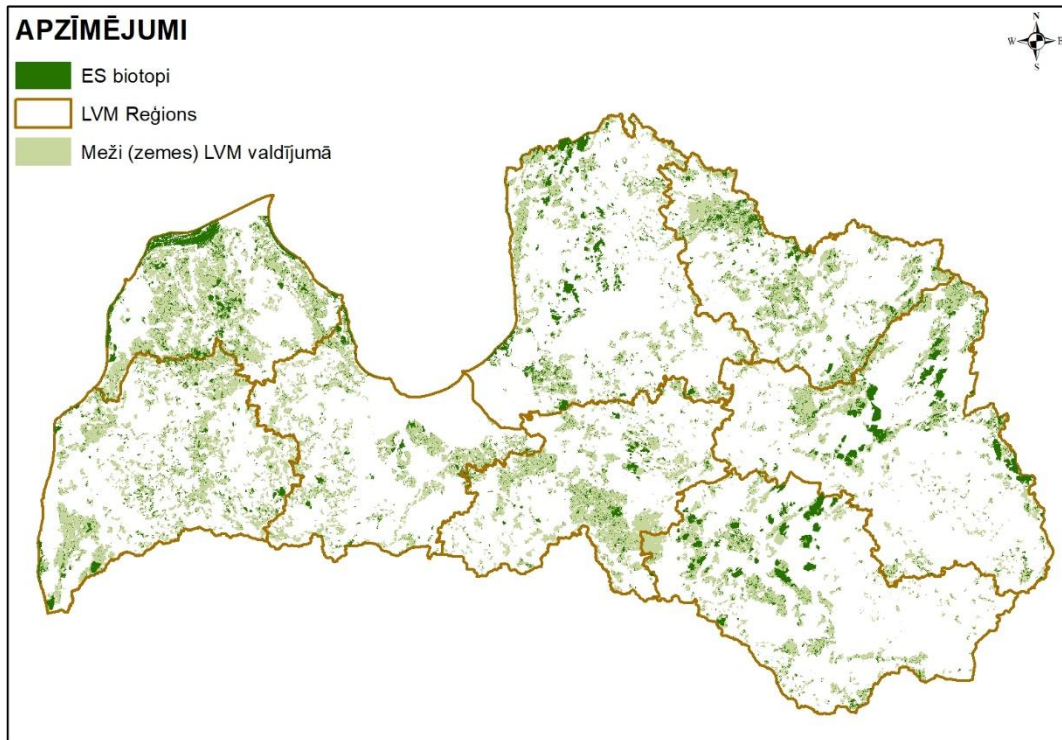
- Biežāk sastopamo ES nozīmes meža biotopu veidu poligoni, kas atbilst labas un izcilas biotopu kvalitātes kritērijiem, tiek iekļauti LVM noteiktās dabas aizsardzības platībās.
- Valstī reti sastopamie ES nozīmes meža un purva biotopi (9160, 9180*, 91F0, 7160, 7210*, 7220*, 7230), kas konstatēti visā LVM teritorijā, neatkarīgi no to kvalitātes tiek iekļauti dabas aizsardzības platībās⁵.
- Aizsargājamu dabas teritoriju statuss neatkarīgi no ES nozīmes biotopu kvalitātes un biotopa veida sastopamības tiek noteikts arī tiem ES nozīmes biotopiem, kas atrodas Natura 2000 teritorijās, kuras saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir izveidotas, lai nodrošinātu tieši ES nozīmes biotopu labvēlīgu aizsardzības stāvokli, bet kurās normatīvie akti nenosaka būtiskus mežsaimnieciskās darbības aprobežojumus.
- Dabas aizsardzības nogabalu statuss neatkarīgi no ES nozīmes biotopu kvalitātes un biotopa veida sastopamības tiek piešķirts arī tiem ES nozīmes biotopiem, kas atrodas LVM noteiktās dabas vērtību koncentrācijas teritorijās.
- Plānojot meža apsaimniekošanu, tostarp koksnes ieguves apjoma izvietojumu meža masīvu līmenī, LVM nodrošina, lai skuju koku mežu masīvos tādu audžu īpatsvars, kas vecākas par 70 gadiem, būtu vismaz 30 % no kopējās mežaudžu platības, bet lapu koku meža masīvos – 20 % un vairāk no kopējās meža masīva platības, kas veicina bioloģiski vērtīgu mežaudžu ekoloģisko savstarpējo saistību un bioloģiski vērtīgu mežaudžu klātbūtni ainavas mērogā ilgtermiņā.

LVM īstenoto nozīmīgo sugu dzīvotņu un ES nozīmes biotopu apsaimniekošanas pasākumu apkopojums ir pieejams LVM tīmekļvietnē, sk.: [Latvijas valsts meži - Vides pārskati](#). Daļa no šiem pasākumiem īstenota starptautisku vides projektu ietvaros ar LVM dalību – sk.: [Latvijas valsts meži - Sabiedrībai](#) sadaļā Iepazīsti mežu.

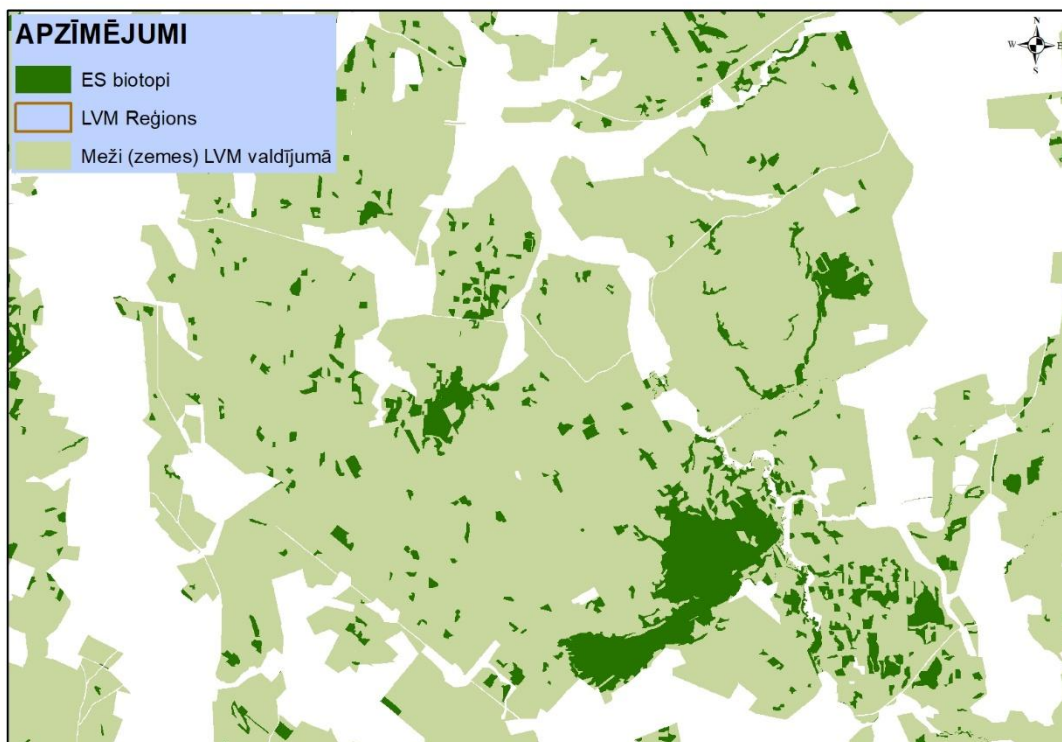
Informācija par ES nozīmes biotopiem un citām dabas vērtībām LVM zemēs publiski pieejama arī Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu pārvaldības sistēmā “OZOLS” – <https://ozols.gov.lv/pub>, turpmāk tekstā DDPS “OZOLS”.

Pēc dabas datu pārvaldības sistēmas “OZOLS” datiem (turpmāk tekstā – DDPS “OZOLS”), LVM valdījumā esošajās zemēs ir reģistrēti 57 veidu ES nozīmes biotopi 336 630 ha platībā (1.1.1., 1.1.2. attēls, 1.1.1. tabula).

⁵ Šie biotopi kā reti ir klasificēti tāpēc, ka tos veidojošās pamata struktūras – ģeoloģiskās formas, gruntsūdeņu izplūdes vietas, izplūstošo gruntsūdeņu ķīmiskais sastāvs, valstī retas augu sabiedrības, primāri veidojušies meža biotopi – pamatoti ir maz, neveidojot tipisko situāciju valstī.

1.1.1. attēls. DDPS “OZOLS” reģistrēto ES nozīmes biotopu izplatība LVM valdījumā esošajās zemēs

1.1.2. attēls. DDPS “OZOLS” reģistrēto ES nozīmes biotopu izplatība LVM valdījumā esošajās zemēs – piemērs 1:100 000 mērogā.

1.1.1.tabula. Dabas datu pārvaldības sistēmā “OZOLS” reģistrētie ES nozīmes biotopi un to platības (ha) sadalījumā pa LVM reģioniem. Biotopi, kuru platība tabulā ir norādīta 0, LVM zemēs ir sastopami, taču to platība ir mazāka par 0,5 ha.

(Datu avots: DDPS “OZOLS” datu apmaiņas nodevums uz 06.01.2026.)

ES biotopa kods	ES biotopa nosaukums	AV	DK	DL	RV	VD	ZE	ZK	ZL	Kopā, ha
	Jūras un iesāļu augteņu biotopi				4		0	5		9
1210	Viengadīgu augu sabiedrības uz sanesumu joslām				0		0	0		0
1220	Daudzgadīgs augājs akmeņainās pludmalēs						0	0		0
1230	Jūras stāvkrasti				0			4		4
1310	Viengadīgu augu sabiedrības dūņainās un zemās smilšainās pludmalēs				0			0		0
1630*	Piejūras zālāji				2					2
1640	Smilšainas pludmales ar daudzgadīgu augāju				1		0			1
	Piejūras un iekšzemes kāpu biotopi		2690	43	4641	281	2584	21818		32057
2110	Embrionālās kāpas		0		8		0	8		16
2120	Priekškāpas		3		5		0	77		85
2130*	Ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas		44		105		14	581		744
2140*	Pelēkās kāpas ar sīkrūmu audzēm		0					125		125
2170	Pelēkās kāpas ar ložņu kārklu		1					17		18
2180	Mežainas piejūras kāpas		2621		4504	281	2565	20434		30405
2190	Mitras starpkāpu ieplakas		21				5	577		603
2320	Piejūras zemienu smiltāju līdzenumu sausi virsāji				18			0		18
2330	Klaļas iekšzemes kāpas			43						43
	Saldūdeņu biotopi	568	378	719	514	324	1088	414	956	4961
3130	Ezeri ar oligotrofām līdz mezotrofām augu sabiedrībām	0	52	45	5			8	3	112
3140	Ezeri ar mieturalģu augāju	9		6		4	381	4	82	485
3150	Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju	439	167	446	98	190	626	292	657	2915

ES biotopa kods	ES biotopa nosaukums	AV	DK	DL	RV	VD	ZE	ZK	ZL	Kopā, ha
3160	Distrofi ezeri	62	20	179	318	62	22	15	181	858
3190*	Karsta kritenes	1				3	1			5
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	57	140	44	92	64	58	95	34	584
3270	Dūņaini upju krasti ar slāpekli mīlošu viengadīgu pioniersugu augāju		0							0
	Virsjū biotopi		13			0		96		109
4010	Slāpi virsāji		13					96		109
4030	Sausi virsāji					0				0
	Krūmāju biotopi	0			0				4	4
5130	Kadiķu audzes zālajos un virsajos	0			0				4	4
	Zālāju biotopi	425	132	174	151	173	90	137	216	1498
6100	Atjaunoti ES aizsargājami zālāji	2			16			1	9	28
6120*	Smiltāju zālāji	1	1	3	0	1		10	4	19
6210	Sausi zālāji kaļķainās augsnēs	60	13	14	3	0	3	18	6	117
6230*	Vilkakūlas zālāji (tukšaiņu zālāji)		1		2	2	7	4	1	16
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	44	27	39	38	19	11	58	32	268
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	4	18	24	7	6	56	13	10	138
6430	Eitrofas augsto lakstaugu audzes	0		14	0	0	2	1	0	18
6450	Palieņu zālāji	67	58	71	79	140	6	19	120	559
6510	Mēreni mitras pļavas	25	12	9	6	2	3	2	3	62
6530*	Parkveida pļavas un ganības	222	3	1		3	2	12	29	272
	Purvu biotopi	7425	6417	25000	22711	4267	3525	9257	27197	105800
7110*	Aktīvi augstie purvi	5982	5061	22894	19655	3343	1337	7591	24640	90502
7120	Degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās	855	412	1460	2058	599	349	766	1765	8264
7140	Pārejas purvi un slīkšņas	558	494	398	837	287	237	655	691	4156

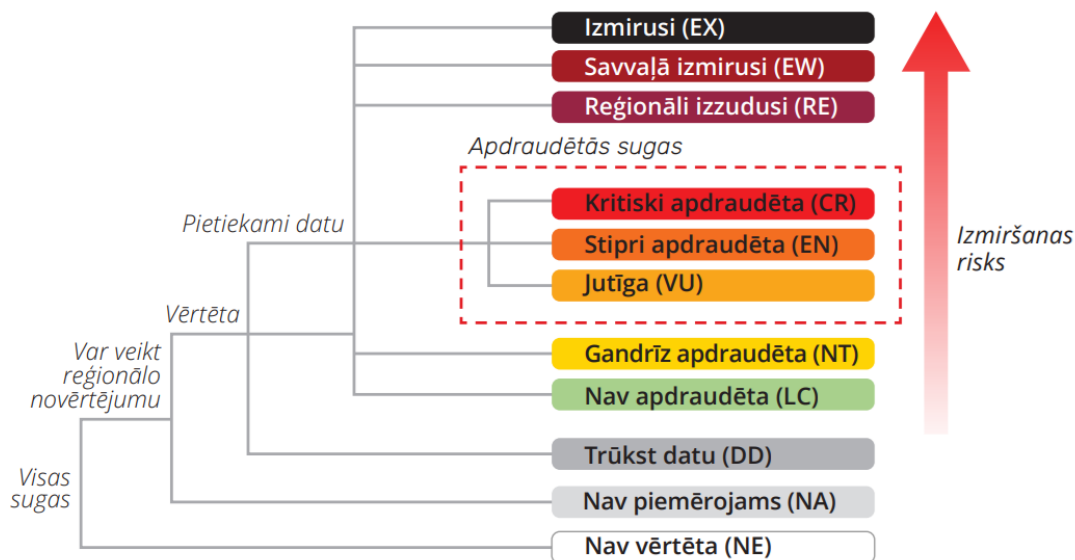
ES biotopa kods	ES biotopa nosaukums	AV	DK	DL	RV	VD	ZE	ZK	ZL	Kopā, ha
7150	Rhynchosporion albae pioniersabiedrības uz mitras kūdras vai smilts	8	14	217	119				70	429
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	21	25	30	42	38	54	36	32	278
7210*	Dižās aslapes <i>Cladium mariscus</i> audzes ezeros un purvos		1				333	18	0	352
7220*	Avoti, kas izgulsnē avotkalņus		0				4	1	0	5
7230	Kaļķaini zāļu purvi		410	1		1	1211	189		1813
	Iežu atsegumu biotopi	0	1		1	0	0	1		2
8210	Karbonātisku pamatiežu atsegumi	0	0		0	0		0		0
8220	Smilšakmens atsegumi	0	1		1		0	1		2
8310	Netraucētas alas				0		0	0		0
	Meža biotopi	31748	24753	20685	25915	19455	14533	25163	29936	192188
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	11774	11668	5505	8635	5087	6965	10100	7581	67314
9020*	Veci jaukti platlapju meži	1403	1091	2456	1418	2056	1819	236	2034	12514
9050	Lakstaugiem bagāti egļu meži	1765	3266	1728	1360	1584	1678	994	2236	14611
9060	Skujkoku meži uz osveida reljefa formām	65		86	141	28	3		1036	1360
9070	Meža ganības		2				15			16
9080*	Staignāju meži	1379	2010	2289	1978	3326	1926	2893	3183	18984
9160	Ozolu meži (ozolu, liepu un skābaržu meži)	204	591	144	213	161	196	58	122	1688
9180*	Nogāžu un gravu meži	14	387	88	106	54	83	169	19	920
91D0*	Purvaini meži	7867	5104	7028	10127	5235	1138	9999	11930	58430
91E0*	Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži)	1532	631	1134	1276	1367	701	599	1644	8882
91F0	Jaukti ozolu, gobu, ošu meži gar lielām upēm	105				12			53	170
91T0	Ķērpjiem bagāti priežu meži	5641	4	226	661	546	8	115	98	7299
Kopā, ha		40165	34384	46621	53937	24500	21824	56890	58309	336630

1.2. Dabas aizsardzībai nozīmīgās sugas

LVM informācijas sistēmā GEO reģistrē Latvijā īpaši aizsargājamās sugas (1.2.1. tabula), kas iekļautas Latvijas Republikas normatīvajos aktos – Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr. 396 “Par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu” pielikumos, kā arī papildus trīs sugas, kas ir iekļautas Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumos Nr. 940 “Par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu”, bet nav iekļautas īpaši aizsargājamo sugu sarakstā.

LVM reģistrē arī citos sarakstos iekļautās sugas. Daļa Latvijā, tai skaitā LVM zemēs, sastopamo sugu ir minētas Eiropas Savienības normatīvajos aktos – Putnu⁶ un Dzīvotņu⁷ direktīvu pielikumos.

Atbilstoši Starptautiskās Dabas un dabas resursu aizsardzības savienības (*International Union for Conservation of Nature – IUCN*) izstrādātajiem kritērijiem, daudzām sugām ir veikts sugu izzušanas risku novērtējums **Pasaules** un/vai **Eiropas** mērogā – piešķirta atbilstoša izzušanas risku kategorija (*The IUCN Red List of Threatened Species* <https://www.iucnredlist.org/>). Sarkanajā sarakstā tiek iekļautas visas izvērtētās sugas, taču jāņem vērā, ka ne visas sarakstā iekļautās sugas ir apdraudētas (1.2.1. attēls), kā arī izzušanas risku kategorija var būt atšķirīga dažādos mērogos un laika gaitā var mainīties.

1.2.1. attēls. Sugu vērtēšanas posmu attēlojums un IUCN kategoriju struktūra.

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību

⁷ ES Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību

2025. gadā pabeigta sugu izzušanas risku vērtēšana atbilstoši IUCN kritērijiem Latvijas mērogā (1.2.2. tabula) un izdota jauna Latvijas Sarkanā grāmata⁸ – trešais Sarkanās grāmatas izdevums. Sarkanie saraksti (Sarkanās grāmatas) ir nozīmīgs indikators un instruments sugu aizsardzības pasākumu plānošanā un prioritizēšanā, taču ļoti svarīgi ir to lietot un interpretēt precīzi. Latvijas Sarkanās grāmatas trešajā izdevumā, ir izmantota būtiski atšķirīga pieeja sugu apdraudētības novērtējumā, ka tikai daļēji ir salīdzināma ar iepriekšējos izdevumos izmantoto pieeju.

LVM reģistrē arī dabisko meža biotopu (DMB) indikatorsugas/speciālās sugas (IS/SS); kā arī citas, dabas aizsardzībai nozīmīgas sugas – kuras nav iekļautas iepriekš minētajos sarakstos, bet nozares eksperti tās atzīst par jutīgām, retām un saglabājamām. Tās var būt jaunas sugas Latvijas florā un faunā, kā arī sugas, par kurām ilgstošā laika periodā nav bijušas ziņas, tāpēc tās uzskatītas par izzudušām. Sugas, par kuru izplatību un nozīmību bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā ir nepilnīgas ziņas, tāpēc tās nav iekļautas aizsargājamo sugu kategorijās. Sugas ar izteiktām izplatības īpatnībām, piemēram, sastopamība tikai kādā Latvijas reģionā vai ar piesaisti kādam retam biotopam. LVM informācijas sistēmā GEO tiek reģistrētas sugas (sugu grupas), kas sastopamas LVM valdījumā esošajā teritorijā (atsevišķos gadījumos arī ārpus tās), gan aizsargājamās dabas teritorijās, gan saimnieciskajos mežos.

Informācija par dabas aizsardzībai nozīmīgām sugām LVM zemēs ir pieejama arī Dabas aizsardzības DDPS “OZOLS”, kas ir skatāma arī LVM GEO lietotājiem. DDPS “OZOLS” un LVM GEO reģistrētās sugu atradnes daļēji pārsedzas (viens un tas pats novērojums var būt reģistrēts abās informācijas sistēmās).

⁸ Čekstere-Muižniece G., Dzenis J. (red.) 2025. Latvijas Sarkanā grāmata, 1.-6. sējums. Dabas aizsardzības pārvalde, Latvijas Universitātes MDZF Bioloģijas institūts, Sigulda. [Latvijas Sarkanās grāmatas elektroniskā versija - Latvijas Sarkanā grāmata](#)

1.2.1. tabula. Īpaši aizsargājamo⁹, Putnu¹⁰ un Dzīvotņu¹¹ direktīvu pielikumos minēto sugu skaits LVM zemēs; Pasaules Dabas aizsardzības savienības (IUCN) sugu izžušanas risku novērtējums **Eiropas mērogā** – sugu skaits LVM zemēs atbilstoši izžušanas risku kategorijai (*RE – reģionāli izzudusi suga, CR – kritiski apdraudēta suga, EN – stipri apdraudēta suga, VU – jutīga suga, NT – gandrīz apdraudēta suga, LC – nav apdraudēta suga, DD – suga, par kuru trūkst informācijas, lai novērtētu apdraudētības statusu*).

Datu avots: LVM GEO (Sugu atradne, Medņu novērojumi, Putnu ligzdas)

Sugu grupa	Īpaši aizsargājamo sugu skaits	Putnu un Dzīvotņu direktīvās minēto sugu skaits pa pielikumiem				Pasaules Dabas aizsardzības savienības (IUCN) sugu izžušanas risku novērtējums Eiropas mērogā – sugu skaits LVM zemēs atbilstoši izžušanas risku kategorijai						
		I ¹²	II ¹³	IV ¹⁴	V ¹⁵	RE	CR	EN	VU	NT	LC	DD
Abinieki	5 ¹⁶		2	5 ¹⁷	1						7	
Aļģes	1										1	
Bezmugurkaulnieki	57		12	7	3		1	2	7	10	44	
Ķērpji	33											
Putni	50	35	1						4	2	48	
Rāpuļi	2		1	1							2	
Sēnes	28							1	1	1	1	
Sūnas	58		3		1				3	15	89	
Vaskulārie augi	132		11		8			1	1	8	73	4
Zīdītāji	13		12							1	11	1
Kopā	379	35	42	13	13		1	4	16	37	276	5

⁹ Ministru kabineta 14.11.2000. noteikumi Nr. 396 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību

¹¹ ES Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību

¹² I pielikums Putnu direktīvai “Putnu sugas, kurām jāpiemēro īpaši dzīvotņu aizsardzības pasākumi, lai nodrošinātu to izdzīvošanu un vairošanos savā izplatības areālā”

¹³ II pielikums Dzīvotņu direktīvai “Kopienā nozīmīgas dzīvnieku un augu sugas, kuru aizsardzībai jānosaka īpaši aizsargājamas dabas teritorijas”

¹⁴ IV pielikums Dzīvotņu direktīvai “Kopienā nozīmīgas dzīvnieku un augu sugas, kam vajadzīga stingra aizsardzība”

¹⁵ V pielikums** Dzīvotņu direktīvai “Kopienā nozīmīgas dzīvnieku un augu sugas, kuru īpatņu ieguvei savvaļā un izmantošanai var piemērot apsaimniekošanas pasākumus”

¹⁶ Samazinājums par vienu sugu – dzēsts zaļā krupja novērojums, jo novērojums klasificēts kā nepareizi noteikta suga.

¹⁷ Salīdzinot ar 2024. gadu sugu skaits samazinājies par vienu sugu, jo no datubāzes dzēsts zaļā krupja novērojums – nepareizi noteikta suga.

1.2.2. tabula. Pasaules Dabas aizsardzības savienības (IUCN) sugu izzušanas risku novērtējums **Latvijas mērogā**¹⁸ – sugu skaits LVM zemēs atbilstoši izzušanas risku kategorijai (*RE* – reģionāli izzudusi suga, *CR* – kritiski apdraudēta suga, *EN* – stipri apdraudēta suga, *VU* – jutīga suga, *NT* – gandrīz apdraudēta suga, *LC* – nav apdraudēta suga, *DD* – suga, par kuru trūkst informācijas, lai novērtētu apdraudētības statusu).

Datu avots: LVM GEO (Sugu atradne, Medņu novērojumi, Putnu ligzdas)

Sugu grupa	RE	CR	EN	VU	NT	LC	DD
Abinieki	-	-	1	1	3	3	-
Alģes	-	-	-	1	-	-	-
Bezmugurkaulnieki	-	-	19	14	13	25	1
Ķērpji	1	-	12	9	10	1	1
Putni	-	8	5	15	7	19	-
Rāpuļi	-	-	1	-	1	-	-
Sēnes	-	3	7	25	3	8	2
Sūnas	-	-	11	18	29	18	1
Vaskulārie augi	1	7	75	38	15	24	3
Zīdītāji	1	1	-	-	-	10	-
Kopā	3	19	131	121	37	108	8

¹⁸ Čekstere-Muižniece G., Dzenis J. (red.) 2025. Latvijas Sarkanā grāmata, 1.-6. sējums. Dabas aizsardzības pārvalde, Latvijas Universitātes MDZF Bioloģijas institūts, Sigulda. [Latvijas Sarkanās grāmatas elektroniskā versija - Latvijas Sarkanā grāmata](#)

1.3. Putni

Sagatavoja Uģis Bergmanis, Aigars Kalvāns

Plānojot saimniecisko darbību, ik gadu tiek atrastas līdz šim neapzinātas lielas ligzdas, kuras būvējuši melnie stārķi, visu sugu ērgļi, peļu klijāni, ķīķi, vistu vanagi, klijas un kraukļi. Šo datu konstatēšanai dabā ir instruēti un iesaistīti vairāk kā 300 LVM darbinieki, kuri par katru atradumu informē LVM putnu ekspertus. Par neapzinātām ligzdām, tostarp ārpus LVM valdījumā esošajām teritorijām, tiek saņemta informācija arī no citiem to atradējiem – nevalstiskām organizācijām (Latvijas Ornitoloģijas biedrības, Latvijas Dabas fonda), vides projektiem (Dabas skaitīšana, Vēja parku teritorijas) u.c. Kopumā LVM GEO atrodama informācija par 8531 lielajām ligzdām, no tām 7970 ligzdas atrodas LVM zemēs. Daļa no ligzdām ir uzskatāma par vēsturisku informāciju (ir nokritušas), kas dod iespēju noskaidrot dažādu sugu piesaisti konkrētiem ligzdošanas biotopiem. Savukārt, esošo ligzdu ikgadēja pārbaude sniedz informāciju par dažādu īpaši aizsargājamo putnu sugu ligzdošanas sekmēm un populāciju pārmaiņām. 2025. gadā tika atrastas 507 jaunas lielās ligzdas, no tām 112 ligzdā ligzdoja īpaši aizsargājamas sugas.

1.3.1. tabula.

Īpaši aizsargājamo putnu sugu un citu lielo ligzdu skaits LVM valdījumā esošajos mežos.

Datu avots: LVM GEO (Putnu ligzdas)

Suga	2021	2022	2023	2024	2025
Melnais stārķis	560	586	610	622	616
Mazais ērglis	708	738	797	852	883
Jūras ērglis	290	316	341	363	382
Zivjērglis	313	325	341	358	369
Klinšu ērglis	90	90	87	87	87
Vistu vanags	268	325	373	425	485
Citas īpaši aizsargājamas sugas	32	45	89	157	157
Kopā (īpaši aizsargājamās sugas)	2261	2662	2853	3017	2979
Jaunatrastas lielās (>50cm diametrā) ligzdas	587	472	444	459	511

Lielo ligzdu reģistrēšana un regulāra datu aktualizācija ir tikai daļa no putnu datiem, kuri tiek izmantoti LVM plānoto mežsaimniecisko darbību vērtēšanā. Svarīgi ir arī sugu novērojumi, kurus analizējot un pareizi interpretējot, iespējams izmantot, lai noteiktu pamatotus ierobežojumus saimnieciskās darbības ietekmes novēršanai vai mazināšanai. LVM GEO 2025. gadā ir reģistrēti 199 dažādu sugu novērojumi (1.3.2. tabula).

1.3.2. tabula.

LVM GEO biežāk reģistrētie putnu sugu novērojumi.

Datu avots: LVM GEO (Sugu atradne)

Putnu suga	Kopā	2025. g.
Apodziņš	147	3
Baltmugurdzenis	116	4
Melnā dzilna	403	22
Meža balodis	140	9
Trīspirkstu dzenis	263	5
Vidējais dzenis	92	7
Mazais mušķērājs	140	10
Sila cīrulis	66	4
Mežirbe	768	81
Vakarlēpis	119	3
Brūnā čakste	34	1
Dzērve	82	15
Cita suga	421	35

Medni

Mednis ir tipiska nometnieku suga, kura visu savu mūžu lielākoties pavada dažu simtu hektāru lielā teritorijā, tāpēc jebkurš sugas novērojums ir vērtīga informācija, kas var liecināt par tuvumā esošu līdz šim neapzinātu riestu vai arī apliecināt jau zināma riesta vietas izvietojumu. LVM GEO tiek reģistrēti medņu gaiļi, vistas, ligzdas, dējumi, ekskrementu kaudzītes, pēdas, spalvas, smilšu vannas, spārnu švīkas sniegā u.c. novērojumi, kas liecina par medņu klātbūtni. 2025. gada beigās LVM GEO ir atrodami >20 600 dažādu medņu pazīmju punkti. Tā ir lielākā un aktuālākā medņu datu bāze Latvijā. Informācija palīdz novērtēt un plānot ikdienas saimniecisko darbību LVM apsaimniekotajās teritorijās. LVM ir noteicis aizsardzības pazīmes 393 riesta vietām (1.3.3. tabula).

1.3.3. tabula. Īpaši aizsargājamo putnu sugu ligzdošanas vietu un medņu riestu platības.

Datu avots: LVM GEO (LVM papildus noteiktās aizsargājamās teritorijas, Medņu riesti)

Nosaukums	Platība (tūkst. ha)		Īpatsvars (%)		Skaitis
	vīsas zemes	t.sk. mežs	no vīsām zemēm	no meža	
Teritorija dzīvotnes aizsardzībai	8,6	8,2	0,5	0,6	
Buferzona dzīvotnes aizsardzībai	50	48,6	3,1	3,5	
Medņu riesti					
Riesta vieta	13,5	12,3	0,8	0,9	393
Riesta teritorija	117,5	107	7,4	7,8	337

1.4. Vaskulārie augi, sūnas, ķērpji, sēnes un aļģes

Sagatavoja Ilze Kukāre, Dace Kroģere

Vaskulāro augu, sūnu, aļģu, ķērpju un sēņu sugu reģistrēšanas mērķis ir uzkrāt datus par dabas aizsardzībai nozīmīgu sugu atradnēm, lai iegūtu informāciju par šo organismu grupu sugu izplatību, sekotu to populāciju izmaiņām laika periodā un nodrošinātu retāko sugu aizsardzību ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un mikroliegumiem. Vairāku ES nozīmes biotopu kvalificējoša pazīme ir atbilstība dabiska meža biotopam, tāpēc tiek uzkrāta informācija arī par dabisku meža biotopu speciālajām jeb specifiskajām sugām un indikatorsugām¹⁹. Dabiski meža biotopi ir mežaudzes, kurās ir saglabāties saimnieciskās darbības netraucētam mežam raksturīgo pazīmju kopums tādā mērā, kas nodrošina apstākļus specifisku sugu dzīvei, kas izzustu, apsaimniekojot audzi koksnes ražas iegūšanai. Par audzes atbilstību liecina speciālo sugu klātbūtne vai pazīmes, ka šīm sugām te ir piemērota dzīvotne – atbilstošo indikatorsugu klātbūtne^{20, 21}.

Konstatētās nozīmīgās, retās un īpaši aizsargājamās sugas tiek reģistrētas LVM datu bāzē GEO (slāņi: punktveida objekti – „Sugu atradne”²², laukumi – „Sugu dzīvotnes”).

Dati iegūti, LVM vides ekspertiem, vides plānošanas speciālistiem un ārpakalpojuma sertificētiem sugu un biotopu jomu ekspertiem apsekojot teritoriju dabā. Reizēm ziņas par reto sugu atradnēm tiek iegūtas arī no citiem LVM darbiniekiem un citiem informācijas avotiem, piemēram, Dabas aizsardzības pārvaldes datiem, plānojot saimniecisko darbību un tās ierobežojumus. Sugu atradnes tiek fiksētas ar telpisko precizitāti vismaz nogabala līmenī, izmantojot GPS ierīces. Vairumā gadījumu tiek reģistrēta viena atradne – punkts nogabalā, bet ir arī situācijas, kad vienā nogabalā reģistrētas vairākas atradnes (punkti). Atsevišķi reģistrējumi savā starpā var pārklāties, kā arī atsevišķi reģistrējumi var būt ārpus LVM teritorijas, visbiežāk tās tiešā tuvumā. Ja darba gaitā konstatēts, ka GEO atradne ir bijusi reģistrēta neprecīzi vai ir nepareizi noteikta suga, tad informācija tiek precizēta, precizēti arī datu bāzē ievadīto sugu statusi.

Līdz 2026. gada janvārim LVM datu bāzē GEO kopā fiksēti 90 664 dažādu nozīmīgu sugu reģistrējumi, no tiem vaskulārie augi – 22 545 reģistrējumi, sūnas – 34 395 reģistrējumi, aļģes – 7 reģistrējumi, ķērpji – 18 318 reģistrējumi, sēnes – 7923 reģistrējumi – 1.4.1. attēls, 1.4.1. tabula.

¹⁹ Auniņš., A. 2013. Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata. 2.precizētais izdevums.

²⁰ [Mežaudžu atslēgas biotopu inventarizācija](#)

²¹ Ek T., Suško U., Auziņš R. 2002. Mežaudžu atslēgas biotopu inventarizācija. Metodika. Metodika dabisko un potenciālo dabisko meža biotopu noteikšanai. VMD. Rīga. 76 lpp.

²² Sugu atradņu punktveida slānim 2023. gadā pievienoti dati no “ES biotopi” piesaistīto sugu tabulas par nozīmīgu sugu atradnēm. Punkti ievietoti ES nozīmes biotopos ar piezīmi “No ES biotopiem pārnestie dati – punkts ir ES biotopa centroīds”. Tie nenorāda uz precīzu atrašanās vietu dabā, bet ir atradne konkrētā ES nozīmes biotopa robežās. Atsevišķos gadījumos, ja biotopa ģeometrija ir izteikti izlocīta, punkts var būt ģenerēts netālu, bet ārpus biotopa. Jauni sugu dati ES biotopiem piesaistītajā tabulā vairs netiek uzkrāti. Veicot atkārtotu nogabala apsekojumu, var tikt precizēts pārnestā punkta novietojums atbilstoši reālajai situācijai dabā un dzēsti punkti, kas dublējas biotopa poligona ietvaros ar dabā atzīmētiem punktveida objektu datiem (attiecas tikai uz pārnestajiem, ne mērķtiecīgi dabā uzkrātajiem punktiem). Datu sakārtošana turpināta un var mainīt atsevišķu iepriekšējos gados veikto sugu reģistrējumu skaitu.

Laika periodā no 2025. gada janvāra līdz 2026. gada janvārim vaskulāro augu, sūnu, ķērpju, sēņu un aļģu reģistrējumu skaits ir pieaudzis par 2018 vienībām. No ārējiem resursiem ienesto datu atrašanas datums tiek fiksēta tāds kā oriģinālā avotā, tāpēc LVM GEO reģistrēto un ziņoto sugu skaits pa gadiem nav statistisks, bet mainās laika gaitā.

1.4.1. attēls. Datu bāzē GEO reģistrēto dabas aizsardzībai nozīmīgo vaskulāro augu, sūnu, ķērpju, sēņu un aļģu sugu reģistrējumu skaita sadalījums pa organismu grupām.

1.4.1. tabula. LVM reģionu teritorijās konstatēto dabas aizsardzībai nozīmīgo sugu* reģistrējumi sadalījuma pa organismu grupām.

Datu avots: LVM GEO (Sugu atradne)

Reģions	Vaskulārie augi		Sūnas		Ķērpji		Sēnes		Aļģes	
	reģistr. skaits	sugas	reģistr. skaits	sugas	reģistr. skaits.	sugas	reģistr. skaits	sugas	reģistr. skaits	sugas
AV	2326	46	6486	43	3209	33	2729	54		
DK	2882	72	3580	49	2668	18	589	39		
DL	3166	62	3103	28	1314	19	948	47	2	1
RV	4203	68	8432	63	4340	33	1735	62	3	1
VD	3634	60	4482	38	2237	25	431	35		
ZE	1362	66	1168	36	696	16	168	35	2	1
ZK	3577	97	4804	90	3173	22	701	27		
ZL	1395	65	2340	30	681	21	622	45		

*reģistrēto sugu skaitā kā viena vienība katrā organismu grupā, izņemot aļģes, ir iekļauta "Cita ... suga", kas var ietvert vēl nenoteiktas sugas, kuras plānots precizēt un/vai sugas, kas vēl nav iekļautas katalogā.

Salīdzinot ar 2024. gadu lielākajā daļā datu sugu reģistrējumu skaits un reģistrēto sugu daudzums pieaug. Reģistrēto sugu daudzveidība un sugu reģistrējumu skaits ievērojami atšķiras dažādos LVM reģionos (1.4.1. tabula). Tas izskaidrojams gan ar atšķirīgām meža platībām dažādos augšanas apstākļos un to vēsturisko apsaimniekošanu, kas atsevišķos reģionos rada zemāku ES nozīmes biotopu bioloģisko kvalitāti un kontinuitāti, gan reģionos strādājošo, tajā skaitā ārpakalpojuma sertificēto

sugu un biotopu jomu ekspertu kvalifikāciju un padziļinātu interesi par kādu organismu grupu. Nereti dažādā apjomā tiek atzīmētas plašāk izplatītās ES nozīmes biotopu indikatorsugas. Reģistrēto nozīmīgo sugu shematisks izvietojums LVM valdījumā esošajās zemēs parādīts 1.4.2.-1.4.5. attēlā.

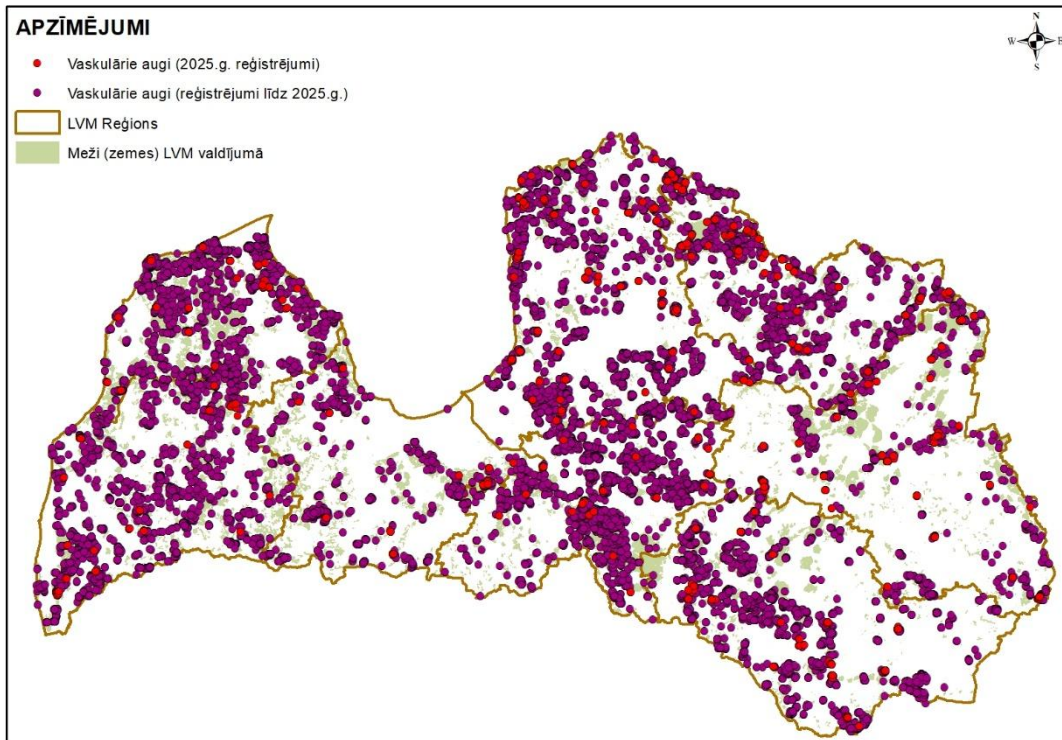
Vidusdaugavas un Dienvidlatgales reģionos reģistrējumu skaits samazinājies Sēlijas militārā poligona teritorijā – zemēs, kas pārgājušas citā valdījumā, kur LVM neveiks turpmāku meža zemes apsaimniekošanu. No LVM GEO datu bāzes šajā teritorijā izslēgti 171 ķērpju, 56 sēņu, 225 sūnu un 95 vaskulāro augu reģistrējumi. Šīs datu izmaiņas samazinājušas Dienvidlatgales reģionā konstatēto ķērpju taksonu skaitu par divām vienībām, jo izslēgtajos datos bija vienīgie artonijveida artonijas *Arthonia arthonoides* un balteglu lekanakša *Lecanactis abietina* reģistrējumi, un sēņu taksonu skaitu par divām vienībām, jo izslēgti zvaigžņu baltenes *Sceletocutis stellae* un parastās lazdupiepes *Szczepkamyces [Dichomitus] campestris* reģistrējumi.

Dienvidlatgales reģionā ir samazinājies arī sūnu sugu skaits par vienu taksonu, jo tika mainīta kļūdaini ievadītā suga mazā ķīļlape *Sphenolobus minutus [Anastrophyllum minutum]* uz dabā konstatēto sugu Hellera bārkstkausīti *Crossocalyx hellerianus [Hellera ķīļlape Anastrophyllum hellerianum]*.

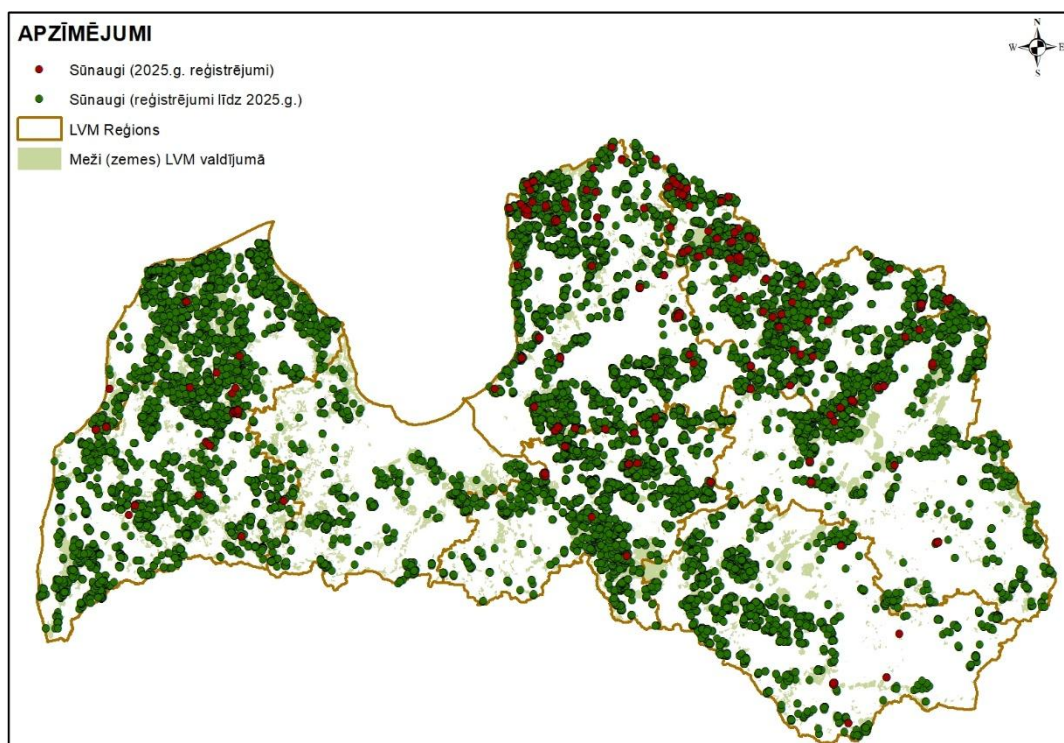
Kopējā sugu skaitā ir iekļauti arī līdz sugas līmenim nenoteikti īpatņi, norādot tikai ģinti. Piemēram, *Platanthera* ssp. reģistrējumos (kopā veikti 542 ieraksti) tiek atzīmētas līdz sugai nenoteiktas naktsvijoles, kas visos gadījumos ir viena no divām Latvijā īpaši aizsargājamajām sugām. Sūnu *Lophozia* sp. reģistrējumos iekļauta plašāka dabā grūti nosakāma grupa, kas var būt kāda no ~9 sugām, šajā grupā kopā uzkrāti 203 ieraksti, kas apvieno gan ļoti retas, gan bieži sastopamas sugas, bet to reģistrējums ir nozīmīgs meža biotopu kvalitātes izvērtēšanai, pat, ja sugu noteikt nav bijis iespējams. Dabā šāda iemesla dēļ ir reģistrētas arī citas tikai līdz ģintij noteiktas sūnu sugas: *Barbilophozia*, *Calypogeia*, *Fissidens* un *Neckera*, kā arī ķērpji *Colemma*, *Bactrospora* un *Sclerophora* ģintīs. Iepriekšējos gados veiktie dabisku meža biotopu indikatorsugas – sūnas parastās sprogaines *Ulota crispa* reģistrējumi pārnesti uz ģints līmeņa taksonu sprogaines *Ulota* spp. Jaunākie zinātnieki dati nošķir vairākas sprogaiņu sugas un sūnu eksperti Latvijā secinājuši, ka biežāk izplatītas ir citas sugas, piemēram, vidējā un Bruha sprogaine (*Ulota intermedia*, *Ulota bruchii*), bet parastā sprogaine ir ar neskaidru statusu un noteikti daudz retāk sastopama suga nekā uzskatīts līdz šim.

Salīdzinot ar iepriekšējo pārskata periodu, sugu reģistrējumu skaits var mainīties arī datu precizēšanas rezultātā, piemēram, tiek noteikta vai labota kāda iepriekš kļūdaini reģistrētā suga un novērojums pievienots jau datubāzē esošam taksonam.

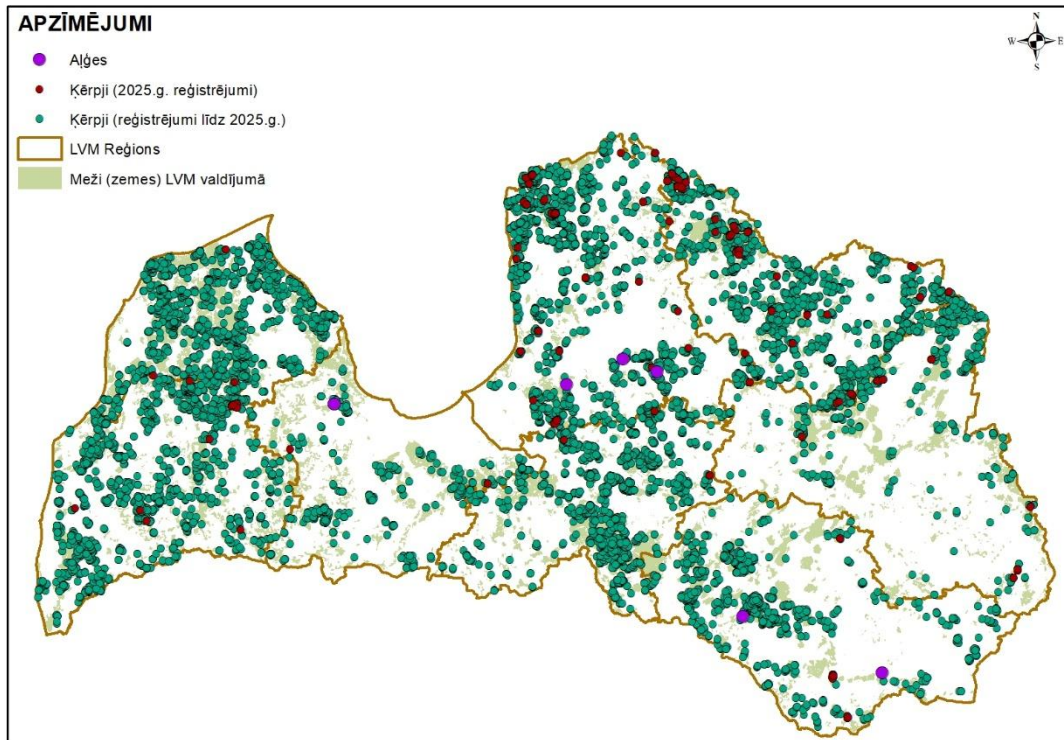
Dati tiek ievākti visā LVM valdījumā esošajā teritorijā. Vides eksperti pamatā apseko saimnieciski izmantojamus mežus – izvērtējot plānotās darbības, tādēļ tajos LVM reģistrēto sugu skaits ir lielāks nekā īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, kurās tiek nodrošināts atbilstošs aizsardzības režīms un apsekojumu īpatsvars ir mazāks. Lai nodrošinātu nepieciešamo aizsardzību, sugu datus tiek ienesti arī ticamie dati no DDPS “Ozols” Latvijā īpaši aizsargājamo sugu atradnēm, dzīvotnēm un ES biotopu anketām.

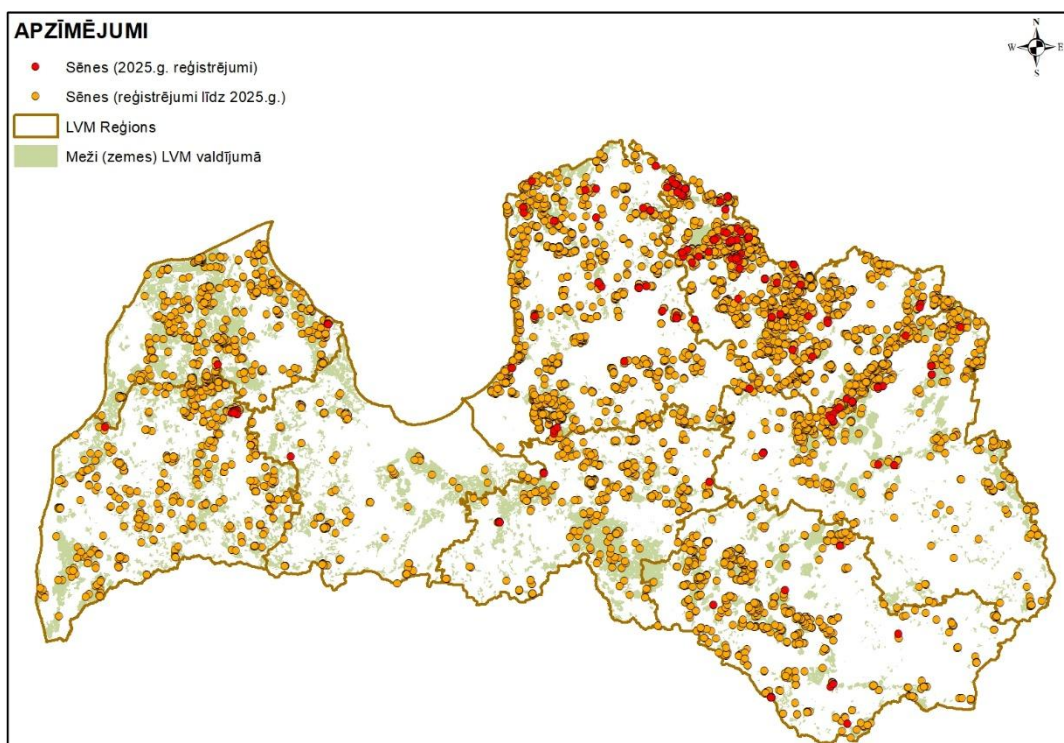
1.4.2. attēls. Līdz 2025. gada janvārim konstatēto nozīmīgo vaskulāro augu sugu reģistrējumu izvietojums LVM reģionos (kopā 22 545 reģistrējumi).

1.4.3. attēls. Līdz 2025. gada janvārim konstatēto nozīmīgo sūnu sugu reģistrējumu izvietojums LVM reģionos (kopā 34 395 reģistrējumi).

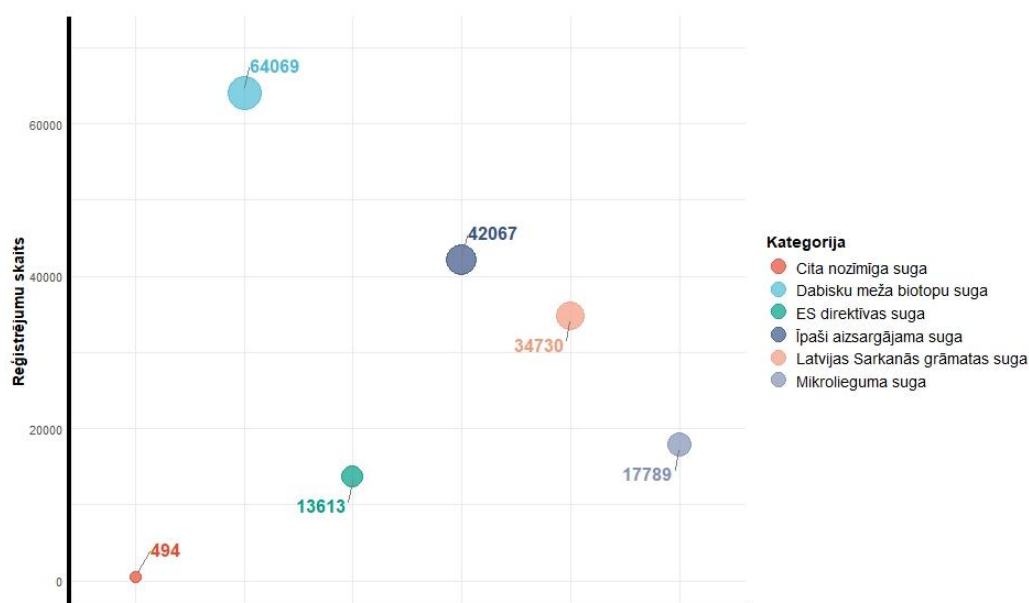
1.4.4. attēls. Līdz 2025. gada janvārim konstatēto nozīmīgo ķērpju sugu reģistrējumu (kopā 18 318 reģistrējumi) un aļģu sugu reģistrējumu (kopā 7 reģistrējumi) izvietojums LVM reģionos.

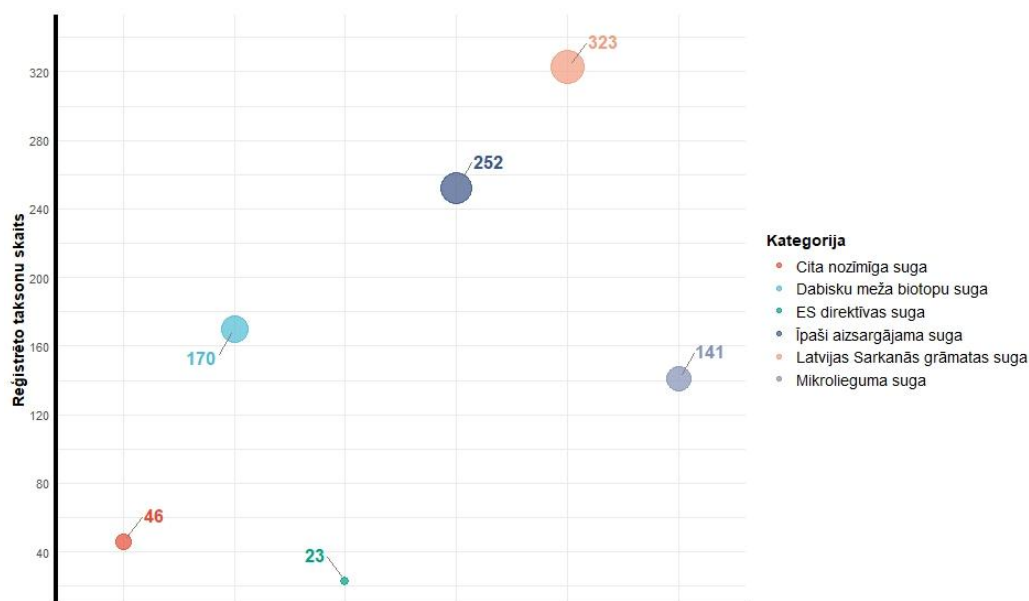
1.4.5. attēls. Līdz 2025. gada janvārim konstatēto nozīmīgo sēņu sugu reģistrējumu izvietojums LVM reģionos (kopā 7923 reģistrējumi).

Lielu īpatsvaru no LVM datu bāzē reģistrētajām vaskulāro augu, sūnu, aļģu, ķērpju un sēņu nozīmīgajām sugām sastāda īpaši aizsargājamās, dabisko meža biotopu

un mikroliegumu sugas (1.4.6., 1.4.7. attēls), kuru pastāvēšana ir atkarīga no noteikta biotopa – dzīvotnes, tam raksturīgajiem apstākļiem un kvalitātes. To prasības pret dzīves vidi bieži vien saistītas ar biotopa dabiskumu, mežaudzes struktūras elementiem, specifiskiem mitruma un apgaismojuma apstākļiem. Reģistrējums vienlaicīgi var atbilst vairākām kategorijām, piemēram, vāļišu staipekņis *Lycopodium clavatum* ir Latvijā ierobežoti izmantojama īpaši aizsargājama suga un iekļauta ES direktīvas V pielikumā kopējā staipekņu grupā, bet trejdaivu bacānija *Bazzania trilobata* ir Latvijā īpaši aizsargājama suga, kuras atradnēs var veidot mikroliegumus un dabisku meža biotopu speciālā (specifiskā) suga, kas iekļauta Latvijas Sarkanajā grāmatā kā gandrīz apdraudēta suga (NT).

1.4.6. attēls. LVM datu bāzē GEO reģistrēto vaskulāro augu, sūnu, ķērpju, sēņu un aļģu reģistrējumu sadalījums pa aizsardzības vai citas nozīmes kategorijām.

1.4.7. attēls. LVM datu bāzē GEO reģistrēto vaskulāro augu, sūnu, aļģu, ķērpju un sēņu taksonu sadalījums pa aizsardzības vai citas nozīmes kategorijām.

Sugu atradņu aizsardzība

Lielākā daļa LVM GEO vaskulāro augu, sūnu, ķērpju, sēņu un aļģu atradnes reģistrētas meža zemēs. Aizsardzība sugām, kas konstatētas ES nozīmes biotopos, tiek nodrošināta kopā ar biotopu aizsardzību tajos poligonos, kam piešķirts nogabala apsaimniekošanas mērķis “dabas aizsardzība” (1. mērķis) vai “dabas aizsardzība ar nebūtisku koksnes ieguvi” (2. mērķis). Ja suga atrodas ārpus ES nozīmes biotopa vai tas nenodrošina sugai nepieciešamos apstākļus, tad sugas aizsardzībai tiek izveidots dzīvotnes laukums un nosacījumi apsaimniekošanai pievienoti atbilstoši eksperta norādījumiem. Laukumi veidoti vietās, kur dzīvotnes aizsardzību nenodrošina citi aprobežojumi, piemēram, laksim *Allium ursinum*, kas no mikrolieguma teritorijas izplatās blakus jaunaudzē vai asinssārtā mikoblasta *Mycoblastus sanguinarius* atradumam vidēja vecuma egļu audzē uz viena bērza.

Sugu aizsardzība primāri tiek nodrošināta sugām, kas iekļautas īpaši aizsargājamo sugu sarakstā vai to sugu sarakstā, kam atradnēs var veidot mikroliegumus. **Vaskulāro augu aizsardzībai izveidoti laukumi 1343 ha platībā 94 taksoniem, sūnu aizsardzībai 501,3 ha platībā 30 taksoniem, ķērpju aizsardzībai 90,13 ha platībā 21 taksonam, sēņu aizsardzībai 14,81 ha 26 taksoniem, aļģu aizsardzībai laukumi nav izveidoti.** Laukumu lielums var tikt mainīts atbilstoši jaunākai informācijai, piemēram, precizējot dabā sugas atrašanās vietu, ekspertam iegūstot jaunas zināšanas par sugas ekoloģiju, monitoringa vietās precizējot izplatību atbilstoši aktualizētajai situācijai u. tml.

Vairākām sugām dzīvotņu aizsardzībai ir veikti apsaimniekošanas darbi. Dzīvotnes kvalitāte uzlabota grīņu sārtenei *Erica tetralix*, veikta invazīvo sugu ierobežošana kāpās, kas ir jūrmalas zilpodzes *Eryngium maritimum* un smiltāju nelķes *Dianthus deltoides* dzīvotnes, turpināti darbi smiltāju espersetes *Onobrychis arenaria* un meža silpurenes *Pulsatilla patens* dzīvotnēs, citā vietā meža silpurenei izveidoti mineralizētie laukumi.

LVM GEO tiek uzkrāti arī dabas aizsardzībai nozīmīgo sugu dati par tām atradnēm, kas konstatētas uz stīgām, ceļu malām, grāvju trasēm un citās antropogēni ietekmētās vietās. Ja šajās vietās plānota saimnieciskā darbība, tad tā tiek papildus izvērtēta un saskaņoti nepieciešamie aizsardzības pasākumi, ja tādi ir iespējami, piemēram, izvēlēties citu ceļu kokmateriālu pievešanai, neveidot krautuvi šajā vietā utml. Ja nav iespējams nodrošināt īpaši aizsargājamās sugas saglabāšanu, tiek sagatavoti dokumenti sugas pārvietošanas vai iznīcināšanas atļaujas saņemšanai.

Vaskulārie augi

LVM datu bāzē GEO uzkrātas ziņas par 176 nozīmīgiem vaskulāro augu taksoniem, galvenokārt, sugām. No tām: 128 ir īpaši aizsargājamas augu sugas, 4 ierobežoti izmantojamas īpaši aizsargājamas sugas, 90 sugām to aizsardzībai var veidot mikroliegumus, 163 sugas ir iekļautas Latvijas Sarkanajā grāmatā, kas ir zinātnisks dokuments un parāda zināšanas par sugu sastopamību un apdraudētību valstī. LVM valdījumā esošajās zemēs ir konstatētas 19 ES Sugu un biotopu direktīvas pielikumos iekļautas sugas un 23 DMB indikatorsugas vai speciālistu sugas. Sarakstā iekļauti arī līdz sugai nenoteikti taksoni – naktsvijoles *Platanthera* sp. un dzegužpirkstītes *Dactylorhiza* sp. Naktsvijoles dabā ir droši nosakāmas tikai īsu brīdi ziedēšanas laikā, taču labi konstatējamas bezsniega apstākļos lielāko gada daļu. Lai gan smaržīgā naktsvijole *P.bifolia* Latvijas Sarkanajā grāmatā novērtēta kā neapdraudēta suga (LC), bet zaļziedu naktsvijole *P.chlorantha* kā gandrīz apdraudēta suga (NT),

tomēr tās abas ir Latvijā īpaši aizsargājamas sugas, tāpēc no saimnieciskās darbības plānošanas viedokļa nozīmīgs ir ikviens naktsvijoles reģistrējums. Līdzīga situācija ir arī dzegužpirkstītēm, kam raksturīga hibridizācija un to noteikšanai nepieciešamas papildus iemaņas, bet visas sugas ir iekļautas Latvijas īpaši aizsargājamo sugu sarakstā.

Kopējā LVM GEO uzkrāto reģistrējumu sarakstā iekļauts arī pagaidu ieraksts “*Cita vaskulāro augu suga*”, kas satur iepriekš katalogā nepievienotas sugas, kas pēc ekspertu domām ir nozīmīgas un kuru datu uzkrāšanu turpmāk būtu jāplāno, piemēram, ložņu saulenīti *Goodyera repens*.

Līdz 2025. gada janvārim datu bāzē fiksēti 22 545 nozīmīgu vaskulāro augu taksonu reģistrējumi. 2025. gadā datubāze papildināta ar 888 vaskulāro augu ierakstiem, no tiem visbiežāk reģistrēta ierobežoti izmantojamā īpaši aizsargājamā suga gada staipekņi *Lycopodium annotinum* (211 ieraksti) un apdzira *Huperzia selago* (63 ieraksti).

Aktīvi papildinātas Latvijā īpaši aizsargājamo augu atradnes. No orhidejām visbiežāk reģistrētas naktsvijoles - līdz sugai nenoteikta naktsvijole *Platanthera* spp. (21 ieraksts), zaļziedu naktsvijole *Platanthera chlorantha* (20 reģistrējumi) un smaržīgā naktsvijole *Platanthera bifolia* (23 reģistrējumi). No dzegužpirkstītēm visbiežāk reģistrēta Fuksa dzegužpirkstīte *Dactylorhiza fucsi* (27 reģistrējumi).

Latvijā īpaši aizsargājamām sugām, kuru atradnēs var veidot mikroliegumus, 2025. gadā papildināti dati par skrajziedu skareni *Poa remota* (21 ieraksts, kopā datos 328, visbiežāk Vidzemē). Iegūti jauni dati arī par villaino gundegu *Ranunculus lanuginosus* (2025. gadā 17 reģistrējumi, kopā 332, no tiem 136 Dienvidlatgales, 99 Dienvidkurzemes un 97 Zemgales reģionā). Turpināts papildināt datus par lakša *Allium ursinum* sastopamību (2025. gadā 15 reģistrējumi). Joprojām lielākais lakšu reģistrējumu skaits ir Vidusdaugavas reģionā (datubāzē kopā 159 ieraksti) un Rietumvidzemes reģionos (86 ieraksti). Veikti 14 jauni meža auzenes *Festuca altissima* reģistrējumi (10 no tiem Rietumvidzemes, pa diviem Austrumvidzemes un Zemgales reģionā). Kopā datos uzkrāti 377 ieraksti, visbiežāk meža auzene atzīmēta Vidusdaugavas reģionā (272 reģistrējumi).

No retāk sastopamām sugām Ziemeļlatgales reģionā jau zināmā atradnē atkārtoti reģistrēta zāļlapu smiltenīte *Arenaria procera* (kopā datubāzē 9 ieraksti, visi šajā reģionā). Rietumvidzemes reģionā papildināti dati par divsēkļu grīslī *Carex disperma* (3 jauni reģistrējumi, kopā datubāzē 37 ieraksti, no tiem visvairāk tieši Rietumvidzemes reģionā – 15).

Dienvidlatgales reģionā papildināti dati par ES nozīmes sugas spilvainā ancīša *Agrimonia pilosa* izplatību (4 jauni reģistrējumi, kopā datubāzē 194 reģistrējumi, no tiem visvairā Dienvidlatgales reģionā – 86, kam seko Vidusdaugavas reģions ar 47 ierakstiem).

Divos ierakstos sadalīta iepriekš reģistrētā smiltāja neļķe *Dianthus arenarius*, saglabājos lielāko daļu iepriekš reģistrētos datus kā smiltāju neļķes pasugu – Prūsijas neļķi *Dianthus arenarius* subsp. *borrusicus* (272 ieraksti) un kā smiltāju neļķi *D. arenarius* subsp. *arenarius* pārnesot tikai ticami šai pasugai atbilstoši noteiktos 2 ierakstus. Prūsijas neļķe Latvijas Sarkanajā grāmatā novērtēta kā jutīga suga (VU), bet smiltāju neļķe (pasugas līmenī) kā gandrīz apdraudēta (NT) suga. Sagaidāms, ka pēc datu pārbaudes dabā Baltijas jūras piekrastē, īpaši Kurzemē zināmās atradnes un nosakot piederību pasugai, ierakstu proporcija mainīsies. Tikai smiltāju neļķes pasuga *D. arenarius* subsp. *arenarius* iekļauta Eiropas Padomes direktīvas 92/43/EEC

(21.05.1992) “Par dabisko biotopu, savvaļas floras un faunas aizsardzību” II pielikumā - dzīvnieku un augu sugas, kas ir kopienas interešu sfērā un kuru aizsardzībai nepieciešama īpaši aizsargājamo teritoriju nodalīšana.

Turpināta sugu izplatības apzināšana ES nozīmes apvienotajā staipekņu sugu grupā *Lycopodium* spp. iekļautajām sugām. Datos ir ziņas par gada staipekni *Lycopodium annotinum* (2025. gadā veikti 211 reģistrējumi, kopā 8319), vāļišu staipekni *Lycopodium clavatum* (24 reģistrējumi, kopā 739), apdziru *Huperzia selago* (63 reģistrējumi, kopā 1799), Zeilera plakanstaipekni *Diphasiastrum × zeilleri* (12 reģistrējumi, kopā 155), parasto plakanstaipekni *D. complanatum* (5 reģistrējumi, kopā 284), trejvārpu plakanstaipekni *D. tristachyum* (1 reģistrējums, kopā 9). Esošajos datos daži senāk reģistrētie parastā plakanstaipekņa novērojumi mainīti uz Zeilera plakanstaipekni, jo precizēta suga, sagaidāms, ka arī citviet pēc apsekojumiem dabā un saskaņā ar jaunākajām atziņām sugas savstarpēji tiks precizētas. Palu staipeknītis *Lycopodiella inundata* 2025. gadā nav reģistrēts, kopā datubāzē ir tikai 2 reģistrējumi Ziemeļkurzemē.

Papildināti dati par DMB indikatorsugām, piemēram, attālvārpu grīslī *Carex remota* (2025. gadā 14 ieraksti, kopā 301), parasto strauspapardi *Matteucia struthiopteris* (4 reģistrējumi, kopā 271), Eiropas dziedēti *Sanicula europaea* (4 reģistrējumi, kopā 501).

2025. gada nozīmīgākie vaskulāro augu reģistrējumi

Teodora pīlādzis *Sorbus teodori* un hibrīdais pīlādzis *Sorbus × hybrida* (1.4.8., 1.4.9. attēls) konstatēti kāpās Ovišos Ziemeļkurzemes reģionā, izvērtējot nelikumīgas būves nojaukšanu. Līdz šim neviena šo sugu reģistrējuma LVM GEO datos nav bijis. Abi konstatētie indivīdi ir nelieli koki, kas zied jūnijā, sugas atšķiramas pēc lapas plātnes daivu lieluma un izvietojuma. Šo sugu statuss un izplatība ir neskaidra, tās tiek uzskatītas par Fenskanrijas un Baltijas endēmiem. Dažādos avotos novērtētas gan kā vietējas izcelsmes sugas, gan kā senas introducētas sugas, kas pārgājušas savvaļā un naturalizējušās. Hibrīdais pīlādzis Ziemeļkurzemes piekrastē varētu būt sastopams samērā bieži. No abiem retāks ir Teodora pīlādzis, tam Latvijas Sarkanajā grāmatā sniegts novērtējums – suga, par kuru trūkst informācijas, lai novērtētu apdraudētības statusu (DD).

1.4.8. attēls. Hibrīdais pīlādzis *Sorbus × hybrida* ar raksturīgo lielo veselo daivu lapas galā un neizteiktu plūksnojumu (<5 plūksnu pāri). Foto: Ilze Kukāre.

1.4.9. attēls. Teodora pīlādzis *Sorbus teodori* ar raksturīgajiem vairāku lapas plūksnu pāriem (>5), kas pārsedzas un nelielu lapas gala daivu. Foto: Ilze Kukāre.

Šaurlapu lakacis *Pulmonaria angustifolia* (1.4.10. attēls) un zirņveida dedestiņa *Lathyrus pisiiformis* konstatētas jaunā atradnē Dienvidlatgalē sausā priežu mežā, izvērtējot karjera ierīkošanu saimnieciskā mežā. Abas sugas iekļautas Latvijā īpaši aizsargājamo sugu sarakstā un to atradnēs var veidot mikroliegumus, Latvijas Sarkanajā grāmatā abas novērtētas kā stipri apdraudētas (EN). Zirņveida dedestiņai šajā atradnē Dienvidlatgales reģionā veikti 9 reģistrējumi, kas ir pirmie ar herbārija materiālu apstiprinātie reģistrējumi LVM GEO un lielākā atradne valstī. Iepriekš (2013., 2016. gadā) datus saglabāti 5 citi reģistrējumi Ziemeļkurzemē, kas būtu atkārtoti jāpārbauda. Latvijas Sarkanajā grāmatā atzīmēts, ka zināmās atradnes ir Daugavas ielejā, bet vēsturiski ir bijusi arī Zlūkās Kurzemē. Šaurlapu lakacim atzīmēti 2 reģistrējumi 2025. gadā, bet kopā Dienvidlatgales reģionā ir 18 reģistrējumi un vēl 7 reģistrējumi Ziemeļkurzemes reģionā. Abām sugām nepieciešami klaji, sausi līdz vidēji mitri, barības vielām samērā nabadzīgi apstākļi. Zirņveida dedestiņa augs viegli kalķainās augsnēs, bet šaurlapu lakacis neitrālās vai skābās augsnēs, bet piemēroti apstākļi tām var veidoties samērā cieši blakus, kā tas redzams jaunatrastajā vietā. Dabiskā sukcesija un dabisko traucējumu trūkums, kad šādas vietās palielinās nobiru un sūnu slānis, kavē jauno augu iesēšanos un pakāpeniski veicina aizaugšanu ar citām lakstaugu sugām.

1.4.10. attēls. Šaurlapu lakacis *Pulmonaria angustifolia*. Foto: Inita Svilāne.

1.4.11. attēls. Ciņu mazmeldrs *Trichophorum caespitosum* Cepla purvā. Foto: Ilze Kukāre.

Ciņu mazmeldrs *Trichophorum caespitosum* (1.4.11. attēls) Latvijā biežāk konstatēts rietumu daļā - Kurzemē, Pierīgā un Vidzemes R daļā. Līdz šim tālākā atradne uz austrumiem bija reģistrēta Palšu purvā Rietumvidzemes reģionā. 2025. gadā neliela ciņu mazmeldra audze konstatēta Cepla purvā pie Velēnas Austrumvidzemes reģionā, kas atrodas >50 km tālāk uz ZA no Palšu purva. Cepla purvs dabā ir pamesta kūdras ieguves vieta, kur lielākās platībās redzama atklāta kūdra, daļā teritorijas notiek atjaunošanās ar augstajiem purviem raksturīgajām sugām, ko vietām nomaina

nabadzīga grīšļu veģetācija. Nelielās platībā saglabājušies slapji applūstoši pārejas purva fragmenti, ko veicina netālais ezers ar sliktšņainiem krastiem.

Ciņu mazmeldrs augstajos purvos veido plašas audzes, kas sastāv no blīviem ciņiem, bet pārejas purvos parasti tā sastopamība ir mazāka. Ciņu mazmeldrs zied no maija līdz jūlijam, to apputeksnē vējš. Vairojas ar sēklām un veģetatīvi ar sakneņiem. Lai gan sēklām ir raksturīgiem matiņi, to izplatības attālums ir neliels – līdz 1 m. Suga ir iekļauta Latvijā īpaši aizsargājamo sugu sarakstā, kā arī Latvijas Sarkanajā grāmatā kā jutīga suga (VU).

Kopumā LVM valdījumos esošajās zemēs zināmi 83 sugas reģistrējumi, no tiem Austrumvidzemē 6, Rietumvidzemē 19, Dienvidkurzemē 24 un Ziemeļkurzemē 34. Šie reģistrējumi neatspoguļo sugas atradnes purvos, bet tikai norāda uz atradnēm kopumā, piemēram, visi Austrumvidzemes reģistrējumi ir Cepļa purva atradne.

Sūnas

LVM datu bāzē GEO ir uzkrātas ziņas par 126 nozīmīgām sūnaugu sugām - kopskaitā iekļauti septiņi līdz sugai nenoteikti taksoni, kas lauka apstākļos ne vienmēr ir nodalāmi, bet ir nozīmīgi meža kvalitātes vērtēšanā, piemēram: *Lophozia* sp., *Scapania* sp., *Neckera* sp. u.c. No nozīmīgajām sugām 58 ir īpaši aizsargājamas sūnu sugas, no kurām 22 sugām to aizsardzības nodrošināšanai var dibināt mikroliegumu. No kopējā sugu skaita 77 sugas ir iekļautas Latvijas Sarkanās grāmatas sugu izvērtējumā, tikai 11 no tām novērtētas kā neapdraudētas (LC).

Kopējā LVM GEO uzkrāto reģistrējumu sarakstā ieļauts arī pagaidu ieraksts “*Cita sūnu suga*”, kas satur gan iepriekš katalogā nepievienotas sugas, kas pēc ekspertu domām ir nozīmīgas un kuru datu uzkrāšanu turpmāk būtu jāplāno, gan arī ierakstus ievāktām, bet nenoteiktām sugām no sarežģītāk nosakāmajiem taksoniem. 2025. gadā šajā statusā neviena suga nav saglabāta, jo visas izdevies noteikt vismaz līdz ģintij.

LVM valdījumā esošajās zemēs 2025. gadā dati papildināti 4 ES nozīmes sūnu sugām. Zaļā buksbaumija *Buxbaumia viridis* 2025. gadā atrasta visā valstī, kopā veikti 49 reģistrējumi, no tiem Austrumvidzemē 15, Rietumvidzemē 14, Dienvidkurzemē 14, Dienvidlatgalē 3, Ziemeļlatgalē 2 un Vidusdaugavā 1. Šajās sezonā suga nav reģistrēta Ziemeļkurzemē, bet tas saistīts ar specialistu darba sadalījumu un apsekojamajiem objektiem, nevis sugas sastopamību. Zaļā buksbaumija līdzīgi kā iepriekšējos gadus pārsvarā reģistrēta protonēmas stadijā, bet Dienvidkurzemē konstatēti arī sporofīti. Datubāzē kopā ir 151 atradnes punkts, pārsvarā visi reģistrējumi saistīti ar egļu kritālām un celmiem augstā sadalīšanās pakāpē. Zaļajai divzobei *Dicranum viride* jaunas atradnes nav konstatētas un izmaiņas datus kopš iepriekšējā pārskata nav (kopā LVM GEO ir 36 reģistrējumi). Zilganā baltsamtīte *Leucobryum glaucum* reģistrēta 5 vietās (kopā 746 reģistrējumi). Dati par ES nozīmes sūnu sugu grupu sfagni *Sphagnum* spp. tiek reģistrēti tikai atsevišķu retāko vai meža kvalitātes noteikšanai nozīmīgāko sugu veidā, piemēram, 2025. gadā pievienoti 9 Vulfa sfagna *Sphagnum wulfianum* reģistrējumi (kopā 389), bet dati par citām sugām nav ievākti.

Līdz 2026. gada sākumam fiksēti 34 395 nozīmīgu sūnu taksonu punkti, no tiem 2025. gadā pievienoti 831 jauni 32 sūnu taksonu reģistrējumi. Lielākā daļa reģistrējumu ir dabisku meža biotopu jeb DMB indikatorsugām un biotopu speciālistu sugām. No tām visbiežāk 2025. gadā atzīmētas Latvijā īpaši aizsargājamās sugas, kas iekļautas arī to sugu sarakstā, kuru atradnēs var veidot mikroliegumus – Hellera ķīļlapīte *Crossocalyx hellerianus* [*Anastrophyllum hellerianum*] (157), kailā apaļlape

Odontoschisma denudatum (93), retāk reģistrētas citas šāda statusa sugas: doblapu leženeja *Lejeunea cavifolia* (60), tūbainā bārklape *Trichocolea tomentella* (46), smaržīgā zemessomenīte *Geocalyx graveolens* (12), gludkausiņu knābjkausīte *Lioclaena lanceolata* [*Jungermannia leiantha*] (9), trejdaivu bacānija *Bazzania trilobata* (3), sašaurinātā bārdlape *Neoorthocaulis attenuatus* [*Barbilophozia attenuata*] (3), klints pārzobe *Zygodon rupestris* [*baumgartneri*] (4), ēnāja smalkstāvaine *Hylocomiastrum* [*Hylocomium*] *umbratum* (1). Reģistrētas arī citas Latvijā īpaši aizsargājamas sugas – alu spulsūna *Schistostega pennata* (24), gludā nekera *Aleniella* [*Neckera*] *complanata* (11).

Citas biežāk sastopamās DMB sugas, kas reģistrētas 2025. gadā ir tievā gludlape *Homalia trichomanoides* (52), līklapu novēlija *Nowellia curvifolia* (67), īssetas nekera *Neckera pennata* (78), dakšveida mecgērija *Metzgeria furcata* (19), rudens pārlapīte *Syzygiella autumnalis* (*Jamesoniella autumnalis*) (69s). Datos kā meža biotopus raksturojoša indikatorsuga (šobrīd zināms, ka tajā ieskaitītas vairākas sugas) tika reģistrēta parastā sprogaine *Ulota crispa*, bet šie dati pārcelti uz *Ulota* sp. un turpmāk līdz sugai droši nenoteiktie novērojumi tiks iekļauti kopējā grupā. Sprogaiņu sugu noteikšana lauka apstākļos ir apgrūtināta, datu ievācējiem nav pieredzes, kā arī nav zināma atsevišķo sprogaiņu sugu indikativitāte kādam biotopu veidam, jo to izplatība valstī nav izpētīta.

Purvāju lāpstīte *Scapania paludicola* (1.4.16. attēls) konstatēta Ceplā purvā pie Velēnas Austrumvidzemes reģionā. Ceplā purvs dabā ir pamesta kūdras ieguves vieta, kur nelielā platībā saglabājies pārejas purva fragments pie daļēji piesērējuša grāvja. Latvijas Sarkanajā grāmatā suga novērtēta kā gandrīz apdraudēta (NT). Valstī līdz šim zināmas mazāk nekā 30 atradnes. LVM GEO šis ir pirmais sugas reģistrējums. Suga iekļauta Latvijā īpaši aizsargājamo sugu sarakstā. Purvāju lāpstīte ir aknu sūna, kas aug pārejas purvos, pārmitros purvainos ezeru karstos uz kritālām un atklātām kūdrām.

1.4.16. attēls. Purvāju lāpstīte *Scapania paludicola*. Foto: Ilze Kukāre.
1.4.17. attēls. Pirkstveida rikardija *Riccardia palmata*. Foto: Ilze Kukāre.

Pirkstveida rikardija *Riccardia palmata* (1.4.17. attēls) 2025. gadā konstatēta Ziemeļlatgales reģionā (pirmais reģistrējums reģionā) un Rietumvidzemes reģionā (2 reģistrējumi). Kopā LVM GEO ir 121 reģistrējums, galvenokārt Ziemeļkurzemē. Latvijas Sarkanajā grāmatā suga novērtēta kā jutīga suga (VU). Suga iekļauta Latvijā īpaši aizsargājamo sugu sarakstā. Pirkstveida rikardija ir aknu sūna, kas aug mitros skujujoku un jauktos mežos, bieži sīku ūdensteču malās vai citās vietās ar augstu gaisa

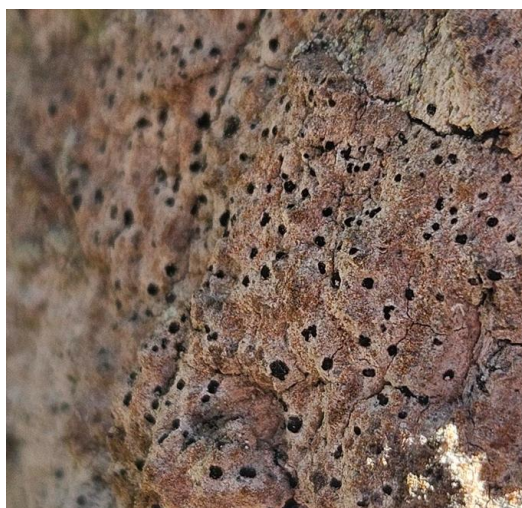
mitrumu. Tā aug uz trupošām kritālām augstā sadalīšanās pakāpē. Sugu iespējams sajaukt ar radniecīgo un daudz biežāk sastopamo platdaivu rikardiju *R. latifrons*, tāpēc sugas noteikšanai nepieciešama pieredze un vēlama mikroskopisko pazīmju pārbaude.

Ķērpji

LVM datu bāzē GEO ir ziņas par 48 nozīmīgām ķērpju sugām vai līdz sugai nenoteiktiem taksoniem (*Colemma* sp., *Bactrospora* sp., *Sclerophora* sp.), no kurām 33 sugas ir īpaši aizsargājamas un 23 sugu aizsardzības nodrošināšanai var dibināt mikroliegumus, 34 sugas ir izvērtētas iekļaušanai Latvijas Sarkanajā grāmatā (no tām 11 atzītas par neapdraudētām (LC)), 38 ir dabisku meža biotopu indikatorsugas vai biotopu speciālās sugas. Līdz 2026. gada janvārim fiksēti 18 318 nozīmīgu ķērpju sugu reģistrējumi, 2025. gadā pievienoti 372 jauni nozīmīgu ķērpju sugu reģistrējumi no 21 sugām vai to grupām.

No Latvijā īpaši aizsargājamām sugām 2025. gadā visbiežāk reģistrēta kastaņbrūnā artonija *Arthonia spadicea* (71 jauni reģistrējumi), daudz retāk līdzīgā vīnsarkanā artonija *Arthonia vinosa* (21), dati par šīm sugām papildinājušies gandrīz visos reģionos. Tāpat gandrīz visos reģionos (izņemot Dienvidlatgali un Zemgali) konstatēts vismaz viens parastā plaušķērpja *Lobaria pulmonaria* novērojums (2025. gadā 29, kopā 1082 ieraksti). Pārsvārā Ziemeļlatgalē reģistrēta sīkpunktainā artonija *Arthonia byssacea* (17), nedaudz arī Austrumvidzemē (4). Bieži atrasta kaķpēdiņu artonija *Arthonia leucopellea* (53), pārsvārā Austrumvidzemes, un Dienvidkurzemes reģionā, kas saistīts ar ekspertiem uzdoto darbu izvietojumu.

No sugām, kuru atradnēs var veidot mikroliegumus visbiežāk 2025. gadā reģistrēta zvīņainā telotrēma *Thelotrema lepadinum* (32), lielākā daļa (24 ieraksti) veikti Rietumvidzemē, kopā visā LVM GEO ir 680 reģistrējumi. Pieaug arī zaļganās henotēkas *Chaenotheca chlorella* reģistrējumu skaits (2025. gadā 10, kopā datos 31 reģistrējums). Dati papildināti arī par asinssārto mikoblastu *Mycoblastus sanguinarius* (2025. gadā 5, kopā 123 reģistrējumi), caurumaino menegāciju *Menegazzia terebrata* (2025. gadā 5, kopā 265 reģistrējumi), parazitisko kladoniju *Cladonia parasitica* (2025. gadā 4, kopā 58 reģistrējumi).

1.4.22. attēls. Artonijveida artonijas *Arthonia arthonioides* aug uz ozola. Foto: Inita Svilāne.

1.4.23. attēls. Artonijveida artonijas *Arthonia arthonioides* noteikšanai izmanto mikroskopiskās pazīmes. Foto: Inita Svilāne.

Ziemeļlatgales reģionā uz ozola Audīles upes krastā konstatēta **artonijveida artonija** *Arthonia arthonioides* (1.4.22., 1.4.23. attēls). Suga Latvijā ir īpaši aizsargājama un tās atradnē var veidot mikroliegumus, tā ir dabisku meža biotopu speciālā suga. Sarkanajā grāmatā novērtēta kā stipri apdraudēta (EN). Artonijveida artonija ir epifitisks ķērpis, kas var augt uz dažādu sugu bioloģiski vecu un lielu dimensiju lapkokiem – ozoliem, liepām, ošiem, melnalkšņiem mežaudzēs ar paaugstinātu gaisa mitrumu, piemēram, upju krastos. Sugas apstiprināšanai nepieciešams veikt mikroskopisko pazīmju izvērtējumu.

Papildināti arī dati par citām nozīmīgām ķērpju sugām, kam nav aizsardzības statusa, bet kas ir nozīmīgas meža biotopu kvalitātes raksturošanā, piemēram, Norvēģijas kladoniju *Cladonia norvegica* (17 jauni reģistrējumi). Visbiežāk reģistrētās DMB indikatorsugas ir dižegļu lekanaktis *Lecanactis abietina* (33) un rakstu ķērpis *Graphis scripta* (52), citas indikatorsugas konstatētas retāk, piemēram, pumpurainā akrokordija *Acrocordia gemmata* (5) un iesarkanā bacīdija *Bacidia rubella* (3).

Lai savlaicīgi novērtētu iespējamus riskus, atbilstošu jomas ekspertu zināšanām, papildus tiek uzkrāti dati par tādām sugām, kas var tikt rosinātas iekļaušanai nākotnes aizsargājamo sugu sarakstā, piemēram, **kārpaino peltīgeru** *Peltigera aptosa* (1.4.24. attēls). Latvijas Sarkanajā grāmatā suga novērtēta kā jutīga (VU). Kārpainā peltīgera aug boreālos skujkoku mežos un piejūras kāpu mežos uz augsnes starp sūnām, retāk pie vecu koku stumbru pamatnes. LVM GEO ir 3 reģistrējumi – 1 Austrumvidzemes un 2 Ziemeļkurzemes reģionā.

1.4.24. attēls. Kārpainā peltīgera *Peltigera aptosa*. Foto: Inita Svilāne.

Sēnes

LVM datu bāzē GEO ir ziņas par 81 nozīmīgu sēņu taksonu, tajā skaitā ar 1 ierakstu 'Cita sēņu suga', kas satur katalogā neiekļautas vai nepilnīgi noteiktas sugas.

No datubāzē līdz šim reģistrētajām sugām 28 sugas ir īpaši aizsargājamas, 6 sugu aizsardzībai var veidot mikroliegumus, 48 sugas ir izvērtētas iekļaušanai Latvijas Sarkanajā grāmatā, no tām 7 atzītas par neapdraudētām (LC), bet par 3 sugām trūkst datu (DD).

Līdz 2026. gada janvārim LVM GEO kopā saglabāti 7923 nozīmīgu sēņu reģistrējumi, tajā skaitā 2025. gadā pievienoti 269 jauni reģistrējumi 29 sugām. Visbiežāk reģistrēta Latvijā īpaši aizsargājama suga, kuras atradnēs var veidot mikroliegumus, dabisku meža biotopu speciālā suga - rožainā apmalpiepe *Fomitopsis rosea* (58 jauni reģistrējumi, kopā 628). Nedaudz mazāk - 50 jauni reģistrējumi ir

dabisku meža biotopu indikatorsugai priežu cietpiepei *Porodaedalia pini*, bet tās kopējais reģistrējumu skaits sēņu grupā ir vislielākais datubāzē (2685 ieraksti).

Dati papildināti arī par citām Latvijā īpaši aizsargājamām sēņu sugām – plaisājošo rūtaini *Xylobolus frustulata* (2025. gadā 13, kopā 70 reģistrējumi), tumšbrūno cietpiepi *Phellinidium [Phellinus] ferrugineofuscum* (2025. gadā 24, kopā 301 reģistrējums), melnsvītras cietpiepi *Phellopilus [Phellinus] nigrolimitatus* (**1.4.25. attēls**) (2025. gadā 5, kopā 33 reģistrējums)

1.4.25. attēls. Melnsvītras cietpiepe *Phellinus nigrolimitatus* uz skujkoku kritalas.
Foto: Inita Svilāne.

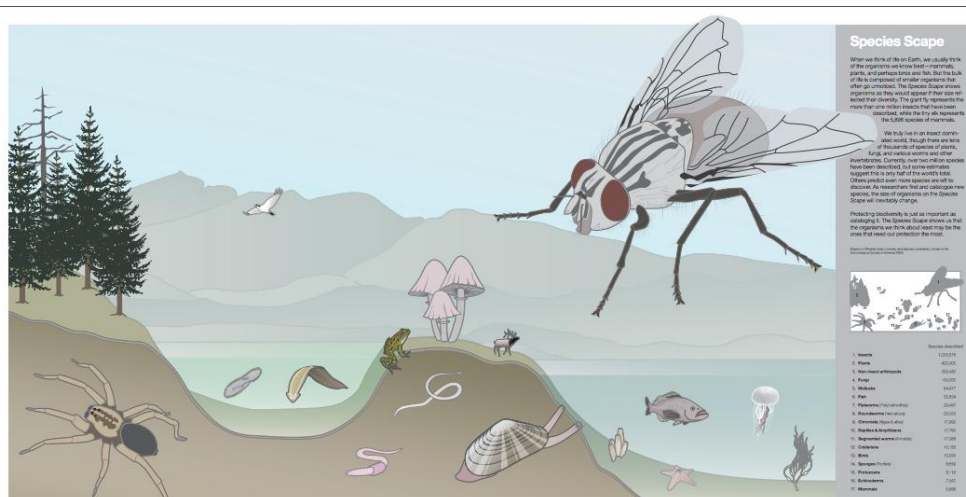
Alģes

Alģes ir neviendabīga fotosintezējošu organismu grupa, kam ir liela loma skābekļa ražošanā uz zemes, daudz retāk sastopamas alģes, kas barojas ar gatavām organiskajām vielām. Tās ir līdzīgas augiem, taču atšķirībā no augiem alģēm nav izveidojušies dažādi orgāni, piemēram, lapas vai saknes. Lielākā daļa alģu sugas ir ūdens organismi vai saistītas ar pārmitru vidi. Mežā alģes var sastapt tekošos un stāvošos ūdeņos, kā arī mitrākajās meža daļās uz koku stumbriem. LVM datu bāzē GEO ir ziņas par 2 alģu sugām. Līdz 2026. gadam kopā veikti 7 alģu reģistrējumi. 2025. gadā jauni reģistrējumi nav veikti.

1.5. Bezmugurkaulnieki

Sagatavoja Mārtiņš Kalniņš

Bezmugurkaulnieki ir sugām bagātākā organismu grupa uz Zemes (1.5.1. attēls). To loma dabā un cilvēku dzīvē ir ļoti nozīmīga. Apputeksnēšana, organisko vielu mineralizēšana, barošanās tīklu (ķēžu) nodrošināšana, dalība augsnes veidošanā – tās ir tikai dažas no bezmugurkaulnieku funkcijām dabā. Tomēr lielā sugu daudzveidība ir grūti aptverama un līdz ar to arī bezmugurkaulnieku saglabāšana ir sarežģīta. Tādēļ viena no dabas daudzveidības saglabāšanas metodēm ir reto un apdraudēto sugu aizsardzība, tādējādi arī aizsargājot daudzas citas dzīvo organismu sugas.

1.5.1. attēls. Sugu daudzveidības uz Zemes attēlojums izmantojot attēloto organismu lieluma proporcijas – jo lielāks attēlotais organisms, jo lielāka tā pārstāvētās organismu grupas sugu daudzveidība.

Bezmugurkaulnieku sugas var iedalīt arī pēc to ekoloģiskajām prasībām – mežu, zālāju, ūdeņu u.c. biotopus apdzīvojošas sugas, sausu vai mitru vidi apdzīvojošas sugas, atmirušu koksni apdzīvojošas sugas un tml. Lai arī šādi dalījumi tiek bieži lietoti dabas aizsardzībā, tomēr ir jāņem vērā, ka daļa sugu var apdzīvot dažādus biotopus vai to struktūras (piemēram, atmirušu koksni) atkarībā no attīstības stadijas, vairošanās vai barošanās nepieciešamības. Piemēram, cīrulīšu dižtauriņa *Parnassius mnemosyne* kāpuri attīstās uz dobajiem cīrulīšiem *Corydalis cava* (mežā), kamēr pieaugušie tauriņi barojas un uzturas galvenokārt ārpus meža. Savukārt daļai sugu ir svarīgi specifiski elementi (smiltāji, noteiktas augus sugas, atmirusī koksne noteiktā atmiršanas vai sadalīšanās stadijā), neatkarīgi no biotopa, kādā tie atrodas. Piemēram, smiltājsiseņi apdzīvo smilšainas, ar īsu vai skraju augāju klātas vietas gan zālajos, gan mežos, gan antropogēnas izcelsmes biotopos – ceļmalās, mineralizētajās joslās mežos, karjeros; priežu sveķotājkoksngrauzis *Nothorhina muricata* apdzīvo vidēju un lielu dimensiju vecas un saules apspīdētas priedes mežos, lauksaimniecības ainavā, apstādījumos un tml.

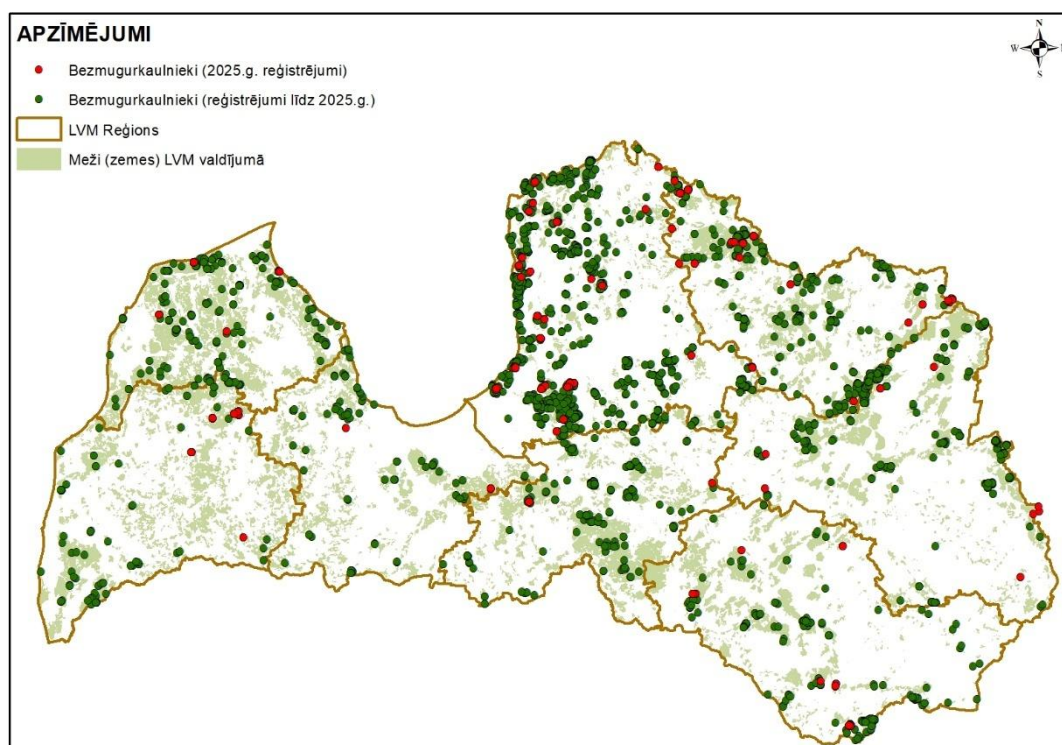
Dabas aizsardzībā attiecībā uz sugu atradnēm bieži tiek lietots termins “gadījuma novērojums / atradne”, taču šī termina lietojums nereti ir nekonsekvents un ietver atšķirīgas situācijas. Tādēļ šie termini ir jālieto atbilstoši situācijai:

- **gadījuma novērojums** – būtu attiecināms uz sugu novērojumiem, kas tiek veikti nefokusējoties uz mērķa objektu (ir cits mērķis);

- gadījuma atradnes – būtu attiecināms uz sugu atradnēm, kur suga tiek konstatēta, taču konkrētajā vietā nav vai ir maz ticama sugas populācijas pastāvēšana (piemēram, priežu sveķotājkoksngrauža novērojums lapu koku mežaudzē).

Pārskatā sniegta informācija par LVM GEO reģistrētajām aizsargājamo un citu dabas aizsardzībai nozīmīgo bezmugurkaulnieku sugu atradnēm²³. Dati iegūti LVM vides ekspertiem, vides plānošanas speciālistiem kā arī ārpalpojuma ekspertiem, apsekojot objektus dabā un fiksējot sugu atradnes ar GPS ierīcēm ar telpisko precizitāti vismaz nogabala līmenī. Vairumā gadījumu tiek reģistrēta viena atradne – punkts nogabalā. Taču ir arī situācijas, kad vienā nogabalā reģistrētas vairākas atradnes (punkti), piemēram, lapkoku praulgrauža apdzīvotie koki. Apmēram puse no šīm atradnēm ir uzskatāma par gadījuma novērojumiem, respektīvi nav veikta mērķtiecīga bezmugurkaulnieku sugu inventarizācija. Datu bāzē iekļautas arī atsevišķas datu kopas no citiem avotiem un šo datu telpiskā precizitāte ir dažāda.

Līdz 2026. gada janvārim LVM datu bāzē bija reģistrētas 3768 reto vai aizsargājamo bezmugurkaulnieku sugu atradnes LVM zemēs (1.5.2. attēls), no kurām 358 reģistrētas 2025. gadā. Bez mugurkaulnieku atradnes tiek reģistrētas visos reģionos katru gadu un kopējais reģistrēto bezmugurkaulnieku sugu atradņu skaits ir palielinājies visos reģionos.

1.5.2. attēls. LVM datu bāzē GEO reģistrēto bezmugurkaulnieku sugu atradņu izvietojums Latvijā pa LVM reģioniem 2001.-2025. gadā.

²³ Tā kā atradnes jēdziens nav precīzi definējams, jo dažādām sugām tas var tikt interpretēts dažādi, tad šajā dokumentā termins lietots vispārīgā nozīmē un attiecas uz reģistrējumu jeb ierakstu skaitu LVM informācijas sistēmā GEO.

2025. gada nozīmīgākie bezmugurkaulnieku reģistrējumi

Parkšķis *Psophus stridulus*

Parkšķis sastopams pelēkajās kāpās, sausos virsājos un mežmalās, smiltāju zālajos. Šai siseņu sugai īpaši nozīmīga ir skraja veģetācija ar mozaīkveida struktūru – biotopā jābūt pieejamai atklātai, smilšainai augsnei, kur dēt olas, kā arī graudzālēm kā barības objektam. Parkšķi apdraud pelēko kāpu, smiltāju zālāju un virsāju biotopu tradicionālās apsaimniekošanas (ekstensīvas ganīšanas, kontrolētas virsāju dedzināšanas) trūkums, kā rezultātā biotopi aizaug ar sīkrūmiem, graudzālēm vai kokiem. Latvijā parkšķis ir novērtēts kā stipri apdraudēta (EN) suga.

2025. gadā suga konstatēta divās vietās Rietumvidzemes reģionā. Viena atradne ir Lilastes apkārtnē, kur parkšķis konstatēts virsājā, agrākā karjera teritorijā. Otra atradne ir Siguldas apkārtnē, kur parkšķis (1.5.3. attēls) konstatēts deguma teritorijā, kur pēc degšanas ir sagatavota augsne un iestādītas priedes. Sugas dzīvotnes un tās kvalitātes saglabāšanai abās atradnēs ir nepieciešama apsaimniekošana – virsāju biotopu (ar sugas prasībām atbilstošu veģetācijas struktūru) uzturēšana un veidošana.

1.5.3. attēls. Parkšķis *Psophus stridulus*. Foto: Mārtiņš Kalniņš.

Sarkanais plakanis *Cucujus cinnaberinus*

Sarkanais plakanis apdzīvo vecus jauktus mežus, kuros dominantā koku suga ir apse, retāk citas platlapju sugas. Biotopā jābūt lielum daudzumam apšu un platlapju, relatīvi lielu dimensiju atmirušās koksnes un sausokņu. Kāpuri attīstās zem atmirušu koku mizas. Sarkano plankani apdraud veco mežaudžu ar apsēm un citiem platlapjiem platību mazināšanās, kā relatīvi lielu dimensiju atmirušās koksnes un sausokņu apjoma samazināšanās. Latvijā sarkanais plakanis ir novērtēts kā stipri apdraudēta (EN) suga.

2025. gadā sarkanais plakanis (1.5.4. attēls) atrasts Dienvidlatgales reģionā – Jēkabpils novada Ābeļu pagastā, kur zem koka mizas vienkopus atrastas 5 vaboles. Šī

jaunā atradne ir Eiropas Savienības nozīmes biotopa teritorijā, kur saimnieciskā darbība netiek plānota.

1.5.4. attēls. Sarkanais plakanis *Cucujus cinnaberinus*. Foto: Mārtiņš Kalniņš.

Lapkoku praulgrauzis *Osmoderma barnabita*

Lapkoku praulgrauzis (1.5.5. attēls) Latvijā apdzīvo vecus parkus, alejas, cita veida apstādījumus un parkveida pļavas, retāk – platlapju mežus. Kāpuri apdzīvo dažādu lapu koku, galvenokārt ozolu, liepu, ošu dobumus. Tie neapdzīvo visus dobumus, bet tikai tādus, kuros ir izveidojies noteikta blīvuma, mitruma un vairākiem citiem parametriem atbilstošs substrāts. Lapkoku praulgrauzi apdraud nepārtraukta biotopu kvalitātes samazināšanās, galvenokārt veco un dobumaino koku nozāģēšanas rezultātā, kā arī sugai piemērotu, saules apspīdētu koku, to grupu ieaugšana mežā (parkveida ainavas struktūru platību samazināšanās). Latvijā lapkoku praulgrauzis ir novērtēts kā jutīga (VU) suga.

1.5.5. attēls. Lapkoku praulgrauzis *Osmoderma barnabita*. Foto: Mārtiņš Kalniņš.

2025. gadā atrasti vairāki lapkoku praulgrauža apdzīvoti koki aizsargājamo ainavu apvidus “Ziemeļgauja” teritorijā Austrumvidzemes reģionā un Jaunmoku pils parkā Zemgales reģionā. Abās teritorijās lapkoku praulgrauzis bija zināms jau no agrākajiem apsekojumiem, bet sugas apdzīvotie koki nebija zināmi. Savukārt sugas atradums pie Bolupes, Rugāju pagastā Ziemeļlatgales teritorijā, liecina par jaunas, līdz šim nezināmas lokālas populācijas esamību.

Lēcveida vīngliemezis *Helicigona lapicida*

Lēcveida vīngliemezis Latvijā sastopams galvenokārt vecos lapu koku mežos ar piemērotu (mitru) mikroklīmatu un dabiskām mežaudzes struktūrām – dažāda vecuma kokiem, un dažādām atmirušās koksnes struktūrām. Lēcveida vīngliemezi apdraud dabisko dzīvotņu sadrumstalošana, to platību samazināšanās, atmirušās koksnes izvākšana, kā arī meža ceļu būve un meliorācijas sistēmu renovēšana un ierīkošana, jo gliemežiem šādi ceļi un grāvji ir nepārvarams šķērslis. Latvijā lēcveida vīngliemezis ir novērtēts kā stipri apdraudēta (EN) suga.

2025. gadā lēcveida vīngliemezis (1.5.6. attēls) atrasts Rietumvidzemes reģionā – Salacgrīvas pagastā, Oltūžu apkārtnē. Šī atradne vienlaicīgi ir arī Eiropas Savienības nozīmes biotopa teritorija un vairāku īpaši aizsargājamo vaskulāro augu, sūnu un ķērpju sugu dzīvotne, kur saimnieciskā darbība netiek plānota.

1.5.6. attēls. Lēcveida vīngliemezis *Helicigona lapicida*. Foto: Mārtiņš Kalniņš.

Skrajribu vārpstiņgliemezis *Macrogastra borealis*

Skrajribu vārpstiņgliemezis apdzīvo galvenokārt vecus lapu koku mežus un egļu mežus, kur ir vārpstiņgliemežiem nozīmīgas struktūras – bagātīgs pamežs, atmirusi koksne un lapu koki (apse, platlapji). Skrajribu vārpstiņgliemezi apdraud dabisko dzīvotņu sadrumstalošana, to platību samazināšanās, atmirušās koksnes izvākšana, kā arī meža ceļu būve un meliorācijas sistēmu renovēšana un ierīkošana, jo gliemežiem

šādi ceļi un grāvji ir nepārvarams šķērslis. Latvijā skrajribu vārpstiņgliemezis ir novērtēts kā stipri apdraudēta (EN) suga.

2025. gadā skrajribu vārpstiņgliemezis atrasts Rietumvidzemes reģionā – Siguldas apkārtnē, Sējas pagastā Gāršmuižas apkārtnē un Austrumvidzemes reģionā – Liepnas pagastā. Visas sugas atradnes ir arī Eiropas Savienības nozīmes biotopu teritorijas un vairāku īpaši aizsargājamo vaskulāro augu, sūnu, ķērpju un citu bezmugurkaulnieku sugu dzīvotnes, kur saimnieciskā darbība netiek plānota.

Lielais torņgliemezis *Ena montana*

Lielais torņgliemezis (1.5.7. attēls) apdzīvo dabiskus lapu koku un jauktos dažādu vecumu mežus, galvenokārt vietās ar izteiktu reljefu. Būtiska nozīme lielā torņgliemeža dzīvotnēs ir mikroklimatam, lapu nobiru slānim un kritalām. Toleranta pret ekstensīvu mežsaimniecību – saglabājas vai rekolonizē izcirtumu, ja tas aizaug dabiski un robežojas ar neietekmētām dzīvotnēm. Lielo torņgliemezi apdraud dabisko dzīvotņu sadrumstalošana, to platību samazināšanās, atmirušās koksnes izvākšana, kā arī meža ceļu būve un meliorācijas sistēmu renovēšana un ierīkošana, jo gliemežiem šādi ceļi un grāvji ir nepārvarams šķērslis. Latvijā lielais torņgliemezis ir novērtēts kā stipri apdraudēta (EN) suga.

2025. gadā lielais torņgliemezis atrasts Rietumvidzemes reģionā – Jaunpiebalgas apkārtnē. Šī atradne vienlaicīgi ir arī Eiropas Savienības nozīmes biotopa teritorija un vairāku īpaši aizsargājamo vaskulāro augu, sūnu un ķērpju sugu dzīvotne, kur saimnieciskā darbība netiek plānota.

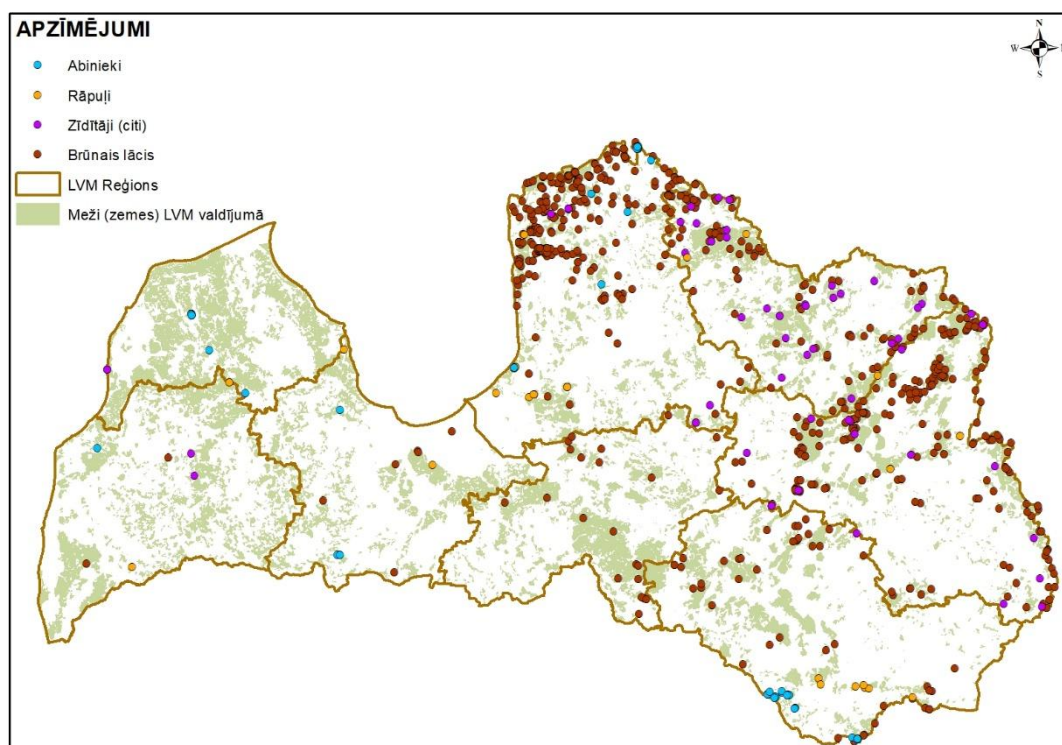
1.5.7. attēls. Lielais torņgliemezis *Ena montana*. Foto: Mārtiņš Kalniņš.

1.6. Abinieki, rāpuļi un zīdītāji

Sagatavoja Mārtiņš Kalniņš

Pārskatā sniegta informācija par LVM GEO reģistrētajiem aizsargājamo abinieku, rāpuļu un zīdītāju sugu reģistrējumiem. Datus ievākuši LVM vides eksperti, vides plānošanas speciālisti un atsevišķas atradnes – arī no DDPS “OZOLS”. Par brūno lāci GEO pievienoti dati arī no citām informācijas sistēmām²⁴. Šo datu telpiskā precizitāte ir dažāda.

Līdz 2025. gada decembrim (ieskaitot) LVM GEO ir 109 sugu reģistrējumi aizsargājamo abinieku un rāpuļu sugām (2025. gadā – 22 reģistrējumi) un 862 sugu reģistrējumi aizsargājamo zīdītāju sugām (2025. gadā – 21 reģistrējums) LVM zemēs (1.6.1. attēls).

1.6.1. attēls. LVM datu bāzē GEO reģistrēto abinieku, rāpuļu un zīdītāju sugu atradņu izvietojums Latvijā pa reģioniem 2001.-2025. gadā.

Kā interesantākie abinieku un rāpuļu novērojumi 2025. gadā vērtējami **brūnā varžukrupja *Pelobates fuscus*** un **sila ķirzakas *Lacerta agilis*** novērojumi.

Brūnais varžukrupis (1.6.2. attēls) konstatēts Ziemeļkurzemes reģionā Puzes apkārtnē, agrākā smilšu karjera teritorijā, kur iepriekšējos gados veikta biotopu apsaimniekošana – smilšu krupja dzīvotnes atjaunošana. Brūnais varžukrupis konstatēts gan mākslīgi veidotajā abinieku paslēptuvē (zem dēļu vairoga), gan konstatēti ikru nērsumi gandrīz visos izveidotajos dīķīšos.

Brūnais varžukrupis sastopams kultūrainavās, kāpās, krūmājos, mežmalās. Apdzīvo biotopus ar irdenu augsni, kurā var ierakties. Vairošanās ūdenstilpes biežāk seklas un (vai) nelielas. Sugu apdraud intensīva lauksaimniecība (biogēnu ieplūde

²⁴ Dati par brūno lāci ietver arī sugas reģistrējumus ārpus LVM valdījumā esošajām zemēm.

vairošanās ūdenstilpēs, herbicīdu un pesticīdu lietošana), dzīvotņu pārveide un degradēšanās, ceļu un dzelzceļu infrastruktūras izbūve un invazīvo sugu, piemēram, rotana *Percottus glenii* izplatīšanās. Latvijā brūnais varžukrupis ir novērtēts kā gandrīz apdraudēta (NT) suga.

Sila ķirzaka (1.6.3. attēls) konstatēta Rietumvidzemes reģionā, Lilastes apkārtnē, virsējā, agrākā karjera teritorijā. Šeit, sila ķirzakas dzīvotne ir >10 ha platībā, kas Latvijas mērogā ir uzskatāma par samērā lielu atradni.

Sila ķirzaka apdzīvo vietas ar sausu augsni, skraju vai mozaīkveida zāles, sīkkrūmu un kokaugu stāvu, kas var atrasties sausos priežu mežos, platās stigās, mežmalās, ceļmalās un līdzīgās vietās, retāk – sausu pļavu malās, iekšzemes un piejūras kāpās. Olu dēšanai nepieciešamas sausas, saules apspīdētas vietas ar irdenu augsni. Sugu apdraud mājokļu celtniecība un urbanizācija, intensīva lauksaimniecība, tūrisms un rekreācija, ekosistēmu pārmaiņas, piemēram, dzīvotņu aizaugšana ar kokiem un krūmiem.

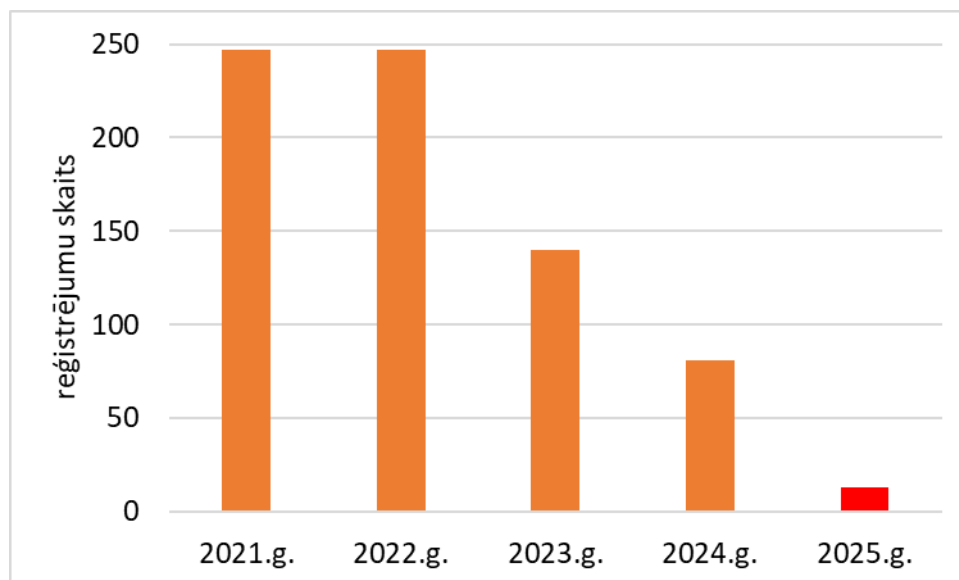

1.6.2. attēls. Brūnais varžukrupis *Pelobates fuscus* Ziemeļkurzemes reģionā Puzes apkārtnē.

1.6.3. attēls. Sila ķirzaka *Lacerta agilis* Rietumvidzemes reģionā, Lilastes apkārtnē.

Par **brūno lāci** *Ursus arctos* 2025. gadā ir tikai 13 reģistrējumi. Tomēr brūno lāču reģistrējumu uzskaitē jāņem vērā, ka uz vides pārskata sagatavošanas laiku (janvāris-februāris) LVM GEO ir tikai novērojumi, kas reģistrēti uzreiz LVM GEO. Savukārt brūnā lāča novērojumi, kas reģistrēti citās informācijas sistēmās (www.dabasdati.lv, mobilā lietotne “Mednis” u.c.), LVM GEO tiek pievienoti vēlāk (marts-aprīlis). Piemēram, 2024. gada vides pārskatā norādīti 38 brūnā lāča novērojumi (kas bija reģistrēti uz pārskata sagatavošanas laiku), bet veicot datu atlasī šī vides pārskata sagatavošanai, par 2024. gadu ir pieejams 81 brūnā lāča novērojums. Tomēr analizējot pēdējo piecu gadu reģistrējumu skaitu (1.6.4. attēls), ir redzams, ka reģistrējumu skaits samazinās. Skaita samazināšanās saistāma ar to, ka cilvēku uztverē brūnais lācis kļūst par “ikdienišķu sugu” un katrs sugas novērojums vairs netiek reģistrēts, īpaši vietās, kur brūnais lācis ir regulāri konstatējams.

1.6.4. attēls. LVM GEO reģistrēto brūnā lāča reģistrējumu skaits 2021.-2025. gadā.

1.7. Dendroloģiskās vērtības un dižkoki

Sagatavoja Mārtiņš Kalniņš

Parki un alejas

Parki, dendroloģiskie stādījumi, alejas ir cilvēku veidoti stādījumi ar augstu dendroloģisko un kultūrvēsturisko vērtību. Latvijā kopējais parku un dendroloģisko stādījumu skaits ir aptuveni 5000²⁵, apstādījumu kultūrvēsturiskā vērtība, saglabāšanās, kā arī apsaimniekošana ir atšķirīga. Daļa no dendroloģiskajiem stādījumiem tiek aizsargāta ar Ministru kabineta 2023. gada 28. marta noteikumiem Nr. 144 “Noteikumi par aizsargājamiem dendroloģiskajiem stādījumiem” un Ministru kabineta noteikumi Nr. 143. “Noteikumi par aizsargājamām alejām”.

LVM valdījumā ir gan aizsargājami dendroloģiskie stādījumi, gan aizsargājamas alejas, gan citi parki un parku fragmenti. Kopumā LVM zemēs ir 14 aizsargājami dendroloģiskie stādījumi no Ministru kabineta noteikumos Nr. 144 iekļautajiem 83 objektiem. LVM zemēs ir trīs aizsargājamās alejas: Kartavkalna aleja (Zemgales reģions), Ruskulovas lapegļu aleja, Lubānas–Meirānu aleja (abas Ziemeļlatgales reģions).

Kopš 2006. gada astoņos²⁶ dendroloģiskajos stādījumos un parkos LVM veicis dendroloģisko vērtību apzināšanu un uzsākuši rekonstrukcijas plānu izstrādi un parku labiekārtošanu pēc speciālistu rekomendācijām²⁷. 2025. gadā vērienīgākie sakopšanas darbi no LVM valdījumos esošajiem dendroloģiskajiem stādījumiem un parkiem veikti Skrīveru dendrārijā, turpinot iepriekšējos gados uzsāktos darbus (1.7.1., 1.7.2. attēls).

1.7.1. attēls. Skrīveru dendrārija Vecās kokaudzētavas teritorija pēc nevēlamo koku un krūmu izvākšanas.

²⁵ Cinovskis R., Bice M., Knape Dz., Šmite D. 1986. Latvijas dendroloģiskās vērtības. - Rīga: Zinātne, 341 lpp.

²⁶ Vērenes muižas parks nav iekļauts Ministru kabineta noteikumos Nr. 144 minēto teritoriju skaitā, bet 2024. gadā ir veikts parka dendroloģiskā inventarizācija un dabas vērtību izvērtējums.

²⁷ Latvijas Valsts mežu vides pārskats 2024. gads.

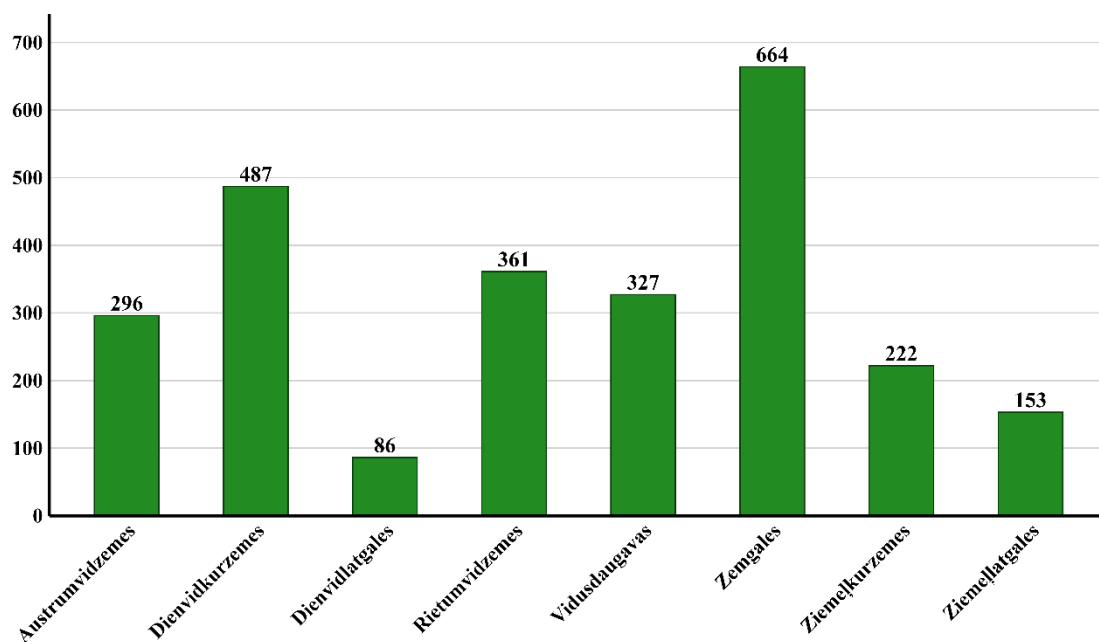
1.7.2. attēls. Skrīveru dendrārija Vecās kokaudzētavas teritorija pēc nevēlamo koku un krūmu izvākšanas.

Dabas pieminekļi – aizsargājamie koki jeb dižkoki

Dižkoki ir neatņemama Latvijas dabas vērtība, tie kalpo kā senatnes liecinieki, daļai no tiem ir arī kultūrvēsturiskā vērtība. Tāpat dižkoki ir dzīves telpa daudzām retām un apdraudētām zīdītāju, putnu, kukaiņu, sēņu u.c. organismu grupām. Dižkoki tiek aizsargāti ar Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumiem Nr. 264 “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”. Koks dižkoka statusu iegūst, sasniedzot vienu no diviem kritērijiem – apkārtmēru vai augstumu. Dižkoks un tā tuvākā apkārtnē ir īpaši aizsargājama dabas teritorija – aizsargājams ir ne tikai pats koks, bet arī teritorija zem koka vainaga un vēl 10 m josla ap to.

LVM valdījumā esošajās zemēs uz 2025. gada nogali Dabas aizsardzības pārvaldes DDPS “OZOLS” esošajiem datiem reģistrēti 2596²⁸ dižkoki un potenciālie dižkoki (1.7.3. attēls). Salīdzinot ar iepriekšējo gadu ir nākuši klāt 240 koki un skaita pieaugums ir visos reģionos. Kopā pārstāvētas 50 koku sugas vai taksoni (1.7.1. tabula).

²⁸ Nav iekļauti koki, kuri atrodas nogabalos, kas ir izslēgti no LVM uzskaites.

1.7.3. attēls. LVM valdījumos reģistrēto dižkoku un potenciālo dižkoku sadalījums pa reģioniem pēc DDPS “OZOLS” esošajiem datiem.

1.7.1. tabula. LVM valdījumos reģistrēto dižkoku un potenciālo dižkoku sadalījums pa sugām un reģioniem pēc DDPS “OZOLS” esošajiem datiem.

Suga	AV	DK	DL	RV	VD	ZE	ZK	ZL	Kopā
Nenoteikta suga						1			1
Āra (kārpainais) bērzs	1	2		1		1	3	4	12
Baltalksnis			1						1
Baltā apse								1	1
Balzama baltegle					1			2	3
Benksa priede				1					1
Bērzs sp.		1		4					5
Bļižzna (pūpolvītols)				5				5	10
Eiropas baltegle		6							6
Eiropas dižskābardis		1				2			3
Eiropas lapegle	1	12		5	1	7	2	5	33
Hibrīdais alksnis					1				1
Holandes liepa				1					1
Kalnu kļava		1							1
Kanādas hemlokegle		1							1
Krasta priede				1					1
Lapegle				8		1			9
Lēdebūra lapegle				1					1
Melnalksnis		1	1	5	4	4	6	1	22
Melnā priede					1				1
Menzīsa duglāzija		5		1					6
Meža ābele							1		1
Ozols sp.						8			8
Papele spp.		3		4	1				8
Parastais kadiķis		1			1	2	12		16
Parastais osis	1	8	2			1	1		13
Parastais ozols	85	199	31	52	71	113	57	47	655
Parastais pabērzs				1					1

Suga	AV	DK	DL	RV	VD	ZE	ZK	ZL	Kopā
Parastais pīlādzis						1			1
Parastais skābardis		12			1				13
Parastā (ogu) īve		1							1
Parastā apse	2	20	7	14	1	3	2	8	57
Parastā egle	6	21	2	14	10	61	9	9	132
Parastā goba	2								2
Parastā kļava		1			1		3		5
Parastā lazda							1		1
Parastā liepa	4	12	2	7	2	5	1	6	39
Parastā priede	186	172	38	225	226	443	123	64	1477
Parastā vīksna	3	2	2	1	2	3	1	1	15
Parastā zirgkastaņa		1							1
Pensilvānijas osis					1				1
Pīlādzis				1					1
Purva (pūkainais) bērzs		1							1
Rietumu tūja	5			1	1	7			14
Saldais ķirsis						1			1
Sarkanais ozols		1							1
Šķetra		1							1
Trauslais vītols				1	1				2
Veimuta priede		1		6					7
Vītols sp.				1					1
Parastais ozols	85	199	31	52	71	113	57	47	655
Parastais pabērzs				1					1
Parastais pīlādzis						1			1
Parastais skābardis		12			1				13
Parastā (ogu) īve		1							1
Parastā apse	2	20	7	14	1	3	2	8	57
Parastā egle	6	21	2	14	10	61	9	9	132
Parastā goba	2								2
Parastā kļava		1			1		3		5
Parastā lazda							1		1
Parastā liepa	4	12	2	7	2	5	1	6	39
Parastā priede	186	172	38	225	226	443	123	64	1477
Parastā vīksna	3	2	2	1	2	3	1	1	15
Parastā zirgkastaņa		1							1
Pensilvānijas osis					1				1
Pīlādzis				1					1
Purva (pūkainais) bērzs		1							1
Rietumu tūja	5			1	1	7			14
Saldais ķirsis						1			1

2. Īpaši aizsargājamo sugu monitorings

Nosakāmie parametri un datu reģistrēšana ir aprakstīta AS “Latvijas valsts meži” 2022. gada 13. maija iekšējā tiesību aktā Nr. 3.1-2_0031_101_22_49 „LVM vadlīnijas vides monitoringam” (turpmāk tekstā – Vadlīnijas). Monitoringa rezultātu kopsavilkums ir apkopots šajā pārskatā pa organismu/objektu grupām. Atbilstoši LVM akcionāra gaidu vēstulei²⁹ LVM īsteno zināšanās balstītu meža efektīvu un ilgtspējīgu apsaimniekošanu, sabalansē ekonomiskās intereses ar vides kvalitātes nodrošināšanu un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un palielināšanu. Lai sasniegtu izvirzītos daudzveidīgos mērķus, ir nepieciešams vides monitorings, kas sniedz atbildes par dažādiem aspektiem:

- vides monitorings ir instruments zināšanu ieguvei par sugu un biotopu aizsardzības stāvokli LVM apsaimniekotajā teritorijā, monitoringa rezultāti apliecina, ka LVM īstenotā saimnieciskā darbība tiek veikta ilgtspējīgi, saglabājot un palielinot bioloģisko daudzveidību;
- monitoringa rezultāti apliecina LVM īstenotās brīvprātīgās aizsardzības sistēmas (sugu dzīvotnes, teritorijas putnu aizsardzībai) un vides ekspertu izvirzīto pasākumu saimnieciskās darbības ietekmes uz vidi mazināšanai efektivitāti;
- monitoringā iegūtie dati tiek izmantoti vides pārskata sagatavošanai, lai informētu sabiedrību, tai skaitā uzraugošās iestādes, par labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanu sugām un biotopiem LVM apsaimniekotajā teritorijā, tai skaitā pildot sugu un biotopu aizsardzības likuma 9. pantā noteikto zemes īpašnieka/lietotāja pienākumu informēt Dabas aizsardzības pārvaldi par sugu un biotopu izmaiņām un faktoriem, kas pasliktina to stāvokli.

2.1. Putni

Sagatavoja Uģis Bergmanis, Aigars Kalvāns

Ievērojot, ka LVM apsaimniekotajā teritorijā ligzdo ievērojamas (mazais ērglis) vai pat lielākās (klinšu ērglis, jūras ērglis, zivjērglis, melnais stārķis, mednis) šo putnu populāciju daļas, mežsaimnieciskās darbības ietekmes novērtēšanā informācija par šīm sugām uzņēmumam ir īpaši nozīmīga. Monitoringa rezultāti ļauj spriest arī par šo septiņu sugu populāciju pārmaiņām, attīstības tendencēm un kopējo skaitu Latvijā.

Lai nodrošinātu iepriekšējā periodā uzkrātās informācijas un monitoringa programmu nepārtrauktību, LVM 2025. gadā turpināja realizēt mazā ērgļa monitoringu sešos parauglaukumos dažādos Latvijas reģionos. Sadarbībā ar partneriem tika turpināts jau iepriekšējos gados uzsāktais klinšu ērgļa un zivjērgļa monitorings visā Latvijas teritorijā, jūras ērgļa, melnā stārķa un medņa monitorings LVM valdījumā esošajā teritorijā.

Turpmāk sniegts iegūtās informācijas raksturojums pa sugām.

Mazais ērglis – ligzdošanas blīvuma un ligzdošanas sekmju noteikšana sešos parauglaukumos dažādos Latvijas reģionos (parauglaukumi ietver dažādu īpašnieku lauksaimniecībā izmantojamās, meža un citas zemes).

Klinšu ērglis, zivjērglis, jūras ērglis, melnais stārķis – apdzīvoto ligzdu skaita (klātesošo pāru) un ligzdošanas sekmju noteikšana, pārbaudot zināmās dabiskās un

²⁹ [Latvijas valsts meži - Stratēģija](#)

mākslīgās ligzdas visā valsts (klinšu ērgli un zivjērgli) un LVM (jūras ērglis un melnais stārķis) teritorijā.

Mednis – klātesošo putnu/to darbības pēdu un ligzdošanas sekmju noteikšana monitoringa maršrutos (2012.-2025. gados veiktas uzskaites 83 dažādos maršrutos) LVM teritorijā. Medņu monitoringa metodika (uzskaites augustā) ir aprakstīta LVM procedūras “Medņu populācijas un dzīvotņu apsaimniekošanas efektivitātes monitorings” (skatīt arī LVM 2015. gada vides pārskatu).

Izvērstas monitoringa atskaites par mazo ērgli (koordinators U.Bergmanis), klinšu ērgli (koordinators U.Bergmanis/J.Ķuze), melno stārķi (koordinators U.Bergmanis) un medni (koordinators M.Ārente/U.Bergmanis) glabājas LVM datu mapēs.

Mazais ērglis *Clanga pomarina*

Sagatavoja Uģis Bergmanis

Datu apstrādē tika izmantota programmas R pakete “rtrim” (Trends and Indices for Monitoring Data, versija 2.3.0). Šāda pieeja dod iespēju aprēķināt atsevišķu parauglaukumu trūkstošos datus un visus sešus parauglaukumus, neatkarīgi no novērojumu gadu skaita, iekļaut kopējā analīzē un apstrādāt kā vienu datu rindu. Vērtējot klātesošo pāru un ligzdošanas sekmju pārmaiņas ilgtermiņa, vidēja termiņa un īstermiņa periodos, tika izmantota 1. tabulā parādītā shēma. Sākot ar pārskatu par 2024. gadu, parametrs *ligzdojošo un teritoriālo pāru īpatsvars* ir aizstāts ar jaunu parametru *sekmīgo pāru īpatsvars*. Pamatojums – nesekmīgi ligzdojošu pāru ligzdās konstatēt saplīsušu olu čaumalas daudzos gadījumos nav iespējams, jo dažkārt olas apēd mazā ērgļa mātīte vai tās aiznes kāds cits putns vai zvērs. Šādos gadījumos, nekonstatējot ligzdā dējuma klātbūtni, konkrētie pāri kļūdaini tiktu attiecināti uz teritoriālu pāru kategoriju, kuru ligzdās dējuma nav bijis. Kā papildus arguments, lai atteiktos no konkrētā parametra noskaidrošanas, ir apstāklis, ka ligzdas satura izpētei ir nepieciešams piekāpt pie ligzdas – tas ir papildus laika patēriņš un ligzdas koka bojājums ar kāpšļu dzelkšņiem. Savukārt, sekmīgas ligzdas statusa noskaidrošana jauno putnu laikā ir vienkārša – par jaunā ērgļa klātbūtni ligzdā liecina mēsli un pūkas uz ligzdas malas un zariem, kā arī zem ligzdas. Nesekmīgas ligzdas parasti ir nosakāmas, tās aplūkojot no zemes (nav izteikta mēslojuma un pūku). Šaubu gadījumos, piekāpjot pie ligzdām, ligzdas sekmība vai nesekmība ir nosakāma nepārprotami.

Mazais ērglis, līdztekus ūdensputniem Engures ezerā ar aptuveni 40 gadus ilgu izpētes vēsturi³⁰, ir viena no divām putnu sugām Latvijā, kuras skaita un ligzdošanas sekmju pārmaiņas, kā arī populācijas ekoloģijas pētījumi vienās un tajās pašās pētījumu vietās (parauglaukumos) tiek veikti vairākas desmitgades (2.1.1. attēls). Pētījuma laikā ir iegūta unikāla informācija par sugas populācijas pārmaiņām un ekoloģiju parauglaukumos ilgstošā periodā. Pētījumu periodi un gadu skaits atsevišķos parauglaukumos ir redzams 2.1.1. tabulā.

³⁰ Vīksne, J. 1997. The bird lake Engure. Institute of Biology, University of Latvia. “Jāņa sēta” Publishers & Printers

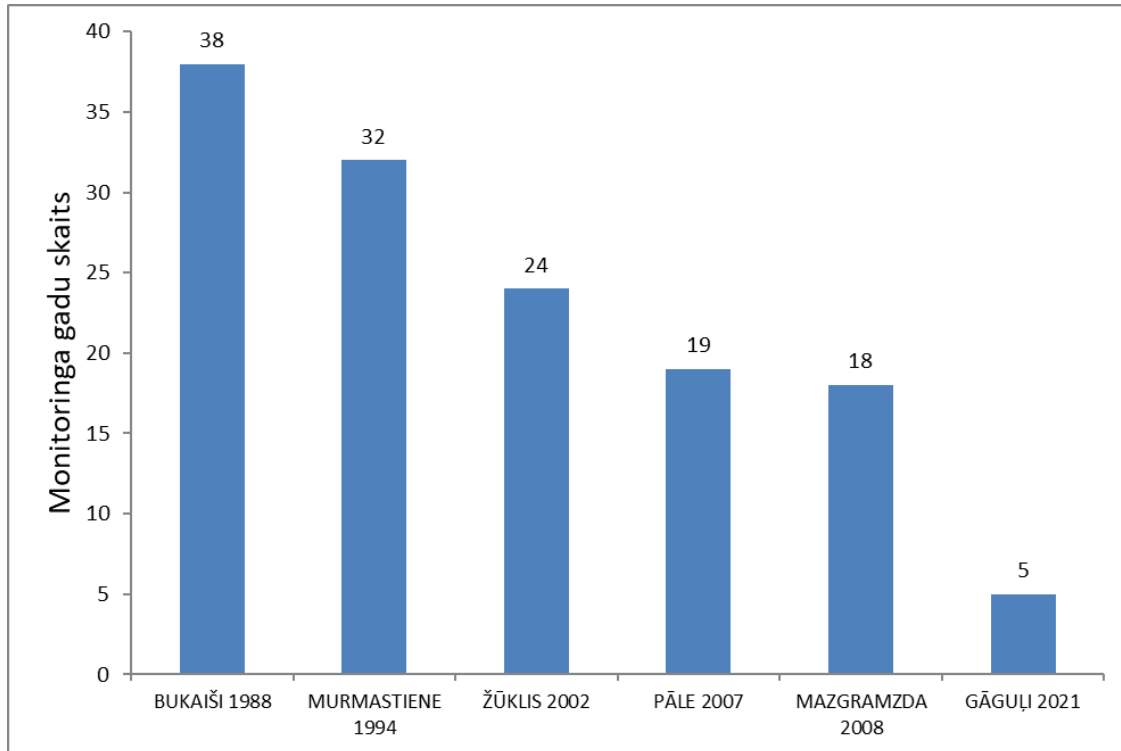
2.1.1. tabula. Mazo ērgļu monitoringa datu matricas iedalījums periodos

Ilgtermiņa periods – informācija no parauglaukumiem Murmastiene, Bukaiši, Žūklis 1994.-2025.

Vidēja termiņa periods – informācija no parauglaukumiem Murmastiene, Bukaiši, Žūklis, Pāle, Mazgramzda 2007.-2025.

Īstermiņa periods – informācija no parauglaukumiem Murmastiene, Bukaiši, Žūklis, Pāle, Mazgramzda, Gāguļi 2021.-2025. n – ir dati, NA – nav datu.

Gads	Murmastiene	Bukaiši	Žūklis	Pāle	Mazgramzda	Gāguļi
1994	n	n	NA			
1995	n	n	NA			
1996	n	n	NA			
1997	n	n	NA			
1998	n	n	NA			
1999	n	n	NA			
2000	n	n	NA			
2001	n	n	NA			
2002	n	n	n			
2003	n	n	n			
2004	n	n	n			
2005	n	n	n			
2006	n	n	n			
2007	n	n	n	n	NA	
2008	n	n	n	n	n	
2009	n	n	n	n	n	
2010	n	n	n	n	NA	
2011	n	n	n	n	NA	
2012	n	n	n	n	n	
2013	n	n	n	n	n	
2014	n	n	n	n	n	
2015	n	n	n	n	n	
2016	n	n	n	n	n	
2017	n	n	n	n	n	
2018	n	n	n	n	n	
2019	n	n	n	n	n	
2020	n	n	n	n	n	
2021	n	n	n	n	n	n
2022	n	n	n	n	n	n
2023	n	n	n	n	n	n
2024	n	n	n	n	n	n
2025	n	n	n	n	n	n

2.1.1. attēls. Pētījumu uzsākšanas laiks un gadu skaits mazo ērgļu parauglaukumos.

Mazā ērgļa populāciju raksturojošie parametri – *ligzdošanas blīvums/klātesošo pāru skaits, sekmīgi ligzdojošo pāru īpatsvars un ligzdošanas sekmes* ir apkopoti 2.1.2. tabulā, parametru salīdzinoša analīze ir sniegta 2.1.1. un 2.1.2. apakšnodaļās (2.1.2.-2.1.30. attēls). Parauglaukumu novietojums ir redzams 2.1.31. attēlā.

2.1.2. tabula. Mazā ērgļa ligzdošanas blīvumu un sekmes raksturojošie rādītāji parauglaukumos 2025. gadā.

Parauglaukuma nosaukums	Skmīgi ligzdojošie pāri (%)		Klātes. Pāri/100 km ²			Izidojošie Juv.	Juv./klātes. Pāris		Juv./100km ²	
	Skmīgi ligzdojošie pāri (%)	Xvid. Ilggadī gais parauglaukumā 1988-2025, n=2082	Klātesošie pāri	Klātes. Pāri/100 km ²	Xvid. Ilggadī gais parauglaukumā 1988-2025, n=2082		Juv./klātes. Pāris	Xvid. Ilggadī gais parauglaukumā 1988-2025, n=2082	Juv./100km ²	Xvid. Ilggadī gais parauglaukumā 1988-2025, n=2082
Žūklis	32	36	22	23.4	24.2	7	0.32	0.37	7.45	8.82
Mazgramzda	63	39	8	8	13.3	5	0.63	0.4	5	5.25
Pāle	90	50	10	10	9.8	9	0.9	0.5	9	4.89
Bukaiši	55	47	11	10.4	9.9	6	0.55	0.51	5.66	4.98
Gāguļi	67	59	9	9	9.2	6	0.67	0.59	6	5.4
Murmas tiene	52	48	21	4.6	3.3	11	0.52	0.47	2.39	1.62
Videji Latvijā		45%						0.46		4.9

Ligzdošanas blīvuma tendences parauglaukumos

Ligzdošanas blīvuma gada vērtības parauglaukumos un to atbilstība parauglaukumu ilggadīgajām vērtībām ir redzamas 2.1.2. attēlā.

Parauglaukumā “Murmastiene” tika konstatēts 21 pāris (2024. gadā 23 pāri), kas atbilst ligzdošanas blīvumam 4,6 pāri/100km². Šāds ligzdošanas blīvums pārsniedz ilggadīgo vidējo vērtību ($X_{\text{vid. ilggadīgais 1994-2025}}=3.3$ pāri/100km²) un ir otrs lielākais konstatētais ligzdošanas blīvums visā pētījumu periodā kopš 1994. (skaita pieaugums ir būtisks, $p<0.001$, 2.1.3. attēls).

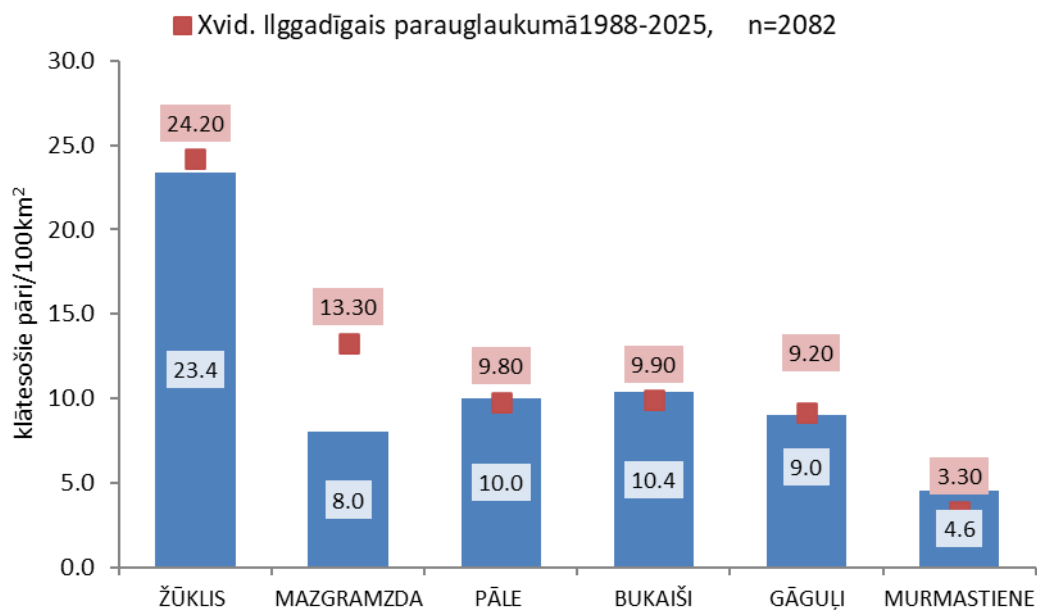
Parauglaukumā “Žūklis” tika konstatēti 22 klātesoši pāri (2024. gadā 19 pāri). Kaut arī pāru skaits kopš 2008. gada stabilizējas, skaita dinamika visā pētījumu periodā ir būtiski negatīva ($p<0.001$). Būtiski negatīvā dinamika ir izskaidrojama ar sākotnēji salīdzinoši lielo ligzdošanas blīvumu parauglaukumā 2002.-2004. gados un sekojošo ievērojamo samazinājumu. Ligzdošanas blīvums 2025. gadā 23.4 pāri/100km² ir mazāks par ilggadīgo vidējo blīvumu parauglaukumā ($X_{\text{vid. ilggadīgais 2002-2025}}=24.2$ pāri/100km², 2.1.4. attēls), taču, ir lielākais visos parauglaukumos.

Parauglaukumā “Bukaiši” tika konstatēti 11 klātesoši pāri (2024. gadā 9 pāri), kas atbilst ligzdošanas blīvumam 10.4 pāri/100km² un ilggadīgam vidējam blīvumam parauglaukumā ($X_{\text{vid. ilggadīgais 1988-2025}}=9.9$ pāri/100km²). Skaita dinamika parauglaukumā ir nebūtiski negatīva ($r=-0.138$, $p=0.407$, 2.1.5. attēls).

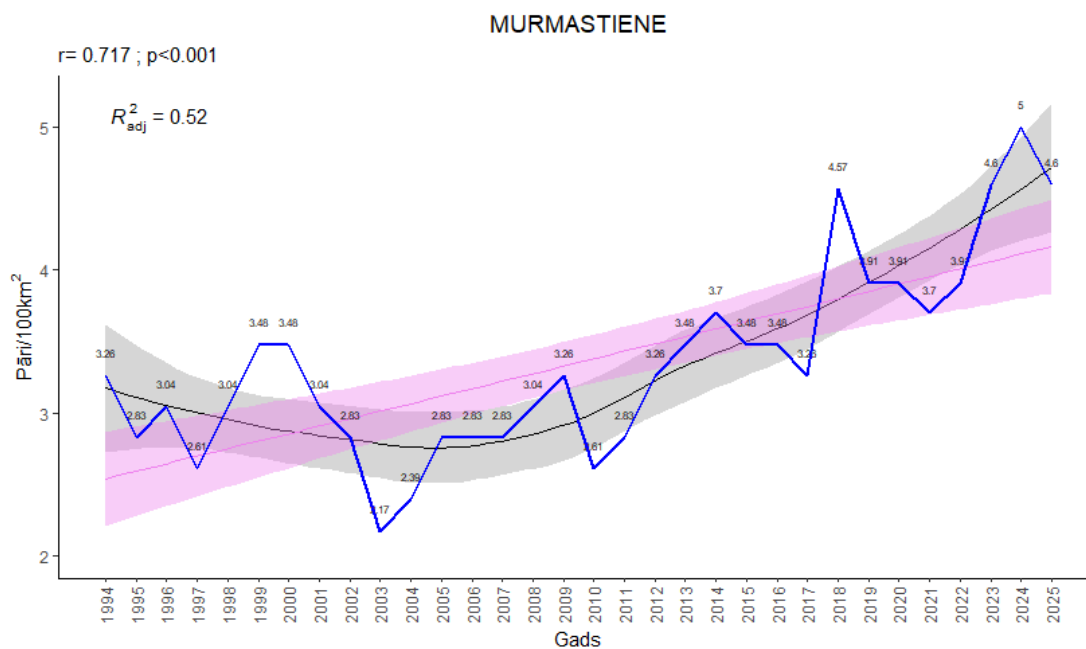
Parauglaukumā “Pāle” konstatētais pāru skaits 10 pāri/100km² (2024. gadā 8 pāri) atbilst ilggadīgajam vidējam ligzdošanas blīvumam parauglaukumā ($X_{\text{vid. ilggadīgais 2007-2025}}=9.8$ pāri/100km²). Skaita dinamika parauglaukumā pētījumu periodā ir nebūtiski negatīva ($r=-0.159$, $p=0.517$, 2.1.6. attēls).

Parauglaukumā “Mazgramzda”, līdzīgi kā 2023. un 2024. gadā, tika konstatēti 8 klātesoši pāri, kas ir mazākais pāru skaits visā parauglaukuma pētījumu vēsturē kopš 2008. gada un ir mazāks par ilggadīgo vidējo lielumu ($X_{\text{vid. ilggadīgais 2008-2025}}=13.3$ pāri/100km²). Klātesošo pāru kaita samazinājums parauglaukumā ir būtisks ($r=-0.844$, $p<0.001$, 2.1.7. attēls).

Parauglaukumā “Gāguļi” tika konstatēts ligzdošanas blīvum 9 pāri/100 km², kas atbilst ilggadīgajam vidējam ligzdošanas blīvumam parauglaukumā ($X_{\text{vid. ilggadīgais 2021-2025}}=9.2$ pāri/100km²). Skaita dinamika parauglaukumā pētījumu periodā ir stabila ($r=-0.154$, $p=0.805$, 2.1.8. attēls).

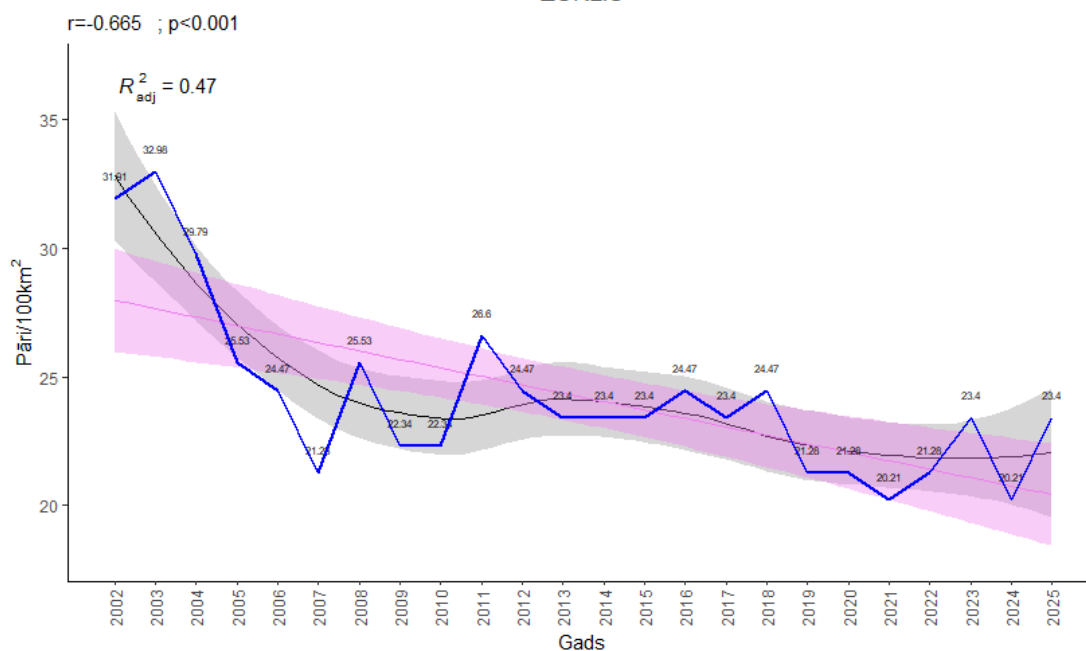

2.1.2. attēls. Mazā ērgļa ligzdošanas blīvumi parauglaukumos 2025. gadā.

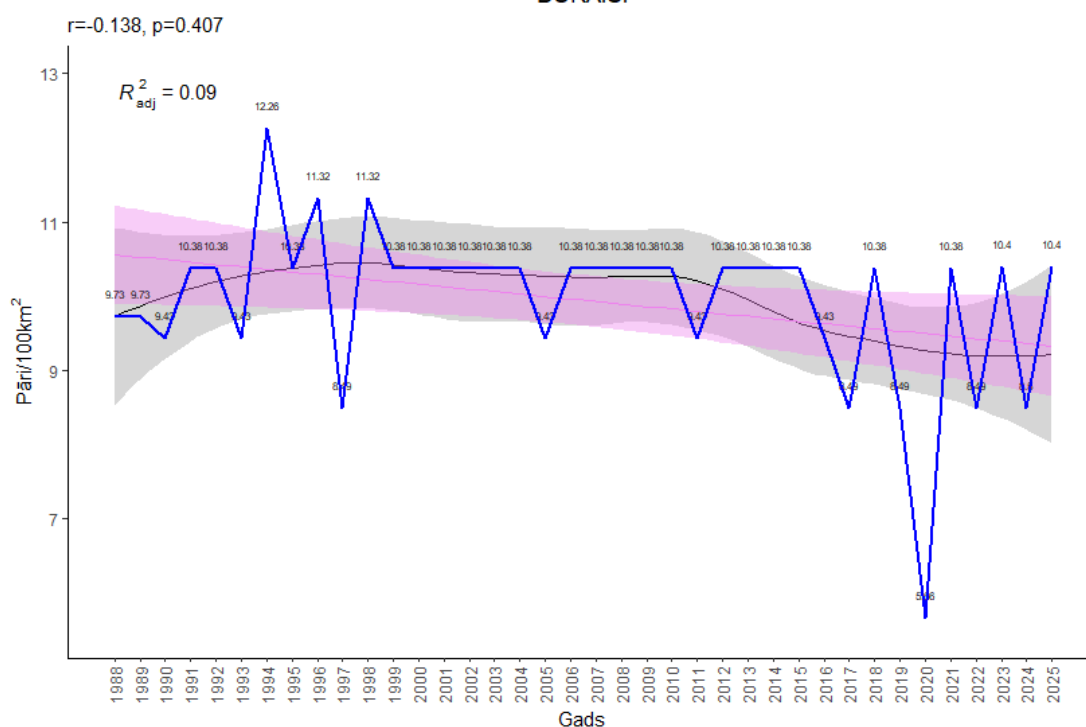
2.1.3. attēls. Mazo ērgļu ligzdošanas blīvums parauglukumā „Murmastiene” ar lineārās (rozā) un izlīdzinātās (pelēks) tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

ŽŪKLIS

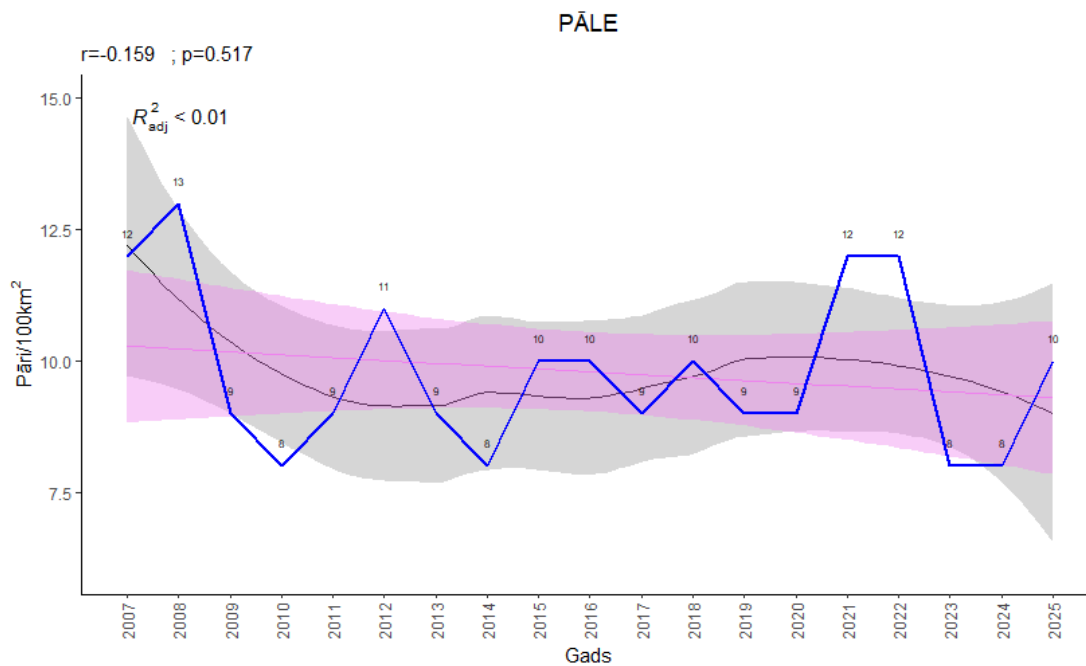

2.1.4. attēls. Mazo ērgļu ligzdošanas blīvums parauglaukumā „Žūklis” ar lineārās (rozā) un izlīdzinātās (pelēks) tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

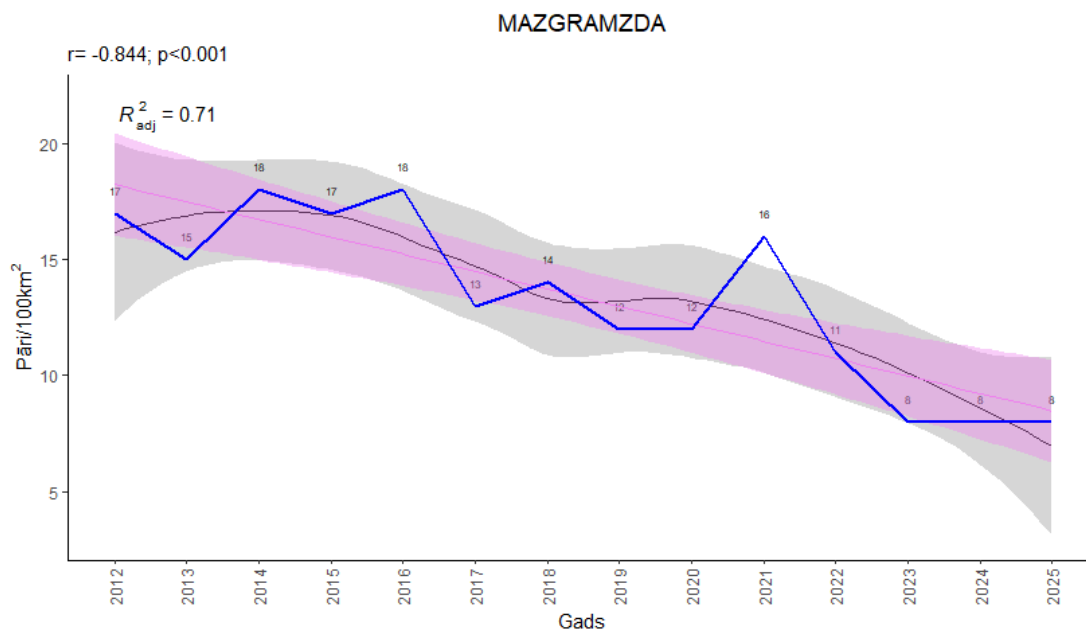
BUKAIŠI

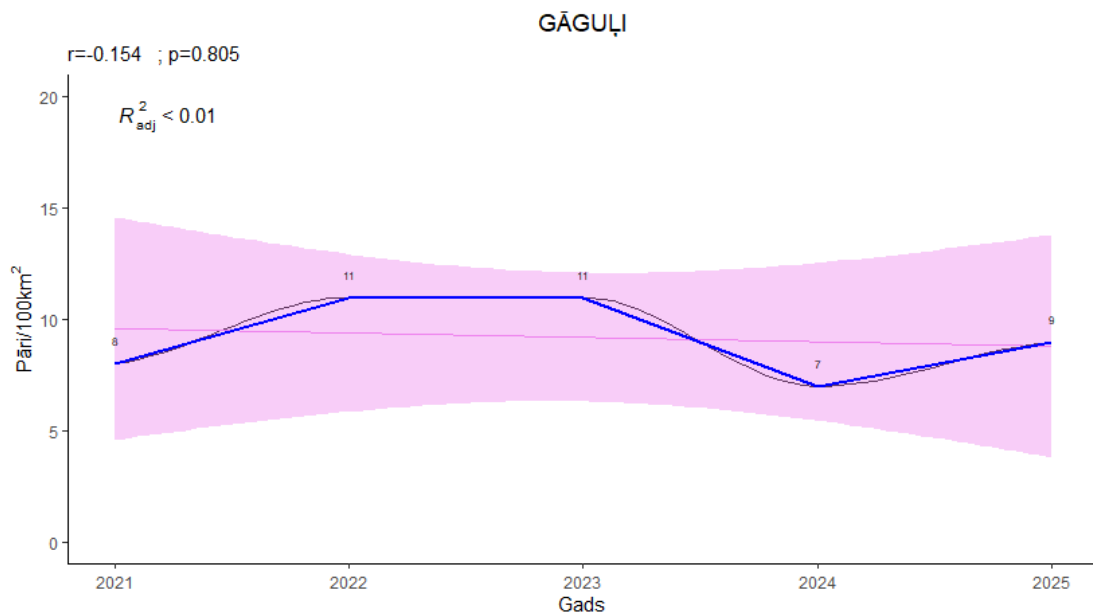
2.1.5. attēls. Mazo ērgļu ligzdošanas blīvums parauglaukumā „Bukaiši” ar lineārās (rozā) un izlīdzinātās (pelēks) tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

2.1.6. attēls. Mazo ērgļu ligzdošanas blīvums parauglaukumā „Pāle” ar lineārās (rozā) un izlīdzinātās (pelēks) tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

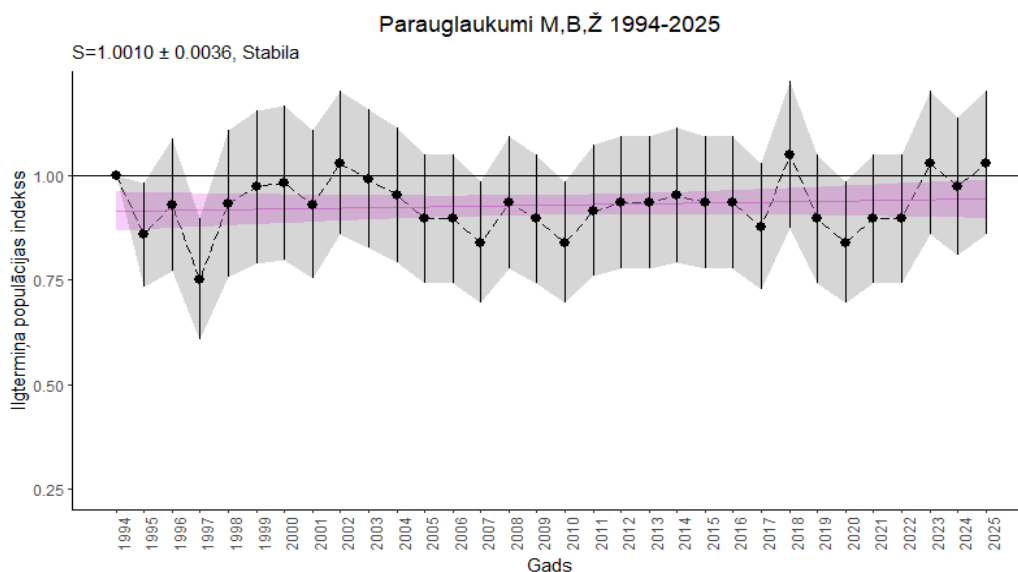
2.1.7. attēls. Mazo ērgļu ligzdošanas blīvums parauglaukumā „Mazgramzda” ar lineārās (rozā) un izlīdzinātās (pelēks) tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

2.1.8. attēls. Mazo ērgļu ligzdošanas blīvums parauglaukumā „Gāguļi” ar lineārās (rozā) tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

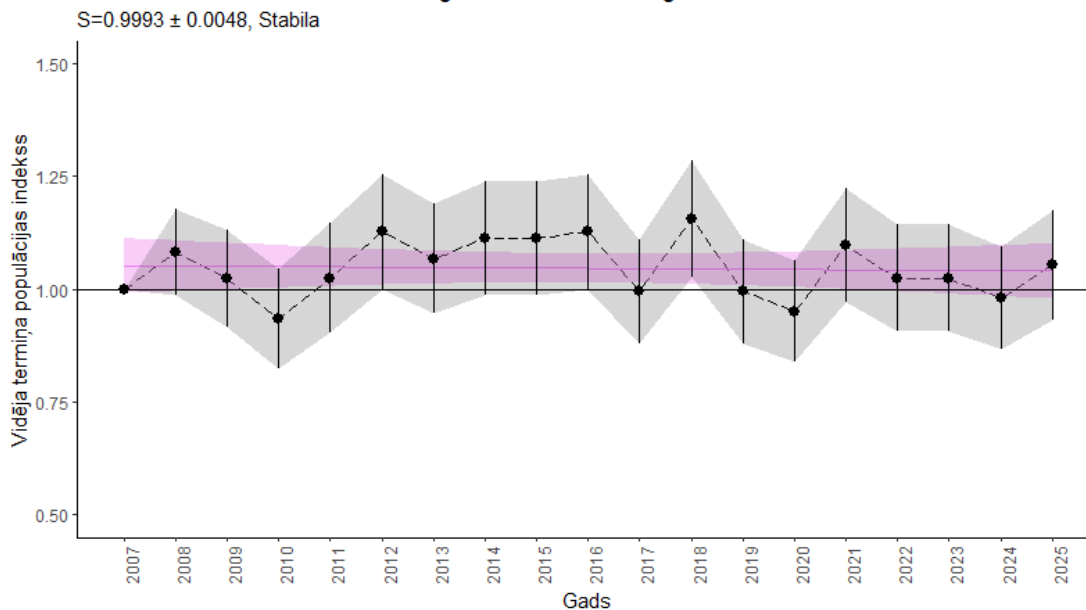
Ligzdošanas blīvuma tendences dažādos periodos

Ņemot vērā klātesošo pāru skaitu dažādos parauglaukumos, mazā ērgļa ilgtermiņa (32 gada periods, informācija no parauglaukumiem “Bukaiši”, “Murmastiene”, “Žūklis” 1994.-2025., 2.1.9. attēls) un vidēja termiņa pārmaiņas (19 gadu periods, informācija no parauglaukumiem “Bukaiši”, “Murmastiene”, “Žūklis”, “Pāle”, “Mazgramzda” 2007.-2025., 2.1.10. attēls) ir stabilas. Savukārt, īstermiņa pārmaiņas (5 gadu periods, informācija no parauglaukumiem “Bukaiši”, “Murmastiene”, “Žūklis”, “Pāle”, “Mazgramzda”, “Gāguļi” 2021.-2025., 2.1.11. attēls) ir neskaidras un ar dīlstošu tendenci (slīpne $S=0.9862$). Kopējā mazo ērgļu populācija, neizdalot periodus, 32. gada izpētes laikā ir stabila (2.1.12. attēls).

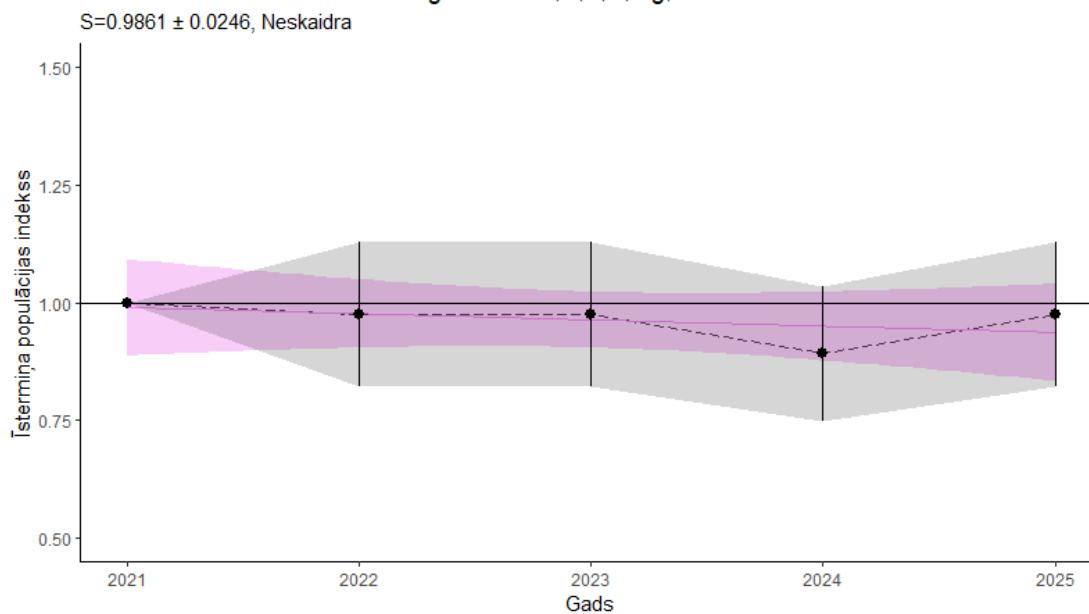
2.1.9. attēls. Mazo ērgļu populācijas ilgtermiņa pārmaiņas ar lineārās tendences līnijas 95% ticamības intervālu un standartklūdu.

Parauglaukumi M,B,Ž,P,Mg 2007-2025

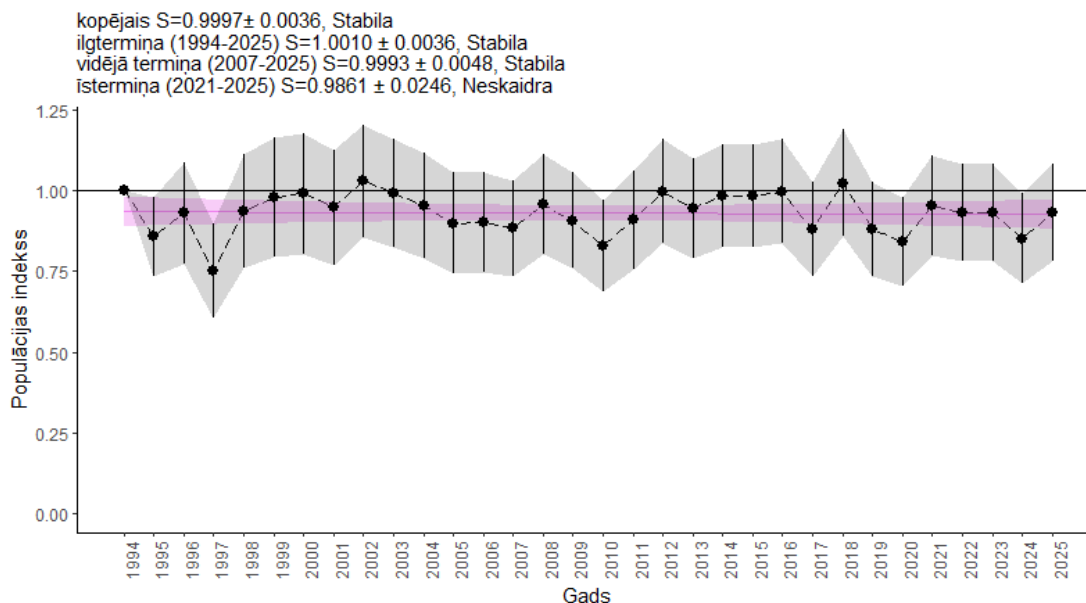

2.1.10. attēls. Mazo ērgļu populācijas vidēja termiņa pārmaiņas ar lineārās tendences līnijas 95% ticamības intervālu un standartklūdu.

Parauglaukumi M,B,Ž,P,Mg,G 2021-2025

2.1.11. attēls. Mazo ērgļu populācijas īstermiņa pārmaiņas ar lineārās tendences līnijas 95% ticamības intervālu un standartklūdu.

2.1.12. attēls. Mazo ērgļu populācijas kopējās pārmaiņas ar lineārās tendences līnijas 95% ticamības intervālu un standartkļūdu.

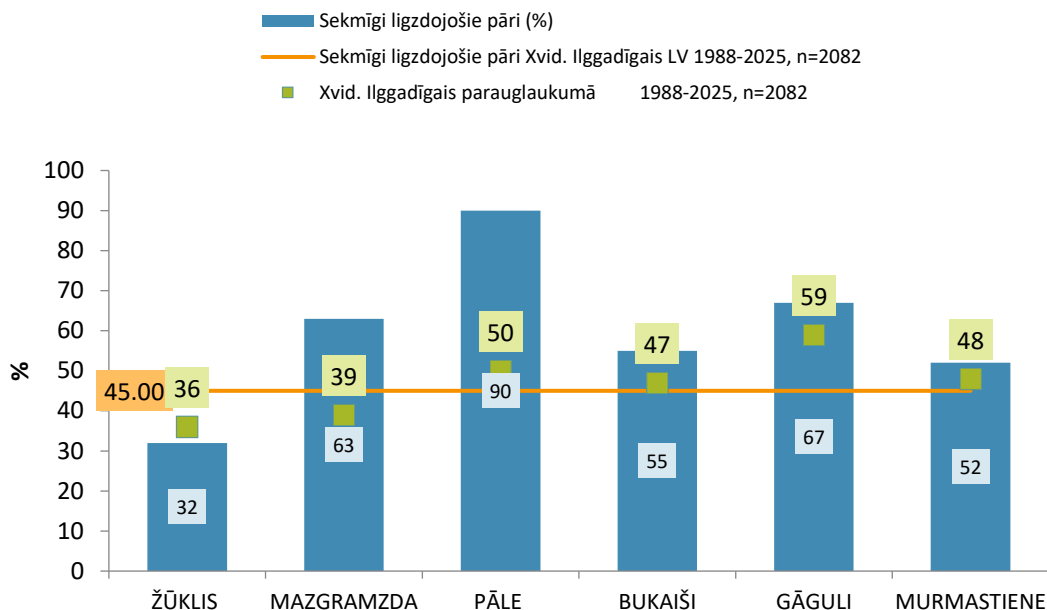
Ligzdošanas sekmju gada vērtību salīdzināšana ar ilggadīgajām vidējām vērtībām parauglaukumos un ar parametra vidējo vērtību

Salīdzinot 2025. gada *sekmīgi ligzdojošo pāru īpatsvarus* konkrētos parauglaukumos ar parametra ilggadīgo vidējo vērtību konkrētajos parauglaukumos (2.1.13. attēls), var secināt, ka sekmīgi ligzdojošo pāru īpatsvars “Mazgramzdā” ($63\%_{2025}/39$ ilggadīgais vidējais), “Pālē” ($90\%_{2025}/50$ ilggadīgais vidējais) “Bukaišos” ($55\%_{2025}/47$ ilggadīgais vidējais), “Gāguļos” ($67\%_{2025}/59$ ilggadīgais vidējais) un “Murmastienē” ($52\%_{2025}/48$ ilggadīgais vidējais) pārsniedza konkrēto parauglaukumu ilggadīgajās vidējās vērtības. Turpretim, “Žūklī” parametra vērtība aptuveni atbilda konkrētā parauglaukuma ilggadīgajai vidējai vērtībai ($32\%_{2025}/36$ ilggadīgais vidējais). “Pālē”, “Bukaišos”, “Gāguļos”, “Murmastienē” un “Mazgramzdā” parametra vērtības pārsniedza visu parauglaukumu kopējo vidējo vērtību (45%), tikai “Žūklī” parametra vērtība (32%) bija zemākas par parauglaukumu kopējo vidējo vērtību.

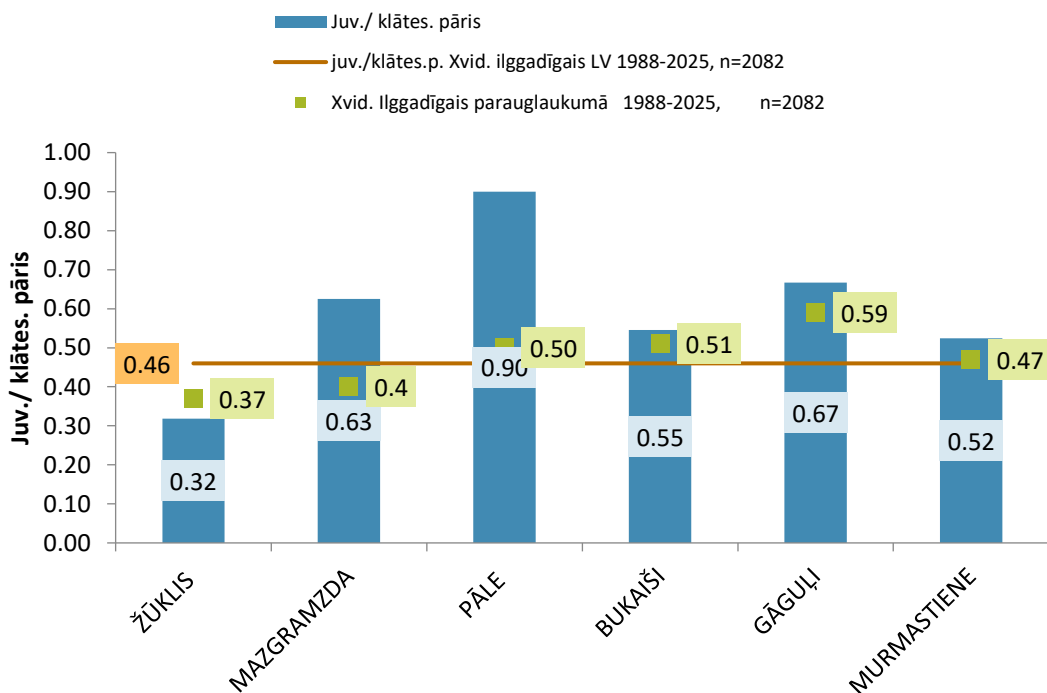
Vērtējos ligzdošanas sekmes 2025. gadā atsevišķos parauglaukumos, kas izteiktas jaunajos putnos/klātesošs pāris (2.1.14. attēls), “Žūklī” ($0.32_{2025}/0.37$ ilggadīgais vidējais) un “Pālē” ($0.90_{2025}/0.5$ ilggadīgais vidējais) konstatētās vērtības atbilda vai gandrīz atbilda šo parauglaukumu vidējām vērtībām. Savukārt, “Gāguļos” ($0.67_{2025}/0.59$ ilggadīgais vidējais), “Mazgramzdā” ($0.63_{2025}/0.4$ ilggadīgais vidējais), “Murmastienē” ($0.52_{2025}/0.47$ ilggadīgais vidējais) un “Bukaišos” ($0.55_{2025}/0.51$ ilggadīgais vidējais) šādi aprēķinātās sekmes pārsniedza konkrēto parauglaukumu ilggadīgās vidējās vērtības.

Pārrēķinot ligzdošanas sekmes jaunajos putnos uz 100km^2 kopējās platības (2.1.15. attēls), kas ir objektīvākais ligzdošanas sekmju rādītājs, nekā sekmīgi ligzdojošo pāru īpatsvars un jauno putnu skaits attiecībā pret klātesošo pāri (jo atspoguļo kopējo izlidojušo jauno putnu skaitu no parauglaukumiem ar nemainīgu platību) un, salīdzinot 2025. gada sekmes ar ilggadīgo vidējo lielumu konkrētajos parauglaukumos, “Bukaišos” ($5.66_{2025}/4.98$ ilggadīgais vidējais), “Gāguļos” ($6_{2025}/5.40$ ilggadīgais vidējais) un “Mazgramzdā” ($5_{2025}/5.25$ ilggadīgais vidējais) šādi aprēķinātās sekmes bija aptuveni vienādas ar konkrēto parauglaukumu vidējām vērtībām. “Žūklī” ($7.45_{2025}/8.82$ ilggadīgais vidējais) parametra vērtība bija zemāka par parauglaukuma

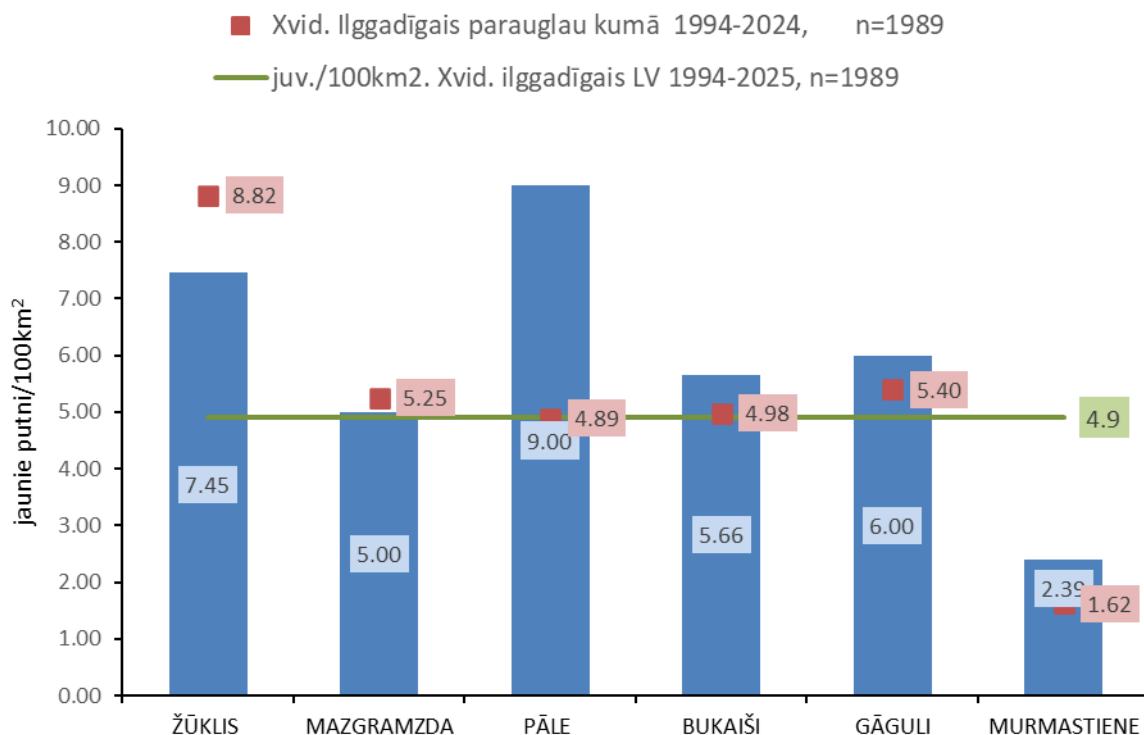
ilggadīgo vidējo vērtību. Savukārt, “Murmastienē” (2.39₂₀₂₅./1.62 ilggadīgais vidējais) un “Pālē” (9₂₀₂₅./4.89 ilggadīgais vidējais) parametra vērtība pārsniedza parauglaukuma ilggadīgo vidējo vērtību.

2.1.13. attēls. Mazā ērgļa sekmīgi ligzdojošo pāru īpatsvars parauglaukumos 2025. gadā.

2.1.14. attēls. Mazā ērgļa ligzdošanas sekmes (juv./klātesošs pāris) parauglaukumos 2025. gadā.

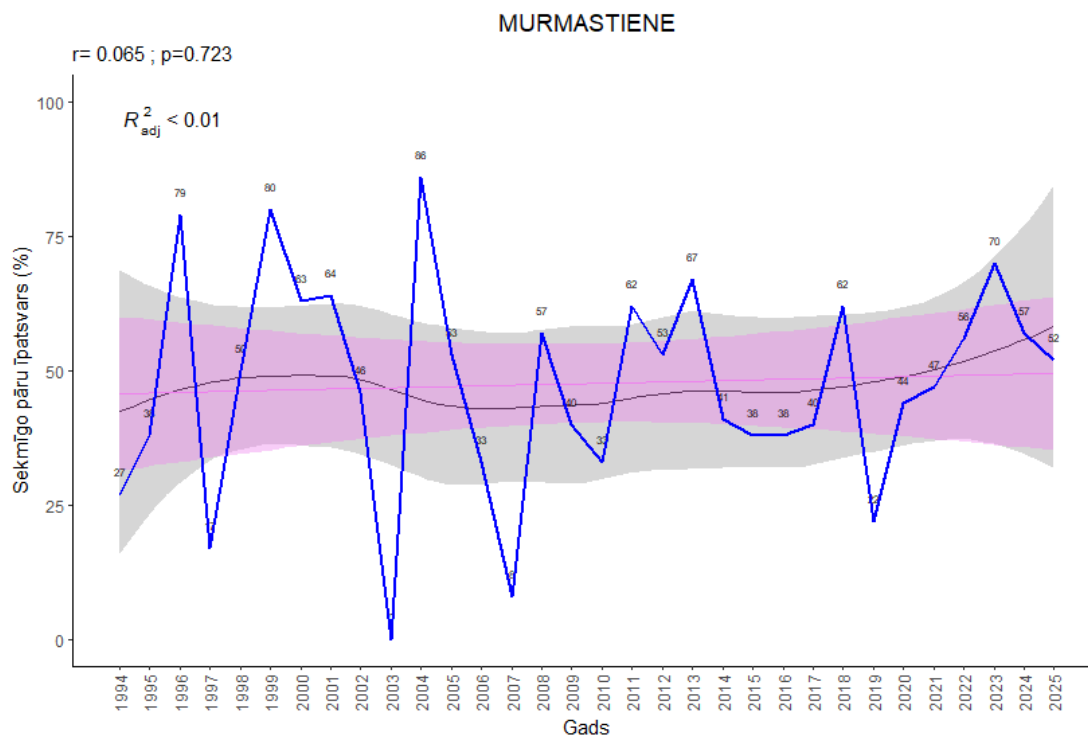

2.1.15. attēls. Mazā ērgļa ligzdošanas sekmes (juv./100km²) parauglaukumos 2025. gadā.

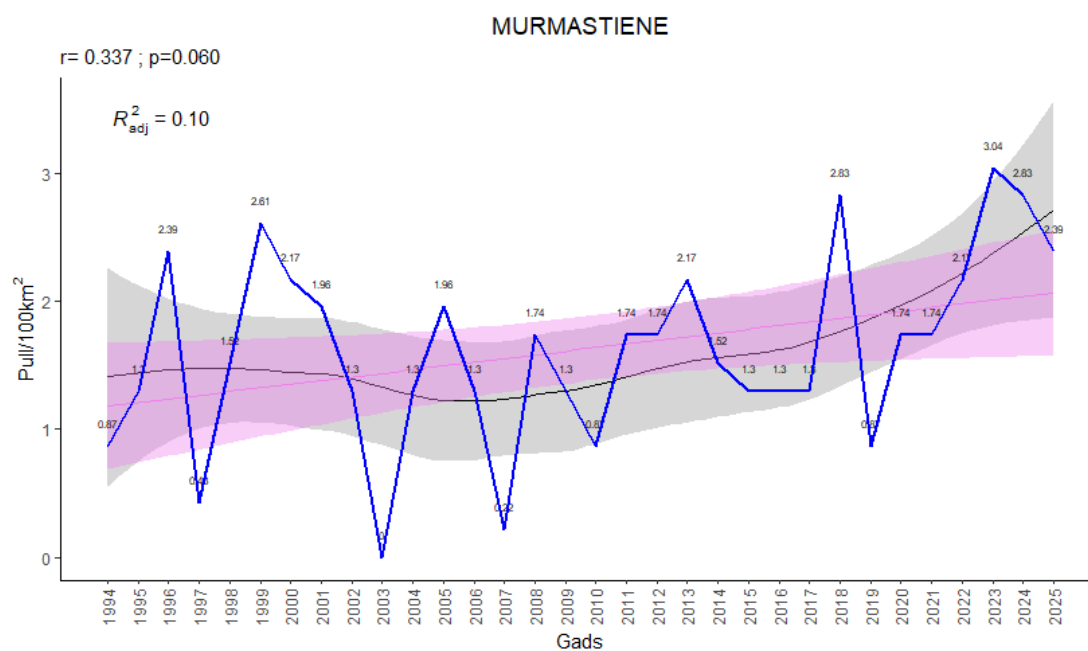
Ligzdošanas sekmju tendences parauglaukumos

Ligzdošanas sekmes un to pārmaiņas atsevišķos parauglaukumos ir parādītas 2.1.16.-2.1.27. attēlos. Jauno putnu skaita pārmaiņas, izteiktas kā *pull/100km²*, ir nebūtiski pieaugošas “Gāguļos” ($r=0.359$, $p=0.553$), nebūtiski dilstošas “Bukaišos” ($r=-0.213$, $p=0.242$), “Žūklī” ($r=-0.109$, $p=0.612$) un “Pālē” ($r=-0.193$, $p=0.428$), tuvu būtiski negatīvas “Mazgramzdā” ($r=-0.673$, $p=0.008$) un tuvu būtiski pozitīvas “Murmastienē” ($r=-0.337$, $p=0.006$).

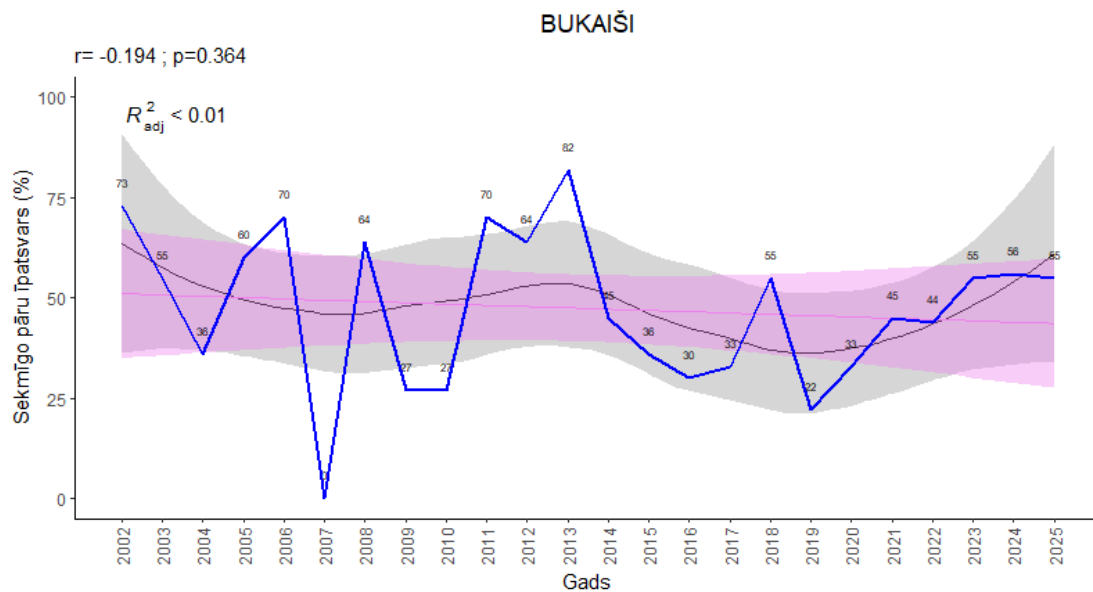
Ligzdošanas sekmes, izteiktas kā *sekmīgi ligzdojošo pāru īpatsvars (%)*, ir nebūtiski pieaugošas “Murmastienē” ($r=0.065$, $p=0.723$), “Žūklī” ($r=0.091$, $p=0.672$) un “Gāguļos” ($r=0.450$), un nebūtiski dilstošas “Bukaišos” ($r=-0.194$, $p=0.364$), “Pālē” ($r=-0.220$, $p=0.366$) un “Mazgramzdā” ($r=-0.175$, $p=0.550$).

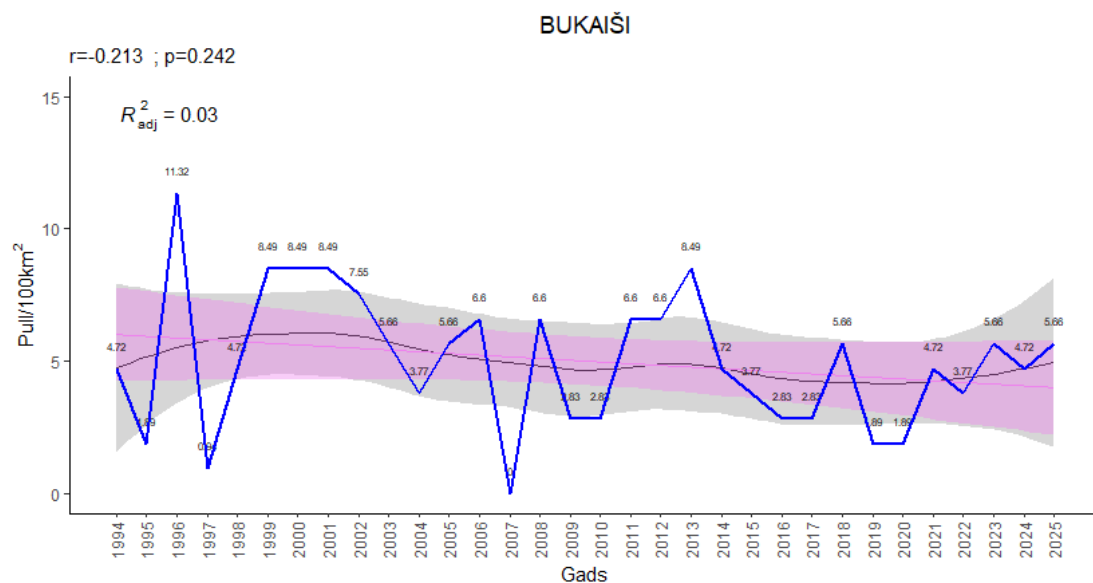
2.1.16. attēls. Mazā ērgļa ligzdošanas sekmes (sekmīgi ligzdojoši pāri) parauglaukumā „Murmastiene” ar lineārās (rozā) un izlīdzinātās (pelēks) tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

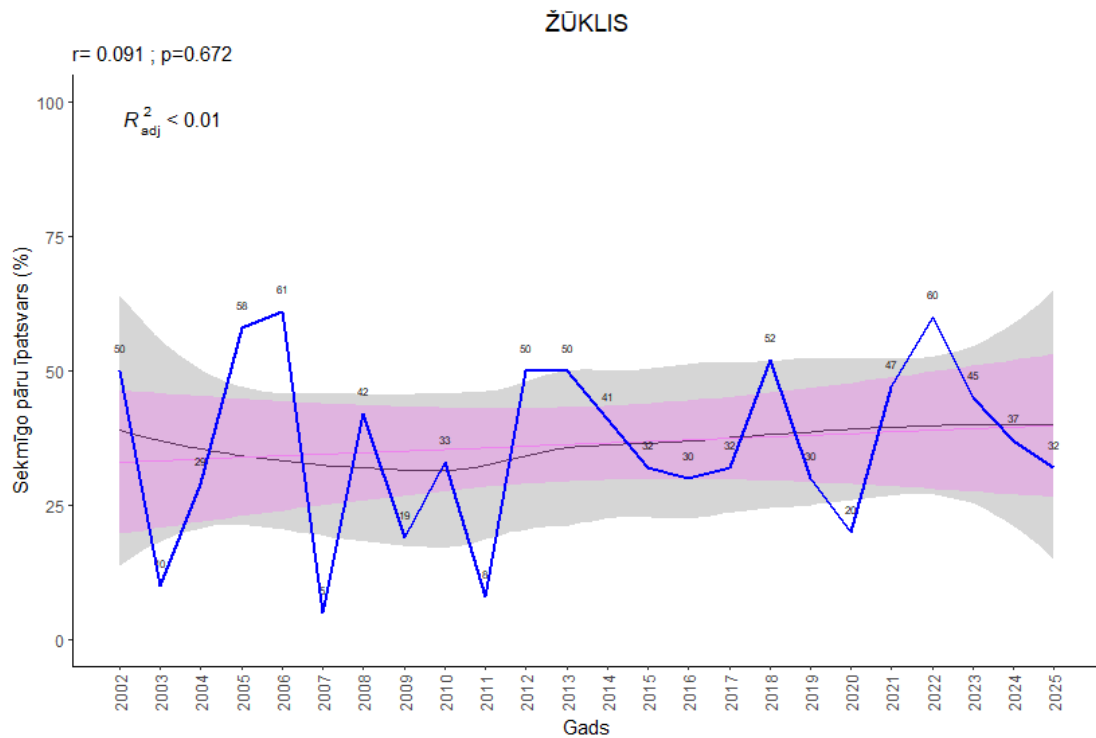
2.1.17. attēls. Mazā ērgļa ligzdošanas sekmes (juv./100km²) parauglaukumā „Murmastiene” ar lineārās (rozā) un izlīdzinātās (pelēks) tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

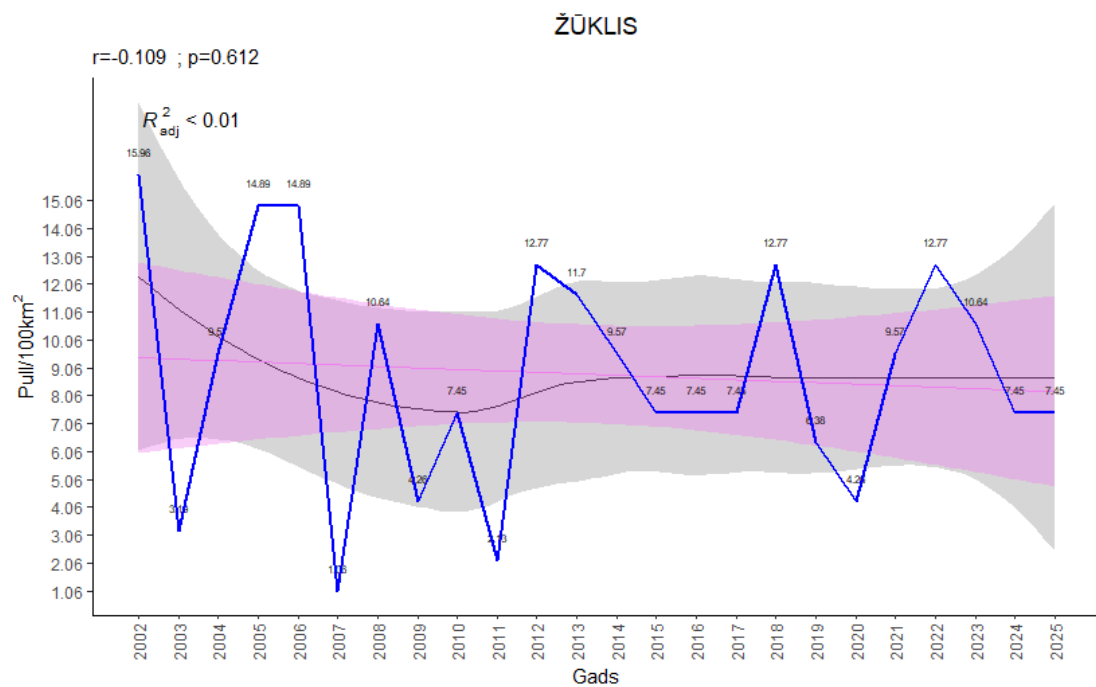
2.1.18. attēls. Mazā ērgļa ligzdošanas sekmes (sekmīgi ligzdojoši pāri) parauglaukumā “Bukaiši” ar lineārās (rozā) un izlīdzinātās (pelēks) tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

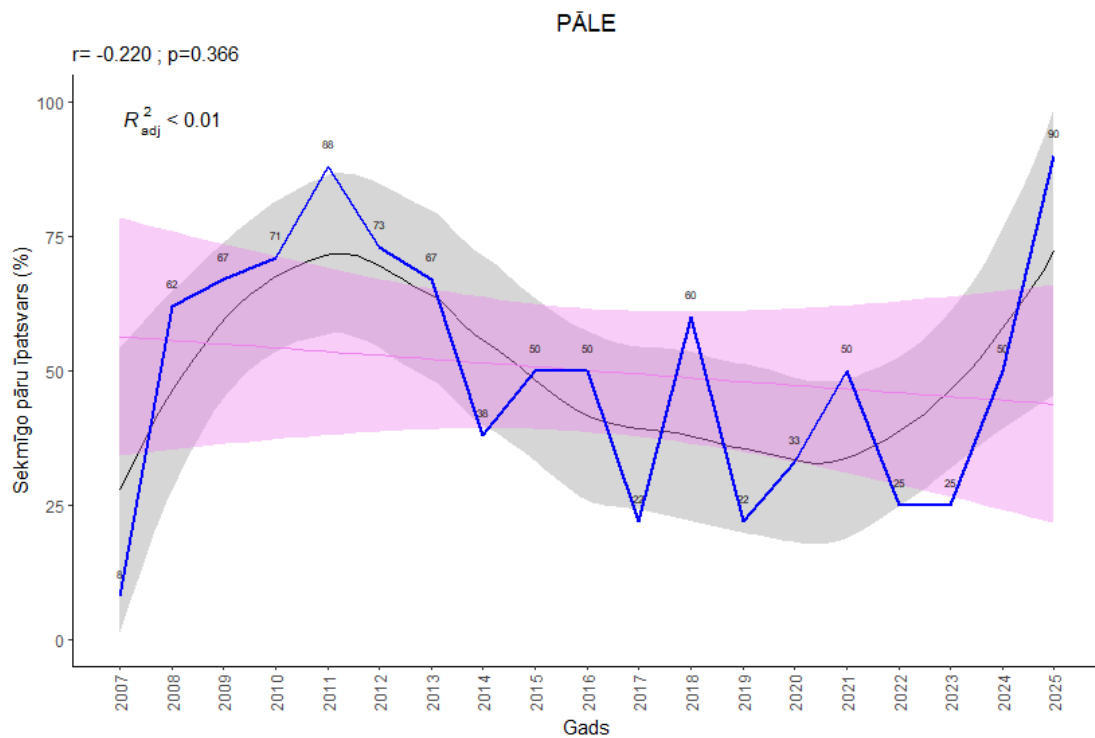
2.1.19. attēls. Mazā ērgļa ligzdošanas sekmes (juv./100km²) parauglaukumā „Bukaiši” ar lineārās (rozā) un izlīdzinātās (pelēks) tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

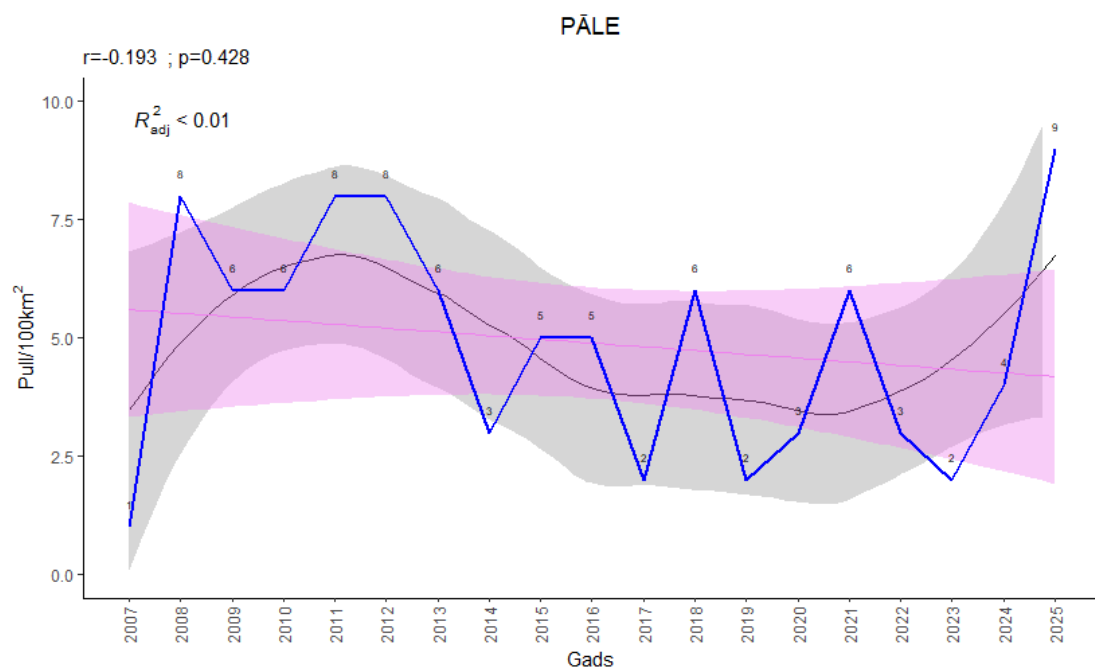
2.1.20. attēls. Mazā ērgļa ligzdošanas sekmes (sekmīgi ligzdojoši pāri) parauglaukumā “Žūklis” ar lineārās (rozā) un izlīdzinātās (pelēks) tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

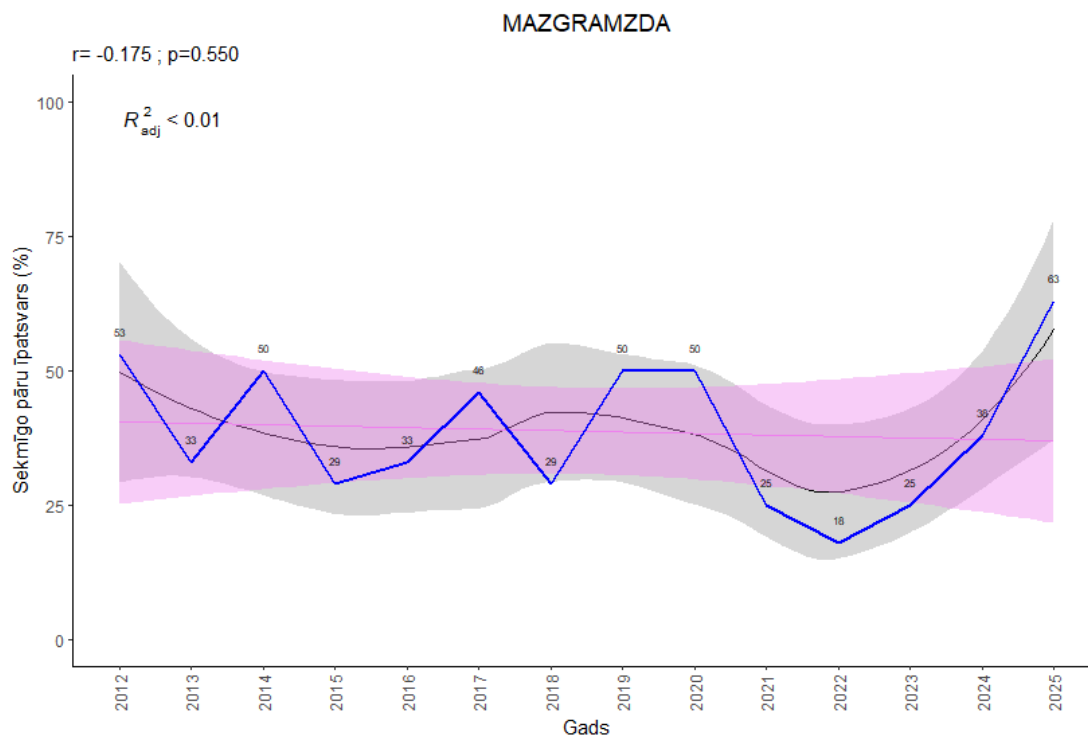
2.1.21. attēls. Mazā ērgļa ligzdošanas sekmes (juv./100km²) parauglaukumā „Žūklis” ar lineārās (rozā) un izlīdzinātās (pelēks) tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

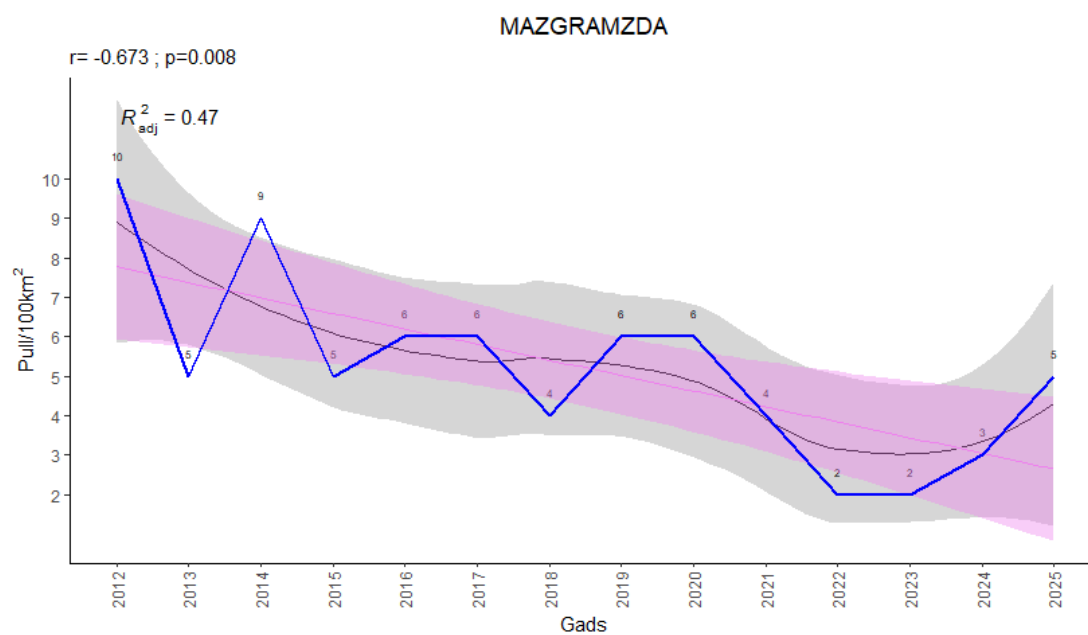
2.1.22. attēls. Mazā ērgļa ligzdošanas sekmes (sekmīgi ligzdojoši pāri) parauglaukumā “Pāle” ar lineārās (rozā) un izlīdzinātās (pelēks) tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

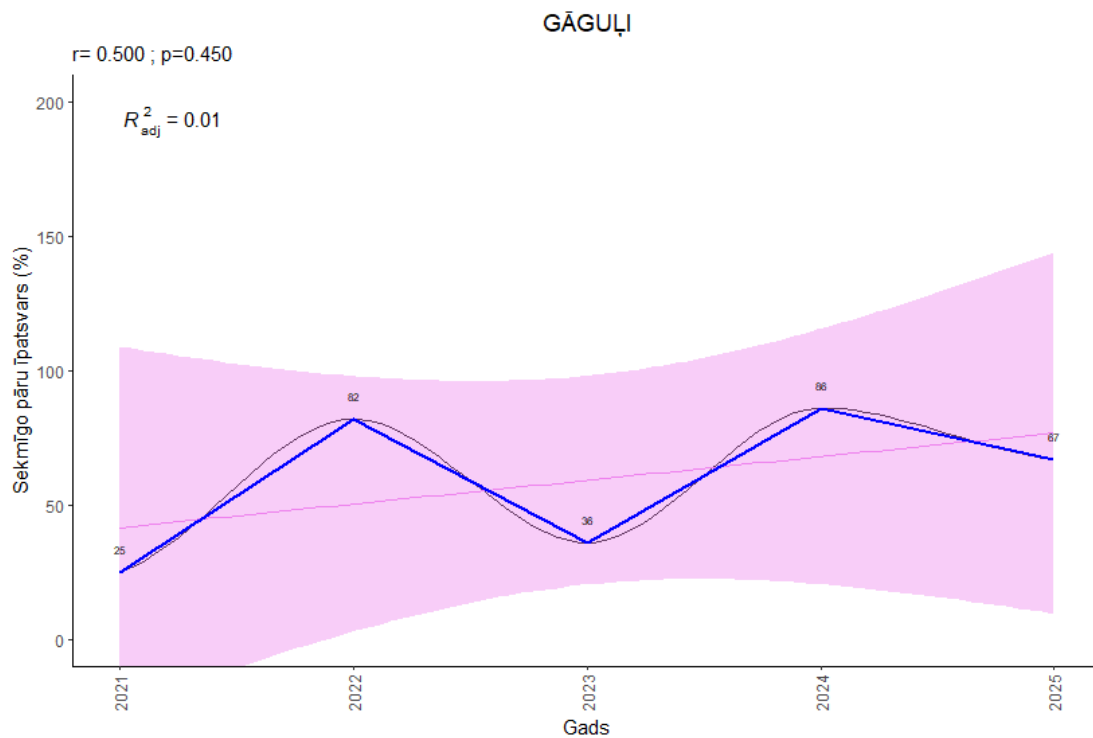
2.1.23. attēls. Mazā ērgļa ligzdošanas sekmes (juv./100km²) parauglaukumā „Pāle” ar lineārās (rozā) un izlīdzinātās (pelēks) tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

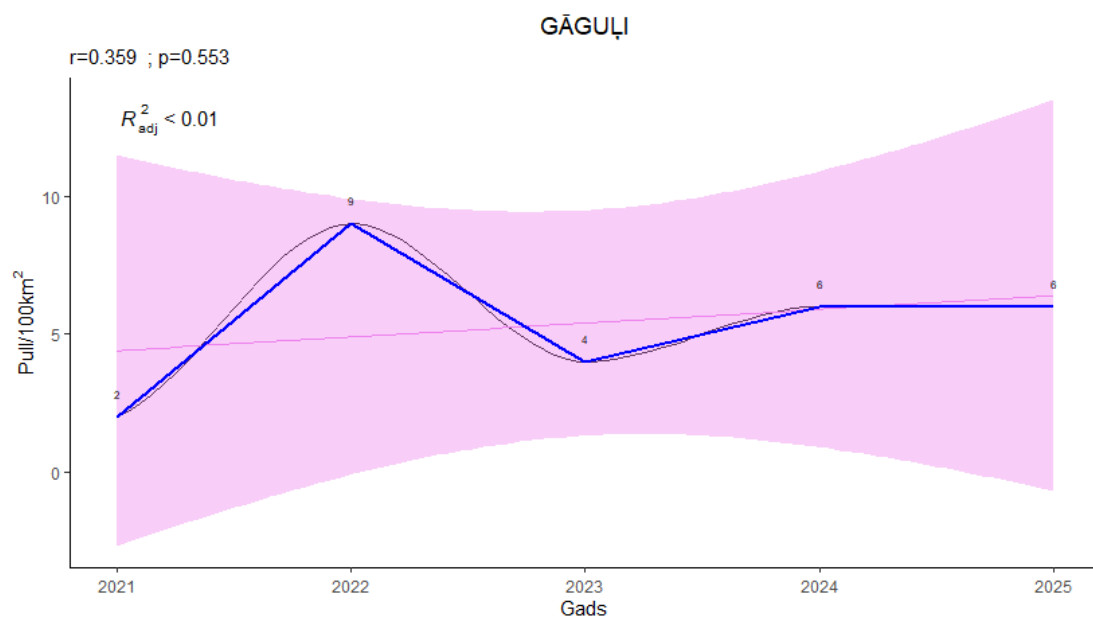
2.1.24. attēls. Mazā ērgļa ligzdošanas sekmes (sekmīgi ligzdojoši pāri) parauglaukumā „Mazgramzda” ar lineārās (rozā) un izlīdzinātās (pelēks) tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

2.1.25. attēls. Mazā ērgļa ligzdošanas sekmes (juv./100km²) parauglaukumā „Mazgramzda” ar lineārās (rozā) un izlīdzinātās (pelēks) tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

2.1.26. attēls. Mazā ērgļa ligzdošanas sekmes (sekmīgi ligzdojoši pāri) parauglaukumā “Mazgramzda” ar lineārās (rozā) un izlīdzinātās (pelēks) tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

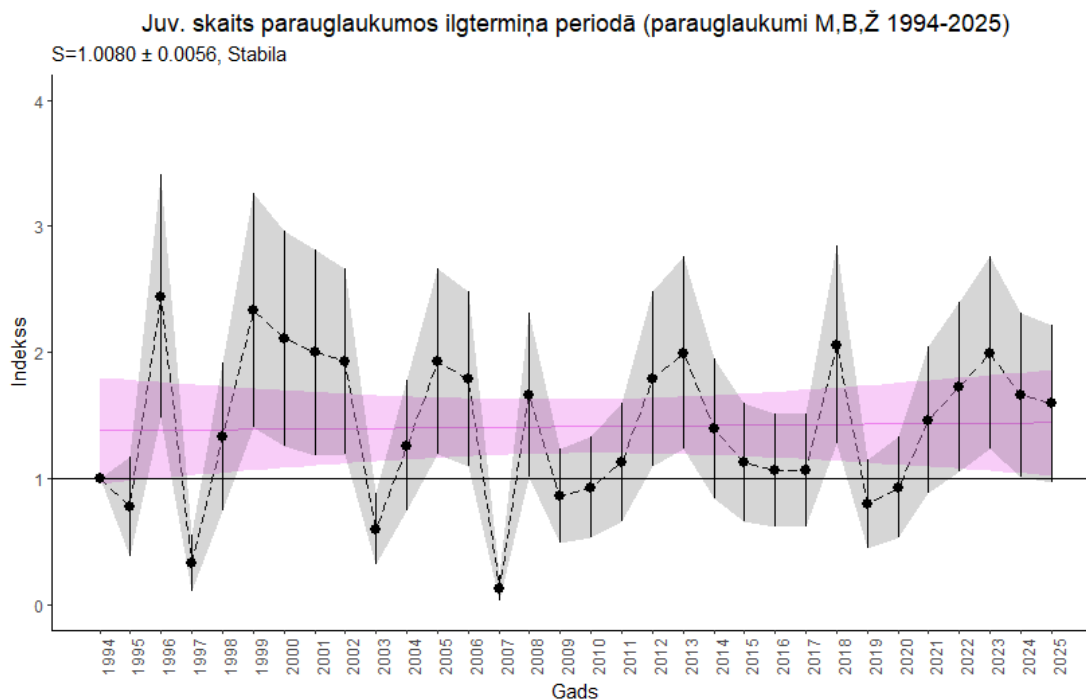

2.1.27. attēls. Mazā ērgļa ligzdošanas sekmes (juv./100km²) parauglaukumā „Gāguļi” ar lineārās (rozā) un izlīdzinātās (pelēks) tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

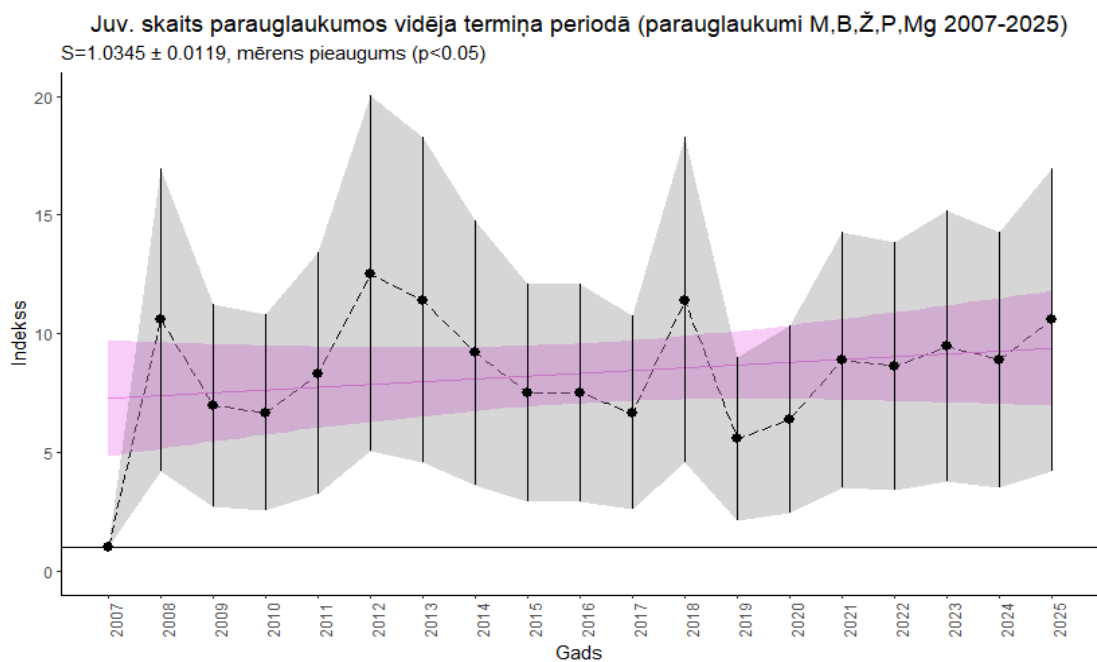
Līdzdošanas sekmju tendences dažādos periodos

Analizējot līdzdošanas sekmes, kas izteiktas $Juv./100km^2$, ir konstatējama stabila šādi izteiktu līdzdošanas sekmju tendence ilgtermiņa ($S=1.0080$, 2.1.28. a attēls), mēreni pieaugoša tendence vidēja termiņa periodā ($S=1.0345$, 2.1.28. b attēls) un neskaidra (pieaugoša) tendence īstermiņa periodā ($S=1.0475$, 2.1.28. c attēls). Līdzdošanas sekmju parametra $Juv./100km^2$ kopējā tendence ir stabila, pieaugoša ($S=1.0058$, 2.1.29. attēls).

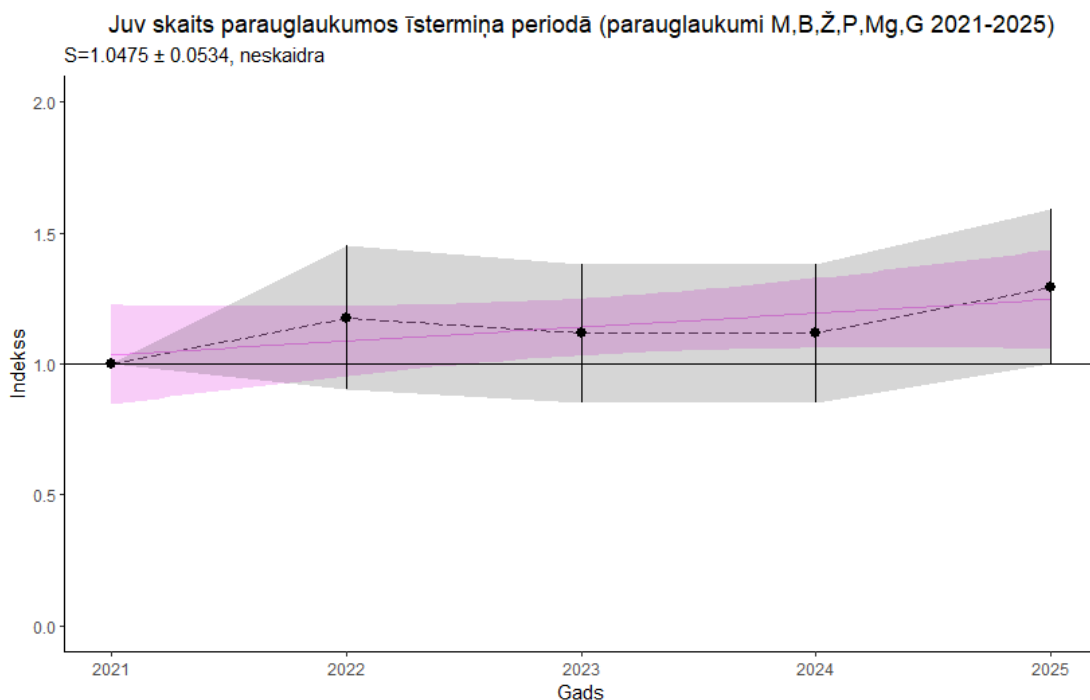
Līdzdošanas sekmes, izteiktas kā *sekmīgo pāru īpatsvars*, kopējā pētījumu periodā ir stabilas ($S=1.0001$, 2.1.30. attēls).

a)

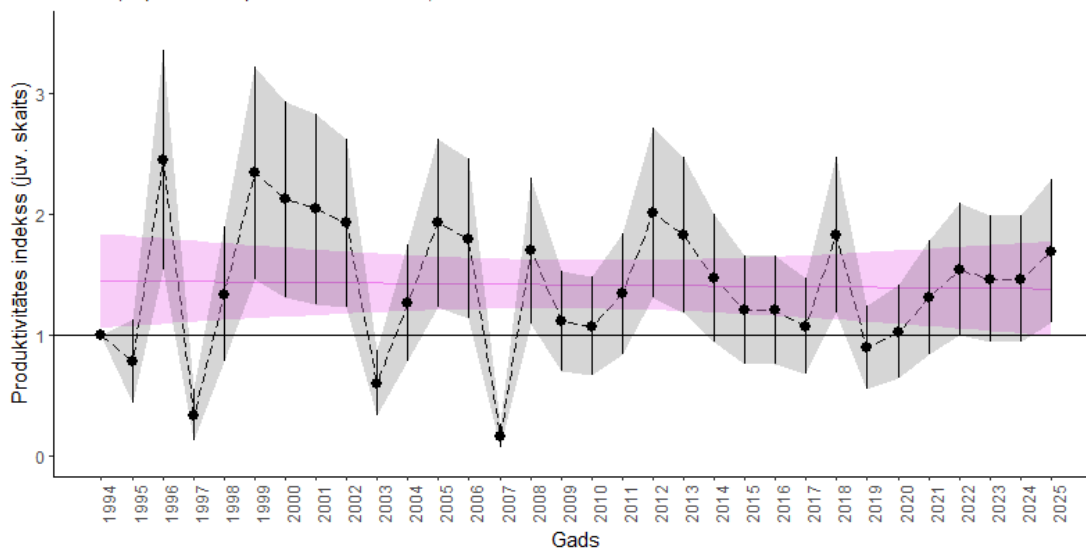
b)

c)

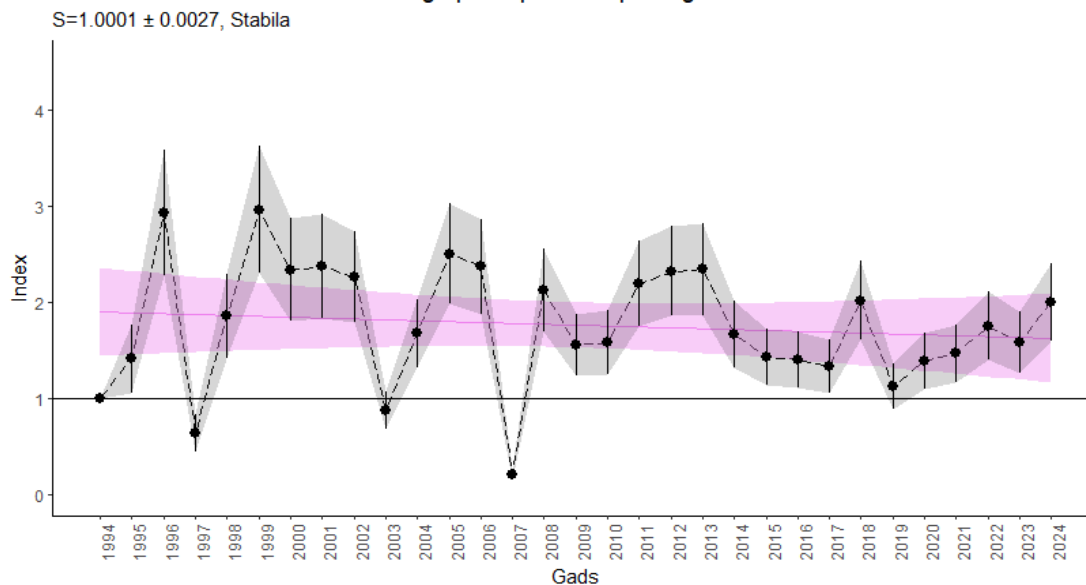
2.1.28. attēls. Mazā ērgļa ligzdošanas sekmju (juv. absolūtais skaits parauglaukumos) ilgtermiņa (a), vidēja termiņa (b) un īstermiņa (c) tendence ar lineārās tendences līnijas 95% ticamības intervālu un standartklūdu.

kopējais $S=1.0058 \pm 0.0059$, Stabila
 ilgtermiņa (1994-2025) $S=1.0080 \pm 0.0056$, Stabila
 vidējā termiņa (2007-2025) $S=1.0345 \pm 0.0119$, Mērens pieaugums ($p<0.05$)
 īstermiņa (2021-2025) $S=1.0475 \pm 0.0534$, Neskaidra

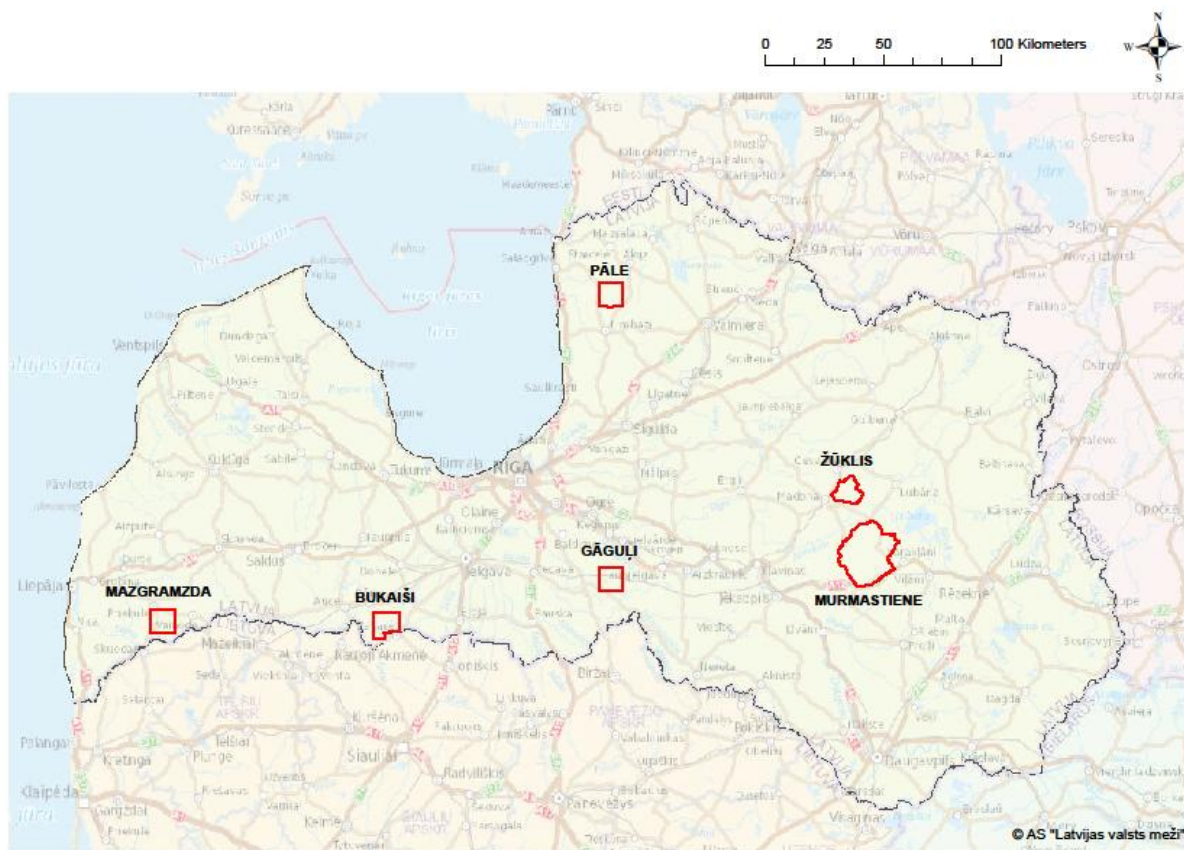

2.1.29. attēls. Mazā ērgļa ligzdošanas sekmju (juv. absolūtais skaits parauglaukumos) kopējā tendence ar lineārās tendences līnijas 95% ticamības intervālu un standartklūdu.

Sekmīgo pāru īpatsvars parauglaukumos

2.1.30. attēls. Mazā ērgļa sekmīgi ligzdojošo pāru īpatsvara kopējā tendence ar lineārās tendences līnijas 95% ticamības intervālu un standartkļūdu.

2.1.31. attēls. Mazo ērgļu monitoringa parauglaukumu novietojums 2025. gadā.

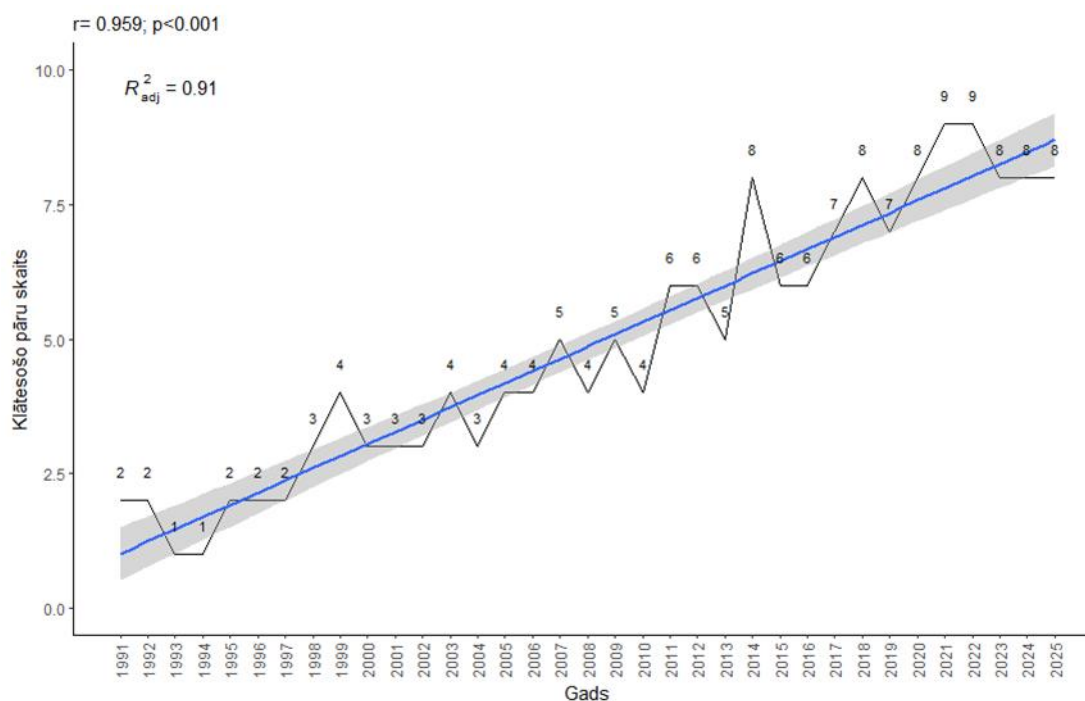
*Klinšu ērglis *Aquila chrysaetos**

Sagatavoja Uģis Bergmanis sadarbībā ar Jāni Ķuzi.

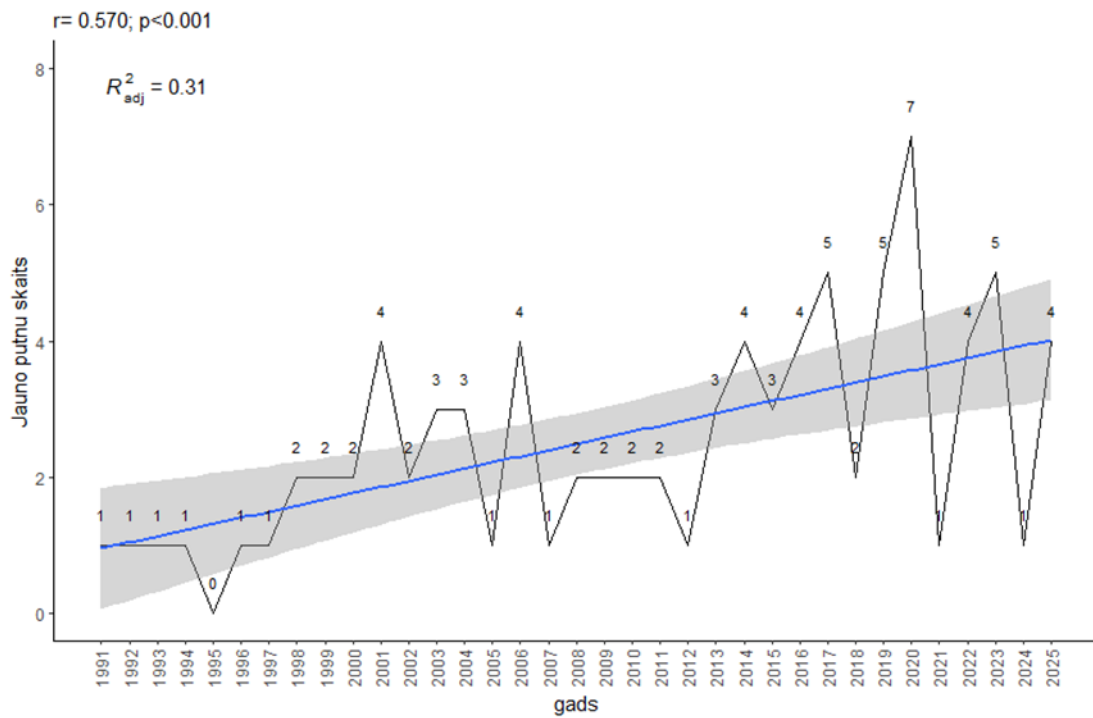
2025. gadā, līdzīgi kā divos iepriekšējos gados, tika konstatētas 8 aizņemtas teritorijas (2.1.32. attēls), kas atbilst pēdējo desmit gadu aizņemto teritoriju skaitam. Divas no teritorijām atrodas Kurzemes ziemeļu daļā, pārējās – Vidzemē un Latgalē. Klinšu ērgļiem ir raksturīgas izteikti cikliskas ligzdošanas sekmes, kad gadiem ar labām sekmēm seko gadi ar sliktām sekmēm, un otrādi. Pretstatā 2024. gadam, kad tika konstatēts tikai viens jaunais ērglis, 2025. gads ir uzskatāms par vidēji sekmīgu – ligzdās tika konstatēti četri jaunie ērgļi (2.1.33. attēls, 2.1.3. tabula). Aizņemto teritoriju un jauno putnu skaitam ir konstatējams būtisks pieaugums ($p < 0.001$).

2.1.3. tabula. Klinšu ērgļa ligzdošanas parametru raksturojums 2025. gadā.

Gads	Ligzdojošie pāri		Pāri ar neskaidru statusu		Klātesošie pāri/apdzīvotas ligzdas	Izidojušie e Juv.	Juv./Ligzdojšs pāris	Juv./klātesošs pāris
	Abs ol. Skaits	% no klātesošo pāru skaita	Abs ol. Skaits	% no klātesošo pāru skaita				
2013	3	60	2	40	55	3	1	0.6
2014	4	50	4	50	5	4	1	0.5
2015	3	50	3	50	6	3	1	0.5
2016	6	100	0	0	6	4	0.67	0.67
2017	5	71	2	29	7	5	1	0.71
2018	2	25	6	75	8	2	1	0.25
2019	4	57	3	43	7	5	1.25	0.71
2020	7	88	1	13	8	7	1	0.88
2021	3	33	6	67	9	1	0.33	0.11
2022	5	56	4	44	9	4	0.8	0.44
2023	6	75	2	25	8	5	0.8	0.63
2024	1	13	7	88	8	1	1	0.13
2025	5	63	3	38	8	4	0.8	0.5

2.1.32. attēls. Klinšu ērgļu skaita pārmaiņas Latvijā ar lineārās tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

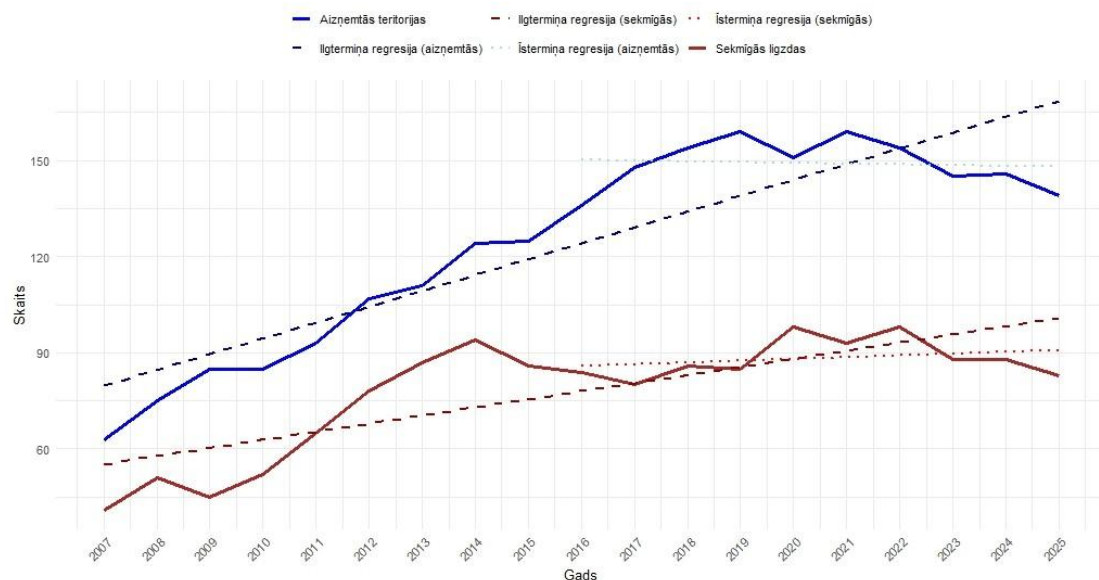

2.1.33. attēls. Klinšu ērgļu jauno putnu skaita pārmaiņas Latvijā ar lineārās tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

Zivjērglis *Pandion haliaetus*

Sagatavoja Aigars Kalvāns

2025.gadā tika apsekotas 260 teritorijas. To vidū ir potenciālās un iepriekšējos gados apdzīvotās teritorijas. No tām 142 teritorijās tika atrastas apdzīvotas ligzdas. Pēdējo 10 gadu periodā apdzīvoto teritoriju skaits ir lielāks par 130. 2025.gadā tika atrastas arī 9 līdz šim nezināmas zivjērgļa teritorijas, tikai viena nebija LVM apsaimniekotajos mežos (2.1.4. tabula).

2.1.34. attēls. Zivjērgļa apdzīvoto teritoriju un sekmīgo ligzdu dinamika Latvijā no 2007. līdz 2025. gadam.

2.1.4. tabula. Zivjērgļa ligzdu skaits dažādos reģionos 2025.gadā (LVM apsaimniekotajos mežos).

Reģions	Pārbaudīto teritoriju skaits	Apdzīvoto teritoriju skaits	Sekmīgo ligzdu skaits	2025.gadā atrastas
Austrumvidzemes	22 (20)	10 (9)	7 (6)	0
Dienvidkurzemes	59 (53)	32 (27)	17 (14)	2 (2)
Dienvidlatgales	30 (26)	19 (17)	12 (11)	2 (2)
Rietumvidzemes	51 (39)	28 (19)	11 (8)	2 (1)
Vidusdaugavas	22 (19)	17 (15)	12 (10)	1 (1)
Zemgales	17 (8)	8 (3)	6 (2)	0
Ziemeļkurzemes	17 (16)	6 (6)	3 (3)	0
Ziemeļlatgales	42 (35)	22 (18)	15 (12)	2 (2)

Zivjērgļu apdzīvoto teritoriju un sekmīgo ligzdu skaita dinamika ilgtermiņa periodā (2007.-2025.g.) ir būtiski pieaugoša (apdzīvoto teritoriju skaits $r=0.9$; $p<0.05$ un sekmīgo ligzdu skaits $r=0.8$; $p<0.05$). Savukārt tendence īstermiņa periodā (2016.-2025.g.) apdzīvoto teritoriju ($r=-0.58$; $p=0.102$) un sekmīgo ligzdu skaitam ir neskaidra ($r=0.26$; $p=0.446$) (2.1.34.attēls). Apdzīvoto teritoriju skaits 2025.gadā bija 142 – par piecām mazāk nekā 2024.gadā. Lielākais apdzīvoto teritoriju skaits tika konstatēts 2019. un 2021.gadā – 159. 2025.gadā sekmīgo ligzdu skaits bija 83 – par piecām mazāk nekā 2024.gadā, un tas ir par 15 ligzdām mazāk nekā lielākais skaits monitoringa vēsturē – 98 (2020. un 2022.gadā). Sekmīgo ligzdu procentuālais īpatsvars no apdzīvotajām ligzdām ir mainīgs pa gadiem – no 53% 2009. un 2019.gadā līdz 78% 2013.gadā. 2025.gadā 58% no apdzīvotajām teritorijām bija sekmīgas ligzdas, kas ir

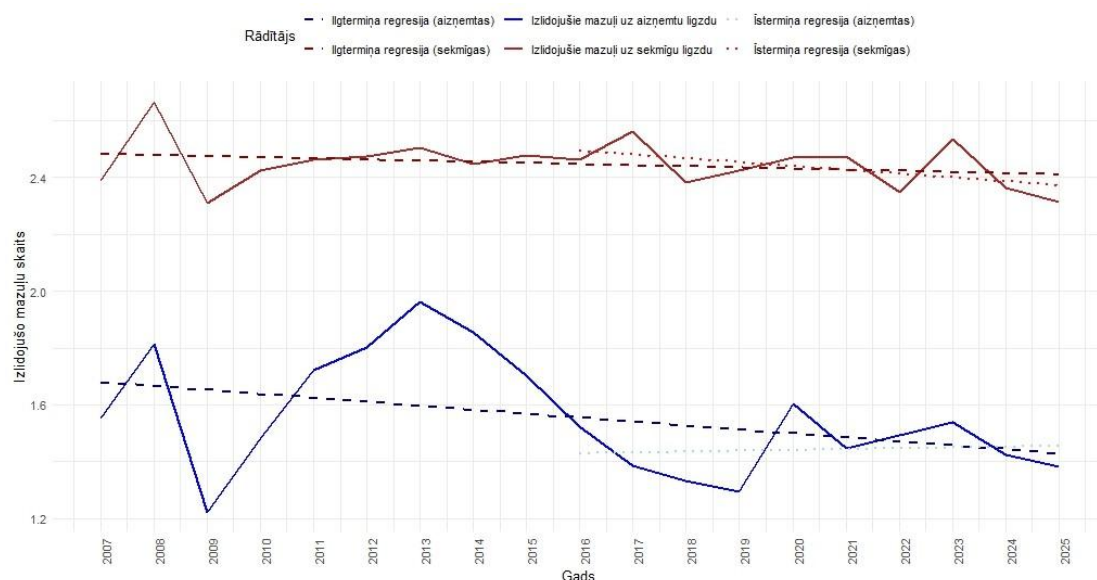
nedaudz zem vidējā rādītāja (vidēji 64% 2007.-2025.g.). 2025.gadā LVM apsaimniekotajos mežos bija konstatētas 114 apdzīvotas zivjērgļu teritorijas, no tām 58% (n=66) gadījumu bija sekmīgas ligzdas.

2.1.5. tabula. Apdzīvoto teritoriju un sekmīgo ligzdu skaita tendences dažādos reģionos.

Reģions	Īlgtērmiņa tendence (2007-2025)		Īstermiņa tendence (2016-2025)	
	Apdzīvotas teritorijas	Sekmīgas ligzdas	Apdzīvotas teritorijas	Sekmīgas ligzdas
Austrumvidzemes	Mērens kritums ($r=-0.214$; $p<0.001$)	Mērens kritums ($r=-0.170$; $p=0.002$)	Mērens kritums ($r=-0.305$; $p<0.001$)	Stabila ($r=-0.120$; $p=0.063$)
Dienvidkurzemes	Mērens pieaugums ($r=0.143$; $p<0.001$)	Mērens pieaugums ($r=0.098$; $p=0.003$)	Mērens pieaugums ($r=0.130$; $p=0.001$)	Stabila ($r=0.069$; $p=0.087$)
Dienvidlatgales	Stabila ($r=-0.038$; $p=0.468$)	Mērens kritums ($r=-0.118$; $p=0.023$)	Stabils ($r=0.009$; $p=0.887$)	Stabila ($r=-0.023$; $p=0.710$)
Rietumvidzemes	Stabila ($r=-0.038$; $p=0.340$)	Stabila ($r=-0.029$; $p=0.464$)	Mērens kritums ($r=-0.138$; $p=0.003$)	Stabila ($r=-0.078$; $p=0.092$)
Vidusdaugavas	Stabila ($r=0.017$; $p=0.758$)	Stabila ($r=-0.063$; $p=0.256$)	Stabila ($r=-0.101$; $p=0.144$)	Stabila ($r=0.040$; $p=0.568$)
Zemgales	Stabila ($r=-0.041$; $p=0.490$)	Stabila ($r=-0.034$; $p=0.564$)	Stabils ($r<-0.001$; $p=0.999$)	Stabila ($r=-0.010$; $p=0.895$)
Ziemeļkurzemes	Stabila ($r=-0.011$; $p=0.845$)	Stabila ($r=-0.071$; $p=0.200$)	Stabils ($r=-0.117$; $p=0.115$)	Stabila ($r=-0.048$; $p=0.519$)
Ziemeļlatgales	Mērens kritums ($r=-0.133$; $p=0.001$)	Mērens kritums ($r=-0.143$; $p<0.001$)	Mērens kritums ($r=-0.181$; $p<0.001$)	Mērens kritums ($r=-0.160$; $p=0.001$)

Apdzīvoto teritoriju un sekmīgo ligzdu skaits pa reģioniem atšķiras. 2025.gadā visvairāk apdzīvotu teritoriju un sekmīgo ligzdu bija Dienvidkurzemes reģionā – attiecīgi 32 un 17. Vismazāk apdzīvotu teritoriju un sekmīgo ligzdu 2025.gadā bija Zemgales reģionā – tikai attiecīgi 6 un 3 (2.1.4.tabula). Apdzīvoto teritoriju un sekmīgo ligzdu dinamika ilgtermiņa un īstermiņa periodā lielākajā daļā reģionos ir stabila. Tikai Dienvidkurzemes reģionā konstatēts mērens pieaugums gan ilgtermiņa, gan īstermiņa tendencēs. Savukārt Austrumvidzemes un Ziemeļlatgales reģionā apdzīvoto teritoriju un sekmīgo ligzdu skaita dinamikā ilgtermiņa periodā konstatēts mērens kritums. Vienīgi Ziemeļlatgales reģiona apdzīvoto teritoriju un sekmīgo ligzdu skaita tendences dinamikā ilgtermiņa un īstermiņa periodā konstatēts mērens kritums (2.1.5. tabula).

Ligzdošanas sekmes 2025.gadā bija 2,11 izlidojoši mazuļi uz sekmīgu ligzdu un 1,23 izlidojoši mazuļi uz aizņemtā teritoriju, tie ir ievērojami zemāki par vidējiem ligzdošanas sekmju rādītājiem 2007.– 2025.g. periodā (2,30 izlidojoši mazuļi uz sekmīgu ligzdu un 1,48 izlidojoši mazuļi uz aizņemtā teritoriju). Mazuļu skaits uz apdzīvoto teritoriju un sekmīgo ligzdu ilgtermiņa tendences (2007.-2025.g.) ir neskaidra (mazuļu skaits uz apdzīvoto teritoriju $r=-0.23$; $p=0.353$ un sekmīgo ligzdu skaits $r=-0.4$; $p=0.092$). Savukārt tendence īstermiņa periodā (2016.-2025.g.) mazuļu skaitam uz apdzīvoto teritoriju ($r=0.24$; $p=0.537$) un mazuļu skaitam uz sekmīgo ligzdu ir neskaidra ($r=-0.52$; $p=0.097$) (2.1.35. attēls).

2.1.35. attēls. Zivjērgļu ligzdošanas sekmes Latvijā 2007. – 2025.g.

Vislabākās ligzdošanas sekmes 2025.gadā bija Zemgales – 2,67 izlidojoši mazuļi uz sekmīgu ligzdu un 2,00 izlidojoši mazuļi uz apdzīvotu teritoriju. Savukārt vissliktākās ligzdošanas sekmes bija Vidusdaugavas reģionā (mazuļu skaits uz sekmīgu ligzdu – 1,83) un Rietumvidzemes reģionā (mazuļu skaits uz apdzīvotu teritoriju – 0,78).

Analizējot ligzdošanas sekmes reģionos, konstatēts ka ilgtermiņa un īstermiņa tendences ir galvenokārt stabilas. Tikai Vidusdaugavas un Ziemeļlatgales reģionā mazuļu skaitā uz apdzīvotu teritoriju ilgtermiņa tendencēs ir konstatēts mērens kritums (2.1.6.tabula).

2.1.6. tabula. Mazuļu skaits uz apdzīvotu teritoriju un sekmīgo ligzdu tendences dažādos reģionos.

Reģions	Ilgtermiņa (2007-2025)		Īstermiņa (2016-2025)	
	Mazuļu skaits uz apdzīvotu teritoriju	Mazuļu skaits uz sekmīgu ligzdu	Mazuļu skaits uz apdzīvotu teritoriju	Mazuļu skaits uz sekmīgu ligzdu
Austrumvidzemes	Stabila ($r=-0.069$; $p=0.269$)	Stabila ($r=-0.005$; $p=0.952$)	Stabila ($r=0.045$; $p=0.553$)	Stabila ($r=-0.031$; $p=0.760$)
Dienvidkurzemes	Stabila ($r=-0.001$; $p=0.979$)	Stabila ($r=-0.040$; $p=0.519$)	Stabila ($r=-0.018$; $p=0.748$)	Stabila ($r=-0.007$; $p=0.926$)
Dienvidlatgales	Stabila ($r=-0.121$; $p=0.060$)	Stabila ($r=0.015$; $p=0.847$)	Stabila ($r=-0.075$; $p=0.342$)	Stabila ($r=-0.097$; $p=0.342$)
Rietumvidzemes	Stabila ($r=-0.033$; $p=0.500$)	Stabila ($r=-0.064$; $p=0.282$)	Stabila ($r=-0.036$; $p=0.520$)	Stabila ($r=-0.112$; $p=0.105$)
Vidusdaugavas	Mērens kritums ($r=-0.127$; $p=0.046$)	Stabila ($r=-0.096$; $p=0.253$)	Stabila ($r=0.028$; $p=0.728$)	Stabila ($r=-0.202$; $p=0.063$)
Zemgales	Stabila ($r=0.034$; $p=0.680$)	Stabila ($r=0.093$; $p=0.350$)	Stabila ($r=0.080$; $p=0.451$)	Neskaidra ($r=0.206$; $p=0.103$)
Ziemeļkurzemes	Stabila ($r=-0.095$; $p=0.225$)	Stabila ($r=0.045$; $p=0.673$)	Stabila ($r=-0.006$; $p=0.957$)	Stabila ($r=-0.127$; $p=0.399$)
Ziemeļlatgales	Mērens kritums ($r=-0.101$; $p=0.042$)	Stabila ($r=-0.044$; $p=0.473$)	Stabila ($r=-0.095$; $p=0.120$)	Stabila ($r=-0.066$; $p=0.387$)

Arī 2025.gadā visvairāk sekmīgu ligzdu bija ar diviem mazuļiem – 47,6% gadījumu no kopējā ligzdu skaita ($n=82$). Monitoringa vēsturē bija tikai pieci gadi (2009., 2014., 2018., 2022., 2025.), kad sekmīgajās ligzdās pārsvarā bija divi mazuļi. Citos gados vairāk tomēr bija ligzdas ar trim mazuļiem.

Lai noteiktu detalizētākus datus par ligzdošanas sekmēm, 2025.gadā daļa ligzdu pirmajā uzskaitē tika pārbaudītas ar bezpilota gaisa kuģiem (droniem). Pārbaudes rezultātā tika noteikts precīzs olu skaits. 2025.gadā izlidojošu mazuļu procentuālais daudzums no izdētajām olām bija ievērojami mazāks nekā iepriekšējos gados, bet vidējais olu skaits ligzdā praktiski vienāds (2.1.7. tabula).

2.1.7. tabula. Ar dronu pārbaudīto ligzdu sekmes.

Parametrs	2023	2024	2025
Pārbaudītās ligzdas ar olām	19	36	50
Kopējais olu skaits ligzdās	54	101	143
Vidējais olu skaits ligzdās	2.84	2.81	2.86
Ligzdas ar mazuļiem	14	32	36
Procentuālais daudzums no ligzdām ar olām	73.7	88.9	72.0
Mazuļu skaits ligzdās	36	69	80
Mazuļu procentuālais daudzums no izdēto olu skaita	66.7	68.3	55.9

Jūras ērglis *Haliaeetus albicilla**Sagatavoja Jānis Ķuze*

2025. gadā turpinās AS “Latvijas valsts meži” apsaimniekotajās platībās ligzdojošās populācijas pāru skaita pieaugums, ko raksturo arī lielākais līdz šim zināmais apdzīvoto teritoriju skaits – 117. Visvairāk šādu teritoriju bija Dienvidkurzemes reģionā – 54. Dienvidkurzemes reģionā bija arī vislielākais sekmīgo ligzdu skaits – 29. (2.1.8. tabula). Laikā kopš 2024. gada monitoringa darbu sezonas AS LVM mežos ir atrastas ligzdas 13 jaunos ligzdošanas iecirkņos un 9 jaunas ligzdas jau zināmos iecirkņos, kur putni nomainījuši ligzdas. Lielais jauno ligzdu jaunos iecirkņos skaits atbilst pēdējo 11 gadu laikā izteiktajai populācijas skaita izmaiņu tendencei.

2.1.8. tabula. Jūras ērgļa teritoriju un ligzdu skaits dažādos reģionos 2025. gadā.

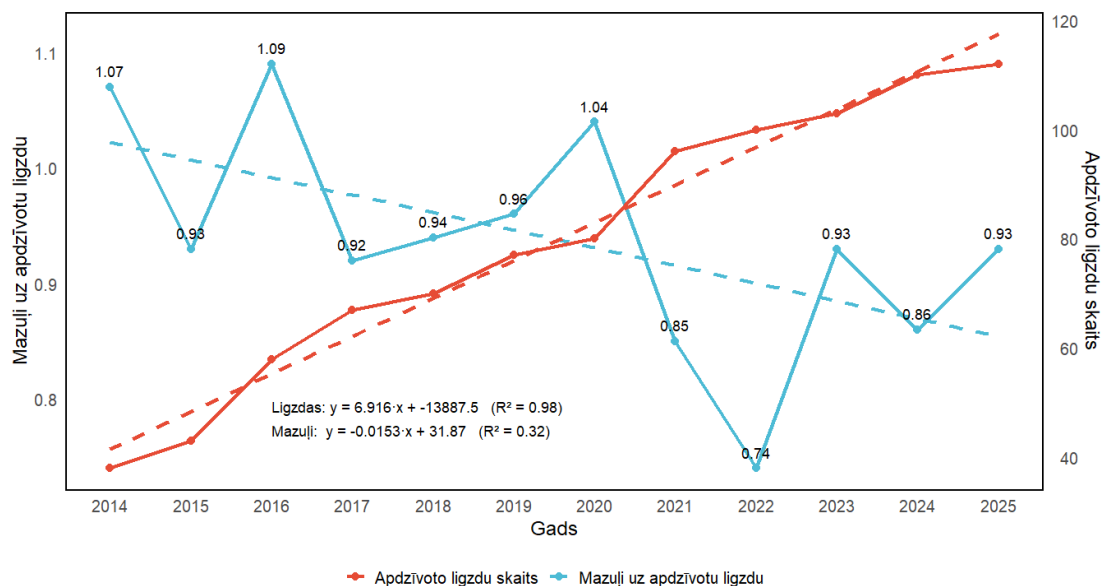
Reģions	Pārbaudīto teritoriju skaits	Apdzīvoto teritoriju skaits	Sekmīgo ligzdu skaits
Austrumvidzemes	4	3	2
Dienvidkurzemes	60	54	29
Dienvidlatgales	8	7	6
Rietumvidzemes	7	6	4
Vidusdaugavas	6	6	4
Zemgales	17	15	9
Ziemeļkurzemes	19	14	8
Ziemeļlatgales	16	12	10

Līdzīgi, kā 2024. gadā, lielākā daļa no jaunatrastajiem ligzdošanas iecirkņiem atradās Latvijas rietumu daļā – 10 ligzdas atrastas Dienvidkurzemes reģionā. Tikai trīs ligzdas atrastas Latvijas austrumu daļā (pa vienai Dienvidlatgales, Rietumvidzemes un Vidusdaugavas reģionā). Sagaidāms, ka ligzdojošo pāru blīvums turpinās palielināties, labu barošanās vietu tuvumā attālumam starp apdzīvotām ligzdām samazinoties līdz dažiem kilometriem – 2014. un 2015. gadā divas tuvākās produktīvās ligzdas atradās 2,2 km attālumā viena no otras, savukārt 2025. gadā tuvākās apdzīvotās ligzdas LVM mežos atradās 1,8 km attālumā. Latvijas DR daļa šobrīd ir reģions ar augstāko ligzdošanas blīvumu – LVM Dienvidkurzemes reģionā ligzdošanas blīvums LVM apsaimniekotajās platībās sasniedz 22,1 teritoriju uz 1000 km², pārējos reģionos blīvums ir ievērojami mazāks – Zemgalē 9,7 teritorijas uz 1000 km², Ziemeļkurzemē

un Ziemeļlatgalē 5,8, Dienvidlatgalē 3,7, Vidusdaugavā 3,2, Rietumvidzemē 3,0 un Austrumvidzemē 1,5 teritorijas uz 1000 km². Austrumu daļā sugas ligzdošanas iecirkņi ir izplatīti ļoti nevienmērīgi, lielākā skaita koncentrācija joprojām ir atrodama pie Lubāna ezera, kur ligzdo 10-15 jūras ērgļu pāri.

Ligzdošanas sekmes AS LVM apsaimniekotajos mežos 2025. gadā bija zemas – vidēji 0,93 jaunie putni apdzīvotā ligzdā (skatīt 2.1.36. attēlu), savukārt sekmīgo ligzdošanas gadījumu īpatsvars (62%) atbilst pārskata perioda (2014.-2025.) vidējam. Salīdzinoši zemais vidējais mazuļu skaits produktīvā ligzdā (1,48) ir skaidrojams ar lielo tādu ligzdu īpatsvaru, kurās reģistrēts tikai viens jaunais putns (57% no produktīvajām ligzdām). Līdzīgi, kā 2024. gadā, arī šogad reģistrētas trīs ligzdas ar trim jaunajiem putniem (2023. gadā tādas bija četras, 2022. gadā, kad reģistrētas pārskata periodā zemākās ligzdošanas sekmes - neviena).

Līdzīgi, kā 2023. gadā, arī šogad ir izteiktas atšķirības produktīvo ligzdu sadalījumā starp Latvijas austrumu un rietumu daļām. Dienvidkurzemes un Ziemeļkurzemes reģionos produktīvo ligzdu īpatsvars ir viszemākais (attiecīgi 56% un 57%), kamēr Ziemeļlatgales un Dienvidlatgales reģionos tas ir augstākais un sasniedz 83% un 86%.

2.1.36. attēls. Jūras ērgļu ligzdošanas sekmes AS “Latvijas valsts meži” apsaimniekotajās platībās 2014.-2025. gadā.

Melnais stārķis Ciconia nigra

Sagatavoja Uģis Bergmanis

Ligzdu apsekošanas specifika 2025. gadā

Ligzdu apsekošana tika veikta divos etapos:

- pirmās pārbaudes laikā galvenokārt katra reģiona vides plānošanas speciālisti un atsevišķos gadījumos arī citi LVM darbinieki (Ziemeļkurzemes reģions – Aija Ārgale, kā arī vides projektu vadītājs Helmutis Hofmanis, Dienvidkurzemes reģions – Solvita Reine, kā arī vadošais mežierīcības meistars Edgars Šteins un mežierīcības meistars Ainars Ozols, Zemgales reģions – mežierīcības meistars

Jānis Stikuts un vides eksperte Dace Kroģere, Vidusdaugavas reģions – vides plānošanas speciāliste Guna Baltiņa, Rietumvidzemes reģions – vides plānošanas speciāliste Inita Svilāne un vides eksperte Ilze Kukāre, Austrumvidzemes reģions – vides plānošanas speciālists Kaspars Liepiņš, Ziemeļlatgales reģions – vides plānošanas speciāliste Diāna Marga un vides eksperts Uģis Bergmanis, Dienvidlatgales reģions – vides plānošanas speciāliste Sandra Līckrastiņa) periodā no 15. maija līdz 15. jūnijam apsekoja visas ligzdas, kuras nebija nokritušas iepriekšējā gadā un kuru stāvoklis iepriekšējā gadā tika novērtēts kā apmierinošs;

- pirmās pārbaudes laikā netika apsektas ilgstoši neapdzīvotas vai daļēji izjukušas ligzdas;
- pirmās pārbaudes laikā stārķu apmeklētās ligzdas (nobalsinātas, papildinātas ar zariem, izklājumā sūnas, ligzdā redzēti stārķi) periodā no 15. jūnija līdz 15. jūlijam pārbaudīja LVM putnu eksperti, vides plānošanas speciālisti un mežierīcības meistari (Aija Ārgale, Mārcis Šnēbergs – Ziemeļkurzemes reģions, Solvita Reine un Viesturs Vīgants – Dienvidkurzemes reģions, Aigars Kalvāns – Zemgales reģions, Aigars Kalvāns – Vidusdaugavas reģions, Uģis Bergmanis – Dienvidlatgales reģions un Ziemeļlatgales reģions, Inita Svilāne – Rietumvidzemes reģions, Kaspars Liepiņš – Austrumvidzemes reģions), nosakot ligzdošanas sekmes. Informāciju par vairākām ligzdām sniedza arī ārpus LVM strādājoši putnu eksperti – Ģirts Strazdiņš, Kārlis Tohters, Aivars Petriņš un Ilze Bojāre. Ligzdošanas sekmes tika noteiktas, aplūkojot ligzdas saturu ar drona palīdzību.

Rezultāti

Ligzdošanas statuss un sekmes par periodu no 2006. gada līdz 2025. gadam ir apkopotas 1. tabulā, ligzdošanas sekmju dinamika un telpiskais izvietojums ir redzams 1.-13. attēlos.

I. Aizņemto ligzdu skaita dinamika reģionu³¹ līmenī (1.-8. attēli) ir atšķirīga. Klātesošo pāru (aizņemto ligzdu) skaits, salīdzinājuma ar 2024. gadu, bija samazinājies Dienvidkurzemes (28₂₀₂₄/23₂₀₂₅), Zemgales (21₂₀₂₄/17₂₀₂₅), Vidusdaugavas (17₂₀₂₄/11₂₀₂₅), Dienvidlatgales (24₂₀₂₄/15₂₀₂₅), Austrumvidzemes (11₂₀₂₄/9₂₀₂₅) un Rietumvidzemes (7₂₀₂₄/4₂₀₂₅) reģionos, savukār, nemainīgs pāru skaits bija saglabājies Ziemeļkurzemes (9₂₀₂₄/10₂₀₂₅) un Ziemeļlatgales (10₂₀₂₄/10₂₀₂₅) reģionos.

Aizņemto ligzdu skaita pārmaiņas visā pētījumu periodā būtiski negatīvas ir Ziemeļkurzemē ($r=-0.546$, $p=0.013$), būtiski pozitīvas Zemgalē ($r=0.538$, $p=0.017$), Dienvidkurzemē ($r=0.764$, $p<0.001$) un Dienvidlatgalē ($r=0.583$, $p=0.007$), tuvu būtiski pozitīvas Austrumvidzemē ($r=0.439$, $p=0.053$) un Vidusdaugavā ($r=0.508$, $p=0.076$), un stabilas Rietumvidzemē (ar negatīvu tendenci, $r=-0.347$, $p=0.204$) un Ziemeļlatgalē ($r=0.169$, $p=0.564$).

II. Ligzdošanas sekmes (9.-12. attēli)

No 281 pārbaudīt plānotajām ligzdām 7 netika apsektas un 45 ligzdas bija nokritušas. No atlikušajām 227 ligzdām par stārķu apmeklētām (dažādās ligzdu

³¹ Kopš 2016. gada LVM mežsaimniecības ir pārdēvētas par reģioniem ar identiskiem nosaukumiem: ZK – Ziemeļkurzeme, DK – Dienvidkurzeme, ZE – Zemgale, VD – Vidusdaugava, DL – Dienvidlatgale, ZL – Ziemeļlatgale, AV – Austrumvidzeme, RV – Rietumvidzeme

apdzīvotības un sekmības stadijās) tika atzītas 99 ligzdas (44%). 7 ligzdās tika konstatēta peļu klijāna *Buteo buteo*, vistu vanaga *Accipiter gentilis* un nenoteiktas sugas dienas plēsīgā putna *Falconiformes sp.* ligzdošana.

Stārķu ligzdošana (ligzdas, kurās konstatēta vismaz viena ola, neatkarīgi no turpmākajām ligzdošanas sekmēm) tika konstatēta 38 ligzdā jeb 38% no visām stārķu apmeklētajām ligzdām. 30 ligzdas bijas sekmīgas (30% no visām stārķu apmeklētajām ligzdām). 30 sekmīgās ligzdās ar zināmu jauno stārķu skaitu tika konstatēti 74 jaunie stārķi, kas veido ligzdošanas sekmes 0.76 jaunais stārķis/apmeklēta ligzda jeb 2.47 jaunie stārķi/sekmīga ligzda. Konstatētais jauno stārķu skaits sekmīgā ligzdā (2.47 pull./sekmīga ligzda) atbilst pētījumu perioda vidējai vērtībai ($X_{\text{vid. 2015.-2025.}}=2.52$, izkliedes intervāls 2.18-2.77) un iepriekšējā gada vērtībai (2.48). Jauno stārķu skaits sekmīgā ligzdā ($r=0.482$, $p=0.137$, 11. att.), kā arī jauno putnu skaits klātesošā pāri ($r=0.145$, $p=0.673$, 10. att.) pētījumu periodā ir stabils, ar nebūtiski pieaugošu tendenci. No 38 ligzdošanas gadījuma 8 gadījumos (21%) ligzdošana bija nesekmīga (olu čaumalas, olas vai beigti jaunie stārķi). Sekmīgo ligzdu skaits salīdzinājumā ar 2024. gadu bija samazinājies Dienvidkurzemes (10_{2024/72025}), Vidusdaugavas (4_{2024/02025}), Dienvidlatgales (8_{2024/52025}) un Austrumvidzemes (7_{2024/52025}) reģionos, saglabājies nemainīgs Zemgales (5_{2024/42025}) un Ziemeļlatgales (4_{2024/32025}) reģionos un palielinājies tikai Ziemeļkurzemes (3_{2024/52025}) reģionā. Jāuzsver, ka sekmīgo ligzdu skaits Ziemeļkurzemē ir pieaudzis jau otro gadu pēc kārtas.

Visbiežāk ligzdās bija 2 (34%), 3 (29%) un 4 (21%) jaunie stārķi, 1 jaunais stārķis konstatēts tikai 8% no sekmīgas ligzdošanas gadījumiem.

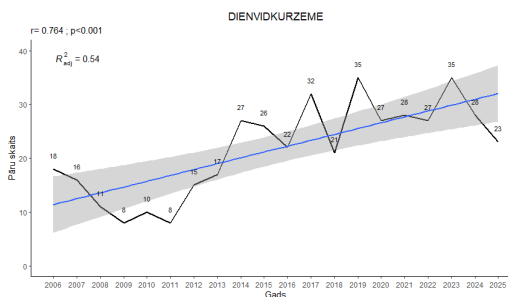
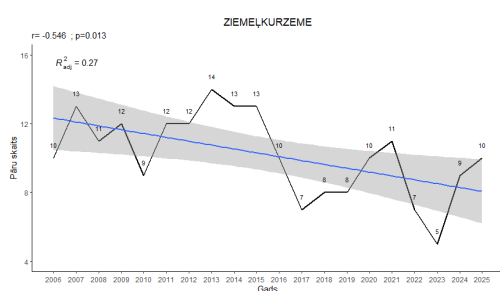
Melno stārķu Latvijas populācijai ir tendence samazināties ligzdošanas sekmēm³², ko apstiprina arī LVM veiktais melno stārķu monitoringa pētījums trīspadsmit gados (2013.-2025., turpmāk tekstā – pētījumu periods). Pētījumu periodā ir būtiski samazinājies sekmīgi ligzdojošo pāru īpatsvars ($r=-0.593$, $p=0.036$, 9.a attēls), salīdzinājumā ar kopējo klātesošo pāru jeb aizņemto teritoriju skaitu. 2025. gada vērtība 30% sekmīgi ligzdojošie pāri ir mazāka kā iepriekšējā gada vērtība (34%) un perioda vidējā vērtība (39%). Kaut arī sekmīgi ligzdojošo pāru absolūtā skaita tendence ir stabila ($r=-0.072$, $p=0.816$, 9.b attēls), 2025. gada sekmīgo ligzdu skaits (39 sekmīgas ligzdas) ir mazāks kā iepriekšējā gadā (43 sekmīgas ligzdas).

³² **Strazds, M.** 2011. Melnā stārķa saglabāšanas ekoloģija Latvijā. Disertācijas kopsavilkums. Rīga.

³³ **Strazds, M., Bauer, H.-G., Vāli, Ū., Kukāre, A., Bartkevičs, V.** 2015. Recent impact of DDT contamination on Black Stork eggs. J Ornithol. DOI 10.1007/s10336-015-1244-z

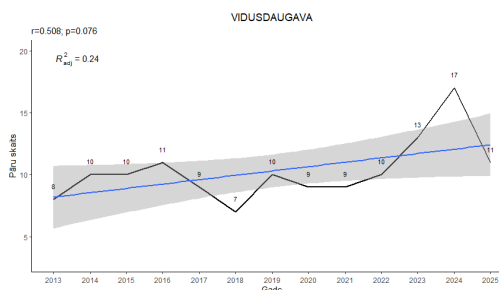
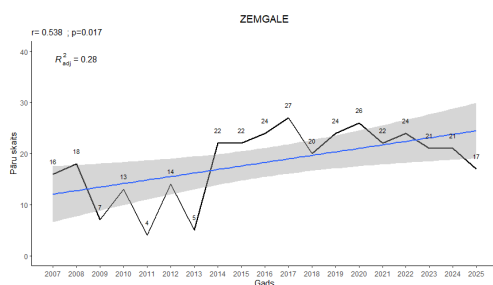
2.1.9. tabula. Melnā stārķa ligzdošanas statusa un sekmju kopsavilkums 2006.-2025. gadā (iekrāsotie lauk- nav informācijas vai informācija ir nepilnīga)

Gads	L sekmīgie (n pull; ≥1pull)					L nesekmīgie (0pull)					L sekmes nezināmas (L/2 pull)					SN (Apmeklēta ligzda bez)					T (Teritoriāls pāris/putns)					Klātesošie pāri (Ls+Lnr+Lnez.+SN)																
	ZK	DK	ZE	VD	DL	ZL	AV	RV	ZK	DK	ZE	VD	DL	ZL	AV	RV	ZK	DK	ZE	VD	DL	ZL	AV	RV	ZK	DK	ZE	VD	DL	ZL	AV	RV	ZK	DK	ZE	VD	DL	ZL	AV	RV	KOPA	
2006	5	3			9	1			0	0			0	0			0	3			0	0			5	12			1		6				10	18			10	7		
2007	3	2	12		5	3	1		1	1	0		2	2	1		0	2	0		0	1	0		9	11	4		4	2	5			13	16	16		11	8	7		
2008	3	0	5	7	10		4		2	0	0	2	1		3		0	5	4		0	0		6	6	9	4	3		2			11	11	18	13	14	9				
2009	1	3	3		7		4		2	0	0	0		2			0	0	1		0	0		9	5	3		1		7			12	8	7		8	13				
2010	1	1	6		6		0		0	0	0	0		1			0	3	1		0	0		8	6	6		2		5			9	10	13		8	6				
2011	5	1	0		7		1	3		0	0	0		2	0		0	2	2		0	0		7	5	2		1		6	2		12	8	4		8	9	5			
2012	3	3	0		9	2	2	3		2	1	0		0	0	2		0	4	5		0	1	0	7	7	9		2	2	2	5		12	15	14		11	5	4	10	
2013	5	9	0	5	8	1	2	7		0	0	4	0	0	0	0	1	0	2	0	0	0	1	0	9	6	1	3	3	9	1	2		14	17	5	8	11	11	3	10	79
2014	5	10	9	7	6	4	3	5		2	6	8	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	6	11	5	3	3	9	1	7		13	27	22	10	10	14	5	13	114	
2015	2	7	11	8	6	5	7	1		4	5	2	1	1	1	1	6	0	1	0	0	0	0	5	10	8	1	1	4	0	6		2	3	1	0	1	2	1	0	114	
2016	2	5	7	4	4	4	5	3		1	5	4	5	1	1	1	3	0	0	0	0	0	0	4	9	10	1	1	3	4	3		3	3	3	1	0	1	0	2	103	
2017	2	10	10	3	4	3	5	5		1	2	5	3	0	0	1	2	0	0	0	0	1	0	4	20	12	3	5	3	2	6		0	0	0	0	0	0	0	0	112	
2018	3	9	8	4	9	5	4	4		0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	5	12	11	2	2	3	5	1		0	0	0	0	0	0	0	0	91	
2019	2	10	8	2	4	2	5	3		2	3	4	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	3	22	12	8	2	6	2	9		1	0	0	0	3	3	0	0	118	
2020	4	15	6	5	4	7	4	3		0	3	1	0	2	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	10	0	1	0	0	0	0		6	9	19	3	7	3	6	4	116	
2021	1	12	4	4	9	8	5	4		0	2	2	1	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	14	16	4	6	2	3	4		0	0	0	0	0	0	0	0	115
2022	2	14	4	4	11	7	6	2		2	3	2	0	0	1	2	1	0	0	0	0	1	0	0	3	10	18	6	6	5	3	9		0	0	0	0	0	0	0	0	122
2023	1	11	5	8	7	5	6	2		0	2	1	0	4	0	0	1	0	0	0	0	0	0	4	22	15	5	8	7	5	4		0	0	0	0	0	0	0	0	123	
2024	3	10	5	4	8	4	7	2		2	2	0	1	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	4	16	16	12	15	6	4	3		0	0	0	0	0	0	0	0	127	
2025	5	7	4	0	5	3	5	1		1	2	2	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	4	14	11	10	10	6	3	3		0	0	0	0	0	0	0	0	99	

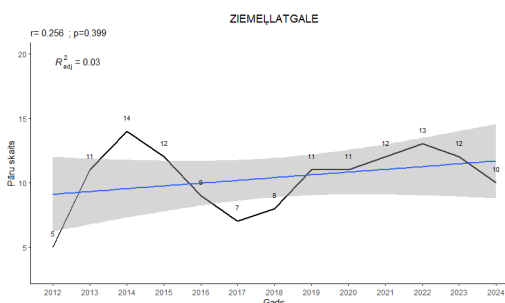
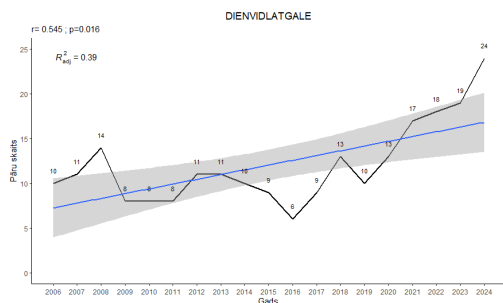
2.1.37. attēls. Melnā stārķa skaita dinamika Ziemeļkurzemes reģionā ar lineārās tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

2.1.38. attēls. Melnā stārķa skaita dinamika Dienvidkurzemes reģionā ar lineārās tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

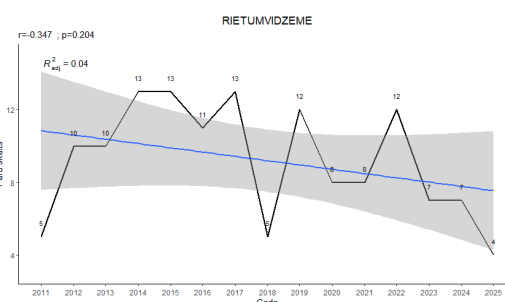
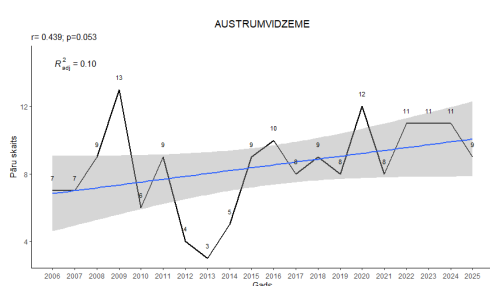
2.1.39. attēls. Melnā stārķa skaita un sekmju dinamika Zemgales reģionā ar lineārās tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

2.1.40. attēls. Melnā stārķa skaita un sekmju dinamika Vidusdaugavas reģionā ar lineārās tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

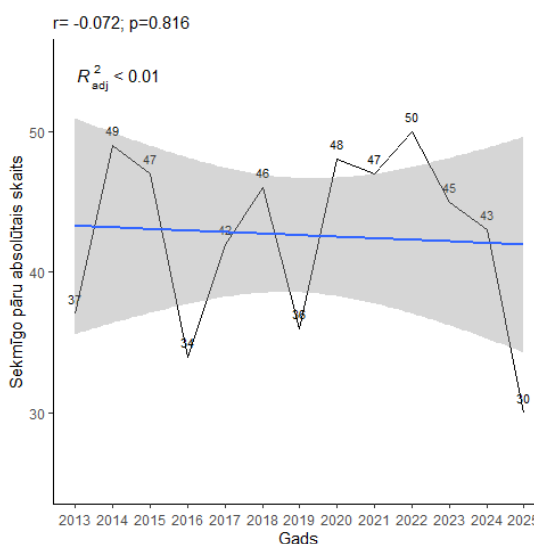
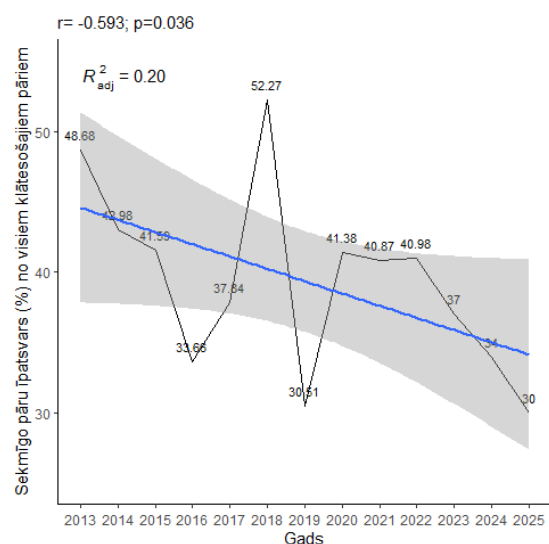
2.1.41. attēls. Melnā stārķa skaita un sekmju dinamika Dienvidlatgales reģionā ar lineārās tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

2.1.42. attēls. Melnā stārķa skaita un sekmju dinamika Ziemeļlatgales reģionā ar lineārās tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

2.1.43. attēls. Melnā stārķa skaita un sekmju dinamika Austrumvidzemes reģionā ar lineārās tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

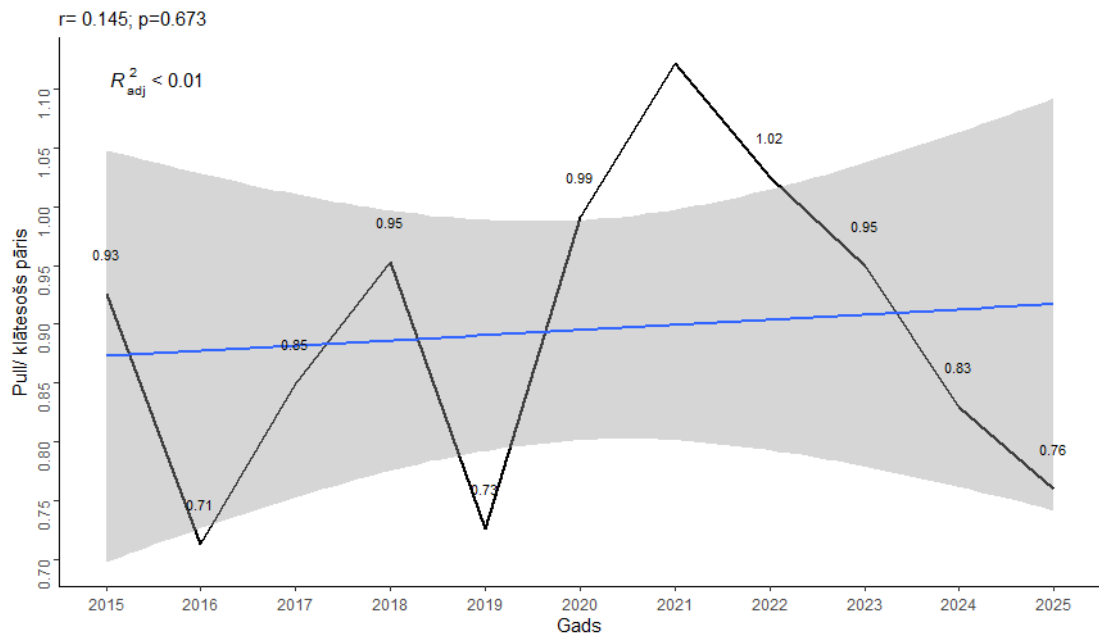
2.1.44. attēls. Melnā stārķa skaita un sekmju dinamika Rietumvidzemes reģionā ar lineārās tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

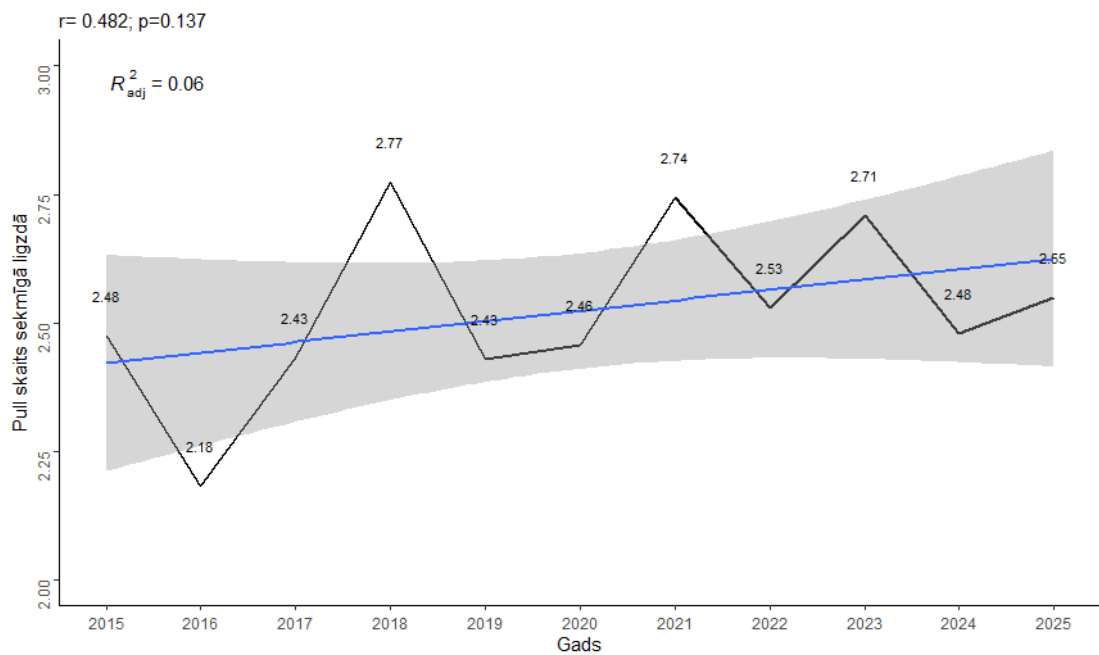
a)

b)

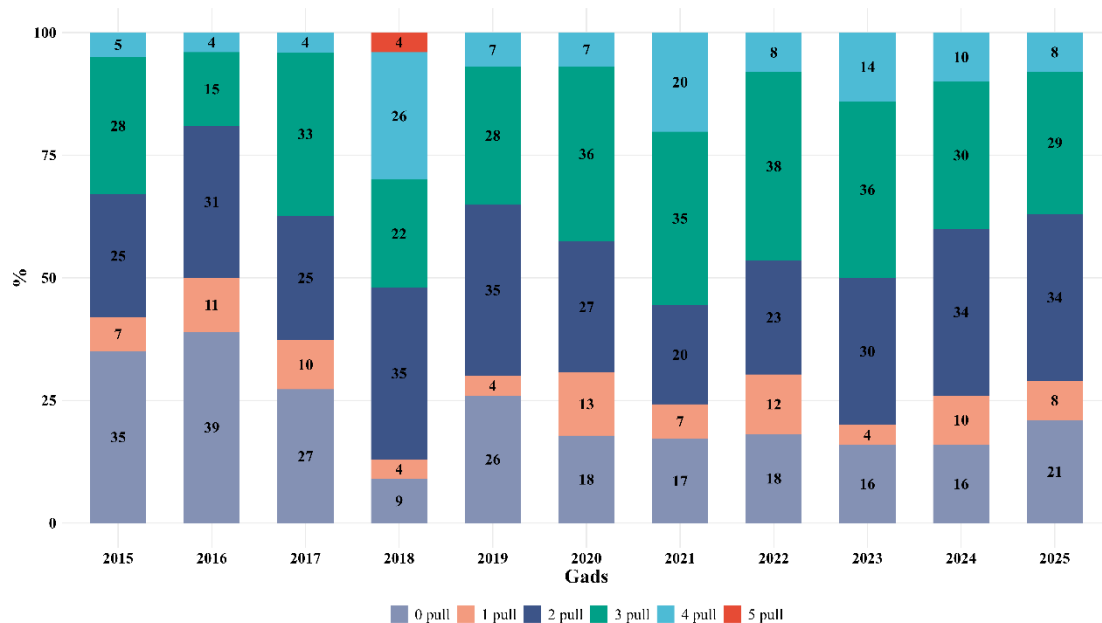
2.1.45. attēls. Melnā stārķa sekmīgo pāru īpatsvars a) un sekmīgo pāru absolūtais skaits b) astoņos LVM reģionos 2013.-2025. gados ar lineārās tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

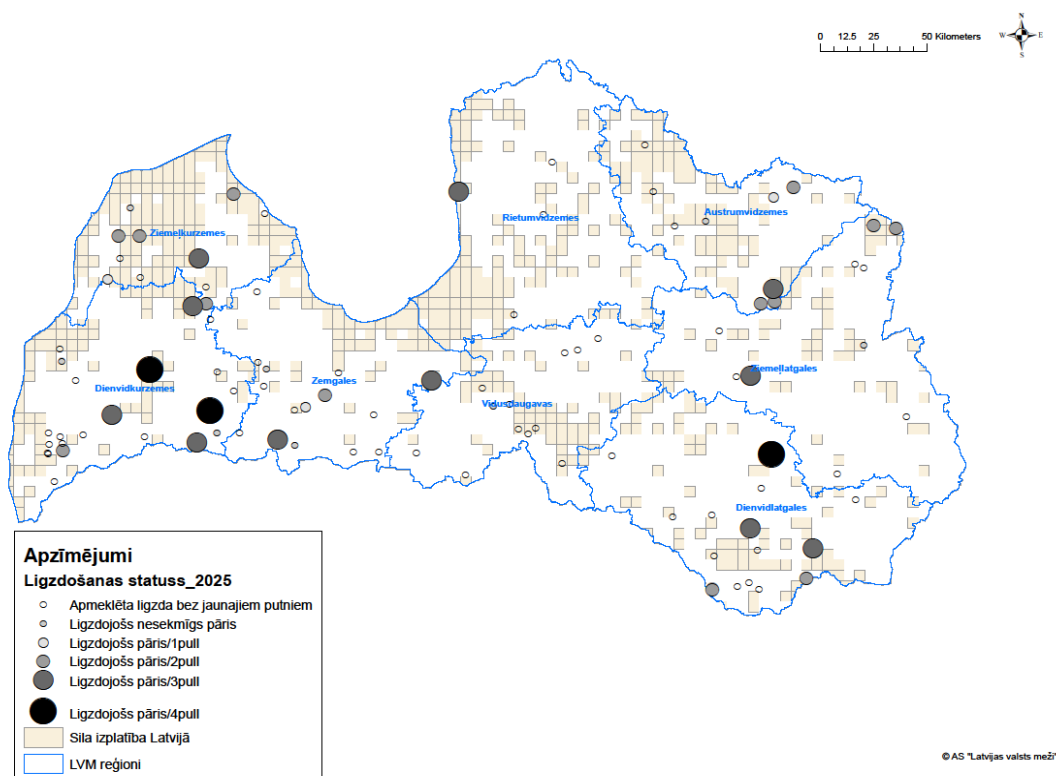
2.1.46. attēls. Melnā stārķa ligzdošanas sekmes (pull./klātesošs pāris) astoņos LVM reģionos 2015.-2025. gados ar lineārās tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

2.1.47. attēls. Melnā stārķa ligzdošanas sekmes (pull./sekmīga ligzda, absolūtais jauno putnu skaits) astoņos LVM reģionos 2015.-2025. gados ar lineārās tendences līnijas 95% ticamības intervālu.

2.1.48. attēls. Melno stārķu jauno putnu skaits sekmīgajās ligzdās Latvijā

2.1.49. attēls. Melno stārķu ligzdu novietojums LVM reģionos 2025. gadā

Mednis Tetrao urogallus

Sagatavoja Roberts Čakšs, Uģis Bergmanis

Kamerālo darbu metodika

2025. gada sezonā, kopumā, ir apsekoti 83 medņu riesti, no kuru datiem ir veiktas statistiskās analīzes.

Uzskaites rezultātu laika rindu analīzei izmantota negatīvās binomiālās regresijas pieeja (Negative Binomial Generalized Linear Model), kas piemērota skaita datu analīzei ar iespējamu pārmērīgu dispersiju. Datu analīze veikta R statistiskajā programmēšanas vidē, izmantojot pakotnes *MASS*, *dplyr*, *ggplot2*, *readxl* un *rtrim*.

Datu analīzei izmantoti medņu uzskaites dati no Excel datnes, kas tika importēti R vidē ar pakotni *readxl*. No sākotnējā datu kopuma tika izveidotas atsevišķas datu kopas pieaugušajiem putniem kopā, gaiļiem, vistām un cāļiem, kur katram novērojumam tika saglabāta informācija par rieta identifikatoru, gadu, īpatņu skaitu, dzīvotnes tipu un reģionu. Analīzē tika aprēķināti gan novērotie, gan modeļa prognozētie īpatņu skaita rādītāji. Populācijas izmaiņu novērtēšanai laikā tika izmantots log-lineārs modelis, kur populācijas skaits tika modelēts kā funkcija no laika (gads) un rieta identifikatora. No modeļa tika aprēķināts gada pieauguma vai samazinājuma koeficients (slope), kas interpretēts kā populācijas izmaiņas procentos gadā.

Papildus tika veikta populācijas indeksu aprēķināšana un grafiska attēlošana, izmantojot modeļa prognozētās vērtības. Indeksi tika standartizēti attiecībā pret references gadu (2014), kas izvēlēts kā bāzes gads populācijas izmaiņu vizualizācijai. Laika rindu analīzē papildus tika izmantota arī TRIM (TRends & Indices for Monitoring data) metode, izmantojot R pakotni *rtrim*. Šī pieeja ļauj aprēķināt populācijas, kas tiek aprēķināti, ņemot vērā populācijas izmaiņas dažādās objektu grupās un aizstājot trūkstošos novērojumus ar modeļa prognozēm.

Analīzē kā kovariantes tika iekļauti divi faktori:

- dzīvotnes tips – sausieņu vai pārmitro mežu riesti,
- reģions – teritorijas izvietojums attiecībā pret Daugavas upi.

Rezultāti tika attēloti grafiski, izmantojot pakotni *ggplot2*, kur parādīti populācijas indeksi, to standartklūdas un 95% ticamības intervāli, kā arī modelētās populācijas tendenču līnijas.

Rezultātu analīze

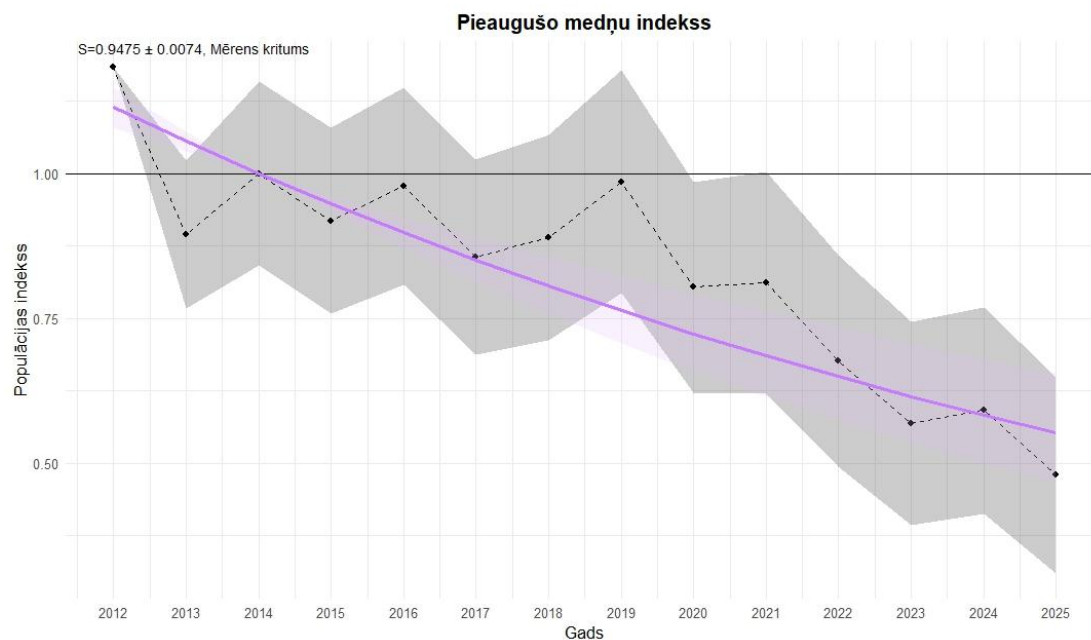
Pieaugušo medņu (gaiļu un vistu kopā) populācijas indeksā pētījuma perioda sākumā līdz aptuveni 2019. gadam novērojamas izteiktas svārstības, kas raksturīgas populāciju monitoringa datiem un var būt saistītas gan ar dabiskām populācijas svārstībām, gan ar novērojumu variāciju. Tomēr pēc 2019. gada novērojama izteikta lejupvērsta tendence, un līdz 2025. gadam populācijas indekss samazinās līdz aptuveni 0,5, kas nozīmē, ka pieaugušo medņu populācijas līmenis samazinājies par aptuveni 50 % salīdzinājumā ar 2014. gadu.

Ilgtermiņa tendences līnija (TRIM modelis) norāda uz statistiski ticamu mērenu populācijas samazinājumu, kas atbilst aptuveni 5 % kritumam gadā, un liecina par ilgstošu negatīvu populācijas dinamiku (2.1.53. attēls).

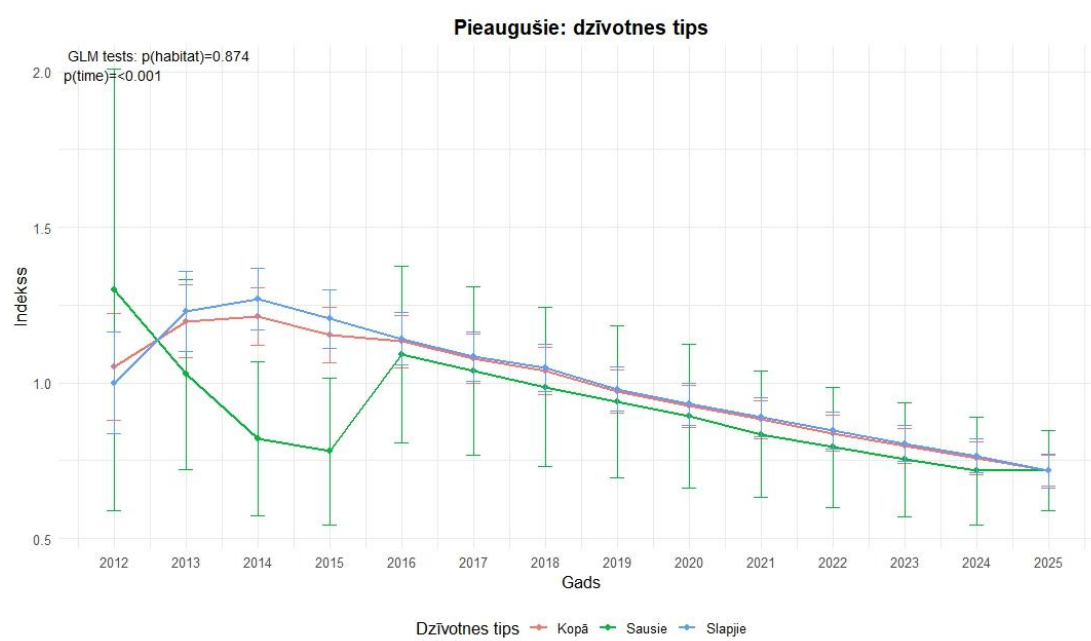
Analizējot populācijas indeksu pa dzīvotnēm, līdzīga lejupvērsta tendence novērojama gan sausajos, gan slapajos mežos. GLM analīze neuzrāda statistiski

nozīmīgu dzīvotnes tipa efektu ($p = 0,874$), bet laika faktors ir statistiski nozīmīgs ($p < 0,001$), kas norāda uz kopēju populācijas samazinājumu neatkarīgi no dzīvotnes tipa (2.1.54. attēls).

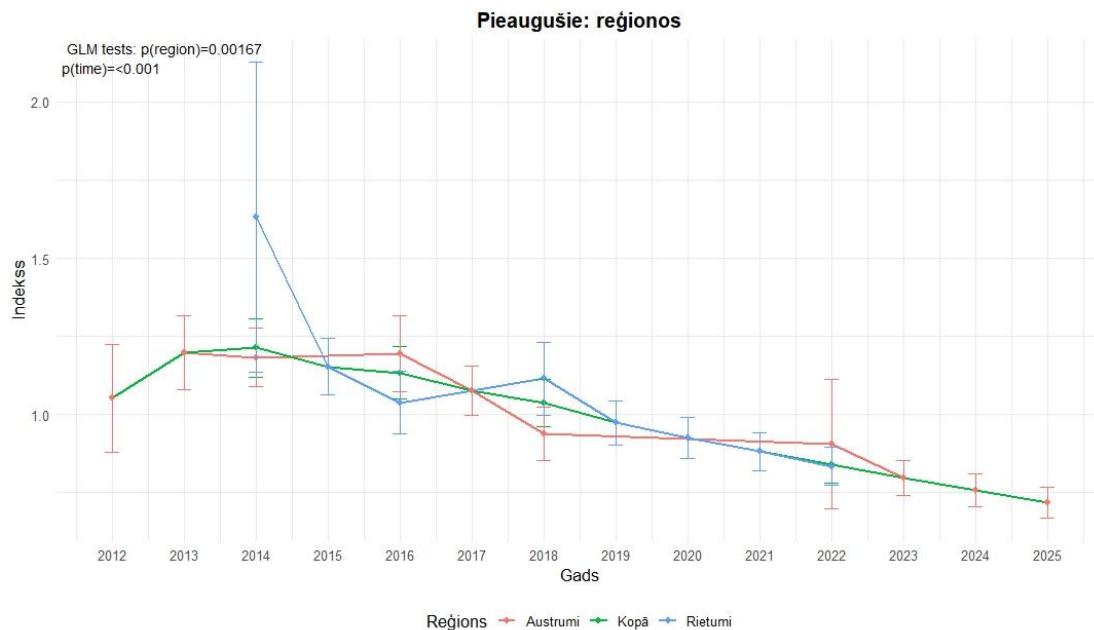
Sadalījumā pa reģioniem arī novērojama kopēja lejupvērsta dinamika. GLM analīze uzrāda statistiski nozīmīgu reģiona efektu ($p = 0,0017$) un statistiski nozīmīgu laika efektu ($p < 0,001$), kas apstiprina populācijas samazināšanos laikā (2.1.55. attēls).

2.1.50. attēls. Pieaugušo medņu populācijas indekss laika periodā. Bāzes gads 2014=1.

2.1.51. attēls. Pieaugušie medņi. Indeksa modelētās vērtības Kopējā un pa riestu tiem (sausieņu, slapjainu). Bāzes gads 2014=1.

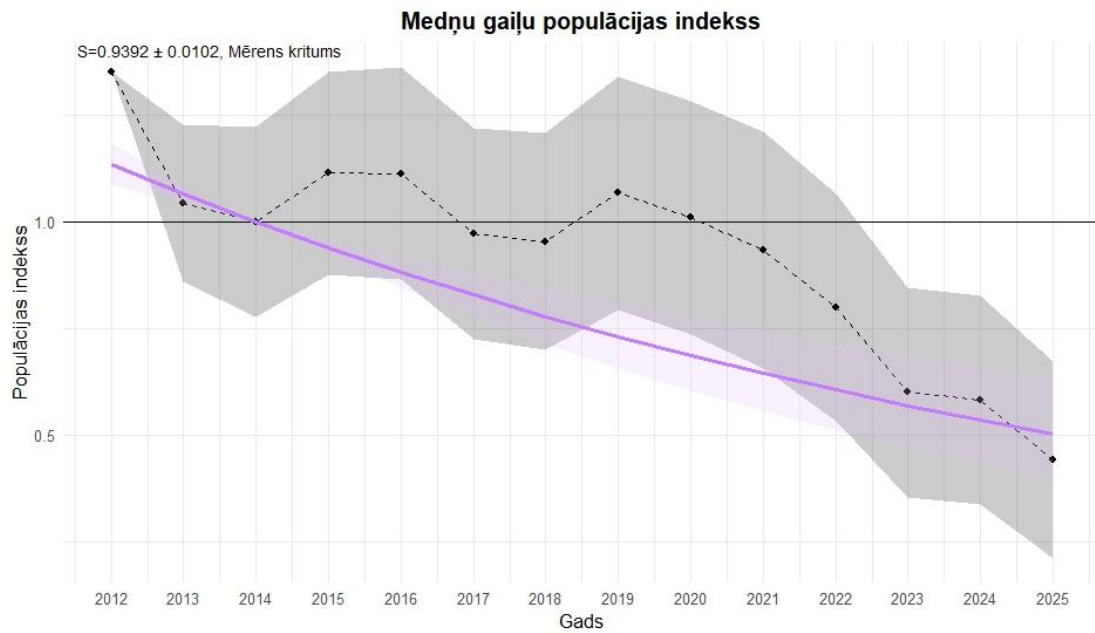

2.1.52. attēls. Pieaugušie medņi. Indeksa modelētās vērtības: kopējā un pa reģioniem. Bāzes gads 2014=1.

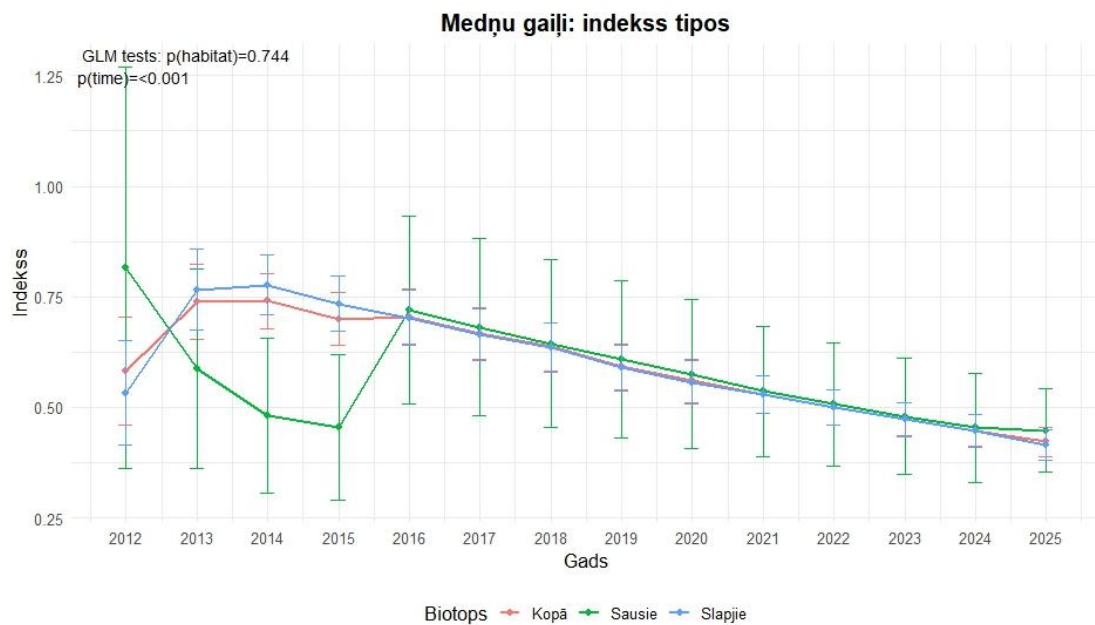
Medņu gaiļu populācijas indekss uzrāda lejupvērstu ilgtermiņa tendenci. TRIM modelis norāda uz mērenu populācijas samazinājumu ($S = 0,939 \pm 0,010$), kas atbilst aptuveni 6 % kritumam gadā. Lai gan perioda sākumā novērojamas svārstības, pēc 2019. gada samazinājums kļūst izteiktāks, un līdz 2025. gadam indekss samazinās līdz aptuveni 0,45–0,50, kas liecina par vairāk nekā 50 % populācijas samazinājumu salīdzinājumā ar referenes gadu (2.1.56. attēls).

Sadalījumā pa dzīvotnēm medņu gaiļu populācijas indekss uzrāda līdzīgu lejupvērstu dinamiku visā pētījuma periodā. GLM analīze neuzrāda statistiski nozīmīgu dzīvotnes tipa efektu ($p = 0,744$), savukārt laika faktors ir statistiski nozīmīgs ($p < 0,001$), kas norāda uz kopēju populācijas samazinājumu neatkarīgi no dzīvotnes tipa. Lai gan sākotnēji novērojama lielāka variācija, ilgtermiņā indeksi sausajās un slapjajās dzīvotnēs tuvinās un līdz 2025. gadam samazinās līdz līdzīgam līmenim (2.1.57. attēls).

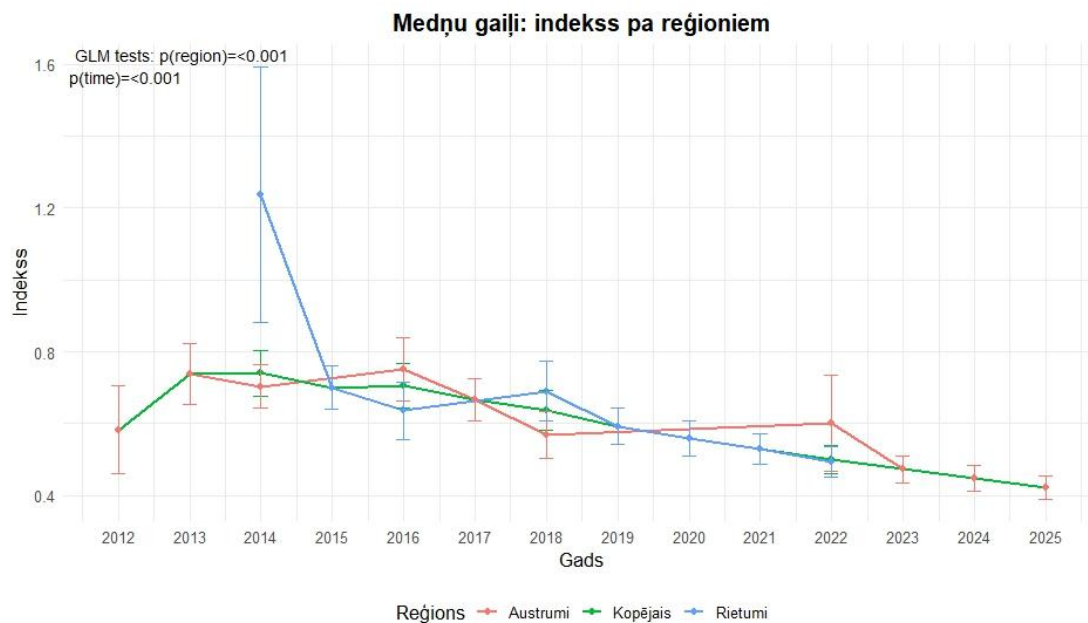
Sadalījumā pa reģioniem novērojama statistiski nozīmīga laika ($p < 0,001$) un reģiona ietekme ($p < 0,001$), kas norāda gan uz kopēju populācijas samazinājumu, gan uz atšķirībām starp reģioniem. Perioda sākumā vērojamas lielākas svārstības, īpaši rietumu reģionā, taču ilgtermiņā indeksi abos reģionos samazinās un pētījuma perioda beigās sasniedz līdzīgu līmeni, kas liecina par plaša mēroga negatīvu populācijas dinamiku (2.1.58. attēls).

2.1.53. attēls. Medņu gaiļi. Kopējais trends. Indeksa modelētās vērtības un piedēvētās (imputed) vērtības. Bāzes gads 2014=1.

2.1.54. attēls. Medņu gaiļi. Indeksa modelētās vērtības Kopējā un pa riestu tipiem. Bāzes gads 2014=1.

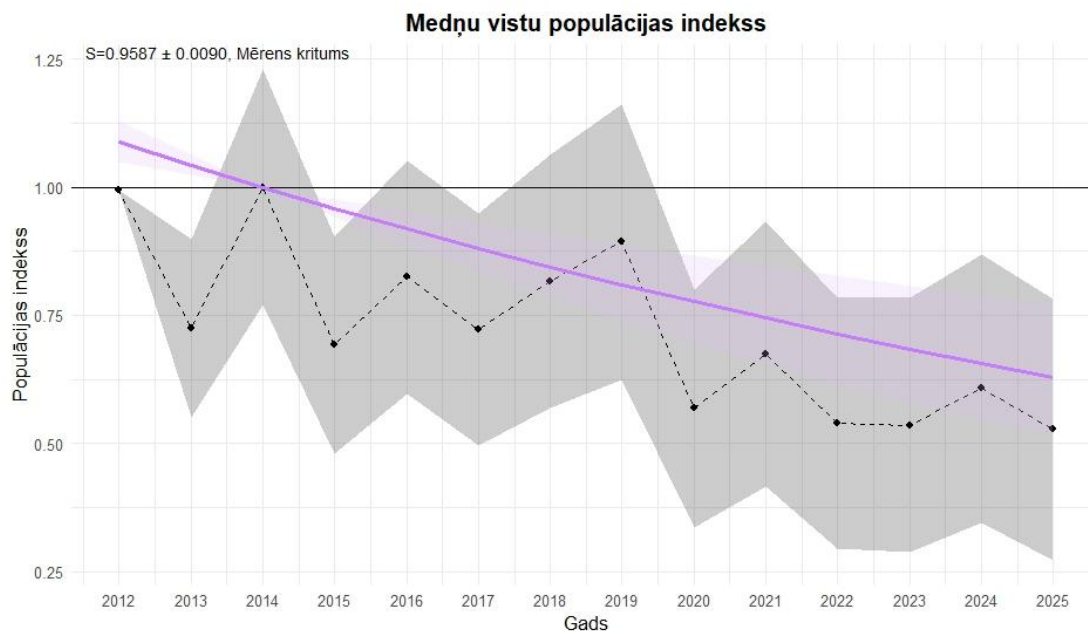

2.1.55. attēls. Medņu gaiļi. Indeksa modelētās vērtības Kopējā un pa reģioniem. Bāzes gads 2014=1.

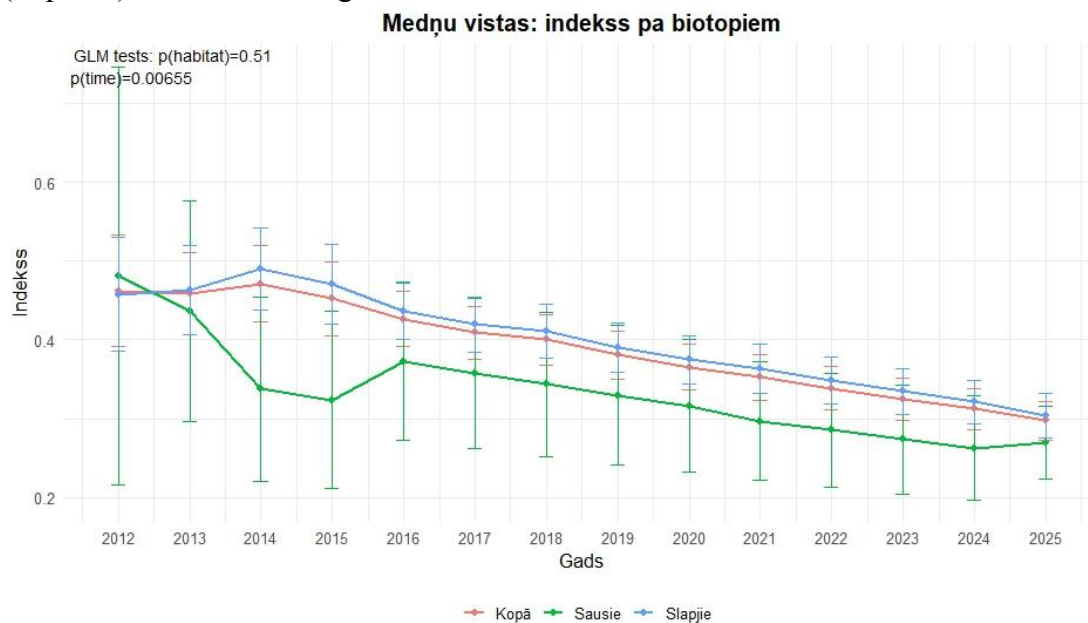
Medņu vistu populācijas indekss uzrāda lejupvērstu ilgtermiņa tendenci. Modeļa novērtētais multiplikators ($S = 0,959 \pm 0,009$) norāda uz mērenu populācijas samazinājumu, kas atbilst aptuveni 4 % kritumam gadā. Lai gan perioda sākumā novērojamas starpgadu svārstības, kopējā tendence ir negatīva, un līdz 2025. gadam populācijas indekss samazinās līdz aptuveni 0,5–0,6, kas liecina par būtisku samazinājumu salīdzinājumā ar references gadu (2.1.59. attēls).

Sadalījumā pa dzīvotnēm medņu vistu populācijas indekss uzrāda līdzīgu lejupvērstu dinamiku visā pētījuma periodā. GLM analīze neuzrāda statistiski nozīmīgu dzīvotnes efektu ($p = 0,51$), bet laika faktors ir statistiski nozīmīgs ($p = 0,0066$), kas norāda uz kopēju populācijas samazinājumu neatkarīgi no dzīvotnes tipa. Lai gan sākotnēji novērojamas nelielas atšķirības starp sausajām un slapjajām dzīvotnēm, ilgtermiņā indeksa vērtības tuvinās un līdz perioda beigām samazinās līdz līdzīgam līmenim (2.1.60. attēls).

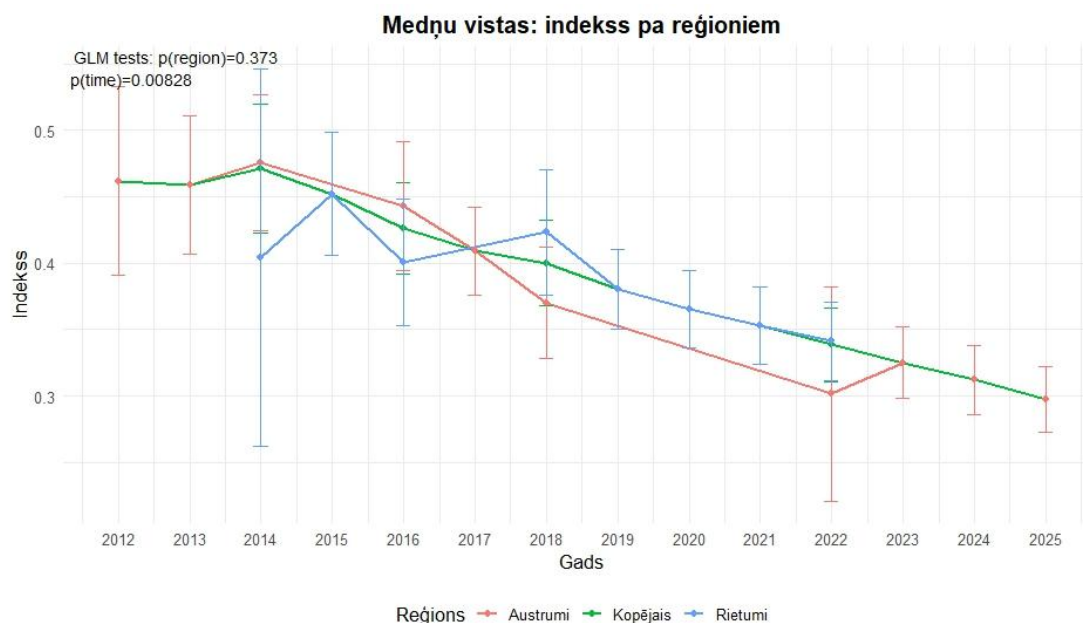
Reģionālā griezumā novērojams statistiski nozīmīgs laika efekts ($p = 0,0083$), kas norāda uz kopēju populācijas samazinājumu analizētajā periodā. Savukārt reģiona efekts nav statistiski nozīmīgs ($p = 0,373$), kas liecina, ka populācijas līmenis būtiski neatšķiras starp reģioniem. Lai gan atsevišķos gados novērojamas svārstības starp austrumu un rietumu reģioniem, ilgtermiņā indeksa vērtības samazinās līdz līdzīgam līmenim abos reģionos (2.1.61. attēls).

2.1.56. attēls. Medņu vīstas. Kopējais trends. Indeksa modelētās vērtības un piedēvētās (imputed) vērtības. Bāzes gads 2014=1.

2.1.57. attēls. Medņu vīstas. Indeksa modelētās vērtības Kopējā un pa riestu tipiem. Bāzes gads 2014=1.

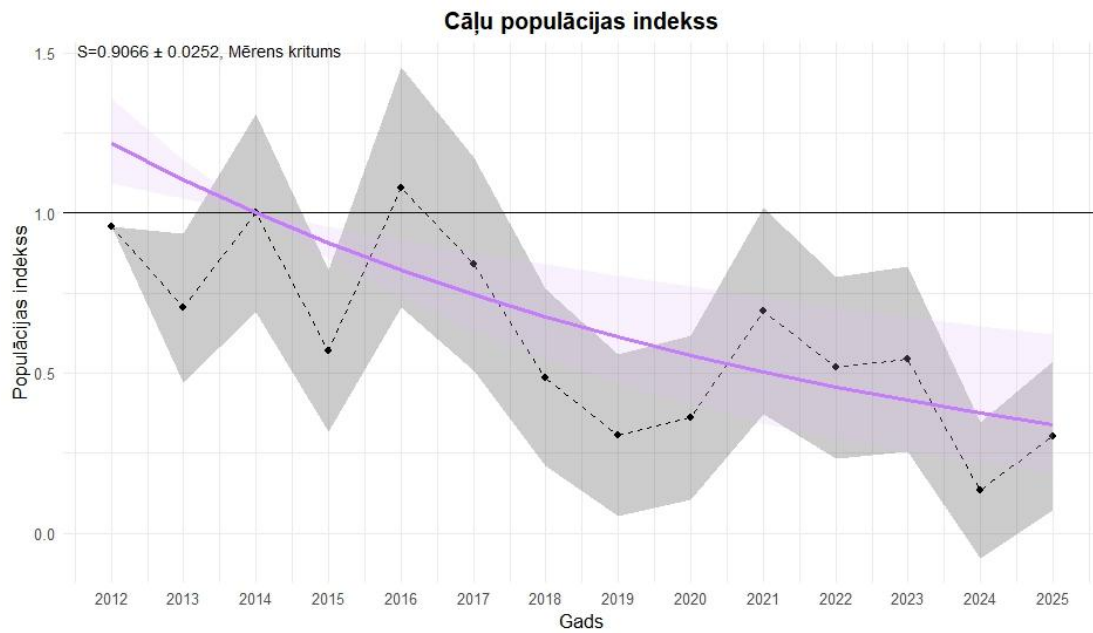

2.1.58. attēls. Medņu vistas. Indeksa modelētās vērtības Kopējā un pa reģioniem. Bāzes gads 2014=1.

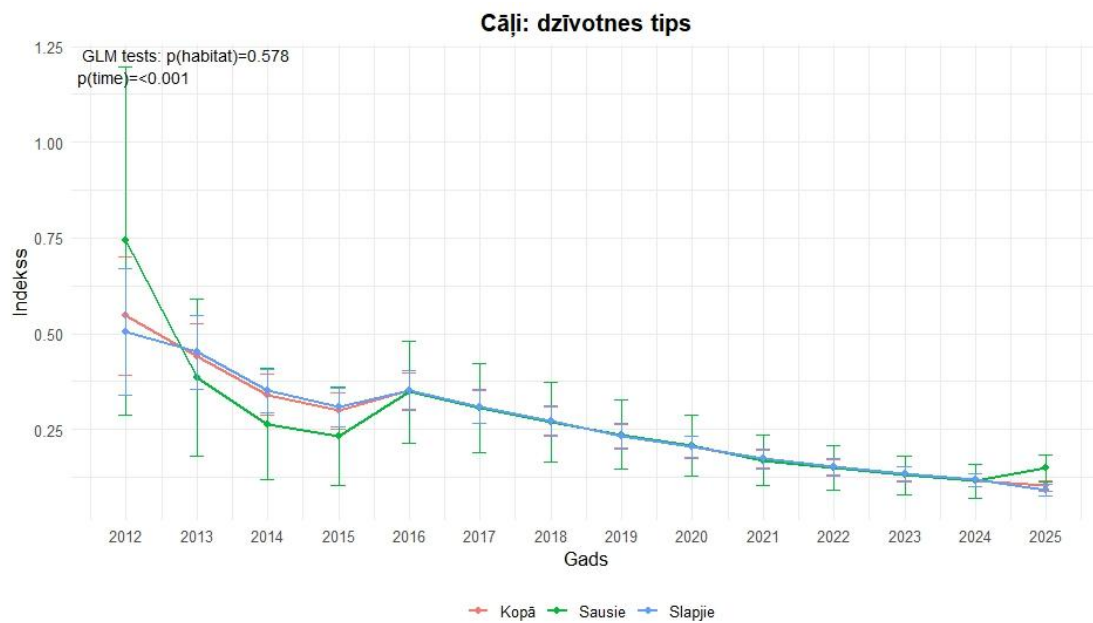
Medņu cāļu populācijas indekss uzrāda lejupvērstu ilgtermiņa tendenci. Modeļa novērtētais multiplikators ($S = 0,907 \pm 0,025$) liecina par mērenu populācijas samazinājumu, kas atbilst aptuveni 9 % kritumam gadā. Lai gan perioda sākumā novērojamas izteiktas svārstības un plaša nenoteiktība, kopējā tendence ir konsekventi negatīva, un līdz pētījuma perioda beigām indekss samazinās līdz būtiski zemākam līmenim salīdzinājumā ar references gadu (2.1.62. attēls).

Cāļu populācijas indekss sadalījumā pa dzīvotnēm uzrāda lejupvērstu dinamiku laikā (GLM: $p(\text{laikam}) < 0,001$), kas norāda uz kopēju populācijas samazinājumu visā pētījuma periodā. Savukārt dzīvotnes efekts nav statistiski nozīmīgs ($p(\text{dzīvotnei}) > 0,05$), kas liecina, ka populācijas līmenis būtiski neatšķiras starp sausajām un slapjajām dzīvotnēm. Lai gan perioda sākumā novērojamas atsevišķas svārstības un nelielas atšķirības starp dzīvotnēm, ilgtermiņā indeksi konverģē un līdz perioda beigām samazinās līdz līdzīgam līmenim (2.1.63. attēls).

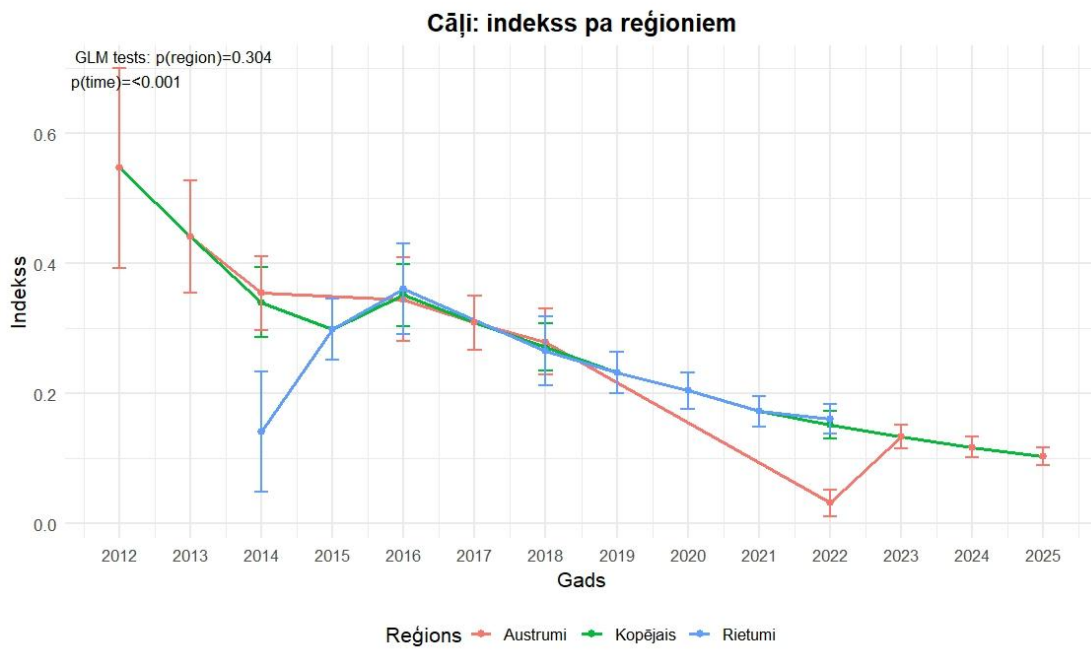
Cāļu populācijas indekss reģionālā griezumā uzrāda statistiski nozīmīgu lejupvērstu dinamiku laikā (GLM: $p(\text{laikam}) < 0,001$), kas liecina par kopēju populācijas samazinājumu visā pētījuma periodā. Savukārt reģiona efekts nav statistiski nozīmīgs ($p(\text{reģionam}) = 0,304$), norādot, ka populācijas līmenis būtiski neatšķiras starp austrumu un rietumu reģioniem. Lai gan atsevišķos gados novērojamas svārstības un īslaicīgas reģionālas atšķirības, ilgtermiņā indeksi abos reģionos samazinās un tuvinās līdz līdzīgam līmenim perioda beigās (2.1.64. attēls).

2.1.59. attēls. Medņu cāļi. Kopējais trends. Indeksa modelētās vērtības un piedēvētās (imputed) vērtības. Bāzes gads 2014=1.

2.1.60. attēls. Medņu cāļi. Indeksa modelētās vērtības Kopējā un pa tiem. Bāzes gads 2014=1.

2.1.61. attēls. Medņu cāļi. Indeksa modelētās vērtības Kopējā un pa reģioniem. Bāzes gads 2014=1.

2.2. Sēnes, ķērpji, sūnas un vaskulārie augi

Sagatavoja Ilze Kukāre, Dace Kroģere

Sēņu, ķērpju, sūnu un vaskulāro augu monitoringu veic LVM valdījumā esošajās zemēs, tajā skaitā īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, ja izvēlēta suga jau nav iekļauta *Natura 2000* monitoringā, ko nodrošina Dabas aizsardzības pārvalde. Ja monitoringu veic Dabas aizsardzības pārvalde, šos datus LVM saņem un var izmantot sugu stāvokļa izmaiņu novērtēšanai.

2025. gadā monitoringu veica *Aija Ārgale, Gunta Evarte-Bundere, Vija Kreile, Dace Kroģere, Ilze Kukāre, Diāna Marga un Inita Svilāne*.

Sugu monitorings uzsākts 2012. gadā, sākotnēji izvēloties objektus vienmērīgi visos LVM reģionos, ievērojot principus:

- Eiropas Savienības nozīmes vaskulāro augu un sūnu sugas;
- Latvijas Sarkanās grāmatas 0., 1., 2. kategorijā ierakstītās augu sugas (nosacījums atsaucas uz iepriekšējo grāmatas redakciju);
- sugas, kurām LVM teritorijā ir izveidoti mikroliegumi;
- īpaši aizsargājamās sugas, kuru dzīvotnes ir ietekmējusi vai var ietekmēt saimnieciskā darbība;
- vairāku retu un īpaši aizsargājamo sugu koncentrācijas vietas (vismaz 4-5 sugas);
- īpaši aizsargājamas sugas, kas aug uz areāla robežām vai tuvu tām; Latvijā ļoti reti sastopamas sugas; Latvijas teritorijā konstatētas jaunas sugas, kuras vēl nav iekļautas attiecīgās sugu grupas sarakstos un LR Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumu Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" un LR Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumu Nr. 940 "Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu" pielikumos.

Monitoringu atkārti:

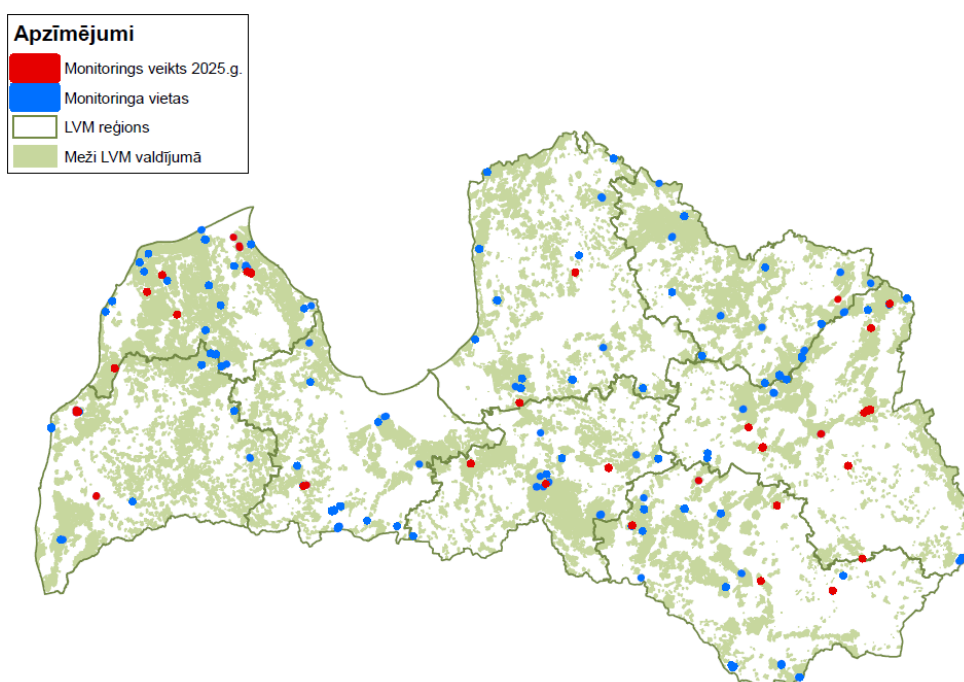
- ik pēc 5 gadiem; dzeltenajai dzegužkurpītei *Cypripedium calceolus* un citām orhideju dzimtas reti sastopamajām sugām – ik pēc 2 gadiem;
- ja tiešā atradnes tuvumā (dzīvotnē vai tā kontaktjoslā) ir veikta saimnieciskā darbība, monitoringu atkārti 2 gadus pēc saimnieciskās darbības, turpmāk – pēc eksperta norādes vai iekļaujoties iepriekšējā 5 gadu ciklā;
- pēc eksperta noteikta īsāka laika perioda (nepieciešams novērtēt ietekmes būtiskumu; apsekojums veikts pēc/pirms optimālā sugas ziedēšanas laika, ko nosaka konkrētā gada meteoroloģiskie apstākļi: suga, iespējams, konkrētajā gadā nav konstatēta u.c.);
- pēc eksperta noteikta garāka laika perioda (specifiski apstākļi, mērķa sugas bioloģija u.c.).

Ņemot vērā aktuālo informāciju par sugu atradnēm, eksperts var izvēlēties papildus sugu atradnes monitoringam vai pārtraukt monitoringu, to pamatojot ar ierakstu monitoringa anketā. 2025. gadā izvērtēta līdzšinējā monitoringa sistēma un nākamajam gadam sagatavotas izmaiņas monitoringa vietās un apjomā, ņemot vērā gan jaunus sugu statusus Sarkanajā grāmatā, gan arī lielāku uzmanību veltot vietām, kur veikta vai plānot saimnieciskā darbība, kas var ietekmēt šo dzīvotņu stāvokli.

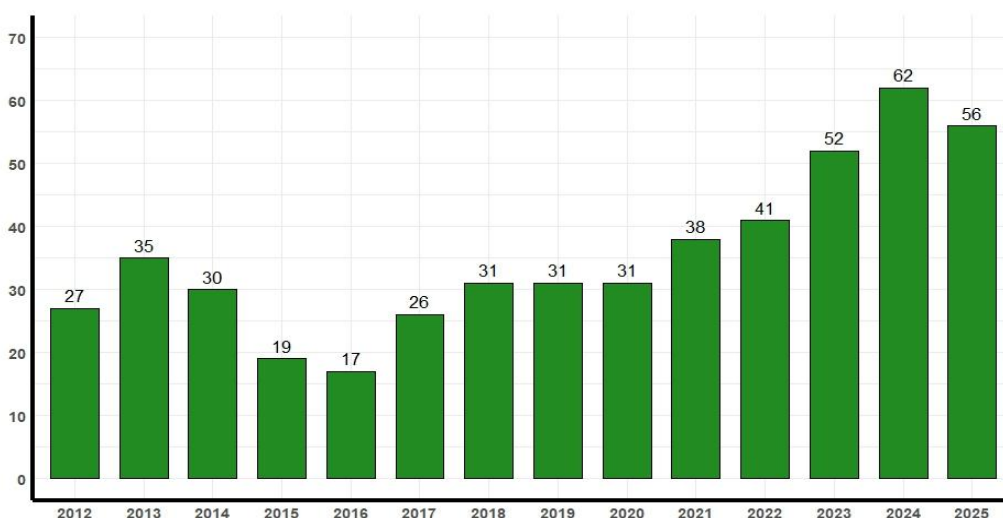
Sugu monitoringa datus uzkrāj anketās un LVM GEO informācijas sistēmā, konkrētā gada apsekojuma laukumu fiksē slānī "Augu monitorings". Precīzāku

informāciju nodrošina sugu novērojumu punkti, kas atrodas šajā laukumā, īpaši tad, ja sugas indivīdi aug izklaidus un ir veikta totālā uzskaitē. Ja sugas indivīdi veido vienlaidus audzes un nav saskaitāmi, fiksē ārējās robežas un veic aizņemtās platības novērtējumu parauglaukumos. Tas ļauj vērtēt gan lokālas sugu izplatības izmaiņas, gan sekot līdzi darbībām, kādas veiktas vietā, kur sugas īpatņi iepriekšējos gados nebija reģistrēti.

Laikā līdz 2026. gadam monitoringus veikts 196 laukumos 53 nozīmīgām sugām. Pēc situācijas izvērtēšanas dažos gadījumos nolemts monitoringu neturpināt, piemēram, sugas dzīvotne neatgriezeniski mainījusies, vai sugas reģistrējumam ir bijis gadījuma raksturs, monitoringu turpina kāds cits, apsekojamie poligoni atrodas tuvu un ir apvienoti. Informācija par veikto monitoringu kopš 2012. gada apkopota ikgadējos Vides pārskatos. Šajā pārskatā apkopoti dati par veikto monitoringu 2025. gadā – 22 sugām, 56 laukumos (2.2.1., 2.2.2. attēls, 2.2.1. tabula).

2.2.1. attēls. Augu sugu monitoringa īstenošanas vietas.

2.2.2. attēls. Sugu monitoringa apsekojumu skaits 2012.-2025. gadā.

Kopā ar 2.2.2. tabulā uzskaitītajām monitoringa mērķa sugām apsekotajās atradnēs fiksētas arī citas retas un īpaši aizsargājamas augu sugas. Izmaiņas citu sugu stāvoklī var norādīt uz dzīvotnes piemērotību pamatsugai. Pārskats par 2025. gadā apseko to atradņu stāvokļa izmaiņām un īstenotajiem un nepieciešamajiem pasākumiem apkopots 2.2.2. tabulā.

2.2.1. tabula. Nozīmīgu sugu monitoringa vietu skaits LVM reģionos 2025. gadā.

Sugas nosaukums	Reģions								Kopā LVM
	AV	DK	DL	RV	VD	ZE	ZK	ZL	
Sūnas									
<i>Hamatocaulis vernicosus</i>							1		1
<i>Lejeunea cavifolia</i>			1						1
Vaskulārie augi									
<i>Astragalus penduliflorus</i>			1						1
<i>Carex atherodes</i>								1	1
<i>Cephalanthera longifolia</i>							1		1
<i>Cinna latifolia</i>								1	1
<i>Circaea lutetiana</i>		1							1
<i>Cypripedium calceolus</i>			1	2			2		5
<i>Dianthus arenarius</i>								3	3
<i>Diphasiastrum</i> × <i>zeilleri</i>							2		2
<i>Dracocephalum ruyschiana</i>								12	12
<i>Epipogium aphyllum</i>						1			1
<i>Erica tetralix</i>		3					1		4
<i>Galium schultesii</i>								5	5
<i>Galium triflorum</i>			1						1
<i>Geum hispidum</i>					3				3
<i>Lathyrus montanus (linifolius)</i>							1		1
<i>Lunaria rediviva</i>					1				1
<i>Poa remota</i>	1								1
<i>Polygonatum verticillatum</i>		1							1
<i>Pulsatilla patens</i>					1	1	3	5	10
<i>Ranunculus lanuginosus</i>			1						1
Kopā	1	5	5	2	5	2	11	27	58

2.2.2. tabula. Sugu dzīvotņu stāvokļa vērtējums 2025. gadā apsekotajās teritorijās.

Sugas nosaukums, dzīvotnes laukuma ID, LVM reģions	Dzīvotnes raksturojums, īstenotie/nepieciešamie pasākumi	Īss dzīvotnes stāvokļa un izmaiņu vērtējums, ietekmējošie faktori
<i>Sugu dzīvotnes īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, mikroliegumos un to tiešā tuvumā</i> (monitoringa mērķis - novērtēt sugas atradnes stāvokli, platības, indivīdu skaita izmaiņas; pārstādītajām sugām- novērtēt sugas vitalitāti, ieaugšanas sekmes pēc to pārstādīšanas 2025.gadā)		
<i>Astragalus penduliflorus</i> , nokarenais tragantzīrnis, 166741, DL	Atrodas DL "Čertoka ezers" (Valnezers). Sugas aizsardzībai noteikts dzīvotnes laukums 0,42 ha platībā. Papildus apsaimniekošana nav nepieciešama.	2023.gadā šajā vietā iestādīts viens augs no teritorijas, kur apstākļi bija kļuvuši nepiemēroti. Monitorings uzsākts 2024.gadā. Suga veiksmīgi ieaugusi jaunajā dzīvotnē, konstatēts 1 augs ar 3 neziedošiem zariem. Ietekmējošais faktors sākotnējā vietā - minerālu un neorganisku nogulumiežu ieguve (norakšana) - ir novērsts, pārstādot sugu. 2025. gadā konstatēts 1 indivīds, viens zars ar ziedpumpuriem.
<i>Carex atherodes</i> akotainais grāslis, 24443, ZL	Sugas dzīvotne atrodas ES biotopā 9010* <i>Veci vai dabiski boreāli meži</i> ar daļēji atbilstošu veģetāciju. Vecā eglu audzē vēra meža tipā, laucē ar izgāztām eglēm.	2025. gadā atradne uzmērīta - platība tāda pat, kā 2020.gadā - 1200 m ² . Indivīdi nav saskaitāmi. Konstatēti atsevišķi augi, kas ziedējuši, aptuveni 1-2%.
<i>Circaea lutetiana</i> , lielā raganzālīte, 21461, DK	Sugas dzīvotnes aizsardzībai izveidots mikroliegums.	Augoša populācija, sugas eksemplāru skaits ir gandrīz divas reizes lielāks nekā 2015. gadā, bet nesasniedz 2020. gadā konstatēto (482). Nelabvēlīgas ietekmes nav konstatētas.
<i>Cypripedium calceolus</i> , dzeltenā dzegužkurpīte, 70421, RV	Dzīvotne dabas liegumā "Lielie kangari", susinātā pieaugušu audžu vecuma grupas melnalkšņu audzē. Maza, izolēta atradne - augstā purva nelielā minerālsalā blakus bunkura atliekām. Sugas dzīvotnes aizsardzībai noteikts dzīvotnes laukums 200 m ² platībā.	2025. gadā 10 ziedoši, 34 neziedoši (daudz juvenīlu). Platība precizēta no 0,06 ha uz 0,02 ha, jo tas ir reālo novērojumu laukums pēdējo 4 apsekojumu laikā. Ir neliela nomīdīšana bunkuram pieguļošajā daļā, bet kopumā dzegužkurpītes indivīdus tas nav ietekmējis. Zemsedzē vairākas ekspansīvas sugas, bet šobrīd nav acīmredzamas negatīvas ietekmes - indivīdu skaits nesamazinās.
<i>Cypripedium calceolus</i> , dzeltenā dzegužkurpīte, 24377, DL	Sugas dzīvotnei izveidots mikroliegums. 2023. gada monitoringā suga konstatēta arī ārpus mikrolieguma, tās aizsardzībai noteikts dzīvotnes laukums 1,57 ha platībā.	Stabili augoša populācija. 2023. gadā konstatēti 153 īpatņi, 2025. gadā 166 īpatņi.

Sugas nosaukums, dzīvotnes laukuma ID, LVM reģions	Dzīvotnes raksturojums, īstenošie/nepieciešamie pasākumi	Īss dzīvotnes stāvokļa un izmaiņu vērtējums, ietekmējošie faktori
<i>Dianthus arenarius</i> , smiltāja neļķe, 184028, ZL	Atrodas DP "Numernes valnis", ES nozīmes aizsargājamā meža biotopā 9060 Skujkoku meži uz osveida reljefa formām. Sugas aizsardzībai noteikti divi dzīvotnes laukumi, katrs 0,28 ha. Apsaimniekošana ir veikta un sekmīgi turpinās. Monitorings uzsākts 2024.gadā pēc sugas pārstādīšanas. Lai gūtu pārliecību, ka augu pārstādīšana ir noritējusi sekmīgi, monitorings atkārtots 2025. gadā.	Veikta sugu uzskaitē 5 parauglaukumos. Kopumā uzskaitīts 21 indivīds, bet palielinājies ziedošo augu skaits. Dzīvotnes stāvoklis - izcils.
<i>Dianthus arenarius</i> , smiltāja neļķe, 184029, ZL	Atrodas DP "Numernes valnis", ES nozīmes aizsargājamā meža biotopā 9060 Skujkoku meži uz osveida reljefa formām. Pārstādītie augi. Lai gūtu pārliecību, ka augu pārstādīšana ir noritējusi sekmīgi, monitorings atkārtots 2025. gadā.	Veikta sugu uzskaitē 7 parauglaukumos Kopā 2024. gadā konstatēti 78 indivīdi, 2025. gadā 82 indivīdi, palielinājies ziedošo augu skaits. Dzīvotnes stāvoklis - labs.
<i>Dianthus arenarius</i> , smiltāja neļķe, 184024, ZL	Atrodas DP "Numernes valnis", ES nozīmes aizsargājamā meža biotopā 9060 Skujkoku meži uz osveida reljefa formām. Pārstādītie augi. Lai gūtu pārliecību, ka augu pārstādīšana ir noritējusi sekmīgi, monitorings atkārtots 2025. gadā.	Monitorings uzsākts 2024.gadā pēc sugas pārstādīšanas. Konstatēts viens sugas indivīds. 2025. gadā uzskaitīti divi indivīdi.
<i>Dracocephalum ruyschiana</i> , Ruiša pūķgalve, 184021, ZL	Atrodas DP "Numernes valnis", ES nozīmes aizsargājamā meža biotopā 9060 Skujkoku meži uz osveida reljefa formām. Sugas aizsardzībai noteikts dzīvotnes laukums 0,02 ha. Apsaimniekošana ir veikta un sekmīgi turpinās. Lai gūtu pārliecību, ka augu pārstādīšana ir noritējusi sekmīgi, monitorings atkārtots 2025.gadā.	Monitorings uzsākts 2024.gadā pēc sugas pārstādīšanas. Veikta uzskaitē parauglaukumā. Konstatēti 3 indivīdi. Augu vitalitāte un dzīvotnes stāvoklis - labs. 2025. gadā uzskaitīti 2 indivīdi.
<i>Dracocephalum ruyschiana</i> , Ruiša pūķgalve, 25944, ZL	Atrodas DP "Numernes valnis", ES nozīmes aizsargājamā meža biotopā 9060 Skujkoku meži uz osveida reljefa formām. Sugas aizsardzībai noteikts dzīvotnes laukums 0,13 ha. 2021.gada rudenī veikta biotopu kopšana un 2024.gadā veikta atvašu pļaušana un ciršanas atlieku savākšana un dedzināšana.	Sugas vitalitāte vidēja. Monitorings no 2013. gada, dažādos gados uzskaitīti no 0 līdz 2 īpatņiem. 2025.gadā suga atkal ir konstatēta, jo palielinājies apgaismojums.

Sugas nosaukums, dzīvotnes laukuma ID, LVM reģions	Dzīvotnes raksturojums, īstenošie/nepieciešamie pasākumi	Īss dzīvotnes stāvokļa un izmaiņu vērtējums, ietekmējošie faktori
<i>Dracocephalum ruyschiana</i> , Ruiša pūķgalve, 25942, ZL	Atrodas DP "Numernes valnis", ES nozīmes aizsargājamā meža biotopā 9060 Skujkoku meži uz osveida reljefa formām. Sugas aizsardzībai noteikts dzīvotnes laukums 65 m ² . 2014.g. veikta biotopa kopšana zaru un ciršanas atlieku savākšana un dedzināšana 2021.gadā veikta paaugas pameža un 2.stāva egļu ciršana, audzes retināšana ar daļēju ciršanas atlieku izvākšanu. 2024.gadā veikta atvašu pļaušana ar ciršanas atlieku savākšanu un dedzināšanu.	Sugas vitalitāte laba. Monitorings no 2013. gada, dažādos gados uzskaitīti no 27 līdz 48 stublājiem. Pēc 2014., 2021.gadā veiktajiem pasākumiem palielinājies īpatņu un ziedošo stublāju skaits. 2025.gadā indivīdu skaits nedaudz samazinājies.
<i>Dracocephalum ruyschiana</i> , Ruiša pūķgalve, 40661, ZL	Atrodas DP "Numernes valnis", ES nozīmes aizsargājamā meža biotopā 9060 Skujkoku meži uz osveida reljefa formām. 2021.gadā veikti apsaimniekošanas pasākumi (paaugas pameža ciršana, audzes retināšana), lai uzlabotu gaismas apstākļus atradnē. 2024.gada rudenī izcirstas atvases, savāktas un sadedzinātas ciršanas atliekas.	Sugas vitalitāte laba, dzīvotnes stāvoklis labs. Kopumā augu skaits kopš monitoringa uzsākšanas ir palielinājies, īpaši atklātajā jaunaudzes daļā. 2025.gadā tika uzskaitīti 253 indivīdi - 168 ziedoši, 85 neziedoši īpatņi, 1036 stublāji, no tiem 440 ziedoši, 598 neziedoši. Pēc atvašu ciršanas palielinājies indivīdu skaits (+14), taču iespējams lietainā gada dēļ ir mazāk ziedošo indivīdu.
<i>Dracocephalum ruyschiana</i> , Ruiša pūķgalve, 40347, ZL		
<i>Dracocephalum ruyschiana</i> , Ruiša pūķgalve, 34901, ZL	Atrodas DP "Numernes valnis", ES nozīmes aizsargājamā meža biotopā 9060 Skujkoku meži uz osveida reljefa formām, meža autoceļa malā. Sugas aizsardzībai noteikts dzīvotnes laukums 92 m ² . 2021., 2022. gadā veikta paaugas pameža un 2.stāva egļu ciršana ar daļēju ciršanas atlieku izvākšanu, kā arī blakus nogabalā jaunaudžu dabiskošana ar ciršanas atlieku savākšanu un dedzināšanu, kas ir uzlabojis gaismas apstākļus atradnē, līdz ar to palielinājies īpatņu un ziedošo stublāju skaits.	Sugas vitalitāte un dzīvotnes stāvoklis izcils, lielākā atradne Numernes valnī. Četru gadu laikā atradnē kopīgais indivīdu skaits pieaudzis no 352 indivīdiem līdz 1909 indivīdiem.

Sugas nosaukums, dzīvotnes laukuma ID, LVM reģions	Dzīvotnes raksturojums, īstenošie/nepieciešamie pasākumi	Īss dzīvotnes stāvokļa un izmaiņu vērtējums, ietekmējošie faktori
<i>Dracocephalum ruyschiana</i> , Ruiša pūķgalve, 100181, ZL	Atrodas DP "Numernes valnis", ES nozīmes aizsargājamā meža biotopā 9060 Skujkoku meži uz osveida reljefa formām, meža autoceļa malā. Sugas aizsardzībai noteikti dzīvotnes laukumi 0,15 un 0,01 ha. 2021.gadā veikti apsaimniekošanas pasākumi (paaugas, pameža un 2.stāva egļu ciršana ar daļēju ciršanas atlieku savākšanu un dedzināšanu), lai uzlabotu gaismas apstākļus atradnē. 2024.gadā veikti apsaimniekošanas pasākumi - cirstas lapu koku atvases ar ciršanas atlieku savākšanu un dedzināšanu.	Sugas vitalitāte laba, sastopami divos laukumiņos atsevišķi eksemplāri. Pēc apsaimniekošanas pasākumiem palielinājies indivīdu un ziedošo stublāju skaits. 2025.gadā monitoringā konstatēti 4 indivīdi, 3 no tiem ziedoši.
<i>Dracocephalum ruyschiana</i> , Ruiša pūķgalve, 100182, ZL		
<i>Dracocephalum ruyschiana</i> , Ruiša pūķgalve, 99864, ZL	Atrodas DP "Numernes valnis", ES nozīmes aizsargājamā meža biotopā 9060 Skujkoku meži uz osveida reljefa formām. Pēc 2021.gadā veiktajiem apsaimniekošanas pasākumiem (paaugas, pameža un 2.stāva egļu ciršana) 2021.gada rudenī konstatēta jauna sugas atradne.	Monitoringa uzsākts 2023.gadā, konstatēti 5 indivīdi. 2025.gadā konstatēti 4 ziedoši indivīdi.
<i>Dracocephalum ruyschiana</i> , Ruiša pūķgalve, 69141, ZL	Atrodas dabas liegumā "Posolnīca", KHZ-SAM projekta teritorijā. 2023.g. veikta pameža, paaugas un egļu 2.st., nevēlamo koku ciršana. 2024.g. - ciršanas atlieku savākšana un dedzināšana un mineralizēto laukumu veidošana sugu koncentrāciju vietās un ap ugunskuriem.	2025.gadā konstatēti 6 īpatņi. Apsaimniekošanas pasākumu rezultātā netālu blakus vēsturiskajā atradnes vietā konstatēti 2 īpatņi.
<i>Dracocephalum ruyschiana</i> , Ruiša pūķgalve, 291589, ZL		
<i>Epipogium aphyllum</i> , bezlapu epipogija, 116552, ZE	2025. gadā izveidots mikroliegums sugas dzīvotnes aizsardzībai. Atrodas mākslīgi atjaunotā egļu audzē, vecums 42-46 gadi. Sugas aizsardzībai 2022. gadā noteikts dzīvotnes laukums 0,45 ha. Atradnei piegulošajā mežaudzē veikta kopšanas cirte. Apsaimniekošana nav nepieciešama.	Pirmo reizi konstatēta 2022.g. - 21 indivīds, laba vitalitāte; 2024.g. - 6, vitalitāte - vāja. Atradnes stāvoklis labs. Pēc blakus veiktās kopšanas cirtes izmainījies mikroklimats un gaismas apstākļi atradnē, nav zināms, vai ietekme būs būtiska. 2025. gadā konstatēts viens indivīds.

Sugas nosaukums, dzīvotnes laukuma ID, LVM reģions	Dzīvotnes raksturojums, īstenošie/nepieciešamie pasākumi	Īss dzīvotnes stāvokļa un izmaiņu vērtējums, ietekmējošie faktori
<i>Erica tetralix</i> grīņu sārtene, 138581, DK	Atrodas dabas liegumā "Sakas grīņi", KHZ projekta teritorijā.	KHZ pēcuzaudzības monitorings. Apsekoti parauglaukumi un aizpildītas veģetācijas anketas atbilstoši uzsāktajam monitoringam un projekta nosacījumiem.
<i>Erica tetralix</i> grīņu sārtene, 138582, DK	Atrodas dabas liegumā "Sakas grīņi", KHZ projekta teritorijā.	KHZ pēcuzaudzības monitorings. Apsekoti parauglaukumi un aizpildītas veģetācijas anketas atbilstoši uzsāktajam monitoringam un projekta nosacījumiem.
<i>Erica tetralix</i> grīņu sārtene, 138584, DK	Atrodas dabas liegumā "Sakas grīņi", KHZ projekta teritorijā.	KHZ pēcuzaudzības monitorings. Apsekoti parauglaukumi un aizpildītas veģetācijas anketas atbilstoši uzsāktajam monitoringam un projekta nosacījumiem.
<i>Galium schultesii</i> , Šultesa madara, 43861, ZL	Atrodas dabas liegumā "Barkavas ozolu audze. Sugas dzīvotne atrodas uz lēzena paaugstinājuma upes meandra lokā uz ZA no grāvja-straucha. 2014.-2016.g. veikta Sosnovska latvāņa ierobežošana gar Lisiņu un ietekošajiem grāvjiem.	Šultesa madara veido lielas un vitālas audzes. 2025. gadā uzskaitīti 850 īpatņi, kas ir aptuveni tikpat daudz kā 2020. gadā (800-1200 īpatņi). Dzīvotnē un visā meža masīvā joprojām sastopams Sosnovska latvānis.
<i>Geum hispidum</i> sarmatainā bitene, 19226, VD	Sugas dzīvotne atrodas mikroliegumā biotopam 6120* <i>Smiltāju zālāji</i> . Bērzu jaunaudze. Raksturīgā zālāja zemsedze sastopama fragmentāri.	Monitorings uzsākts 2025.g., pirms koku novākšanas. Uzskaitīts 51 sugas indivīds.
<i>Geum hispidum</i> sarmatainā bitene, 241621, VD	Sugas dzīvotne atrodas mikroliegumā biotopam 6120* <i>Smiltāju zālāji</i> . Bērzu jaunaudze. Raksturīgā zālāja zemsedze sastopama fragmentāri.	Monitorings uzsākts 2025.g., pirms koku novākšanas. Uzskaitīti 37 sugas indivīdi.
<i>Geum hispidum</i> sarmatainā bitene, 234581, VD	Sugas dzīvotne atrodas mikroliegumā biotopam 6120* <i>Smiltāju zālāji</i> . Bērzu jaunaudze. Raksturīgā zālāja zemsedze sastopama fragmentāri.	Monitorings uzsākts 2025.g., pirms koku novākšanas. Uzskaitīti 4 sugas indivīdi.
<i>Lejeunea cavifolia</i> doblapu leženeja, 24395, DL	Dzīvotne 2015. gadā konstatēta blakus šai sugai izveidotam mikroliegumam, kad noteikts laukums dzīvotnes aizsardzībai 0,12ha platībā. Vēlākos apsekojumos 2018. nav konstatēta, 2020. konstatēta 11.nog.	Suga konstatēta uz viena atsevišķa ozola. Ne 2025., ne arī 2018. un 2020. gados ārpus mikrolieguma suga netika konstatēta.
<i>Lunaria rediviva</i> daudzgadīgā mēnesene, 13470, VD	Dzīvotne atrodas Kokneses parkā (dabas pieminekļis: dendroloģiskie stādījumi). Sugas aizsardzībai noteikts dzīvotnes laukums 523m ² platībā.	2025. gadā uzskaitīti 4345 sugas indivīdi, kopējā sugas aizņemtā platība 0,17ha, kas ir lielāka, nekā 2015. gadā konstatētā – 0,099ha.

Sugas nosaukums, dzīvotnes laukuma ID, LVM reģions	Dzīvotnes raksturojums, īstenotie/nepieciešamie pasākumi	Īss dzīvotnes stāvokļa un izmaiņu vērtējums, ietekmējošie faktori
<i>Pulsatilla patens</i> , meža silpurene, 1951, ZL	Sugas dzīvotnes aizsardzībai izveidots mikroliegums 8,4ha platībā. Sugas dzīvotne ir plašāka, tā izplatās arī ārpus mikrolieguma teritorijas. 2022.-2023.gadā veikta priežu retināšana un nevēlamo koku un krūmu izciršana, saglabāto priežu atzarošana, ciršanas atlieku savākšana un dedzināšana, mineralizēto laukumu veidošana.	Sugas indivīdu skaits kopš 2012.gada pakāpeniski samazinājās, piemēram, 2021.gadā bija tikai 476 indivīdi. Savukārt 2025.gadā konstatēti 2534 indivīdi, kas ir ļoti labs rādītājs, ka veiktie apsaimniekošanas pasākumi ir devuši rezultātu. Būtiski palielinājies jauno veģetatīvo indivīdu skaits, kuri vēl nezied.
<i>Pulsatilla patens</i> , meža silpurene, 202614, ZL	Atrodas DP "Numernes valnis", ES nozīmes aizsargājamā meža biotopā 9060 Skujkoku meži uz osveida reljefa formām. GEO sugas aizsardzībai izveidots 132 m ² liels laukums. Pārstādītie augi.	Monitorings uzsākts 2024.gadā pēc sugas pārstādīšanas. 2024. gadā dzīvotnē konstatēti 3 indivīdi. Augu vitalitāte un dzīvotņu stāvoklis - labs. 2025. gadā uzskaitīti 2 sugas īpatņi.
<i>Pulsatilla patens</i> , meža silpurene, 184023, ZL	Atrodas DP "Numernes valnis", ES nozīmes aizsargājamā meža biotopā 9060 Skujkoku meži uz osveida reljefa formām. GEO sugas aizsardzībai izveidots 0,75 ha liels laukums. Pārstādītie augi.	Monitorings uzsākts 2024.gadā pēc sugas pārstādīšanas. 2024. gadā dzīvotnē konstatēti 7 indivīdi; Augu vitalitāte un dzīvotņu stāvoklis - labs. 2025. gadā uzskaitīti 8 sugas īpatņi.
<i>Pulsatilla patens</i> , meža silpurene, 202613, ZL	Atrodas DP "Numernes valnis", ES nozīmes aizsargājamā meža biotopā 9060 Skujkoku meži uz osveida reljefa formām. GEO sugas aizsardzībai izveidots 0,22 ha liels laukums. Pārstādītie augi.	Monitorings uzsākts 2024.gadā pēc sugas pārstādīšanas. 2024. gadā dzīvotnē konstatēti 22 īpatņi. Augu vitalitāte un dzīvotņu stāvoklis - labs. 2025.gadā konstatēti 23 sugas īpatņi.
<i>Pulsatilla patens</i> , meža silpurene, 184027, ZL	Atrodas DP "Numernes valnis", meža autoceļa malā. GEO sugas aizsardzībai izveidots 0,5 ha liels laukums. Pārstādītie augi.	Monitorings uzsākts 2024.gadā pēc sugas pārstādīšanas. 2024. gadā konstatēti 18 indivīdi. Augu vitalitāte un dzīvotnes stāvoklis - labs. 2025.gadā konstatēti 15 sugas īpatņi.
<i>Pulsatilla patens</i> , meža silpurene, 41633, ZE	Dzīvotne atrodas atšķirīgi apsaimniekojamā teritorijā "Pokaiņu mežs", neliela autoceļa malā. Dzīvotne no autoceļa norobežota ar koka barjeru, lai novērstu tās izbraukāšanu.	2025. gadā konstatēta dzīvotnes pastiprināta aizaugšana ar lakstaugiem, galvenokārt ar pļavas nārbuli <i>Melampyrum pratense</i> , kā arī mežacūku rakumi.
<i>Ranunculus lanuginosus</i> , villainā gundega, 205783, DL	Atrodas ES nozīmes aizsargājamā meža biotopā 9020* Veci jaukti platlapju meži. Sugas aizsardzībai izveidots mikroliegums 3,5 ha platībā. Apsaimniekošana nav nepieciešama.	Monitorings uzsākts 2024.gadā pēc sugas pārstādīšanas. Dzīvotnes stāvoklis izcils, augu vitalitāte - laba. Lai gūtu pārliecību, ka augu pārstādīšana ir noritējusi sekmīgi, monitorings atkārtots 2025.gadā, konstatēts pārstādītais eksemplārs, kopējais atradnes stāvoklis izcils.

Sugas nosaukums, dzīvotnes laukuma ID, LVM reģions	Dzīvotnes raksturojums, īstenošie/nepieciešamie pasākumi	Īss dzīvotnes stāvokļa un izmaiņu vērtējums, ietekmējošie faktori
Sugu dzīvotnes saimnieciski izmantojamajos mežos (monitoringa mērķis - novērtēt saimnieciskās darbības ietekmi uz sugu vitalitāti, izplatību, dzīvotnes kvalitāti un plānot apsaimniekošanas pasākumus)		
<i>Cephalanthera longifolia</i> , garlapu cefalantēra, 26919, ZK	Dzīvotne atrodas cita valdītāja autoceļa malā., sausieņu priežu mežā, audzē ar valdošās sugas vecumu 114 gadi.	Populācija stabili augoša. 2025.g. novērots, ka arvien vairāk īpatņu parādās grāvim blakus esošajā mežaudzē, tomēr to tālākai attīstībai varētu traucēt salīdzinoši biežais sūnu slānis. Atradnes stāvoklis apmierinošs'.
<i>Cinna latifolia</i> , platlapu cinna, 182134, ZL	Atrodas saimnieciskā mežā, briestaudzes vecuma egļu audzē, aptuveni 50m no plānotās jaunbūvējamā ceļa trases. Sugas aizsardzībai noteikts dzīvotnes laukums 0,73 ha. Apsaimniekošana nav nepieciešama.	2025. gadā uzskaitīti 23 ceri. Negatīvas ietekmes nav konstatētas.
<i>Cypripedium calceolus</i> , dzeltenā dzegužkurpīte, 140821, RV	Dzīvotne atrodas saimnieciskā mežā, briestaudzes vecuma bērzu audzē dumbrāja meža tipā. Sugas aizsardzībai noteikts dzīvotnes laukums 0,27 ha.	2025. gadā 6 zied, 24 nezied. Turpināts monitorings, jo teritorijā 2025. gadā veikta MMS Cepļu mežs pārbūve. Blakus atrasta <i>Poa remota</i> atradne labā stāvoklī.
<i>Cypripedium calceolus</i> , dzeltenā dzegužkurpīte, 26918, ZK	Atrodas izcilas kvalitātes ES nozīmes biotopā 91D0*Purvaini meži. Sugas aizsardzībai noteikts dzīvotnes laukums 0,78 ha. Apsaimniekošana nav nepieciešama.	Sugas eksemplāru skaits, salīdzinot ar 2019., 2021., 2023. un 2025.g. uzskaiti, ir mainīgs. 2019. un 2023.g. skaits ir bijis lielāks, 2021. un 2025.g. tas ir bijis mazāks. Būtiskas negatīvas ietekmes uz sugas dzīvotni nav konstatētas, atradnes stāvoklis izcils.
<i>Cypripedium calceolus</i> , dzeltenā dzegužkurpīte, 38101, ZK	Atrodas izcilas kvalitātes ES nozīmes biotopā 9080*Staignāju meži. Sugas aizsardzībai noteikts dzīvotnes laukums 7,87 ha. Apsaimniekošana nav nepieciešama.	Monitorings veikts sugas ziedēšanas laikā, tādējādi ziedošo eksemplāru skaitu bija iespējams uzskaitīt precīzi. Daudz mazu, neziedošu īpatņu. Gan ziedošo, gan neziedošo eksemplāru skaits atradnē, salīdzinot ar 2023.gadu ir mazāks, bet līdzīgs 2021.g. rezultātiem. 2025. gadā uzskaitīti 1014 īpatņi.
<i>Diphasiastrum × zeilleri</i> , Zeilera plakanstaipeknis, 8664, ZK	Dzīvotne atrodas saimnieciskā mežā, briestaudzes vecuma priežu audzē, autoceļa malā. Autoceļa trase būvējot nedaudz atvirzīta, lai neskartu dzīvotnes teritoriju. Dzīvotnes aizsardzībai noteikts dzīvotnes laukums 0,45 ha platībā.	2025. gadā precizēta suga no <i>Diphasiastrum complanatum</i> uz <i>Diphasiastrum × zeilleri</i> . Uzskaitīti 315 pušķi. Atradnes stāvoklis labs.

Sugas nosaukums, dzīvotnes laukuma ID, LVM reģions	Dzīvotnes raksturojums, īstenotie/nepieciešamie pasākumi	Īss dzīvotnes stāvokļa un izmaiņu vērtējums, ietekmējošie faktori
<i>Diphasiastrum</i> × <i>zeilleri</i> , Zeilera plakanstaipeknis, 8665, ZK	Dzīvotne atrodas saimnieciskā mežā, vidēja vecuma priežu audzē, autoceļa malā. Autoceļa trase būvējot nedaudz atvirzīta, lai neskartu dzīvotnes teritoriju. Dzīvotnes aizsardzībai noteikts dzīvotnes laukums 0,38 ha platībā.	2025. gadā precizēta suga no <i>Diphasiastrum complanatum</i> uz <i>Diphasiastrum</i> × <i>zeilleri</i> . Uzskaitīti 150 pušķi. Atradnes stāvoklis labs.
<i>Dracocephalum ruyschiana</i> , Ruiša pūķgalve, 40662, ZL	ES nozīmes aizsargājamā meža biotopā 9060 <i>Skujkoku meži uz osveida reljefa formām</i> . Sugas aizsardzībai noteikts dzīvotnes laukums 62 m ² .	Atradne šobrīd 12 x 30m liela. Šajā anketā parauglaukumā ir saskaitīti ceri. Kopējais ceru skaits 2025. gadā ir 633 gabali. Atradne pamazām no malām aizaug, tāpēc kopējais īpatņu skaits samazinājies par 25%.
<i>Erica tetralix</i> , grīņu sārtenē, 116517, ZK	Atrodas nogabalā, kurš 2020. gadā nocirsts atjaunošanas cirtē, mākslīgi atjaunots ar priedi.	Monitorings uzsākts 2023. gadā pēc kailcirtes (2020.g.) un augsnes gatavošanas (2022.g.). Pēc kailcirtes ir samazinājies apņojums, bet pēc augsnes gatavošanas ir palielinājusies atklātas augsnes platība un samazinājusies citu sugu konkurence. Sugai ir palielinājusies iespēja pavairoties gan veģetatīvi, gan ar sēklām, kas citos apstākļos būtu apgrūtināta vai pat neiespējama. 2025.g. ir reģistrētas 5 jaunas atradnes, tas nozīmē, ka apstākļi sugas attīstībai ir piemēroti.
<i>Galium schultesii</i> , Šultesa madara, 19867, ZL	Dzīvotne atrodas saimnieciskā mežā, meža autoceļa malā, mākslīgi atjaunotā vidēja vecuma egļu audzē. Dzīvotnes aizsardzībai noteikts 63 m ² liels laukums. 2017. gadā nogabalā veikta krājas kopšanas cirte, 2024.gadā - bojātu koku izlases cirte.	Kopš 2016.gada indivīdu skaits palielinājies no 22 uz 222 īpatņiem. Veicot klasiskus mežsaimnieciskos darbus - krājas kopšanas cirte un sanitārā izlases cirte, apgaismojums palielinājās un kopš 2016.gada īpatņu skaits palielinājies 10 reizes.
<i>Galium schultesii</i> , Šultesa madara, 36181, ZL	Dzīvotne konstatēta 2018.gadā saimnieciskā mežā, mākslīgi atjaunotā egļu jaunaudzē. Dzīvotnes aizsardzībai noteikts 18 m ² liels laukums.	2025. gadā tā ir 9 gadus veca egļu jaunaudzē, egles ir retas 3 metrus garas, kopā ar kārkliem un lazdām, jaunaudzē nav kopta. Ļoti liels apgaismojums un jaunaudzē ir izkaltusi, iespējams, tādēļ ir augu skaita samazinājums. 2025.gadā kopā uzskaitīti 49 indivīdi, kas ir mazāk kā iepriekšējos gados.

Sugas nosaukums, dzīvotnes laukuma ID, LVM reģions	Dzīvotnes raksturojums, īstenošie/nepieciešamie pasākumi	Īss dzīvotnes stāvokļa un izmaiņu vērtējums, ietekmējošie faktori
<i>Galium schultesii</i> , Šultesa madara, 36183, ZL	Dzīvotne konstatēta 2018.gadā saimnieciskā mežā, mākslīgi atjaunotā egļu jaunaudzē. Dzīvotnes aizsardzībai noteikts 90 m ² liels laukums.	2025. gadā tā ir 9 gadus veca egļu jaunaudzē, egles ir retas 3 metrus garas, kopā ar kārkliem un lazdām, jaunaudzē nav kopta. Ļoti liels apgaismojums un jaunaudzē ir izkaltusi, iespējams, tādēļ ir augu skaita samazinājums. 2025.gadā kopā uzskaitīti 7 indivīdi, kas ir mazāk kā iepriekšējos gados.
<i>Galium schultesii</i> , Šultesa madara, 19866, ZL	Dzīvotne atrodas saimnieciskā mežā, mākslīgi atjaunotā vidēja vecuma egļu audzē. Dzīvotnes aizsardzībai noteikts 116 m ² liels laukums. 2017. gadā nogabalā veikta krājas kopšanas cirte, 2024.gadā - bojātu koku izlases cirte.	Kopš 2016. gada indivīdu skaits palielinājies no 3 uz 458 īpatņiem. Veicot klasiskus mežsaimnieciskos darbus - krājas kopšanas cirte un sanitārā izlases cirte, apgaismojums palielinājās un kopš 2016.gada īpatņu skaits palielinājies 153 reizes.
<i>Galium triflorum</i> , trejziedu madara, 5783, DL	Dzīvotne atrodas saimnieciskā mežā, pieauguša vecuma bērzu audzē., meža autoceļa malā. Šnepes ceļš uzbūvēts 2018.g. Kā sugas dzīvotne noteikts viss nogabals 2,27 ha platībā.	2025. gadā - 142 ziedoši un 77 neziedoši indivīdi, kas ir par 31 īpatni vairāk, nekā 2020. gadā, savukārt 2015. gadā uzskaitīts tikai 41 ziedošs indivīds. Atradnes stāvoklis labs.
<i>Hamatocaulis vernicosus</i> , spīdīgā aķīte, 37461, ZK	Atrodas ES nozīmes aizsargājamā meža biotopā 91D0* <i>Purvaini meži</i> ar 7140 <i>Pārejas purvi un sliksņas</i> ieslēgumu. Sugas aizsardzībai noteikts dzīvotnes laukums 34 ha. Visticamāk, vajag apsaimniekošanu, bet nepieciešama papildus informācija.	2024. gadā suga reģistrētajā punktā netika konstatēta. Arī, atkārtotā monitoringā 2025. gadā suga netika konstatēta. Dzīvotnes stāvoklis labs, vieta un tās plašāka apkārtnē sugai piemērota. Ietekmējošie faktori: sukcesija un starpsugu attiecības.
<i>Lathyrus montanus (linifolius)</i> , kalnu dedestiņa, 156518, ZK	Dzīvotne atrodas meža autoceļa malā, daļēji potenciālās smilts atradnes "Grīžgals" teritorijā. 16. nogabals – mākslīgi atjaunota bērzu jaunaudzē, 15. nogabals – briestaudzes vecuma grupas priežu audze. Sugas aizsardzībai noteikts saglabājams saimnieciskās darbības neskarts laukums 0,18 ha platībā.	Labā vitāla audze. Daudz jaunu neziedošu indivīdu. Jāseko, kā mainīsies atradnes stāvoklis aizaugot un iespējamās karjera ierīkošanas ietekmē.
<i>Poa remota</i> skrajziedu skarene, 83542, AV	Dzīvotne atrodas ES nozīmes biotopos 9010* <i>Veci vai dabiski boreāli meži</i> un 9020* <i>Veci jaukti platlapju meži</i> meža autoceļa malā. Būvējot autoceļu, tas atvirzīts no sugas dzīvotnes, tās aizsardzībai sākotnēji noteikts 0,6ha liels laukums, kurš 2025. gadā, konstatējot sugu arī ārpus laukuma, palielināts līdz 0,95 ha.	2025. gadā suga konstatēta 32,5 m ² lielā platībā. Sugas aizņemtā platība palielinājusies salīdzinot ar 2021. gadā konstatēto, bet iespējams, ka tas noticis rūpīgākas datu ievākšanas rezultātā. Ietekmes uz dzīvotni nav konstatētas.

Sugas nosaukums, dzīvotnes laukuma ID, LVM reģions	Dzīvotnes raksturojums, īstenošie/nepieciešamie pasākumi	Īss dzīvotnes stāvokļa un izmaiņu vērtējums, ietekmējošie faktori
<i>Polygonatum verticillatum</i> , mieturu mugurene, 271061, DK	Dzīvotne atrodas ES nozīmes biotopā 91E0* <i>Aluviāli krastmalu un palieņu meži</i> , upes Rūpjupe palienes joslā.	Stabili augoša populācija. Negatīvas ietekmes nav konstatētas. Dzīvotnes stāvoklis labs.
<i>Pulsatilla patens</i> , meža silpurene, 8663, ZK	Dzīvotne atrodas neliela meža autoceļa malā, ES nozīmes biotopā 2180 <i>Mežainas piejūras kāpas</i> .	2025. gadā konstatēts viens neziedošs īpatnis. Skaitis samazinās (2015. gadā 1 zied, 2 nezied, 2020. gadā 2 neziedoši) dabiskās sukcesijas dēļ, jo pieaug sūnu un mētru daudzums.
<i>Pulsatilla patens</i> , meža silpurene, 25621, ZK	Dzīvotne atrodas autoceļa malā. Autoceļa trase būvējot nedaudz atvirzīta, lai neskartu dzīvotnes teritoriju.	Atradnes stāvoklis vizuāli vērtējot labs, suga 2025. gadā netika konstatēta, jo apsekojums notika pārāk agri pavasarī, suga vēl nebija konstatējama.
<i>Pulsatilla patens</i> , meža silpurene, 25622, ZK	Dzīvotne atrodas autoceļa malā. Autoceļa trase būvējot nedaudz atvirzīta, lai neskartu dzīvotnes teritoriju.	Atradnes stāvoklis vizuāli vērtējot labs, suga 2025. gadā netika konstatēta, jo apsekojums notika pārāk agri pavasarī, suga vēl nebija konstatējama.
<i>Pulsatilla patens</i> meža silpurene, 24394, VD	Dzīvotne atrodas saimnieciskā mežā, briestaudzes vecuma priežu audzē, meža autoceļa malā. Dzīvotnes aizsardzībai noteikts 0,57ha liels neskarts laukums.	2025. gadā uzskaitīti 87 indivīdi. Gar Aklā ezera ceļu skaits samazinājies, konkurējošā suga – sila virsis <i>Calluna vulgaris</i> . Palielinājies skaits nogāzē pie Taurkalnes trases.

Secinājumi

Sugu dzīvotņu aizsardzība īpaši aizsargājamās teritorijās un mikroliegumos tiek nodrošināta ar teritoriju zonējumu individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos, mikroliegumu noteikumiem. Taču ne vienmēr noteiktais neiejaukšanās režīms ir bijis optimāls sugu dzīvotņu uzturēšanai. Vairākās vietās īpaši aizsargājamās sugas turpina izplatīties arī ārpus mikroliegumiem saimnieciskās darbības ietekmētos mežos, ja tur ir piemērota augsne un apgaismojums. Šādi gadījumi bez monitoringa veikšanas var palikt nepamanīti, un pastāv risks bojāt vai iznīcināt sugu indivīdus jaunākās mežaudzēs, veicot jaunaudžu kopšanu, krājas kopšanas un bojātu koku cirtes. Tādēļ sugu dzīvotņu laukumus veido arī ārpus mikroliegumiem un īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, nosakot tur saudzējošus pasākumus: ēncietīgajām sugām – neskartus laukumus, saulainās vietās augošām sugām – neveidot pievešanas ceļus, krautuves, negatavot augsni, savākt ciršanas atliekas, veikt darbus ziemā u.c. Sugu aizsardzībai ir svarīgi pārliecināties, kā noteiktie pasākumi nodrošina populāciju saglabāšanos un vajadzības gadījumā plānot stingrāku aizsardzību vai dzīvotņu apsaimniekošanu.

Pirms saimnieciskās darbības veikšanas tiek izvērtēta iespējamā ietekme uz sugu dzīvotnēm un nepieciešamības gadījumā noteikti pasākumi ietekmes mazināšanai, piemēram, plānotās ceļa trases novirzīšana, grāvju posmu nepārtīrīšana. Ja nav iespējams mainīt plānotās darbības vietu, ar Dabas aizsardzības pārvaldes atļauju tiek veikta arī sugu īpatņu pārstādīšana līdzīgos apstākļos tuvākajā apkārtnē. 2025. gadā turpināts 2024.gadā uzsāktais monitorings sugām, kuru indivīdi pārstādīti no

potenciālās saimnieciskās darbības ietekmētās zonas uz piemērotām vietām. Rezultāti parāda, ka pārstādīšana vairumā gadījumu bijusi sekmīga.

Veicot monitoringu ilgākā laika periodā, vairākām sugām vērojama stabila populācijas palielināšanās, piemēram: ļoti retajai garlapu cefalantērai *Cephalanthera longifolia*, mieturu mugurenei *Polygonatum verticillatum*, lielajai raganzāļītei *Circaea lutetiana*. Garlapu cefalantēras *Cephalanthera longifolia* atradnē 2025. gadā uzskaitīti 63 sugas indivīdu. Populācija stabili augoša. 2025.g. novērots, ka arvien vairāk īpatņu parādās grāvim blakus esošajā mežaudzē (2.2.3. attēls).

2.2.3. attēls. Garlapu cefalantēra *Cephalanthera longifolia* monitorētajā atradnē.
Foto: Aija Ārgale.

Dažām sugām novērotās izplatības tendences pa gadiem svārstās, kas atkarīgs no klimatiskajiem vai citiem apstākļiem, piemēram, orhideju dzimtas sugas nezied katru gadu, tādēļ arī labas kvalitātes dzīvotnēs augi nav konstatēti, piemēram bezlapu epipogija *Epipogium aphyllum*.

Projekta KHZ-SAM “Apsaimniekošanas pasākumu veikšana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos biotopu un sugu aizsardzības stāvokļa uzlabošanai”³⁴ ietvaros 2021.-2023. gadā veikti pasākumi, un arī pēc projekta 2024.gadā veikti biotopa uzturēšanas pasākumi, kas vērsti uz sugu dzīvotņu uzlabošanu meža silpurenei *Pulsatilla patens*, Ruiša pūķgalvei *Dracocephalum ruyschiana* (2.2.4. attēls), kā arī citām sugām, kuras raksturīgas traucējumu atkarīgajiem ES nozīmes biotopiem 9060 *Skujkoku meži uz osveida reljefa formām* u.c. Pēc projekta īstenošanas dabas parkā Numernes valnis ir būtiski uzlabojušies apgaismojuma apstākļi. Ruiša pūķgalvei *Dracocephalum ruyschiana* dzīvotnēs būtiski palielinājies gan indivīdu, gan ziedošo stublāju skaits (2.2.5. attēls). Kopumā pēc apsaimniekošanas pasākumu veikšanas Ruiša pūķgalves *Dracocephalum ruyschiana* indivīdu skaits palielinājies gandrīz četras reizes – par 1628 indivīdiem.

³⁴ [Latvijas valsts meži - KHZ-SAM \(lvm.lv\)](http://lvm.lv)

2.2.4. attēls. Ruiša pūķgalve *Dracocephalum ruyschiana*. Foto: Diāna Marga.

2.2.5. attēls. Ruiša pūķgalve *Dracocephalum ruyschiana* monitorētajā atradnē Numernē. Foto: Vija Kreile.

3. Meža struktūru monitorings

3.1. *Bebraiņu platība*

Sagatavoja Jānis Kažemaks

2021. gadā LVM aktualizēja rīkojumu “Kārtība bebru darbības skarto platību inventarizācijai un apsaimniekošanai AS “Latvijas valsts meži” valdījumā esošajos mežos” (turpmāk tekstā – Kārtība), kura izstrādāta, lai atvieglotu lēmuma pieņemšanu par Eirāzijas bebra darbības ietekmēto LVM valdījumā esošo meža zemju apsaimniekošanu un bioloģiski vērtīgo bebraiņu saglabāšanu. Tajā ir ietverta arī paņēmieni izvēle mežaudžu degradācijas un meža infrastruktūras kvalitātes pasliktināšanās samazināšanai. Kārtībā ir noteikts jauns bebraiņu veids – bioloģiski vērtīga (saglabājama) bebraine, kā arī aprakstīts pasākumu kopums, lai nodrošinātu no bebraines atkarīgu īpaši vērtīgo sugu (sugu grupu) saglabāšanos.

Bioloģiski vērtīga bebraine ir ļoti nozīmīga īpaši aizsargājamo sugu saglabāšanā, tajā bieži ir liela sugu daudzveidība, un tā var kalpot arī kā sugu izplatīšanās centrs (3.1.1. attēls). LVM GEO 2025. gadā bioloģiski vērtīgo bebraiņu statuss bija 118 ha platībā (3.1.1. tabula).

3.1.1. attēls. Liela ilglaicīga bioloģiski vērtīga (saglabājama) bebraine.

3.1.1. tabula. Bebrainu platību apjoms, ha pa veidiem reģionos 2023.-2025 gadā.

(Datu avots: STRV Mežkopība atskaite)

Reģions	Apsaimniekojamās bebraines*, ha			Likvidējamās bebraines**, ha			Bioloģiski vērtīgas bebraines***, ha		
	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025
Austrumvidzeme	6	7	6	8	8	20	0	0	0
Dienvidkurzeme	32	6	27	3	11	9	0	7	9
Dienvidlatgale	78	70	49	9	1	4	5	40	44
Rietumvidzeme	22	16	9	11	9	4	0	0,3	1
Vidusdaugava	5	4	1	4	10	5	0	0	9
Zemgale	11	9	1	11	11	9	13	14	12
Ziemeļkurzeme	175	229	205	18	4	6	0	4	24
Ziemeļlatgale	49	27	11	6	1	4	1	13	18
Kopā	379	367	310	71	54	60	18	78	118

* - apsaimniekojamās bebraines ir bioloģiski nozīmīgas – ilggadīgi, bebru izveidoti dīķi, appludinājumi uz dabiskām neregulētām ūdenstecēm, mitraines, ko raksturo liels apjoms dažādu dimensiju un sadalīšanās pakāpju nokaltuši koki un/vai pārmitrām vietām raksturīga veģetācija, atbilst pārplūstoša klajuma statusam, ir mazāka par 1 ha un specifiska reljefa dēļ neietekmē pieguļošās teritorijas, meža infrastruktūru un meža melioratīvo sistēmu;

** - likvidējamās bebraines: ietekmē pieguļošās teritorijas vairāk kā 1 ha platībā, atbilst atjaunojamās platības statusam, izveidota meža melioratīvajās sistēmās vai meža ceļu sāngrāvjos;

*** - bioloģiski vērtīgas bebraines ir bebraines, kurām ir īpaša nozīme īpaši aizsargājamo sugu saglabāšanā un kuras kalpo kā sugu izplatīšanās centri vai tajās ir īpaši liela sugu daudzveidība.

3.2. Meža bojājumi

Sagatavoja Edijs Leišavnieks

Klimata pārmaiņas būtiski var ietekmēt meža ekosistēmas un pēdējās desmitgadēs novērotās tendences to ietekmi tikai pastiprina. Mežaudžu noturību visvairāk ietekmē spēcīgi vēji un vētras, paaugstināta gaisa temperatūra, izteikti sausuma periodi, kas mijas ar intensīviem nokrišņiem (lietusgāzēm, lielgraudu krusu). Ziemas periods pakāpeniski kļūst īsāks un mainīgāks, rezultātā koki biežāk cieš no vēja, sasalstoša lietus, smaga sniega un atkalas slodzes, kas ietekmē noturību pret slimībām un kaitēkļiem.

Paaugstinoties gada vidējai temperatūrai, palielinās egļu astoņzobu mizgrauža aktivitāte mežā, kas ievērojami saasina šī kaitēkļa postījumus vidēja vecuma un vecās egļu mežaudzēs. Vētras, ilgstoši sausuma periodi un krasas temperatūras svārstības rada īpaši piemērotus apstākļus mizgraužu attīstībai, jo mežā pieaug svaigi gāztu, izšūpotu un novājinātu koku daudzums, kas nevar pilnvērtīgi pretoties mizgraužu uzbrukumam. Arī 2025.gadā bija augsts sanitāro ciršu īpatsvars mizgraužu invadētajās mežaudzēs. Tāpat garāks veģetācijas periods veicina sakņu trapes izplatību.

Par vienu no būtiskākajiem apdraudējumiem atjaunotajās meža platībās kļūst meža dzīvnieku, īpaši briežu dzimtas dzīvnieku, radītie bojājumi (3.2.1. tabula). To apmēru nosaka briežu dzimtas dzīvnieku populācijas lielums un struktūra, mežsaimnieciskā un lauksaimnieciskā darbība, medību intensitāte, plēsēju skaits kā arī meteoroloģiskie apstākļi un pieejamā papildus barības bāze konkrētajā teritorijā. Ziemas mēnešos, kad ir ievērojami bieza sniega sega dzīvniekiem ir ierobežotas pārvietošanās iespējas un samazināta dabiskās barības bāzes pieejamība, kā rezultātā pieaug svaigu bojājumu risks atjaunotajās meža platībās. Šīs ietekmes mazināšanai tiek izmantoti dažādi aizsardzības līdzekļi un metodes kā arī saprotoša komunikācija ar attiecīgajiem medību tiesību nomniekiem.

3.2.1. tabula. Meža bojājumi pa bojājumu veidiem un apjoms, ha 2022. - 2025. gads.

(Datu avots: Meža aizsardzības daļa)

Bojājumu veids (izraisītājs)	2022	2023	2024	2025
Vējgāzes**	24219	8908	13516	7561
Ūdens	240	309	675	670
Dzīvnieki*	2943	2723	3060	2635
Uguns	35	75	39	17
Slimības	124	94	100	274
Skuju, lapu kaitēkļi	7	18	7	5
Stumburu kaitēkļi**	10289	9575	11151	12103
Sausums	327	1813	943	323

*Briežu dzimtas dzīvnieku izraisīti bojājumi ar intensitāti no 10 %, ha

**veiktās bojātu koku cirtes, t.sk. cirtes pēc VMD sanitārā atzinuma

3.3. Par 70 gadiem vecāku audžu īpatsvars

Sagatavoja Sarmīte Melne

Vecu mežaudžu klātesamība veido sastāva, vecuma un struktūras ziņā daudzveidīgākus mežu masīvus, tādējādi saglabājot to stabilitāti mainīgos vides apstākļos un nodrošinot dzīvesvietu lielākai sugu daudzveidībai. Kā viens no kritērijiem tiek izmantots par 70 gadiem vecāku mežaudžu īpatsvars attiecībā pret visām mežaudzēm kādā noteiktā teritorijā. Šādu mežaudžu sadalījums pa reģioniem atainots 3.3.1. tabulā.

3.3.1. tabula. Par 70 gadiem vecāku mežaudžu īpatsvars dabas vērtību koncentrācijas teritorijās pa reģioniem.

Reģions	Skaits, gab.	Platība, t/ha	Par 70 gadiem vecāku mežaudžu īpatsvars 2025. gadā %
Austrumvidzeme	72	22.7	65.6
Dienvidkurzeme	50	10.9	65.9
Dienvidlatgale	31	5.4	52.9
Rietumvidzeme	58	19.9	69.6
Vidusdaugava	28	6.8	54.4
Zemgale	39	11.2	55.4
Ziemeļkurzeme	58	23.8	69.9
Ziemeļlatgale	40	15.4	66.0
Kopā	376	116.2	64.8

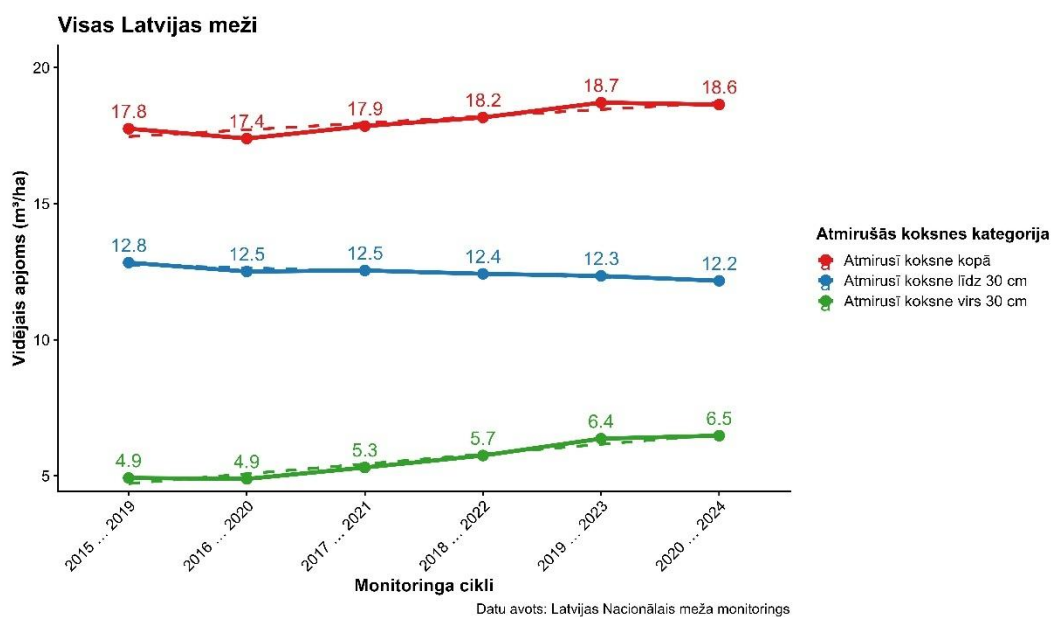
3.4. Atmirusī koksne

Sagatavoja Roberts Čakšs

Atmirusī koksne ir būtiska struktūra Latvijas dabā, īpaši, sugu un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā. Atmirusī koksne, tās apjoms un struktūra ir biežs diskusiju objekts, nereti ar pretējiem viedokļiem par atmirušās koksnes apjomu un pieauguma vai samazinājuma tendencēm.

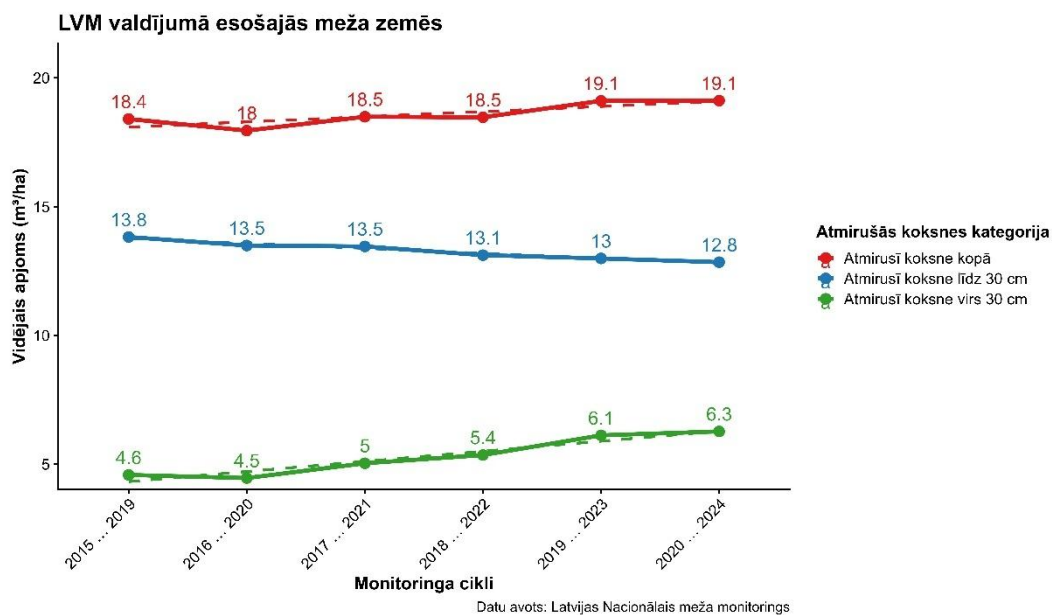
Atbilstoši Meža likumam, Latvijā tiek veikts Nacionālais meža monitorings³⁵, kura ietvaros tiek mērīts arī atmirušās koksnes apjoms, struktūras un citi parametri. Monitoringa metodika un rezultāti ir pieejami Latvijas Valsts mežzinātnes institūta "Silava" mājaslapā - [Silava - Nacionālais meža monitorings](#). Vides pārskatā iekļauta viena atmirušās koksnes parametra (m^3/ha) analīze sadalījumā pa mežu tiesiskajiem valdītājiem (3.4.1., 3.4.2., 3.4.3. attēls).

Katrā attēlā ir trīs līknes, kas norāda atmirušās koksnes apjomu kopā, dimensijās virs un zem 30 cm diametrā. Kopējais atmirušās koksnes daudzums palielinās, un lielākais atmirušās koksnes apjoms ir Latvijas valsts mežos ($19.1 m^3/ha$). Valsts apsaimniekotajos mežos pakāpeniski palielinās lielās dimensijas atmirušās koksnes ($>30 cm$) apjoms. Tas liecina par lielāku veco un resno koku saglabāšanos meža ekosistēmā, kas savukārt palielina kopējo atmirušās koksnes daudzumu un uzlabo mežu ekoloģisko kvalitāti, nodrošinot labvēlīgākus apstākļus bioloģiskajai daudzveidībai. Laika posmā no 2015 līdz 2024. gadam Latvijā pieaug ekoloģiski nozīmīgā lielā atmirusī koksne, kas palielina kopējo atmirušās koksnes apjomu mežos, galvenokārt valsts apsaimniekotajos mežos (3.4.1., 3.4.2., 3.4.3. attēls).

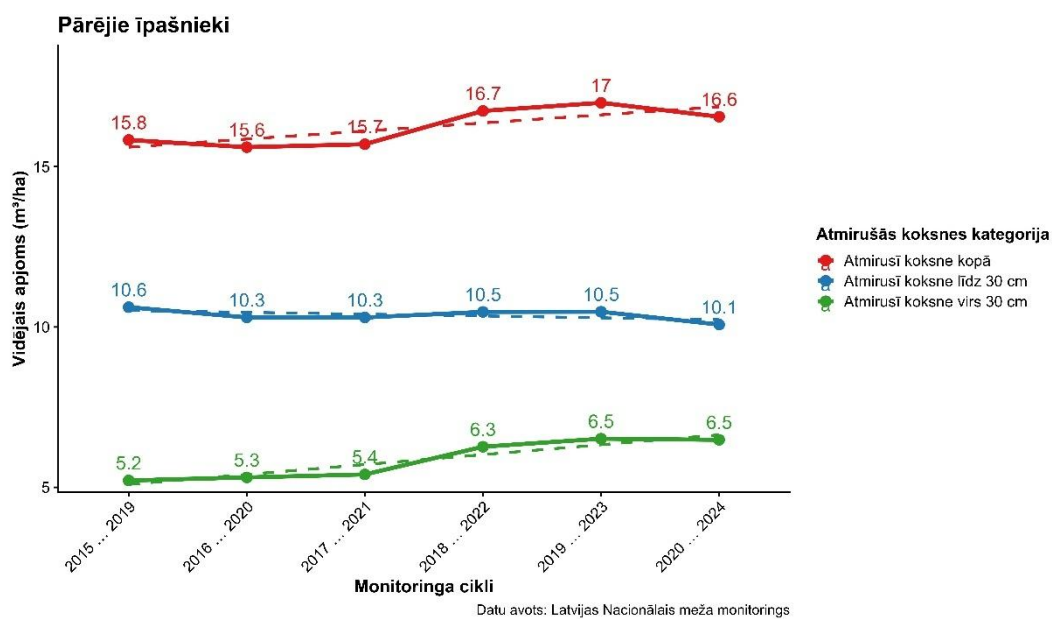

3.4.1. attēls. Atmirušās koksnes apjoms m^3/ha sadalījumā pēc atmirušās koksnes izmēra Latvijas mežos kopā.

³⁵ Ministru kabineta 18.01.2022. noteikumi Nr. 51 "Nacionālā meža monitoringa noteikumi"

3.4.2. attēls. Atmirušās koksnes apjoms m^3/ha sadalījumā pēc atmirušās koksnes izmēra AS Latvijas valsts meži valdījumā esošajos mežos.

3.4.3. attēls. Atmirušās koksnes apjoms m^3/ha sadalījumā pēc atmirušās koksnes izmēra citu īpašnieku valdījumā esošajos mežos.

4. Sociālās ietekmes monitorings

Sagatavoja Sarmīte Melne

Sākot ar 2017. gadu, LVM ir uzsākts monitorings par meža apsaimniekošanas ietekmi uz sociālo vidi. Monitoringu veic atbilstoši LVM plānoto meža apsaimniekošanas darbību ietekmes uz vidi vērtēšanai.

Ar sociālo vidi saprot apkārtējo apstākļu kopumu, kas ietekmē cilvēku dzīvi, darbu, ieradumus, ikdienas vajadzību apmierināšanu un piederības apziņu sabiedrībai. LVM plānotās meža apsaimniekošanas darbības ir vērstas uz sociālās vides uzlabošanu, tomēr atsevišķos gadījumos tās var ietekmēt individuālas personas vai personu grupas iespējas izmantot publiski pieejamos nekoksnes produktus un atpūtas iespējas, kā arī īslaicīgi ierobežot pieeju atsevišķiem objektiem valsts mežos un ar tiem robežojošos īpašumos.

Sociālās vides monitoringa mērķis ir novērtēt LVM īstenoto meža apsaimniekošanas darbību izraisītas tiešas vai netiešas pārmaiņas vidē, kuras var ietekmēt cilvēku, bioloģisko daudzveidību, augsni, ūdeni, gaisu, klimatu, ainavu, materiālās vērtības, kultūras un dabas mantojumu. Monitorings neietver sociālās vides jomas, kuru uzraudzība noteikta Latvijas Republikas normatīvo aktu kārtībā, piemēram: strādājošo darba vidi, piesārņojumu u.c.

Monitoringa pārskata ietvaros apkopo informāciju par nozīmīgākajiem sociālo vidi raksturojošiem rādītājiem, kas tieši ietekmē sabiedrību LVM apsaimniekotajā teritorijā. Kā nozīmīgākas meža apsaimniekošanas iespējami ietekmētās jomas vērtē atpūtas iespējas dabā, nekoksnes produktu ieguves iespējas un ainavas kompozīciju. Ietekmētās personas var būt atsevišķa persona vai personu grupa, kuru ietekmē LVM darbības, piemēram, vietējie iedzīvotāji, vietējās pašvaldības, kaimiņi, īpašuma un lietošanas tiesību turētāji, zemes īpašnieki, meža apmeklētāji, organizācijas, kas pārstāv ieinteresētās personas, nevalstiskās sociālās un vides organizācijas, u.c. (4.1. tabula).

Monitoringa indikatoru skaitlisko vērtību izmaiņas gadu griezumā analizē saistībā ar plānotajām mežsaimnieciskajām darbībām, kas palīdz novērtēt mežsaimniecisko darbību iespējamo sociālo ietekmi LVM apsaimniekotajos mežos kopumā, kā arī identificēt iedzīvotājiem nozīmīgas teritorijas un noteikt tām piemērotu apsaimniekošanas režīmu (piemēram, nosakot koku ciršanas apjomu katru gadu, tādējādi izlīdzinot koku ciršanas apjomu, nosakot ciršanas apjoma “griestus” noteiktā periodā u.c.).

Monitoringa ietvaros apkopo informāciju par LVM darbībām, kas vērstas uz mežsaimnieciskās darbības iespējamās ietekmes mazināšanu. Tas ietver, piemēram, saskaņojumus par darbību laika ierobežojumiem trokšņa ietekmes samazināšana, kultūras mantojuma saglabāšanas prasību ievērošanu, piekļuves nodrošināšanu objektiem un dzīvojamām mājām, kā arī citu īpašnieku īpašuma (piemēram, ceļu) izmantošanas nosacījumus (4.2. tabula).

4.1. tabula. Nozīmīgākie sociālo ietekmi raksturojošie rādītāji LVM apsaimniekotajā teritorijā.

Ietekmētā joma	Indikators	Mērvienība	2022	2023	2024	2025
Atpūtas iespējas dabā: ogošana, sēņošana, pastaigu iespējas u.c.	Teritorijas, kuru plānošana notiek pēc vietējās sabiedrības ierosinājuma	t. ha	33.4	33.4	31.9	27
	Tūrisma un atpūtas vietas LVM (t.sk. <i>mammadaba</i> galamērķi)	gab.	310	307	306	301
	3. personu izveidotas/uzturētas tūrisma vietas LVM zemēs	gab.	41	43	43	41
	LVM teritorijā veiktie trešo personu iniciētie pasākumi	skaits	749	764	975	1037
Nozīmīgāko nekoksnes produktu augšanai un ieguvei piemērotas platības	Platības, kas nozīmīgas nekoksnes produktu (ogas, sēnes, bērzu sula) augšanai un ieguvei *	t. ha	2370.1	2354	2334	2301.4
	Medību tiesību platības, t.sk.- medību tiesības nodotas citai personai, slēdzot MTN līgumus - medību tiesības izmanto LVM, radot publiskas pieejamības medību platības	t. ha	1611	1611	1611	1524.9 73.7
Ainavas kompozīcija	Par 70 gadiem vecāku skuju koku audžu īpatsvars no kopējās skuju koku audžu platības	%	47.2	46.8	46.5	46.4
	Par 70 gadiem vecāku lapu koku audžu īpatsvars no kopējās lapu koku audžu platības	%	31.2	30.5	30.4	31.3
	Šenona daudzveidības indekss (Raksturo ainavas kompozīciju)	Vērtība	2.613	2.609	2.61	2.614

*Viena platība var būt nozīmīga vairākiem nekoksnes produktiem

4.2. tabula. Saimnieciskās darbības saskaņojumu skaits pa gadiem mežsaimnieciskās darbības ietekmes mazināšanai.

Saskaņojamu veidi	Saskaņojumu skaits pa gadiem N, gab.		
	2023	2024	2025
Maģistrālie cauruļvadi	144	173	197
Telekomunikāciju kabeļi	291	294	198
Augstsprieguma elektrolīnijas	509	322	291
Zemsprieguma elektrolīnijas	675	463	437
Dzelzceļa infrastruktūra	147	122	90
Pašvaldības autoceļi	1808	1669	1690
Valsts autoceļi	2555	2635	2261
Cita īpašnieka ceļi	307	348	281
Pierobežas josla	426	521	461
Saskaņojumi ar NKMP	544	644	491
Citu īpašnieku zemes vai māju tuvums	75	97	106
Aizsardzības ministrija / NBS saskaņojums	20	161	167
Zinātnisko pētījumu teritorijas saskaņojums	12	24	26

Kopš 2022.gada tiek veikta arī uzskaitē par LVM darbību tieši ietekmēto personu iebildumiem. Šī informācija nodrošina iespēju savlaicīgi identificēt potenciālās problēmas un operatīvi novērst vai mazināt saimnieciskās darbības radītās negatīvās sekas (4.3. tabula).

4.3. tabula. Iebildumu atrisināšanas dinamika pa ietekmes jomām

Ietekmētā joma	2023		2024		2025	
	Saņemti iebildumi	Atrisināti iebildumi	Saņemti iebildumi	Atrisināti iebildumi	Saņemti iebildumi	Atrisināti iebildumi
Citu īpašnieku īpašums	17	15	17	10	15	10
Pārvietošanās ierobežojumi	15	12	19	17	15	11
Atpūtas iespējas dabā	2	1	3	2	2	2
Ainavas vizuālā kvalitāte	5	3	4	3	1	1
Trokšņa līmenis	5	5	3	3	0	0
Gaisa piesārņojums	3	2	1	1	0	0
Cits	18	7	30	25	9	6

Balstoties uz monitoringa rezultātiem, nepieciešamības gadījumā tiek pilnveidoti LVM normatīvie akti un meža apsaimniekošanas plāns, lai mazinātu iespējamo nelabvēlīgo ietekmi uz sabiedrību un samazinātu riskus, kas saistīti ar LVM saimniecisko darbību un.

5. Vides risku monitorings

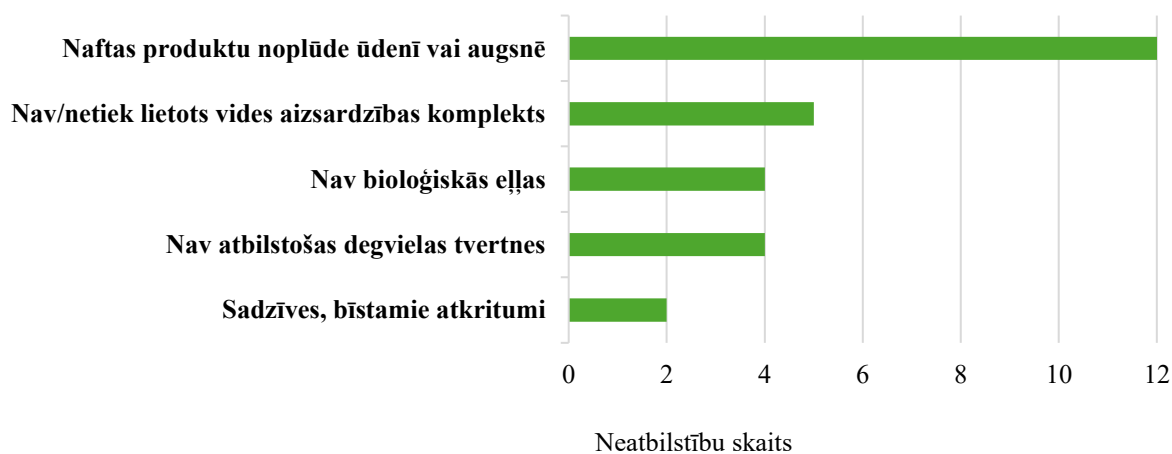
Mežsaimniecības ražošanas procesā tiek veiktas saimnieciskās darbības pārbaudes kontroles gan darbu izpildes laikā, gan pēc darbu izpildes ar mērķi pārliecināties kā tiek ievērotas “Vides aizsardzības prasības meža darbos” un “Prasības vides piesārņojuma samazināšanai”. Saimnieciskās darbības kontroles ir nepieciešamas, lai nodrošinātu atbildīgu un videi draudzīgu meža apsaimniekošanu, savlaicīgi novēršot iespējamus riskus un vienlaikus stiprinot ilgtspējīgu resursu izmantošanu nākamajām paaudzēm.

5.1. Vides prasību pārkāpumi

Sagatavoja Sarmīte Melne, Eduards Rāčenis

5.1. tabula. Pārskats par mežizstrādes kontroles procesā konstatētajām “Vides piesārņojuma samazināšanas prasību” neatbilstībām

Kontroles gads	Vides piesārņojuma samazināšanas prasību neatbilstības	Mežizstrādes darbu izpildes laikā N, gab. (īpatsvars, %)	Pēc mežizstrādes darbu izpildes N, gab. (īpatsvars, %)
2023	Cirsmu skaits ar neatbilstību	5 (0.32 %)	1 (0.02 %)
	Pārbaužu skaits	1558	5004
2024	Cirsmu skaits ar neatbilstību	7 (0.35 %)	1 (0.02 %)
	Pārbaužu skaits	1976	5430
2025	Cirsmu skaits ar neatbilstību	9 (0.44 %)	1 (0.02 %)
	Pārbaužu skaits	2044	4686

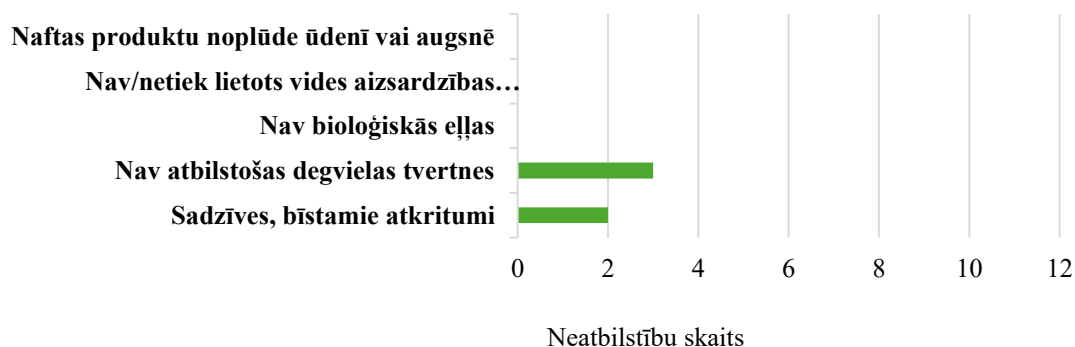

5.1. attēls. Mežizstrādes kontroles procesā konstatēto “Vides piesārņojuma samazināšanas prasību” neatbilstību veidi 2023.-2025. g.

5.2. tabula. Pārskats par mežkopības darbu* kontroles procesā konstatētajām “Vides piesārņojuma samazināšanas prasību” neatbilstībām

Kontroles gads	Vides piesārņojuma samazināšanas prasību neatbilstības	Mežkopības darbu* izpildes laikā N, gab. (īpatsvars, %)	Pēc mežkopības darbu* izpildes N, gab. (īpatsvars, %)
2023	Neatbilstību skaits	1 (0.05 %)	1 (0.03 %)
	Pārbaužu skaits	2102	3827
2024	Neatbilstību skaits	1 (0.04 %)	1 (0.03 %)
	Pārbaužu skaits	2446	3909
2025	Neatbilstību skaits	1 (0.04 %)	0 (neatbilstības netika konstatētas)
	Pārbaužu skaits	2749	3662

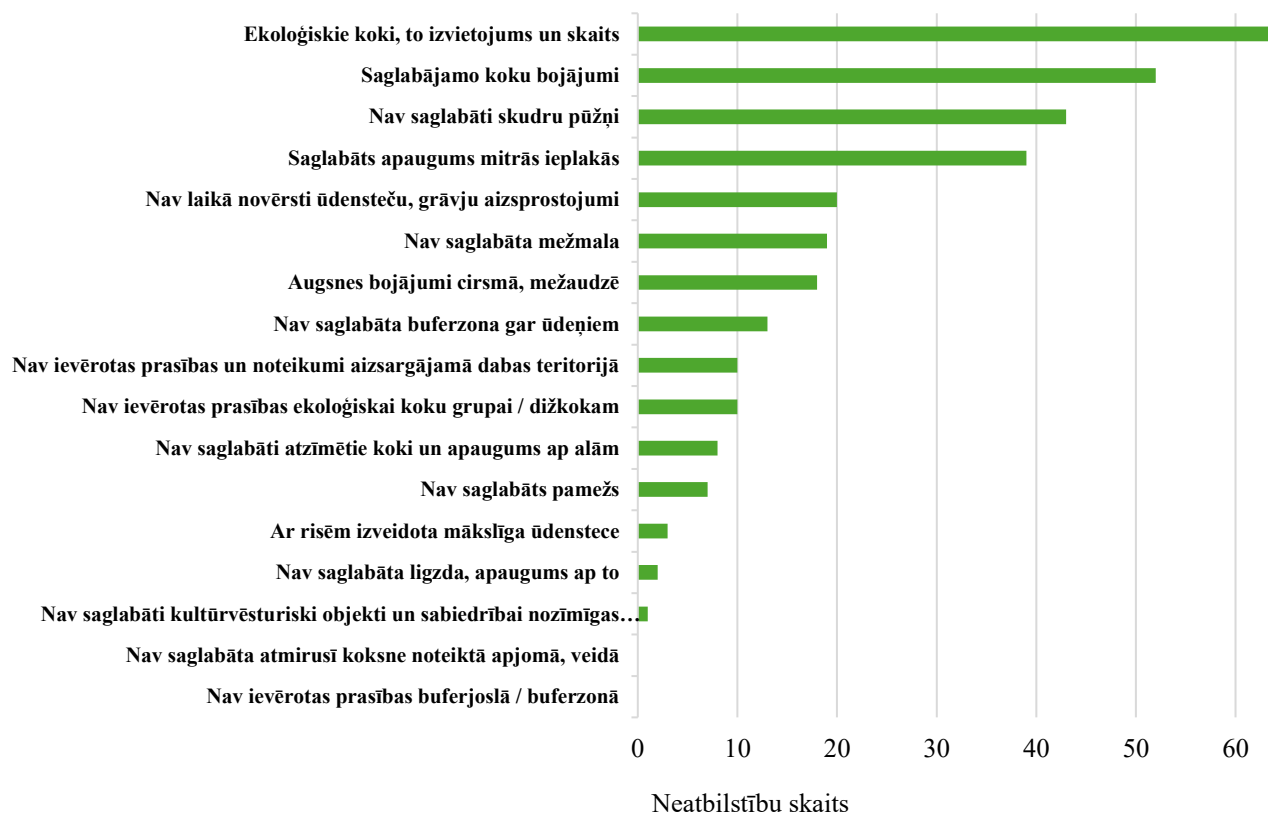
*Meža atjaunošana un kopšana (jaunaudzū kopšana, augsnes gatavošana, stādīšana, sēšana u.c.), meža aizsardzība (bioloģiskie pasākumi, feromonu slazdu lietošana, latvāņu ierobežošana u.c.), infrastruktūras uzturēšana (mineralizēto joslu, stigu uzturēšana, koku un krūmu ciršana grāvjos un meža autoceļu joslās u.c.)

5.2. attēls. Mežkopības darbu* kontroles procesā konstatēto “Vides piesārņojuma samazināšanas prasību” neatbilstību veidi 2023.-2025. g.

5.3. tabula. Pārskats par mežizstrādes kontroles procesā konstatētajām “Vides aizsardzības prasības meža darbos” neatbilstībām

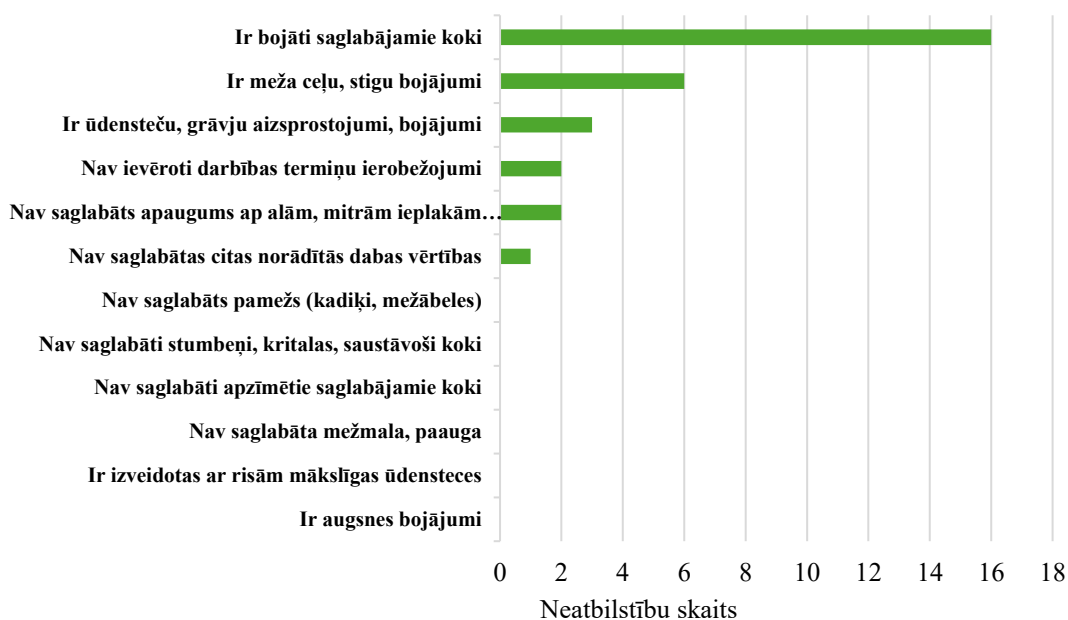
Kontroles gads	Vides aizsardzības prasību neatbilstības	Mežizstrādes darbu izpildes laikā N, gab. (īpatsvars, %)	Pēc mežizstrādes darbu izpildes N, gab. (īpatsvars, %)
2023	Cirsmu skaits ar neatbilstību	29 (1.86 %)	74 (1.48 %)
	Pārbaužu skaits	1558	5004
2024	Cirsmu skaits ar neatbilstību	23 (1.16 %)	66 (1.21 %)
	Pārbaužu skaits	1976	5430
2025	Cirsmu skaits ar neatbilstību	23 (1.13 %)	71 (1.52 %)
	Pārbaužu skaits	2044	4686

5.3. attēls. Mežizstrādes kontroles procesā konstatēto “Vides aizsardzības prasības meža darbos” neatbilstību veidi 2023.-2025. g.

5.4. tabula. Pārskats par mežkopības darbu* kontroles procesā konstatētajām “Vides aizsardzības prasības meža darbos” neatbilstībām

Kontroles gads	Vides aizsardzības prasību neatbilstības	Mežkopības darbu* izpildes laikā N, gab. (īpatsvars, %)	Pēc mežkopības darbu* izpildes N, gab. (īpatsvars, %)
2023	Neatbilstību skaits	0 (neatbilstības netika konstatētas)	10 (0.26 %)
	Pārbaužu skaits	2102	3827
2024	Neatbilstību skaits	1 (0.04 %)	7 (0.18 %)
	Pārbaužu skaits	2446	3909
2025	Neatbilstību skaits	1 (0.04 %)	11 (0.30 %)
	Pārbaužu skaits	2749	3662

5.4. attēls. Mežkopības darbu* kontroles procesā konstatēto “Vides aizsardzības prasības meža darbos” neatbilstību veidi 2023.-2025. g.

5.2. Invazīvās sugas

Sagatavoja Edijs Leišavnieks, Ilze Kukāre, Dace Kroģere

Invazīvās sugas ir svešzemju organismi, kas, nonākot jaunā vidē, var nodarīt būtisku kaitējumu dabai, ekonomikai un cilvēku veselībai. Invazīvās sugas var pārstāvēt dažādas organismu grupas, un tās raksturo spēja izspiest vietējās sugas no raksturīgās vides, izjaukt ekoloģiskos procesus un ekosistēmu līdzsvaru.

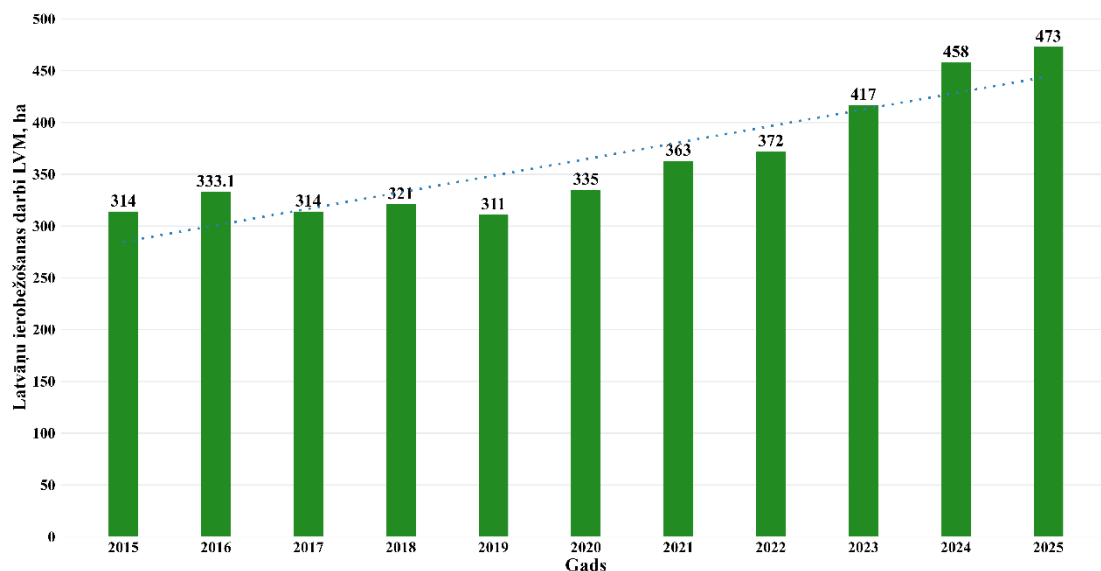
Invazīvo sugu regulējumu Eiropā nosaka Regula, kas saistoša ikvienai Eiropas Savienības dalībvalstij, tai skaitā arī Latvijai: Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1143/2014 (2014. gada 22. oktobris) par invazīvu svešzemju sugu introdukcijas un izplatīšanās profilaksi un pārvaldību.

LVM atbilstoši Ministru kabineta 2008. gada 14. jūlija noteikumu Nr.559 “Invazīvo augu sugas – Sasnovska latvānis – izplatības ierobežošanas noteikumi” regulējumam katru gadu apsaimniekotajā zemē veic Sasnovska latvāņa (*Heracleum sosnowskyi* Manden.) izplatības uzraudzību (monitoringu) un atbilstošos ierobežošanas pasākumus.

Dati par Sosnovska latvāni apzināti kopš LVM dibināšanas. Reizē ar LVM GEO datubāzes izveidi, tie tiek reģistrēti atsevišķā datu slānī, lai plānotu nepieciešamos darbus latvāņa audžu ierobežošanai un iznīcināšanai – dati pieejami kopš 2008. gada.

Sosnovska latvānis *Heracleum sosnowskyi* Latvijā aizņem 11486 ha ha ([Izplatība Latvijā | Valsts augu aizsardzības dienests \(vaad.gov.lv\)](#)). Latvāņu ierobežošanas darbi LVM valdījumos esošajās zemēs 2025. gadā veikti 4738 ha (5.2.1. attēls).

Latvāņu ierobežošanas darbi LVM, ha

5.2.1. attēls. Platības, kurās veikta latvāņu ierobežošanas darbi LVM valdījumā esošajās zemēs, ha pa gadiem (ar vidējās tendences līkni). (Datu avots: Meža aizsardzības daļa).

Kopš 2023. gada LVM GEO datubāzē izveidots datu slānis, kura tiek uzkrāti dati par citām invazīvajām augu sugām LVM valdījuma zemēs, izņemot Sosnovska latvāni. Citu invazīvo sugu poligoni lielākoties tiek reģistrēti pie attīstāmajiem infrastruktūras objektiem vietu sākotnējo vides apsekojumu laikā. Šī datu slāņa katalogā iekļautas

sugas no Invazīvo sugu rokasgrāmatas³⁶. Kopš 2023. gada uzkrāta informācija par 14 sugām 96 poligonos 20,36 ha platībā visos LVM reģionos (5.2.1. tabula).

5.2.1. tabula. LVM GEO invazīvo sugu poligoni un kopējā aizņemtā platība pa reģioniem līdz 2026. gadam.

Datu avots: GEO (Invazīvās sugas)

LVM reģions	Poligonu skaits	Aizņemtā platība (ha)
AV	7	0,63
DK	1	0,01
DL	16	10,47
RV	39	6,81
VD	14	2,14
ZE	1	>0,01
ZK	2	0,12
ZL	16	0,18
Kopā	96	20,36

2025. gadā datiem pievienoti 8 invazīvo augu sugu 17 poligoni 2,74 ha platībā.

- Vārpainai korintei *Amelanchier × spicata* 2 poligoni 0,01 ha platībā.
- Kanādas zeltgalvītei *Solidago canadensis* 4 poligoni 0,68 ha platībā.
- Daudzlapu lupīnai *Lupinus polyphyllus* 5 poligoni 1,67 ha platībā.
- Sīkziedu spriganeī *Impatiens parviflora* 1 poligons 0,12 ha platībā.
- Sahalīnas dižsūreneī *Reynoutria sachalinensis* 1 poligons 0,13 ha platībā.
- Pieclapiņu mežvīnam *Parthenocisus quinquefolia* 1 poligons 0,05 ha platībā.
- Bastarda tūsklapei *Petasites hybridus* 1 poligons 0,04 ha platībā.
- Krokainai rozei *Rosa rugosa* 2 poligoni 0,04 ha platībā.

³⁶ Invazīvo sugu rokasgrāmata. 2023. M. Balalaikins, A. Bojāre red., Daugavpils, Daugavpils Universitātes Dabas izpētes un vides izglītības centrs, 292 lpp.

6. Nozīmīgo un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu un Eiropas Savienības nozīmes biotopu apsaimniekošana

Sagatavoja Aija Ārgale, Inita Svilāne, Sandra Līckrastiņa. Maija Ārente

LVM apsaimnieko ceturto daļu valsts sauszemes teritorijas, kas veido pusi no visas mežu platības valstī, nodrošinot ilgtspējīgu zemes apsaimniekošanu un dabas vērtību saglabāšanu. Zemes apsaimniekošanā, tajā skaitā – dabas vērtību uzturēšanā, tiek izmantotas jaunākās zinātnes atziņas, kā arī iegūtas jaunas zināšanas.

Pēdējā desmitgadē uzņēmumā ir uzkrājusies ievērojama pieredze dažādām biotopu un sugu grupām piederošu platību apsaimniekošanā ar mērķi uzlabot konkrētā biotopa kvalitāti, saglabāt retajām sugām piemērotas dzīvotnes un mazināt antropogēnās un citu veidu ietekmju izraisītās negatīvās pārmaiņas. Apsaimniekošanas pasākumi tiek veikti gan meža biotopos, gan arī zālāju, kāpu, purvu un citām grupām piederošos biotopos, kā arī reto augu un dzīvnieku sugu dzīvotņu kvalitātes uzturēšanai un uzlabošanai. Meža biotopos vairumā gadījumu vēlamais apsaimniekošanas pasākums ir neiejaukšanās dabisko procesu norisē, kā arī hidroloģiskā režīma atjaunošana un apauguma struktūras dažādošana purvos, kas vēsturiski ir saimnieciskās darbības ietekmēti. Kā atsevišķas nozīmīgas apsaimniekošanas pasākumu grupas noteikti jāpiemin mākslīgo ligzdu uzstādīšana – melnajam stārķim, zivjērglim un klinšu ērglim. Mākslīgo ligzdu būvēšana ir nozīmīgs un efektīgs veids, kā veicināt aizsargājamās sugas arī turpmāku ligzdošanu jau izveidotā mikroliegumā vai LVM aizsargājamajā teritorijā. Līdzšinējā pieredze liecina, ka sezonāli laicīgi uzbūvēta ligzdas pamatne dod lieliskus rezultātus, jo putni ļoti labprāt to izmanto.

Biotehniskie pasākumi īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu un ES nozīmes biotopu stāvokļa uzturēšanai, uzlabošanai vai atjaunošanai tiek īstenoti gan īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, tajā skaitā Natura 2000 teritorijās, un mikroliegumos, gan ārpus šīm teritorijām, ņemot vērā dabas aizsardzības plānos, sugu un ES nozīmes biotopu aizsardzības plānos, sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertu novērojumos un atzinumos iekļauto informāciju.

Lielā daļā apsaimniekoto platību/teritoriju tiek veikts arī monitorings – ievākti dati par situāciju pirms un pēc konkrētu apsaimniekošanas pasākumu veikšanas. Atkarībā no izvēlēta mērķa objekta, vēlamo rezultātu ir iespējams sasniegt ar specifiskiem biotehniskiem pasākumiem tajā skaitā arī ar mežsaimniecības praksē ikdienā lietotiem paņēmieniem, tos nepieciešamības gadījumā pielāgojot.

Vērtējot skaitliski, 6.1. tabulā sniegts kvantitatīvs īstenoto pasākumu apkopojums LVM reģionu sadalījumā, 6.2. tabulā – īstenoto pasākumu grupu sadalījums laika periodam no 2015. – 2025. gadam, 6.3. tabulā atspoguļots 2025. gadā uzstādīto mākslīgo ligzdu uzskaitījums pa reģioniem. 2025. gadā biotopu un nozīmīgu sugu dzīvotņu apsaimniekošana veikta 479 ha platībā.

Līdz 2019. gadam biotehniskie pasākumi tika īstenoti, galvenokārt izmantojot tikai uzņēmuma resursus. Kopš 2020. gada LVM kā sadarbības partneris ir iesaistīts vairākos ārējā līdzfinansējuma – ES fondu vides projektos, kuru ietvaros realizēti darbi, kas vērsti uz nozīmīgu sugu dzīvotņu un ES nozīmes biotopu labvēlīga aizsardzības stāvokļa uzlabošanu. LVM Kohēzijas fonda līdzfinansētā projekta “*Apsaimniekošanas pasākumu veikšana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos biotopu un sugu aizsardzības stāvokļa uzlabošanai*” ietvaros laika posmā no 2021. līdz 2023. gadam, kopumā 14 vietās – 13 ES nozīmes īpaši aizsargājamās dabas teritorijās

Natura 2000 un vienā mikroliegumā, tika atjaunoti ES nozīmes biotopi un veidoti piemēroti apstākļi aizsargājamo sugu dzīvotņu ilgtspējīgai pastāvēšanai. Darbi tika veikti piecos LVM reģionos. Šobrīd ir iesācies projekta piecu gadu pēcuzaudzības periods un teritorijās ieviesto apsaimniekošanas darbu uzturēšana turpinās, izmantojot uzņēmuma resursus un izvērtējot darbu nepieciešamības biežumu, piemēram, zālāju noganīšanai un pļaušanai. Pārskats par Kohēzijas fonda finansētā projekta īstenošanu (ES nozīmes biotopu un sugu dzīvotņu atjaunošanas pasākumiem) periodā līdz 2023. gada decembrim, t.sk. par LVM īstenojamām aktivitātēm, ir pieejams <https://www.daba.gov.lv/lv/media/19674/download?attachment>. LVM kā sadarbības partneris darbojas ES LIFE Programmas līdzfinansētajā integrētajā projektā “Natura 2000 aizsargājamo teritoriju pārvaldības un apsaimniekošanas optimizācija” (LIFE IP LatViaNature), <https://www.lvm.lv/sabiedribai/iepazisti-mezu/vides-projekti/life-ip-latvianature>, kas ir līdz šim vērienīgākais projekts dabas aizsardzības jomā Latvijā, un projektā “Latvijas upju baseinu apsaimniekošanas plānu ieviešana laba virszemes ūdens stāvokļa sasniegšanai” (LIFE GoodWater IP) <https://www.lvm.lv/sabiedribai/iepazisti-mezu/vides-projekti/life-goodwater-ip>. Projekta mērķis ir uzlabot riska ūdensobjektu stāvokli Latvijā, īstenojot pasākumus, kas noteikti Daugavas, Gaujas, Lielupes un Ventas upju baseinu apsaimniekošanas plānos.

Detalizēta informācija par šajos projektos paveiktajiem pasākumiem atrodama: https://www.lvm.lv/images/lvm/sabiedribai/izzini-mezu/vides-parskati/sugu_biotopu_apsaimniekosana_2024.pdf

6.1. tabula. LVM īstenoto nozīmīgo sugu dzīvotņu un ES nozīmes biotopu apsaimniekošanas pasākumu apjoms (ha), 2016.-2025³⁷.

Reģions	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Austrumvidzeme	51	89	87	57	38		53	54	143	101
Dienvidkurzeme	20	16	7	122	12		17	3	6	0.1
Dienvidlatgale	18	40	23	24	29	25	24	10.5	26	19
Rietumvidzeme	178	58	31	67	190	15	43	60	76	81
Vidusdaugava	12	19	19	17	22	16	24	18	39	32
Zemgale	19	43	27	35	17	37	27	45	26	26
Ziemeļkurzeme	18	15	55	81	17	2	78	173	16.4	191
Ziemeļlatgale	28	31	23	28	19	104	198	27	180	26
KOPĀ	347	314	276	434	348	201	464	394	516	479

LVM sadarbībā ar Dabas aizsardzības pārvaldi no 2024. līdz 2029. gadam īsteno Eiropas Savienības līdzfinansētu projektu “Purvu ekosistēmu atjaunošana ĪADT”. Projekta laikā līdz 2029. gada beigām ar purvu ekosistēmām saistītu biotopu apsaimniekošana un atjaunošana noritēs vismaz 1500 ha platībā, ar mērķi uzlabot aizsargājamo ES nozīmes biotopu kvalitāti tā sekmējot bioloģiskās daudzveidības

³⁷ Tai skaitā ES finansētu projektu ietvaros

saglabāšanu ilgtermiņā. Informācija par LVM aktivitātēm projektā pieejama mājaslapā <https://www.lvm.lv/sabiedribai/iepazisti-mezu/vides-projekti/purvu-atjaunosana>.

Vides projektu īstenošanas ietvaros tiek veikts arī mērķa teritoriju – īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu un ES nozīmes biotopu monitorings, kas ir pamats plānoto un īstenoto biotehnisko pasākumu efektivitātes novērtēšanai.

6.2. tabula. LVM īstenoto sugu dzīvotņu, ES nozīmes biotopu un meža lauču apsaimniekošanas pasākumu sadalījums mērķu grupās 2016.-2025.gadā.

Darbu veids	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu un ES nozīmes biotopu uzturēšana un atjaunošana (ha)	234	123	123	144	117	201	464	394	516	479
Medņu riestu apsaimniekošana (ha)	91	167	134	290	80					
Hidroloģiskā režīma optimizēšana medņu dzīvotnē (ha)		30						7 ³⁸		
Meža lauču uzturēšana (ha)	348	322	343	347	338	336	327	342	270	190
Mākslīgo ligzdu uzstādīšana (gab.)	18	14	14	9	18	6	9	7	8	7

6.3. tabula. LVM uzstādīto mākslīgo ligzdu sadalījums pa reģioniem un mērķa sugām, 2025. gadā.

Reģions	Zivjērglis
Austrumvidzeme	1
Dienvidkurzemes	1
Dienvidlatgale	2
Vidusdaugavas	1
Zemgale	1
Ziemeļlatgale	1

Nozīmīgākie 2025.gadā paveiktie biotopu un dzīvotņu kopšanas darbi.

Uzsākti darbi Taisnīgas pārkārtošanās fonda finansētajā projektā "Purvu ekosistēmu atjaunošana ĪADT" Palšu un Dūmiņu purvos. Projekta mērķis ir veicināt Eiropas Savienības nozīmes biotopu atjaunošanu vai vēsturisko kūdras ieguves vietu renaturalizāciju īpaši aizsargājamās dabas teritorijās bioloģiskās daudzveidības veicināšanai un ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšanai. Pirms darbību veikšanas projekta teritorijas vairākkārtīgi apsekotas dabā, vērtēta ES nozīmes biotopu kvalitāte un esošo ietekmju būtiskums. Sagatavoti sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertu atzinumi par plānotajām darbībām.

³⁸ Šeit norādīts uzbūvēto aizsprostu skaits

Palšu purvs

Rietumvidzemes reģiona Inešu mežierīcības iecirknī 2025. gada nogalē uzsākti purvu ekosistēmu atjaunošanas darbi dabas liegumā "Palšu purvs" 412. kvartālapgabala 289., 290., 301. un 302. kvartālos.

290. kvartāla 6. nogabalā (6.1., 6.2. attēls) un 301. kvartāla 2. nogabalā ar kopējo platību 17,7 ha veikta apauguma novākšana, bet 289. kvartāla 6. nogabalā un 302. kvartāla 24. nogabalā ar kopējo platību 3,4 ha veikta atmežošana un zemes kategorijas maiņa no meža par sūnu purvu. Tā kā darbu teritorijas šķērso daudzi grāvji, ciršanas atliekas ievietotas un piespiestas šajos grāvjos (6.3. attēls) vai arī ieguldītas gar kādreizējās kūdras ieguves bedru malām, tās ar tehniku piespiežot un nolīdzinot (6.4. attēls). Visi darbi veikti ar mazgabarītu ekskavatoru, kas aprīkots ar kniebējgalvu un 1,4 m platām kāpurķēdēm, tādējādi nodrošinot, ka purvainajās kūdras augsnēs darbu veikšanas laikā neveidojas risēs un augsnes virskārtas bojājumi vai tie ir nebūtiski un nav nepieciešami atsevišķi biotehniskie pasākumi līdzināšanai.

Sagaidāms, ka koku apauguma novākšana mazinās ūdens iztvaikošanas ietekmi darbības poligonos un tiem piegulošajās platībās, tādējādi veicinot turpmākajos gados plānoto darbu efektivitāti purva ekosistēmas atjaunošanā.

6.1.attēls. 290-6 apauguma novākšanas procesā.

6.2.attēls. 290-6 pēc apauguma novākšanas.

6.3.attēls. Ciršanas atliekas grāvī.

6.4. attēls. Ciršanas atlieku piespiešana gar kūdras ieguves bedri.

Dūmiņu purvs

Viena no dabas lieguma “Raķupes ieleja” lielākajām dabas vērtībām ir Dūmiņu purvs Ziemeļkurzemes reģiona Vanagu mežierīcības iecirknī. Tur 705. kvartālapgabala 79., 83. kvartālos 2025.gadā vairāk kā 60 ha platībā tika veikti apjomīgi biotehniskie pasākumi ar mērķi uzlabot purva biotopu stāvokli. Tika zāģēti un dedzināti purvam neraksturīgie krūmi un koki veidojot purvam raksturīgo atklāto ainavu (6.5. attēls). Tuvākajos gados tiek plānoti hidroloģiskā režīma stabilizēšanas darbi.

6.5.attēls. Norit Dūmiņu purva atjaunošanas darbi.

Kangara pļava

Rietumvidzemes reģiona Vilklaučņu mežierīcības iecirknī dabas liegumā “Ziemeļu purvi” LVM un KHZ finansētā projekta “Apsaimniekošanas pasākumu veikšana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos biotopu un sugu aizsardzības stāvokļa uzlabošanai” ietvaros, laika periodā no 2021. līdz 2023. gadam atjaunoti zālāji aptuveni 26,5 ha platībā.

2025. gada vasarā veikta zāles pļaušana ar pilnīgu savākšanu un izvešanu no teritorijas. Pļaušana, veikta visā atjaunotā zālāja platībā (6.6. attēls). Pozitīvi vērtējama īstenotā siena žāvēšana un ruļļu velšana uz pļavas, kas veicina zālāju biotopiem raksturīgo sugu izplatību visā teritorijā. Atsevišķi ar rokas instrumentiem veikta arī zāles un atvašu pļaušana sekļajos grāvīšos tādā apjomā, lai nekavētu, apsaimniekošanu traucējošo, virsūdeņu noteci, ap dažāda lieluma kokiem, tos nebojājot, kā arī zem lielākajām kritālām, tādējādi nodrošinot šo struktūras elementu neieaugšanu un pieejamību organismiem, kam dzīvotne ir saulē izgaismota lielu dimensiju atmirusī koksne.

6.6.attēls. Kangara pļava 2025. gada augustā, pirms siena ruļļu novešanas no teritorijas.

Slutišķu krauja

Dievidlatgales reģiona Aglonas mežierīcības iecirknī 310.kvartālapgabala 266.,271.kvartālos 2025. gadā veikti apsaimniekošanas darbi aizsargājamo ainavu apvidus "Augšdaugava" teritorijas aizsargājamā dabas pieminekļa "Daugavas Vārtu krauja" "Slutišķu kraujas nogāzē. Tika atsegts skats uz Daugavu, pie tam turpmāk nodrošinot nogāzes saudzīgu saglabāšanu no erozijas riskiem. Veikta atvērums ainaviska skata veidošana no atpūtas vietas ap 1 ha apjomā, pie augstas izpildes sarežģītības roku darba augsta slīpuma apstākļos, novācot kokaugus, krūmus no nogāzes, saglabājot kadiķu apaugumu. Skatam atklājas Daugavas tecējuma likumi, Slutišķu vecticībnieku sādžas teritorija, kā arī nedaudz Ververu kraujas apaugusi nogāze otrā upes krastā.

6.7.attēls. Slutišķu krauja pirms darbu uzsākšanas.

6.8.attēls. Skats uz Daugavu pirms darbu uzsākšanas.

6.9.attēls. Atsegta Daugavas lokiem raksturīga ainava.

Mežainas piejūras kāpas

Kopšanas darbi veikti arī Eiropas Savienības (ES) nozīmes biotopā – Mežainas piejūras kāpas (6.10. attēls.) Ziemeļkurzemes reģionā Irbes, Sises, Selgas, Užavas, Jūrkalnes un Melnsila mežierīcības iecirkņos. Tika veidoti atvērumi ap potenciāli bioloģiski vērtīgiem kokiem (6.11. attēls), kā arī izgaismoti laukumi, lai uzlabotu dzīves apstākļus un izplatīšanās iespējas saulmīļu sugām, kas raksturīgas tieši šim biotopam. Tāpat tika izvāktas ciršanas atliekas, lai nepaaugstinātu ugunsbīstamības riskus, jo darbi veikti Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslā. Kopā audzes struktūras dažādošana veikta 125 ha.

6.10. attēls. Kāpas pirms darbu uzsākšanas.

6.11.attēls. Bioloģiski vērtīgs koks.

7. Zināšanu pilnveidošana, pārnese un sabiedrības izglītošana

Sagatavoja Mārtiņš Kalniņš, Kate Beresņeva

7.1. LVM vides ekspertu un vides plānošanas speciālistu kvalifikācijas uzturēšana un pilnveide

Lai nodrošinātu LVM vides ekspertu un vides plānošanas speciālistu kvalifikācijas uzturēšanu un pilnveidošanu, tiek plānotas apmācības, kalibrācijas semināri, domapmaiņas un citi pasākumi ar iekšējiem un ārējiem treneriem. Tāpat tiek veicināta un atbalstīta darbinieku dalība ārpus uzņēmuma organizētos semināros, konferencēs un citos pasākumos. Vairāki darbinieki veic patstāvīgus zinātniskos pētījumus vai ir iesaistīti zinātnisko pētījumu un monitoringa veikšanā. 2025. gadā vides eksperti un vides plānošanas speciālisti ir piedalījušies šādās, LVM vai citu institūciju organizētās mācībās vai semināros:

- bezpilota gaisa kuģu specifiskās kategorijas teorijas mācības /un specifiskās kategorijas praktisko iemaņu pārbaude;
- LVMI “Silava” tiešsaistes seminārs “Lāču monitoringa 2023.-2025. gadā” (05.03.2025.);
- Latvijas Universitātes 83.zinātniskā konference “Mitrāju nozīme dzīvotņu daudzveidībā pagātnē, mūsdienās un nākotnē” (28.03.2025.);
- Dabas aizsardzības pārvaldes seminārs sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertiem “Biotopu aizsardzības plāni. Ekspertu sertifikācija” (10.12.2025.);
- SIA "Estonian, Latvian & Lithuanian Environment" seminārs par invazīvo sugu ierobežošanu Ogres novadā (30.05.2025.);
- LIFE IP projekta “Natura 2000 aizsargājamo teritoriju pārvaldības un apsaimniekošanas optimizācija” demonstrācijas seminārs Daugavpils apkārtnē par invazīvo sugu izskaušanu (29.05.2025.);
- Informatīvā sanāksme sertificētiem zālāju ekspertiem “Atbalsts bioloģiski vērtīgo zālāju atjaunošanai Latvijā – projektu pieteikumi lauku attīstības programmas ietvaros”, MS Teams (22.10.2025.);
- LIFE PeatCarbon projekta demonstrācijas seminārs dabas liegumā “Cenas tūrelis”, Mārupes novadā (06.11.2025.);
- LIFE GoodWater IP – Latvijas upju baseinu apsaimniekošanas plānu ieviešana laba virszemes ūdens stāvokļa sasniegšanai demonstrācijas seminārs Toras upes tuvumā, Limbažu novadā (24.04.2025.);
- Procesu mācības “Vides projektu un Attīstības procesu pārvaldība” Ilgtspējās attīstības daļas un Attīstības daļas darbiniekiem Ziemeļlatgales reģionā (05.-06.11.2025.).

Daļa LVM vides ekspertu un vides plānošanas speciālistu piedalās arī profesionālo organizāciju, piemēram, Latvijas Botāniķu biedrības, Latvijas Ornitoloģijas biedrības, rīkotajos pasākumos.

5.1.1. tabula. LVM vides eksperti un vides plānošanas speciālisti 2025.gadā ir piedalījušies ar sugu/biotopu aizsardzību un izpēti saistītās konferencēs/simpozijos un sagatavojuši publikācijas.

2025. gads	
Teļnovs D. (red.), Pilāte D., Kalniņš M., Savenkovs N., Ozols J., Ozoliņš D., Starka R., Cera I., Piterāns U., Pīpkalēja Z., Dzenis J., Čekstere-Muižniece G. 2025. <i>Latvijas Sarkanā grāmata. 4. sējums. Bezmugurkaulnieki</i> . Dabas aizsardzības pārvalde, Latvijas Universitātes MDZF Bioloģijas institūts, Sigulda, 575 lpp.	Mārtiņš Kalniņš
Jakovļevs I., Kalvāns A., Lediņš E. Common Kestrel (<i>Falco tinnunculus</i>) in Latvia - population decline and conservation activities. <i>23rd conference of the European Bird Census Council March 31 – April 4, 2025, Riga, Latvia.</i>	Aigars Kalvāns

7.2. *Citu LVM struktūrvienību darbinieku un sadarbības partneru kompetences palielināšana vides aizsardzības jautājumos*

Lai pilnveidotu un uzturētu LVM darbinieku un sadarbības partneru³⁹ kompetenci vides aizsardzības jautājumos, katru gadu tiek plānotas mācības atbilstoši mācību plānam. 2025. gadā LVM darbiniekiem par dažādām vides aizsardzības tēmām organizētas šādas mācības:

- lekcija “Bebru darbības skarto platību inventarizācija un apsaimniekošana AS “Latvijas valsts meži” valdījumā esošajos mežos” – Mežierīcības pārvaldes Dienvidkurzemes reģionam (27.10. 2025.);
- Klientu meža dienas “Dabas aizsardzība un ilgtspējīga mežsaimniecība” Zvirgzdes Baltajā kāpā, Vidusdaugavas reģionā (08.05.2025.);
- Informatīvs pasākums Zemkopības ministrijai par Zvirgzdes Baltajā kāpā veiktajiem kāpas stiprināšanas un jaunaudžu kopšanas darbiem, Vidusdaugavas reģionā (09.05.2025.);
- LIFE IP projekta “Natura 2000 aizsargājamo teritoriju pārvaldības un apsaimniekošanas optimizācija” demonstrācijas seminārs dabas liegumā "Grebļukalns" par biotopa Skujkoku meži uz osveida reljefa formām apsaimniekošanu, Ziemeļlatgales reģions (28.05.2025.);
- Informatīvs ziņojums par vides aizsardzības prasību ievērošanu cirsmu plānošanā mežierīcības meistariem, Rietumvidzemes reģions (05.09.2025.);
- Procesu mācības “Ilgtspējīga meža apsaimniekošana un vides plānošana” Biznesa sistēmu risinājumi darbiniekiem Vidusdaugavas un Ziemeļlatgales reģionos (19.-20.09.2025.);
- Procesu mācības “Vides projektu un Attīstības procesu pārvaldība” Ilgtspējas attīstības daļas un Attīstības daļas darbiniekiem Ziemeļlatgales reģionā (05.-06.11.2025.)

Papildus minētajām mācību tēmām, vides aizsardzības aspekti tiek iekļauti arī citu mācību tēmu ietvaros (piemēram, par augu aizsardzības līdzekļu lietošanu, bezpilota gaisa kuģu izmantošanu un tml.).

³⁹ LVM sadarbības partneru apmācību tēmas šajā pārskatā nav iekļautas, jo vides aizsardzības jautājumi tiek iekļauti dažādu mācību tēmu ietvaros.

7.3. Sabiedrības izglītošana par vides jautājumiem

LVM vides eksperti un vides plānošanas speciālisti ikdienā aktīvi iesaistās sabiedrības informēšanā un izglītošanā par valsts mežos sastopamajām vides vērtībām un ar vides aizsardzību saistītiem jautājumiem. Vides eksperti un speciālisti skaidro dažādas norises dabā, informē par mežos atklātām nozīmīgām sugām, raksturo mežos sastopamos augus, dzīvniekus. Publikācijās skaidroti LVM vides ekspertu veikto monitoringu rezultāti un to nozīme, uzņēmuma īstenoto biotopu atjaunošanas un kvalitātes uzlabošanas darbi. Vides eksperti un speciālisti par profesionālo vides aizsardzību dalās pieredzē gan uzņēmuma veidotajā podkāstā “Dabā gājējs”, gan dažādos video materiālos, kas top uz vietas mežā. Publikācijas ikvienam pieejamas LVM tīmekļvietnes Jaunumu sadaļā ar tēmturi “vide”, kā arī uzņēmuma sociālo mediju kontos: Facebook, LinkedIn, Thread, Twitter un Instagram.

LVM vides eksperti un vides plānošanas speciālisti par vides jautājumiem sabiedrību izglīto arī uz vietas mežā.

LVM ik rudenī aicina 6. klašu skolēnus doties izzinošos mācību pārgājienos – LVM Meža ekspedīcijās –, aizvadot mācību stundas meža vidē. Viena no pārgājien pieturām ir veltīta vides aizsardzības jautājumiem, kurā vides plānošanas speciālists ar skolēniem saistošām metodēm palīdz izprast dabas daudzveidību mežā. 2025. gadā LVM Meža ekspedīcijās piedalījās 6436 skolēni un skolotāji no 312 Latvijas skolu klasēm.

Lai īsi un uzskatāmi raksturotu dabas daudzveidību LVM valdījumā esošajos mežos, ir sagatavotas infografikas par dažādām sugu grupām vai citiem aspektiem, kas atrodamas LVM tīmekļvietnē: [Latvijas valsts meži - Rūpes par vidi](#)

